

Vilnís Mitlers

Dundzník valad

paronss ka spiegels
nesutes, it loit nāgs mo vilj
diu ka mūr māj

panem vies roke, elegans parāds
tikāduļķi pārāt, ka viste pe kāj gāl,
deg ka svīnēn apši

vesligi gārs no svīnēn pried
māss sprāgst ait gārlaiceb
aizspītī nomint

ja tu tur olur, kur tu dzēcas, tādēj es pārtī valē
/skilacis kāej vēku /

lai ierīc ka otre trouce
oljer bēz pirkst

vēs pūš mats no gāl most
pe meje brokāju un kārisspel, atromējeb nav, pe als
spāni - tur ja-

ouss molurs ka sivannāte
vo tou oiss a spallom, aizsugs
bluss knājs acs

acs spātol ka runēam pout
marju nekāds mafes Bens-kājs līdz jēm un vel aklājēs
ka līdz vugams, ja nav pārāt
prātin, nāc mājes

klajums redz, mežs ofirē
klajumam acs, mežam oust

ātrums rājotīgs tik pe blust keršen
pirkt pirkst ka e.c tapu

/steiļķ strādāt
mekle, strādāti
/pūcelis medības
(labi ofirēs)
(labi oljer,
(visi vējs
/atkānujāt
(neofirēt ko iaze)

/stīvi

Veces Mañes. *Lu*.

Vilnis Mitlers

Dundznik valad

Kubalu skolas – muzeja raksti
III burtnīca

Mežsausterē, 2015.

Grāmata izdota ar

Valsts Kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu

Sastādītājs un māketētājs Ivars Abajš

Literārais redaktors Alnis Auziņš

Priekšējā vāka noformējumā izmantota Vilņa Mitlera arhīva fotogrāfija.

Attēlā redzama māsa Emma, zirga mugurā Vilnis. Uzņemts Āžu ciema «Rubeņu» sētā pie saimniecības ēkas (1940). Vāka iekšējā atvērumā ieskats V. Mitlera apkopotā Dundagas izloksnes vārdu krājuma pierakstā.

Aizmugurējā vāka noformējumā izmantota Mitleru ģimenes arhīva fotogrāfija. Attēlā redzams Vilnis Mitlers, dzīvesbiedre Gunta un mājas sargs Tarzans. Uzņemts Ezermuižā (1957–1962). Vāka iekšējā atvērumā V. Mitlera pierakstītie dundzinieku izteicieni.

© Vilnis Mitlers, 2015
© Kubalu skola - muzejs, 2015

Iespiests SIA «Talsu tipogrāfija»

ISBN 978-9934-14-734-0

Saturs

Priekšvārds	4
Vilnis Mitlers par Dundagas izloksni	5
Vārdnic (vārdnīca ar skaidrojumiem un valodas piemēriem)	6
Atmiņs un nostāst (atmiņas un nostāsti)	94
Dundag, Dundags pagasts, Dundagas muiž un paš dundznik a sōv mēl 94. Pousar dārb 95. Pousar louk dārb 95. Jāņ 95. [Veslēb i tas targākē mant!] 96. Sien vāķšen 96. Labēbs laiks 97. Mašīnlaiks 97. Rācīnjemšan 97. Mazmārs gadstīrgs 98. Cūkkoušen 98. Peļņes broukšen 98. [Ziems vakars louk mājēs] 99. Laims liešen 99. Kād nu kūr Dies dēvs! 100. Skuolē 100. Skuolsbēn apģērb 101. Parōdij par tēm «Kubal skuol» 101. Katar dien māt rouss nēcep 102. Svīdiņ 102. Mazbāniš 103. Gaisam 104. Kriev Duntkē 1940.–1941. gadē 105. Kriev klāt! 1945. gadē 105. Vidskuol Duntkē 106. Skuolsbēn zāgē mežē malk 106. Dēss Mares 107. Kulšen un labēbs nodēvs peic kār 107. Mež dārb katorg kriev laikē 108. Kurš kūr pešmouks? 108. Tāšpipriņ 109. Juok nēgrībdēm 109. Socāle nēvienlīdzib 110. Ja nebut tik aplam, but jasmejes! 110. Pousar gais 110. Pe zvejnikēm 111. Uz dižpilst Rīg 111. Ķirš 112. Dārgākē mant 112. Tēv zīrg 112. Pienpobriķs Duntkē 113. Lērg 114. Krievēs 115. Uz mežkuiļem 115. Putrēm biezputar 116. Kā es tik pe siev 117. Plint 117. Spuok 118. R.Rolāns «Par spīti ārstiem nodzīvosim līdz nāvei!» 118. Debēš zīms 119. Vēctēv amats – taist kuok karēts 120	
Teican (sakāmvārdi un parunas)	121

Priekšvārds

Dundadznieks Vilnis Mitlers (1930 – 2012) mūža nogalē dāvināja Kubalu skolai – muzejam savu turpat 20 gados apkopoto izloksnes vārdu, atmiņu stāstu un izteicienu krājumu. Ievērojot autora novēlējumu, piedāvājam šajā izdevumā lasītājam iepazīt 20. gadsimta dundzinieku sarunvalodu, ieskatu Viļņa Mitlera spilgti attēlotajās muižas laika un starpkaru laika neatkarīgās Latvijas zemnieku dzīves norisēs, autora piedzīvotajā.

Mitleru dzimtas ļaudis jau varākās paaudzēs dzīvo Dundagā. Vecvectēvs Ansis Mitlers bijis Dundagas muižas kalps. Vectēvs Andrejs Mitlers 1888. gadā beidzis Vecsātu zemkopības skolu, bijis Ķurbes pusmuižas pārzinis un vēlāk piedalījies 1905. gada notikumos Dundagā, izsūtīts katorgā uz Sibīriju. Tēvs Fricis Mitlers dzimis Dundagas pagasta Čipkas ciema «Puriņos». 1915. gadā iestājies 6. Tukuma strēlnieku bataljonā, pēc ievainojuma savas kara gaitas beidzis 1919. gadā, piedaloties Atbrīvošanas cīņās pret vāciešiem un lieliniekiem, vēlāk iegūstot zemi jaunsaimniecībai Dundagas pagastā, bijušā Āžu pusmuižā.

Netkarības gados tēva iekoptajos «Rubeņos» pavadītajās bērnu dienās un skolas laikā Dundagā izaug Viļņa Mitlera darba, vietējā apvidus dabas un kultūrvēstures vērtību apziņa. V. Mitlera darba gaitu lielākais posms pait Ezeru mežniecībā (kopš 1957. gada, virsmežsarga amatā), vēlāk Dundagā (1968 – 1991), sasniedzot izcilus panākumus Dundagas Mežrūpniecības saimniecības (MRS) stādaudzētavas izveidē un attīstībā. Autora ikdiena un darba gaitas pait saskarsmē ar apvidus mežu darbiniekiem, iedzimtiem dundadzniekiem, kas lieliski pārzina un sarunvalodā lieto Dundagas izloksni.

Izdevumā iekļautā skaidrojošā vārdnīca ietver ap 3700 vārdu un izteikumu ar valodas paraugiem, tekstu krājums – 51 nostāstu un autora piedzīvoto notikumu pierakstu, izteicienu apkopojums – ap 430 sakāmvārdu un parunu. V. Mitlera veikums ir izcils dzimtā novada patriota pašapziņas un valodas vērtības izpratnes paraugs. Autora darbs, raksturojot viņa dzīves laika Dundagas apvidus «kalna ļaužu» sarunvalodu, būs vērtīgs ieguvums katram novadniekam, valodas un kultūrvēstures pētniekam.

Sagatavot publicēšanai Viļņa Mitlera darbu tā sastādītāju iedrošinājusi pieredze, kas iegūta, veidojot S. Dravnieces «Atmiņu» (1996) izdevumu. Īpaša dāvana toreiz bija iespēja izdevumā iekļauto izloksnes tekstu pierakstu gatavot sadarbībā ar filoloģi, dzimtu dundadznieci, Vilmu Vēbergu. V. Mitlera darba izdošanā jo būtiska loma bijusi Dundagas pašvaldības laikraksta «Dundadznieks» redaktora Alīņa Auziņa vērtīgajiem ierosinājumiem un profesionālajam atbalstam valodas pareizrakstībā un jēdzienu skaidrojumos.

Autora iekārtotajās burtnīcās atkārtojušos izloksnes vārdu skaidrojumi ir apvienoti, izdevumā veidojot vienu vārdnīcas ierakstu. Izloksnes teksti izdevumā pierakstīti atbilstoši to izrunai, lietojot dažas valodniecībā pieņemtas rakstu zīmes. Pieļauts šo tekstu pieraksta vienkāršojums, lai, nezaudējot Dundagas izloksnes būtiskākās īpatnības, tie būtu uztverami lasītājiem, kuri nav profesionāli valodnieki. Plati izrunājamie patskaņi e («elks») un ē («ēna») pierakstīti attiecīgi kā ē («ēlks») un ē («ēna»). Divskanis o («pods») savukārt kā ou («puods»), bet divskanis au («lauks») atbilstoši dundzinieku izrunai kā ou («louks»). Reti sastopamais garais patskanis o («petroleja») tekstā redzams kā ō («petrōleja»). Pagarināto patskaņu kāpoši krītošo izrunu norāda lociņš virs rakstu zīmes: lāb («labi»), vīņ («viņi»), sūņ («suņi»), vēģ («veģi»).

Par palīdzību izdevuma veidošanā pateicos Dundagas izloksnes labām zinātājām, muzeja darbiniecēm **Ilmai Dišlerei** un Mārītei Jurčai!

Paldies autora dzīvesbiedrei Guntai Mitlerei par patiesu ienteresētību un atbalstu, izdevumu veidojot, iespēju iepazīt Viļņa Mitlera dzīves un darba gaitas, iekļaut izdevumā attēlus no personīgā arhīva!

Ivars Abajs
Kubalu skolā,
2015. gada 12. novembrī

Vilnis Mitlers par Dundagas izloksni

Dundagas izloksne bija stipri īpatnēja un lokāla. Sevišķi labi to varēj manīt, braucot Otrajā karā ar mazbānīti uz Ventspili, kad vilciens gāja naktī un vagoni nebija apgaismoti. Pācē iekāpušie runāja Dundagas izloksnē, Lonastē, Virpē – Ances izloksnē, Popē – Popes izloksnē. Līdz Otrā kara beigām izloksne stabili saglabājās, jo «iedzimto» kustība uz ārieni bija neliela, arī iebraucēju bija maz. Precējās Dundagas iedzimtie gandrīz savā starpā, pagastā, un retie ienācēji strauji asimilējās.

Otrā kara laikā sākās kolosāls bēgļu pieplūdums no citiem Latvijas novadiem. 1944.–1945. gadā un tūlīt pēc kara cilvēki bēga no savām bijušajām dzīves vietām, baidīdamies no represijām un mēģināja «pazust» Kurzemē, tai skaitā arī Dundagā. Tam sekojošie kolhozi, kad vecāki centās jauno paaudzi aizdzīt no laukiem (kolhoziem) uz jebkuru pilsētu, laukos un mežā palika «tikai mulķi» no jaunās paaudzes. Palika un runāja izloksnē tikai vecie, un izloksne mira reizē ar viņiem. Pašlaik (1996. gadā) izloksni atceras (kaut gan ikdienā parasti nerunā) un zina arī īpatnējos priekšmetu nosaukumus cilvēki, kuri no senču senčiem ir iedzimtie un kuru vecums pāri 60 gadiem. Pēc īsāka vai garāka laika Dundagas izloksne un īpatnējie priekšmetu un darba rīku nosaukumi mirs reizē ar pēdējiem iedzimtajiem. Jaunie maisās un jūk kā pelni vējā. Ľaužu kustība, kas jau bijusi tik liela, arvien palielinās. Dundagas iedzimtie nespēj ienācējus asimilēt, bet paši ir asimilējušies vai strauji asimilējas vispār lietotajā latviešu valodā ar tās priekšmetu un darba rīku nosaukumiem.

Ir labi arī tā, bet ūj, kaut ko tomēr esam zaudējuši, un, lai censtos šo vietējo bagātību (īpatnību) saglabāt kaut vēsturei, trūkst naudas (kā šodien pieņemts aizbildināties jebkurā neizdarībā) un arī kultūras. Kaut kādu nieku no savas tautas kultūras un vēstures tomēr būsim neatgriezeniski zaudējuši.
Sic transit gloria mundi!*

Vēl nevar aizmirst, ka tolaik** zemnieku saimniecībās – ģimenēs vienkopus dzīvoja bērni, vecāki un vecvecāki. Vecaistēvs vai vecāmāte bija fiziski novecojuši, nevarēja veikt lielāko daļu aktīvo saimniecisko darbu, viņi strādāja vieglākos darbus pie mājām savu spēku robežās, un viņiem bija visvairāk laika, iespēju un arī gribas nodarboties ar mazbērniem. Viņu valoda bija bagāta, veclaicīga, pilna ar veciem vietvārdiem, izloksni, nosaukumiem. Un bērni taču ir tik uztvert spējīgi un labu atmiņu. Bērni un mazbērni no lauku mājām nonāca šaurajos pilsētas dzīvokļos, kuros nebija vietas ne pašiem [vecākiem], ne bērniem, kur nu vēl vectēvam un vecmātei (ko viņi šajos pilsētas džungļos būtu darījuši?). Audzināja iela, bērnudārzi, padomju skola un izaudzināja – šodienas nabadzību cilvēku morālē un ētikā.

* Tā paitētā pasaules godība! (Latīņu val.)

** Pirms Otrā pasaules kara.

Vārdnic

Vārdnīcas reģistriem saglabāts autora ieviestais pieraksta formāts: vārds/i vai izteikums/i izloksnē; skaidrojums/i pierakstīts literārajā valodā; valodas paraugs/i izloksnē. Vārdnīca uzrāda daudz citu valodu aizguvumu (vācu, krievu, lībiešu u.c. val.) lietojumu dundzinieku sarunvalodā. Vispilnīgāk vietējās valodas īpatnumi atklājas autora piedāvātajos valodas paraugos, kas savukārt bagāti vīru valodai raksturīgiem izteicieniem. Ieviestie skaidrojumu precīzējumi nodalīti ar iekavām «[]». Valodas paraugu nodalīšanai lietots grafisks simbols «♦». Nodalot reģistrā esošo lietvārdu skaitļa pieraksta formas, lietoti saīsinājumi [vsk.] – vienskaitlis, [dsk.] – daudzskaitlis. Vārda vai izteikuma dažādo nozīmju skaidrojumi nodalīti ar «;», piemēram, «bild – bilde, glezna; zīmējums; fotogrāfija». Vārdnīcas reģistra alfabēta sakārtojumā ievērota autora ieviestā secība, paredzot reģistrus, kas ietver vārdus vai izteikumus atsevišķi nenodalīt.

A.

- a** – ar ♦ sinaps a sāl ♦ ganpuik a luopēm i gānkļes
♦ es a tēv gān
- a mēr** – [darīt] ar mēru, zināt [savu] mēru
♦ edzērt ju var, bet a mēr
- a pill krūt** – [darīt] ar pilnu krūti (visiem spēkiem) ♦ kērēs dārbam klāt a pill krūt
- abar** – abra ♦ maiz mīc maizsabré ♦ abar taisē no aps
- abarkass** – kaplītis mīklas izkāsišanai no abras
♦ abarkass pakaran uz nagal
- abarkasts** – maizes mīklas sakasnīs (ieraugs)
♦ noliec abarkast skapē, lē žurks nesaēd
♦ abarkast izceps ganam pa gānšen
- ac, acs** [dsk.] – aks, acis ♦ ac ka kork izspiedēs
♦ tais aks ciet un mut valę ♦ tāds aks ka Dižac Mīlē
- ac blikstiņ** – acu plakstiņi ♦ ac blikstiņ izmālt ka Lieldien uols ♦ kāds grūzs i apakš ac blikstiņ, groužes
- acbļuod** – mazgājamā bļoda, mutes bļoda ♦ pelej pill acbļuod a zapt ♦ seid uz acbļuod un vem kriečē ♦ izmazgē acbļuod, tas i dikt nokērants
- acgaisam** – redze ♦ samaitē acgaisam, nu i stulbs
- acs mirkšķant** – acis mirkšķināt ♦ kas tov liek acs mirkšķant

- acs špulgę** – acis mirdz ♦ ka zvaigzdēns meitē aks špulgę uz puišem
- acszieps** – tualetes ziepes ♦ janopērk no žīd acszieps
- ad** – ada * Kuo tu tur ad, vo zek?
- adar** – vai, varbūt ♦ šodien adar rītē ♦ krievs adar vācets – viens vēlls ♦ vo es ies adar tu
- adat** – adata ♦ eduo adat a dīž ac
- adiņ** – vasaras rudzi ♦ tu tā ka nabags, sēj adiņ
- air** – airi ♦ airs tais no bezzār egel
- aitaizgalds** – aitu aizgalds ♦ aitaizgalds pils a sūdēm, jaizmet
- aitaplouks** – aitu aploks, aploks aitu ganīšanai
♦ izlaiž aits aitaplouķe, lē pasganēs
♦ aitaplouks noēsts mēlls, zāl gāl vairs nerēdz
- aitcirpšen** – aitu cirpšana ♦ aitcirpšen taisē pousrēs un pa rudiņ
- aits, ait** [vsk.] – aitas; aita ♦ vilks aites, kuo nu vairs ♦ tād ait, ka nēvar sōv kažak panest – jakouj nuost ♦ lāb ait a spruogēn vill
- aitsgāl** – aitas galva [lamas] ♦ strādē tā ka tāds aitsgāl ♦ tas vēces i īsts aitsgāl
- aitsgāļ** – aitas gaļa ♦ kur tu jems aitsgāļ, ja nav vairs aits

aizdrēģelt – aizšaut durvis ar aizbīdni, aizšaut durvju aizbīdni ♦ paskatēs, vo tie dūrs u aizdrēģēlt ♦ tā aizdrēģlē, ka nēviens nētieks iekše

aizgalds – aizgalds (cūkām) ♦ sivans liek aizgaldē

aizjēmts – aizņemts ♦ skrīvers aizjēmts, nav runams

aizjēmēs – aizņēmies [naudu] ♦ tikpulk aizjēmēs, kā tu aduos

aizkact, kacantēs; kacēs – aizsniegt, sniegties ♦ kacēs, pakacēs, lē tu var aizkact ♦ tu i maziš, tu nēvar aizkact ♦ tuo tu var aizkact

aizmirss pūstēs – nomiris ♦ tikmēr gulē, kamēr aizmirss pūstēs

aizparīt – trešā diena ♦ aizparīt sākēs Jounsgads

aizskopt – aizsūtīt, nosūtīt ♦ es vīn aizskopē uz kaimiņ mājam

aiztapant – aiztapināt ♦ aiztapant viegel, aduot grūt

aizumps – aizsērējis (pīpes cibuks [pīpes kāts])
♦ tov tas pīp pavism aizumps

ājs – aitas ♦ Vo tu ājs sadzin stallē? ♦ Šopousar tāds brangs ājs!

ak – aka ♦ ak a vind vairs nerēdz

akal – atkal ♦ akal tu i klāt

akals – akls ♦ vēctēs palics akals

akan dēss – aknu desas ♦ akan dēss i jamāk sataist

akans – aknas ♦ tam i gan akans ♦ Dīvruok turams akans, tas tik i bulls! ♦ Vo tu akans izcep? ♦ aitē akans pill a blaktēm ♦ pajem pe Kušķ vien mārciņ akans

aklē zāran – aklā zarna ♦ aizvēd uz slimnic a aklē zāran

akmiņ – akmeņi ♦ akmiņs novāķe no loukēm valļes ♦ pils louks a akmiņem

akmiņ mūrs – akmeņu mūris ♦ vēsal ass biezis akmiņ mūrs

akmiņ vall – žogveida krauta laukakmeņu grēda gar lauku malu, gatvi, robežu; akmeņu valnis (žogs, grēda) ♦ krouj akmiņs vallē ♦ loukmalēs bi akmiņ vall

akmiņkrūt – akmeņu kaudze ♦ kārtīgs sainiks, akmiņ sakrout akmiņkrūtē ♦ aizougšēs Silābram loukēs i pulk akmiņkrūts

aks vind – akas svērtenis ūdens smelšanai, kārts ūdens smelšanai no akas ♦ aks vind sapūjs, jatais jouns

alkss – alksnis ♦ zāl alkš malk priekš galžāvšēn

alsbrūzs – alus brūzis ♦ alsbrūzs bi tur, kur tagad pienpobriķs

alspuiss – alus ielaidējs, [alus] pasniedzējs ♦ tu i tāds ontligs alspuiss

alsrougs – alus raugs ♦ alsroug izžāvē uz paklam

amatniks – amatnieks ♦ vēcēs Mežgrāvs bi īsts vēclaik amatniks ♦ vēclaik amatniks viss mācē

ampēlmans – jokdaris (nav nēmams par pilnu)
♦ Prics nav nēkāds vīrs, bet ampēlmans

ampēltes, amplēs – (mulķīgi) trako, rotaļājas
♦ kuo tie bēn amplēs ♦ tu skates, lē bēn nēamplēs

amziers – amizieris, flirts ♦ ballē tik i amziers
♦ amzierēs a meitam ka pa mašīnlaik [kulšanas talka]

ancniks – ancenieks (Ances pagasta iedzīvotājs)
♦ ancnik dzīvē aiz Kougs purēm

ancuks – uzvalks ♦ ancuks a divrind knuopam
♦ pašuj krietan vadmals ancuks

andātērs, arendātērs – nomnieks, rentnieks
♦ Miķelsōns bi Dundags muižs arendātērs

andēl, andēltes – tirgošanās, tirgoties ♦ žīdam vienādiņ andēl iet no ruok

andēlmans – tirgotājs ♦ andēlmaņ andlēs uz vēll paroušen

Andrēs – Andrejs ♦ vēctēv souc pa Andre

ankambērs – pieliekamais [kambaris] ♦ ankam-bērs pekrouts, ka apsgriestēs nēvar

apakēļlaiks – agrāk, senāk ♦ apakēļaiķes cilak dzīvē labāk

apakšbikss – apakšbikses ♦ tāds silts apakšbikss
♦ užviles apakšbikss a pakēļ priekšē ♦ pakal apakšbikss i spalēn

apakšdēl – ratu kulbas apakšējais dēlis
♦ apakšdēl uztais no ēveltēm dēlem

apouš – iemaukti, apauši; zirgapauši ♦ pajem apouš līdz, ka iet peic zirgēm ♦ apouš a apkalmēm, ka čigaiņam

apcirkens – apcirknis ♦ vel i pills apcirkens a
rudzēm

apčamd – apčamda, aprauga ♦ lāb apčamd, vo
nav kas izgnuzants

apčuban – apčubina, aprūpē ♦ māt ju tēv apčuban
ka nēviens

apdouzts – apdauzītais (lamas) ♦ viš nav muļķs,
bet apdouzts

apeļš – apalš ♦ apeļš ka uol

apgājs – aplecināta govs (lops) ♦ vēl apgāj, vēl
būs sloucams

apgāļ – ragavu slieču priekšgala savienojums ar
viršējiem kokiem; ragavas slieču priekšgals
♦ kēvē kājs sītēs pe apgalēm – īss ilks

apgūlam – apmēram, aptuveni ♦ trīs vēzam tai
koudzē būs tā apgūlam

apiņ – apiņi ♦ sainikam brangs apiņdārzs
♦ apiņdārzs bi stallpkalē ♦ apakeļlaikēs apiņ
oug vises upmales

apkant – apvīlēt ♦ meitans apkantē šnukdrān

apkēl – apkakle ♦ tā iet, ka koujes, nopleiss
prākam apkēl ♦ zamš apkēl ka baruonam
♦ apkēl mantlam no krāgād ♦ kāzkam krietan
aitssād apkēl

apkuopēs – apkopējs ♦ pa tuo laiciņ, kuo
apkuopēs strādē, viš lāb pēllan ♦ viš i nabag-
namē apkuopēs

apķilt, apķile – apķilāt, apķilā (govis kaimiņa
labībā) ♦ es tov tuos guojsluops apķils

aplouks – aploks ♦ Luop aploukē, vo dvarš i ciet?
♦ aits nogroudš aplouk plik

apmācēs – apmācies ♦ laiks tāds apmācēs, varbūt
uzlīs ♦ apmācēs, nēvien zvaigzden

applucantes – applaucēties ♦ a vārēš ūdiņ var
applucantes

appuišt, appuiše – apkalpot, apkalpo ♦ man nē
prātē nēnāk tēv appuišt

appūst ruoz – appūst rozi (slimību) ♦ Veterbērk
Līn mācē appūst ruoz

apsmācēs – apmācies ♦ apsmācēs, būs liets

apsmuldēs – apmaldījies ♦ nu tik mežē
nēapsmuldēs

apsroug, aproudzs – apmeklēt ♦ apsroug slimnik
slimnīce

aps – apse ♦ aks gruods liek no aps

apšālt – apšūt (ēkas sienu ar dēļiem, arī citu
materiālu) ♦ smuk apšālt māj ♦ apšālē māj a
dēlēm

aptēķes dūš – aptekas dūša ♦ tuo dzīrdēms, man
aptēķes dūš

aptēķs – aptieka ♦ smird ka aptēķs

aptīt – apetīte ♦ aptīt but bījs, bet pe dūš nēiet

apzics – papēži ♦ tiem kurpam dikt ougsts apzics

apželiņ – vai tā var būt, neticami ♦ apželiņ, kuo tu
nēteiks

arēlouds, kalanļouds – arāji, zemnieki atšķirībā
no lejas ļaudīm – zvejniekiem, lībiešiem ♦ Vo
ta arēlouds māk nāzg sasiet?

arēms, arēm [dsk.] – arums, arumi; arēms līdzans
ka norullts, lāb ārkal ♦ arēm līdzan ka gultdeķ

arēs – arājs ♦ krietans arēs, uzārs dīv a pus pūrviet
pa dien ♦ jaaizved arēm prišs zūjs
♦ arēs a soul loukē ar

aršīnmalk – aršīnu (72 cm) gara malka ♦ nu ju
vairs aršīnmalk nēzāgē

asaks – asakas ♦ vājs pleksts, asaks vien ♦ ēd
prātīg, zujē i asaks

asam – asumi ♦ uz tiem asamēm var sadurt kājs

asiņ – asinis ♦ asiņ tēk ka jūr ♦ kous cūk, izceps
asiņ pančiņs ♦ asiņ pill bļuod no vien cūk
♦ liels pušams, asiņ tēk ka vārēs

asiņ dēss – asins desas ♦ nu ju vairs nēviens asiņ
dēss nētais

asiņ pančiņ – asins pankūkas ♦ kamēr noguode
cūk, sievs paceps asiņ pančiņs

ast – aste ♦ kād kupal ast i lapsē ♦ griežēs kā grib,
ast paklē ka paklē ♦ ast skrullē sasmetēs

ast skrudzē – (sivēnam) aste gredzenā ♦ oug, ka
prieks rēdzt, ast skrudzē griežēs

ast skrulle – (sivēnam) aste gredzenā ♦ sivans ka
nozīdants, ast skrulle

astiņ – astoņi ♦ pulkstens nosit astiņ, ceļēs ougšē
♦ pulkstens astiņ, bruoksts galde, ceļēs ougš

aš – ass (uzasināts) ♦ aš nāzs, no lāb tēroud
♦ aš nāzs, nēnogriež pirkst

ašš – ātri, tūlīt ♦ tēk nu dēls ašš, ašš

atdar – atdarī (acis) ♦ atdarī acs, tad tu rēdzs

- atduo** – atdod ♦ atduo man mān noud
- atēds** – atēda (barības atlikums lopu silē) ♦ iztīr atēds un a tiem pastrejē
- atjēmt** – atjēmt ♦ suns atjēm kaķam koul
- atkāmēr** – pārasmens, ķīlim atdauzītas pietas malas ♦ kuo tad a tād atkāmēr var notēst ♦ tov tas cīr asmens i atkāmēr ♦ tuo ķīl tu nēedzīs, kants atkāmēr ♦ ciram asmens uz akmiņem atcirsts atkāmēr
- atkār** – zem plata leņķa (iesieta izkaps) ♦ atkār izkapt ♦ tu nosmuocēs a tik atkār esiet izkapt
- atkušens** – atkusnis ♦ tāds atkušens, ka strieg līdz kāj ceļem
- atlešes (atslešes), atlešt** – atdzisis; dzēst (kaļķus) ♦ noliek katal sniegē, lē atlešes ♦ jasagāž kaļķ bedrē, lē pa ziem atlešes
- atmīt; atmīts** – kļūst mitrs, kļuvis mitrs ♦ siens pa nakt rasē atmīts
- atpēds** – zvēra pēdas, iegājušas mastā ♦ viens ģēģers lē paliek uz atpēdam
- atsāns** – ķēdes (stieples) no ilkss vidus uz priekšējiem ass galiem ratu virziena maiņai ♦ tād ķevšks pa atsān nēgeld ♦ atsāns notrūk, rat grāvē
- atslaistēs** – atgulties (īsu brīdi) ♦ peic eišan vajg atslaistēs vien strēķ
- atslējes** – atbalstījies ♦ sildēs, atslējes pret krāš
- atsprāklenisk** – atmuguriski ♦ izsviež atsprāklenisk ārē pa durēm ♦ līž ka vēzs atsprāklenisk
- atspūstēs** – atpūsties ♦ krietan pekaķes, nu vajg atspūstes
- atstībs, nostībs** – (būs) beigts, pagalam ♦ vaig ka glāzs, tas līdz poušram nostībs
- atstipt** – nomirt ♦ kaimiņ vēces nu i atstips
- atšālēs** – novadējies (alus) ♦ elaiž prišs āl, šis tāds atšālēs ♦ tas tāpiš tov i tāds atšālēs
- atštouk** – atvalinājums, brīvs laiks ♦ peic Mārtiņem tad būs ļoudēm tād atštouk
- attaptēs** – attapties ♦ nēdabē nē attaptēs, ka kuoks gar zēm
- atvaš** – atvases ♦ atvaš saougš, ka cour nēvar tikt
- atvilkt ēlp** – nedaudz atpūsties, atgulties ♦ paeids i, vajg atvilkt ēlp ♦ es i pekaķes, vajg bišķiņ atvilkt ēlp ♦ vēzams sakrouts, nu tu atvēlk ēlp
- atzib** – ataug, atjaunojas ♦ uzsēs vēlsūd, tad rudz atzibs
- oudēs** – audējs ♦ manmāt bi liels oudēs
- oudkēls** – audeklis ♦ pousar jaliek oudkēls balantes ♦ oudkeļ satīn baķe
- ougams** – augums ♦ougams ka tēvam – septiņ pēd
- ougēls** – auglis ♦ šījēs laikēs viss palikš pa ougļem
- ougēns** – augonis ♦ uzmetēs ougēns uz kakal ♦ uzmetēs uz pakēļ liels ougēns
- ougstams** – augstums ♦ manē sievē no liel ougstam i bail
- ougšbroucmēs, ougšbroucams** – uzbraucamais tilts uz kūtsaugšas; uzbraucamais tilts ♦ dikt stāvs tov tas ougšbroucams
- ougšcēlē** – vīri, kuri dakšo labību uz kūlēja (kuļmašīnu) ♦ ougšcēlēs vajg stipars vīrs
- ougšēs** – augšējais ♦ ougšēs ploukts i tukš
- Ougštaks** – taka no Dūmeles uz Ušiem pāri Bažu purvam ♦ es ju vairs Ougštak nēzīns atrast
- oukals** – auklas (pastalu) ♦ sasien pastlam oukals
- oukēl** – aukle ♦ dikt lāb oukēl ♦ man bi vēcmāt pa oukēl
- oukstams** – aukstums ♦ pa Tūn i tas lielākēs oukstams ♦ nu gan uznāc brangs oukstams
- oukstgāl** – galerts ♦ no cūks gāl savār oukstgāl
- ounpier** – lamu vārds – auna piere (galva), stūr-galvis ♦ īsts ounpier no cilak
- ourē** – auro ♦ ourē ka pedzērs ♦ Kuo tu ourē ka ganpuik?
- ouss** – auss ♦ klope ouss ka briež bulls
- auš** – auša; tu tāds ka auš
- out** – auti ♦ out tād satopēlt, ūdnē jaizbrucan
- outiš** – auto, automašīna ♦ outiš spīd un laistēs ka jouns
- ouz pārsals** – auzu pārslas ♦ ouz pārsals lē ēd zirgs
- ouzs** – auzas ♦ ouzs ju skarēs, mežcūks nāk bārtēs
- avatkalks** – avota kaļķis; avatkalk vēd uz loukēm
- avats** – avots; šījē avtē dikt labs ūdens ♦ Nabaglejē i smuks avats

avatvirss – avotaina vieta; tur tu nogrims, tur i avatvirss ♦ kur i avatvirss, tur nav nēkas pa zāl
aviņ – avenes ♦ bēn aizskrēj uz slēg aviņes ♦ aviņ šogād tād tārpēn

aviņkoul – aveņu dzinumi; no aviņkoulem i lāb tēj

až – ass (asmens, nazis) ♦ až ka glāzgriežmēs
A.

āb – abi ♦ mēs āb a Mārc

ābec – ābece ♦ ābec i priekš lastmāčnēs

ābečniks – ābecnieks (pirmklasnieks) ♦ Pričels šogād i ābečniks

ābēls – ābols ♦ pasrouges, vo kāds ābēls nav nokrits

ābēldārzs – ābeļu dārzs ♦ ābēldārzs kād pūrviet liels

ābēlkuoks – ābele ♦ Baltēs dzidrēs i labs ābēlkuoks

ābliņ atals – āboliņa atāls ♦ ābliņ atal laiž sēklē

ābliņsēkal – āboliņa sēkla ♦ ābliņsēkal i jamāk sēt ♦ ābliņsēkal i diktam smalks

ābliš – āboliņš ♦ tajē loukē i pirmē gād ābliš ♦ ābliš pils a bitēm, vākē mēd ♦ ābliš sakrits lažē, kā nu noplous

ād – āda ♦ mežkuiļam i biez ād ♦ novēlk teļam ād ♦ plān ād, bluss kuož cour ♦ pajēm buodē pus vēršād priekš pastlam

ādēr – ādere ♦ ak i jatrāp uz ūdiņ ādēr ♦ māj nēvar taist uz ādēr

ādkēls – adīklis (adamais gabals) ♦ jem ganēs ādkēl līdz ♦ kaķs samudžnē vēcmāte ādkēl, ♦ kaķans samudžan ādkēl un dzijkamēl

ādt jak – adīta jaka ♦ uzvēlk ādt jak mugrē ♦ ādt jak no kazvill

ākstēs – ākstās ♦ ākstēs ka tāds mazs bēns

āķs – āķis ♦ puiks āķs taisē paš ♦ bēndienēs āķs taisē no kniepadat ♦ zūj norij āķ

āl – ala ♦ Šlītrē Dāvidāl ♦ beber sataisšēs āls, kājs var izloust ♦ bebars izrubnēs grāvkantē āl

ālav – govs, kurai nebūs teļš ♦ ālav guoj nav kuo tūrt, jaaduo ūdam

āliš – āliņģis ♦ āliš aizsāls, jaizkapē ♦ tu uzmanēs, lēdē i izzāgt āliņ ♦ uz dīķ prātig, āliš nav aizsāls

āls – alus ♦ āls ka piķs, jem tik iekšē ♦ miež āls ju i tas labākēs ♦ āls eskābs siltē laikē ♦ izbrūvē lāb miežāl, apiņ vietē rūgtmam pelik balzamkārkal pumpars (Samsalā)

āmargāl – āmurgalva (lamu vārds, nicinoši) ♦ tas kaimiš tov i īsts āmargāl ♦ kas tu pa cilak, īsts āmargāl

āmars – āmurs ♦ paduo liele āmar a garē kāt; kale kalts āmars

āmēs, āmtēs – mulķojas, niekojas ♦ nesāmēs, strādē ka pesnākēs ♦ āmēs pe dārb ka tāds āmkēls ♦ ja strādē, ta strādē, nav kuo āmtēs ♦ āmēs ta ka tāds tišiš ♦ nēvajg āmtēs, ka strādē, ta strādē ka pesnākēs

āmkēls – tāds, kas vienmēr mulķojas, niekojas ♦ ka tu i sadzērēs, tad tu i tāds ka āmkēls

āpss – āpsis ♦ rudiņ āpss i noseidēs trēkans

āpšāls – āpšu alas ♦ tai pougrē i vēcs āpšāls

ārd – kārtis virs rijs vērbaļķiem (sijām) labības, linu novietošanai kaltēšanai; kārtis zem griestu sijām istabā, lietu nolikšanai ♦ rījs ārd ♦ ka nogāž kūls, ārds sastum kuopē

ārē – ārā ♦ lē bēn iet ārē izskraidošs

ārēpleisēs – palīgi pie gatavo labības kūlu augšāmcēlājiem ♦ puiks liek uz labēbs valst pa ārēpleisēm

ārkals – arkls ♦ tas ārkals nēm pa sēkal, parikte ♦ Vāczem ārkals a divēm lēmšēm

Ārlavs – Ārlavas (apdzīvota vieta, pagasts) ♦ Ārlavs nu vairs nav pagasts

ātēr – ātri ♦ joun var ātēr paskriet ♦ a mazbān var ātēr tikt uz Anc ♦ strādēms laiks paitēt ātēr

āzs – āzis ♦ smird ka vēcs āzs; āzs cierē pa jumtēm

B.

badkāss – nepiepildāms, nepieēdināms, skops, skaudīgs, izbadējies (cilvēks) ♦ ka tāds badkāss, nēkad tov nav diezgan ♦ rij ta ka tāds badkāss, ka pe bād bījs ♦ B. bi badkāss no tēv tēvēm

bakstmes – bakstāmais ♦ a kād bakstme jasačokrē ugēns

baķs – (auduma; audekla) baķis ♦ nooud pusvadmal vēsal baķ

bāl, bāls [dsk.] – balanda ♦ bāls saougš ka biezs
balbiers – frizeris ♦ jauzpuces, jaaiziet pe balbier ♦ ūžīds māk tēv apcirpt labāk ka balbiers
baleds – balodis ♦ balts ka baleds ♦ balts baleds atslaides
ball – balle ♦ svētvakrē kaimiņes ball spēls Blumbērkss ♦ Blumbērkss spēle zaļam ball ♦ vakrē būs kulšens ball ♦ kaimiņes būs ball a dancšen
ball – rotaļu bumba (gumijas) ♦ bēns spēles a gumijas ball ♦ Paspēles a ball un nēpinkšķ!
balziņ – statni, savieno ragavu sliences ar augšējo koku ♦ balziņs iztēš no uozal
balķcelmēs – ierīce balķu uzcelšanai uz ragavu (ratu) kūbeņa (divi dēļi ar divrindu caurumiem, divām dzelzs tapām, sviru un ķēdi) ♦ nēbut balķcelmēs, ta mēs tuo balķ nēuzceļt
balķrāgs, balķrāgs – balķu vedamās ragavas ♦ balķrāgam nolūd stibiņ ♦ balķrāgs bi a ķempēl
balķs – balķis ♦ a zirgēm vēd balķs vise kuok garmē
balķvedēs – balķu vedējs ♦ mans tēs bi liels balķvedēs
ball – balla ♦ uozalkuok cūk plucnam ball
bambēl – vabole ♦ rūc ka bambēl pousrē
bāns – vilciens ♦ no Stend mēs brouks a bān
bant – lenta ♦ meitnam smuk bant matēs
barak – baraka ♦ karlaikē vācēš sataise pulk baraks
bāriš – bārenis ♦ bāriš i tāds, kam nav nē tēs, nē māt
bārkēls – baroklis ♦ bārkēls noeides, ka pleiš aizgald puš
bārzd – bārda ♦ Priconklam bi tād krietan bārzd ka lāpst
bārzddzenmēs – bārdas dzenamais aparāts ♦ bārzddzenmēs tagad i a motōr
bārzdnāzs – bārdas nazis ♦ bārzdnāzs a ziluoņkoul spāl
Bašķs – sala kulminācija janvāra beigās; (trīs dienas pēc Tuņa, Teņa) ♦ pa Bašķ tā salst, ka katalis vienē malē vārēs, uotrē sasals ♦ pa Bašķ salst, ka zaķam acs no pier sprāgst

batist, batists [vsk.] – baptisti, baptists ♦ batist svēdienskuolē es a i gājs ♦ batists cilaks tāpat vien i
bourt, bourē – baurot, bauro ♦ bourē ka briež bulls
boušēl – baušli ♦ tuos boušēls tu aizliek aiz ouss ♦ priekš kār skuolē bi jasmācēs boušēl ♦ man tie boušēl nēlīž gālē
baskāj – baskājis, ar basām kājān ♦ pa vasar viss gāj baskāj
bazniclaiks – baznīcas dievkalpojuma laiks ♦ pa bazniclaik palas pātaras
baznictuorēns – baznīcas tornis ♦ baznictuoren uzbūvē pulk vēlak ka baznic
Bažkangērs – kangara nosaukums (Melnsils - Vaide) ♦ Bažkanger ceļ tāds smilšēns
bēbar touk – bebru tauki (no astes) ♦ bēbar touk ģeld pulkam vainam
bebarāls – bebru alas ♦ viss grāvkants pill a bebaralam
bēbardambs, bēbar dambs – bebru aizsprosts ♦ uz Ķikan i krietans bēbardambs ♦ paprōve, vo tu var izārdt bēbar damb
bēbars – bebrs ♦ bēbar viss grāvs pebūvēš a dambēm ♦ bēbars i liels meisters
bedēr – bedre ♦ dābs pa mūž dārb septiņpēd bedēr ♦ citam bedēr ruok, pats ekrīt ♦ bedēr pils a ūdiņ ♦ viš pa eidanstārp izrak brangē bedēr ♦ ceļ ka vien dubēļbedēr ♦ ceļ vienēs bedrēs, zirgs kājs var nolouzt ♦ bedēr vīram līdz kāmšēm
bēds – bēdas ♦ man i tāds liels bēds
bēgēls – bēglis ♦ viš i tāds karlaik bēgēls ♦ karlaikē pe mums dzīvē bēgēls no Iecav
bēgēl – palodze ♦ seid uz bēgēl ♦ puķpuods saliek uz bēgēl
beidigs – bēdīgs ♦ Kuo tu tāds beidigs?
beidzmēs – beidzamais, pēdējais ♦ Kurš tai rindē i beidzmēs?
bēmber, bēmbar – spiras (zaķa, buka) ♦ rō, cik pulk zaķ bēmbar ♦ pills dārzs a zaķ bēmbrēm
Bembs – iesauka (šoferis Dundagas MRS) ♦ Bembs bi vēll šofers

bēn prātē – bērna prātā (vientiesīgi) ♦ vēcs cilaks ju i bēn prātē

bencīns – benzīns ♦ touks var iztīrt a bencīn

bēndārzs – bērnu dārzs ♦ bēndārzē bēn mācēs last un skaitt

bēniķ – bēniņi ♦ uz bēniķougš stāv vēcs krōds

bēnoukēl – aukle ♦ meitans dēr pa bēnoukēl, diezgan pacoplans ♦ vēcmāt vairs dēr tik pa bēnoukēl

bēnparougs – bērnaukle, aukle ♦ nāč pe mān pa bēnparoug ♦ kaimiņes vajg bēnparoug

bēns – bērns ♦ liek tu bēn mierē ♦ tāds ka mazs bēns ♦ tas bēns nav tuo vērts, ka vīn uz Ārlavam vēd krist ♦ vēcs cilaks: tikpat ka mazs bēns

bēnvann – vanniņa bērnu mazgāšanai ♦ apakēl- laikēs bēnvann taisē no kuok

benķs – sols ♦ apseidēs tepat uz beņķ

bēramkūl – zebenica, oderkule (zirgiem auzām) ♦ bēramkūl izēsts, jajūdz

bērs – bēres ♦ liels bērs, pārdesmit rat bērnik

bērz sūls; bērzsūls – bērzu sulas ♦ vēctēs tecan bērz sūls ♦ pousrē tecan bērzsūls

bēzdals – pirdiens ♦ kurš ta nu tas i, kas palaid bēzdal ka sēsks

bezdārbniks – bezdarbnieks ♦ bezdārbniks sajēm pabalst ♦ tagad viss slīņķi i bezdārbnik

bezdnigs, bezdniks – bezdelīga ♦ laižēs tik āter ka bezdnigs ♦ bezdniks pažuoblē tais mīdž, perē bēns

bezdnikbēns – bezdelīgas bērns ♦ bezdnikbēns izkrits no mīdž

bezgāls – bezgalis ♦ tu tā rīj ka tāds bezgāls

bezguods – bezgodis ♦ bezguods koun apeids maizs vietē ♦ no vīn tu uzmanēs, viš i bezguods

bezmērs – svari vecos laikos ♦ brangs misiņ bezmērs

Bībel – Bībele ♦ Bībel āds vākēs a misiņ klambrēm ♦ nav kuo last, palas Bībel

bībelstāst – stāsti par Bībeles tēmām, ticības mācība skolā ♦ mācē bēnēm bībelstāst ♦ bībelstāst it viegel iet gālē ♦ ticēbs mācbē bi jasmācēs bībelstāst

bīdaltmilt; bīdal milt – kviešu smalkie (bīdelētie) milti ♦ diktam smalk un balt bīdalt milt ♦ pajēm kīstē bīdalt milts ♦ lāb bīdalt milt, būs lāb rouš

bīdlamgaņgs – gaņgis bīdelēšanai (sudmalās) ♦ klab ka bīdlamgaņgs

biedrēbsbuod – kooperatīvs, patērētāju biedrības veikals ♦ biedrēbsbuodē lētak ka pe žīd ♦ biedrēbsbuodē viss zemnik bi pa biedrēm

biezam – biezumi ♦ vēc cūk, nēbrāķe, ēd biezams ♦ nēbrāķe kost, ēd biezams

biezputarstumps – stampa (kartupeļu biezputrai) ♦ nomazgē tuo biezputarstump

bikss – bikses ♦ Kundzbērg skruodērs man pašūj bikss ♦ vadmals bikss aitmugrē ougš ♦ vasar valkē pakal bikss

bikspriekš – bikšu priekša ♦ vēctēvam bikspriekš valē ♦ tov bikspriekš valē ka vēctēvam

bild – bilde, glezna; zīmējums; fotogrāfija ♦ mūs baznicē i Rozentāl mālt bild ♦ pekarān bild pe sienmāl ♦ meit ka vien bild

binderstut – šķūņa stabu un spāri savienojošs balsts ♦ binderstuts liks no apēļ kuok

binzuol – starpzole apaviem ♦ binzuol liek no tād plānak zuoļād

birdant – birdināt, bārstīt, kaisīt ♦ penācs laiks birdant sēkal zeme

birst – birste ♦ birst sēj no cūk sarēm vo zīrg ast

bīrz – josla, ko apsēj vienā gājienā ♦ novelk taisan tuo bīrz

birz – bērzu birztala ♦ tād smukk bērz birz

bišdūlēs – dūmu kanna bišu apdūmošanai ♦ kūp ka bišdūlēs

biškrēslīn – ārstniecības augs ♦ lāb zāl i biškrēslīn, lē vīn i tād rūgt

bišķin, bišķ – mazliet, nedaudz ♦ elej man a bišķiņ ♦ tu esradēs bišķiņ pa vēl ♦ es tov eduos bišķiņ milts ♦ pemēt zupē vel bišķiņ sāl

bīšķs, krāšbīšķs – nūja malkas sabikstīšanai krāsnī ♦ tas krāšbīšķs diktam apgruzdēs

bišspiet – bišu spiets ♦ sagrāb bišspiet kriečē ♦ bišspiet sasmetēs ābeļkuok galē

bišstruops – bišu strops, bišu mājiņa ♦ Ērlikš taisē lābs bišstruops ♦ Indulam pills dārzs ar bišstropēm ♦ bišstruops pelīds pills a skudrēm

bits – bites ♦ bits spietę, rougęs nu, kur sasmesęs

bîz – bize ♦ meitnam bîz līdz kāj ceļem

bîzt, bîze – (govis) bizo (dunduru laikā) ♦ guojs taisęs bîzt, asts gaisęs

blād, blādęs – niekus runā, melo ♦ blād ka tāds bleids

blandęs – blandās (suns), klinio ♦ tovs suns blandęs pa mēž

blank – planka ♦ sienmāls stells no blankam

blašķs – blašķe (pudele) ♦ jēm iekše tā, ka blašķs tukšs

bleidēb – blēdība ♦ tuo bleidēb a acēm var rēdzt

bleidigs – blēdīgs ♦ bleidigs ka čigains ♦ viš no dzimšan i tāds bleidigs

bleids – blēdis ♦ sārgęs no vīn, viš i liels bleids
♦ bleids pedzīms un bleids nomirs ♦ viš i bleids bījs un bleids paliks ♦ viš tai bleiž barę i tas pārākēs bleids

bleiņs – blēņas ♦ nu tik bēn nēsastrādē bleiņs
♦ tas, kuo tu suolę, tāds bleiņs vien i

bleistiķs – zīmulis ♦ kur tu nolik mān bleistiķ

bleķ kruons – (agrāk) bleķa vaiņags skārda apvalkā (ap 1–1,5 m augsts, 0,3 m biezš, ar stiklu)
♦ priekš kār uz kapēm lik tāds bleķ kruons

bleķs – bleķis, skārds ♦ vann no cink bleķ ♦ uzlik bleķ jumt

bleķšķērs – šķēres skārda griešanai ♦ saluocē bleķšķērem kāts ka sallams

blenž, blenst – blenž (skatās) ♦ kuo tu uz mān tā blenž ♦ blenž ka teļs uz jounēm vārtēm

bless – balta zīme zirga vai govs pierē ♦ balt zīm pierē, souks tuo guoj pa Bless ♦ bless pierē tāpat ka vēcē guoje

blikstiš, blikstīn, [dsk.] ac blikstiņ – plaksti; acu plakstiņi ♦ kout kas ebīrs apakš ac blikstiņ
♦ blikstiņ pill a mieg ♦ blikstiš roustēs, kas tam pa vain

blinķt, blinķę – mirgo (bāka) ♦ acs blinķę ka Kolks bāk ♦ Rō, ka Kolks bāk blinķę!

blisan – mirķšķina (acis) ♦ Kuo tu blisan acs, vo tov kāds čubaks ebīrs? ♦ nēblisan acs, kērēs pe dārb ♦ acs ju var izblisant

bluod – nelabs (suns) ♦ maisās apkārt, blandoņa;
īst bluod no sūn ♦ bluod no sūn – nē mājs sarge, nē ganęs iet

bluks – bluķis ♦ uozal bluks priekš gāl ciršen

blumīzers – mutes ermoņikas ♦ karlaikē vācēš spēlē blumīzer ♦ spēlē valcer uz blumīzer

bluss – blusa ♦ bluss ķērt – tur vaig spics pirksts
♦ ouzploukstam laikē bluss ka nē atskoutēs

bluszāl – nezāle ♦ kāds vēlls to bluszāl te sasējs

bļuodiš – bļodiņa ♦ tas bļuodiš i priekš slapnam
♦ bļuodiš pelikts a eidan pills ka ac

buod – bode, veikals ♦ Kadiķ buod bi vien kriean buod ♦ buod tukšs ka izsloucts

buodniks – bodnieks, veikalnieks ♦ Mundrovsks a Folkman bi buodnik ♦ Mundrovsks bi biedribsbuodē buodniks ♦ buodniks bez šmoukšen nēvar izkarantēs

bōgans – vijoles lociņš ♦ dābs no skuoltē a bōgan pa pier

buogs, priežbuogs – neliela (priežu) mežaudze, birzs ♦ pagan guojs priežbuogē ♦ pus tas buogs i mūs sainikam

bokss – skārda kārba ♦ vācēš skābē kāpsts boksēs

buokstert – burtot (mācoties lasīt) ♦ bēns buokstre ♦ buokstre ka pats māctēs

bokszāl, bokssāl – sāls un garšvielu maišījums
ķilavu sālišanai ♦ pebēr tā pavairak bokszāl

bokštab – burti ♦ bēns māctēs bokštabs ♦ puik ju bokštabs pazīst

boldērjān – baldriāni ♦ kārigs ka kaķs uz boldērjānēm

buomkant – neapzāgēta dēļa mala ♦ tiem dēlēm buomkants pētēš a cīr

buoms – bomis ♦ buoms vaidzigs priekš ballķ celšēn

bomvill – kokviln ♦ bomvill dzīj i švaks
♦ pusvadmalē i bomvill iekšoud ♦ pusvadmalē bomvills šķēriš

bonck – paresninājums dzījā ♦ bonckēn gan tu i savērps

borkdzelzs – mizojamā lāpstiņa ♦ tāds labs zviedar borkdzelzs

borkt – mizot ♦ jaborkę stutmalk ♦ borkę stutmalk a borkdzelz

buors – urbis ♦ tas i colligs buors ♦ tas buors neģeld priekš sultecanšen

buorst – šūti audekla bikšturi bērniem, pusaudžiem ♦ bikss uz buorst

buort – urbt ♦ jaebuorę sūls bērže

borvīk – baravika ♦ borvīķ tārp saēdš ♦ borvīks pills a tārpēm

bosiķs – nelietis, noziedznieks ♦ viš i no cietam, īsts bosiķs ♦ viš i tāds bosiķs no bēn dienam

brak – šķērskoks (aizjūga piederums) divu zirgu piejūgšanai pie darba rīka ar divām zveņģelēm ♦ brak jatais no mīkelj kuok

brāķers – koku šķirotājs, šķirotājs ♦ mait žīd brāķers, pekrāp

brākt, brāķe – izvēlēties, šķirot ♦ ēd biezams, nēbrāķe kost

brāls – brālis ♦ tu man i tikpat ka brāls

brant – koksnes puve, brants ♦ grīdē esmetēs brant

brouct – braucīt, masēt ♦ vēcē māt māk brouct visāds vains ♦ tu vārt pabrouct man mugar, krik esmetēs ♦ tu man pabrouc tuos kājs, tād sāpig

brouke – braukā ♦ kuo tas čigains broukē uz priekš un apakēl

brēc uz voidūkam – vaimanā ♦ ka nomīr, nu var brēkt uz voidūkam

brēcant – brēcināt ♦ nēbrēcan bēn, duo viņam pup

breicans, brēcans – brēciens, raudiens ♦ bēns laiž breican valē ♦ laiž brēcan valē, ka ouss plīst puš

breištang – šķērsstienis durvju aizslēgšanai, lauznis ♦ zēm sasāls, atnēs breištang

brēķels – brēkulis (mazs bērns) ♦ egrūž tam brēķlam knup mutē ♦ ganmeitnam uzradeš brēķels ♦ vel ju tik tāds brēķels i

brēkliš – brētliņa ♦ sazvejēs zujs sīks ka brēkliņ ♦ vo tas kād zūj – brēkliš

brīdant – brīdināt ♦ pabrīdan bēns, lē nētais bleiņs

briesams – briesmas ♦ kruoge redzē briesams ♦ tāds briesams viss mūž nēbi redzēs ♦ karlaikē tik bi visāds briesams

brills – brilles ♦ brills noslidēš pašē dēgangalē ♦ vairs bez brillēm nērēdz last ♦ stulbam brills nepalīdz

brīnams – brīnums ♦ tas nu gan i brīnams ♦ runčam brīnams, ka pēl pamuk

brīnamsvec – eglītes brīnumsvece ♦ uzdedzan Ziemsvētk eglē brīnamsvec ♦ katram bēnam pa vien brīnamsvec ♦ brīnamsvec dēg a gais liesam

brīntēs – brīnīties ♦ nēnobrīntēs, kur knaš krās drāns

brisks – rājiens ♦ nu tu dābs no māts brisks

brīvēb – brīvība ♦ nu i brīvēb, katars dar, kuo viš grib

brīvstēb – brīvestība ♦ piektē gadē mūs tēv taisē brīvstēb

bruoksts – brokastis ♦ Vo tu bruokst paeid? ♦ sainc souc bruokstēs

bruokstlaiks – brokasta laiks ♦ līdz bruokstlaik ploušen pa rass

bruokstnesē – brokasta nesējs ♦ šorīt sainc pats i bruokstnesēs

broš – broša, piespraudē ♦ gadstirgē nopirk meitnam broš

brucant – asināt, berzt ♦ nēizbrucan tuo span duban cour ♦ izbrucan balts krēkals ♦ brucan ruoks aiz priekēm ♦ vajg uzbrucant iskapt, vairs nejem ♦ lāb nobrucan man mugar

bruckēls – izkaps strīķis ♦ brucant a bruckēl ♦ brangēs bruckēls, nēnorouj asmiņ ♦ buode pirkts bruckēls

bruğakmiň – bruğakmeni ♦ bruğakmiň vietam egrīmš, japapravē

brūgs – bruğis ♦ pils sētsvidē i akmiň brūgs

bruk – bruka, vēdera plēves plīsums ♦ akmiņs douzdamis, dabē bruk ♦ nētrakē puik, ka nēdabē bruk

brūkliš – brūklenes ♦ brūkliņ pills slēgs ka sārkans

brunč – brunči ♦ šūpes, ka brunč plodznēs

bruñçepēr – bruñu cepure, ķivere ♦ peic kār bruñçepērs mētēs gar visēm žuogmalēm

brūtskruons – līgavas vainags ♦ brūtskruons no mirtēm

buban – bubina ♦ kēv tēv pazīst, dzird, ka buban

buč, bučtes – buča, bučoties ♦ tas meitans gan i kārigs uz bučšnēs

bučmūls – kārs uz bučošanos ♦ īsts bučmūls, tas tik vien tov i prātē ♦ tas meitans i īsts bučmūls

bučēs, bučes – bučoties ♦ bučnēs ju nav nēkād grēķ dārb ♦ Līžels i kārigs uz bučnēs

bukkārkals – blīgzna ♦ bits laižes bukkārkļē pūples

bukstiņ biezputar – putraimu biezputra ar kartupeļiem ♦ vakriņes bi bukstiņ biezputar

bukstiš – pašaustas vadmalas veids

bukt – bukte, iespiedums, bikšu buktes ♦ eskrēj kuokē un dabē bukt

bukęt – bukete, puķu pušķis, smaržu kopums ♦ brūts bukęt ka nēvar nē satūrt

buldrē, buldērt – buldurē (tītars), neskaidri runā ♦ tā buldrē ka tītars, nēkuo nēvar saprast

bullans – neliels (jauns) bullis ♦ pusuoitar gād bullans ♦ kaimiņam i tāds bullans

bulls – bullis ♦ Bažam bi lieles sugsbulls

bultknābs – dzelzs kāsis plīts riņķu pacelšanai, malkas sabikstīšanai plīti ♦ krāsns kruķis; nēķernes, pajēm bultknāb un sabakst malk plīte ♦ sačokré krāš a bultknāb

Bullkallans – kalns zem vecā ūdenstorņa ♦ no Bullkallan mēs brouc a slēpēm

bullpier – buļļu pierē (lamu vārds) ♦ tu i īsts bullpier

bumb – bumba ♦ puiks pļavē spārd bumb

bumbēls – bumbulis ♦ ac blikstiņe uzmetēs tāds bumbēls ♦ man ēlknē emetēs tāds bumbēls

bundals – bunduls ♦ nodreijē man tād sviestbundal ♦ sviest eliek iekš bundal

bundzniks – bundzenieks ♦ vēcēs Blumberķs bi bundzniks

bundž – bundža, kārba (skārda) ♦ bleķ bundž a uosēm

bung – puns ♦ pa tumsam uzskrēj stendrēm, dabē bung

bungs – bungas ♦ Blumberķs a bungam iet pa priekš ♦ vēcēs Blumberķs sit bungs

bungvāl – koka vāle (āmurs) mietu iedzīšanai zemē ♦ krietan bungvāl, a tuo var strādt ♦ bungvāl tik vīr var cīlt ♦ kuok ķīl sit a bungvāl

bunt – sacelšanās (pret varu) ♦ piektē gadē tēy taisē bunt pret muižnikēm

bunt – saišķis ♦ atnēs vien bunt burkiņš ♦ uz tīrg burkiņ bunt maksē 10 santīm

burbēls, burbel [dsk.] – burbulis, burbuļi ♦ ilg līs, burbel uz ūdiņ ♦ tāds burbēls ka bēn gāl

Burbēļciems – ciema palama pie Dundagas ♦ Burbēļciemē kolkōznik vien dzīvē

burk – burka ♦ saplīs glāž burk ♦ zapt jasalej trīslīter burkēs ♦ pill burk a zapt

burkēns, burkinj [dsk] – burkāns ♦ dēgans nosāls sārkans ka burkēns ♦ Puik, pajēm burkinj! ♦ burkinj ougš, ka duob plēš puš

burkiņduob – burkānu duobe ♦ burkiņduob nooudzs ka pļāv

būrniks – burenieks ♦ būrniks paš taisē zvejnik ciemes ♦ liels trīsmast būrniks

burs; būrs – burvis ♦ Mazpūpolberķs bi liels burs ♦ runē, ka apakēļlaikēs i bīš būr ♦ kur tu tagad jems būr, viss pazūdš ♦ viš i ta ka tāds būrs

būršlaks – aizdusa, klepus (zirgu slimība) ♦ zirgu slimība (pārskrietam dod dzert); saskrēj zirgam būršlak ♦ tā tu sabrouks zirgam būršlak

burtnic – burtnīca ♦ burtnic a rūtiņem

butel – pudele ♦ seid akal pe (sōv) butēl

C.

caleš – cilājas ♦ zābak pa lielēm, caļes ♦ topēls pa lielēm, caļes

cāls – cālis ♦ smuks dzeltans cāls

capcarap – kaut ko nospert, nozagt ♦ čigaiņ puiks gadstirgē tais capcarap

cour cournēm – caurmērā vidēji ♦ rācinj šogād cour cournēm lāb paougš

courams – caurums ♦ biksam couram vien i palikš ♦ zarcouram dēlē aiztapē a tap ♦ ka apēd kringel, kur tas courams paliek ♦ courams uz cauram, tā novalkts bikss

couramšvāģers – sievas mīlākais ♦ Žāns nēmaz nezin, ka tu viņam i couramšvāģers

courslēdzam atslēg – atslēga durvju iekšpusē ♦ klētsdurēm i coursležam atslēg no kuok

cāpe – lēni iet ♦ vēctēs cāpe uz pirt, krēkals padse

cbībaks – ūdenskriņģelis (?) ♦ sīksts ka cbībaks
cedēl – zīme, paziņojums, uzraksts ♦ sajēm no pagast cedēl, ka grant javēd ♦ tād cedēl pelikts pe durēm
ceijērs – pulksteņa rādītājs ♦ lielēs ceijērs uz divēm ♦ pulkstēns a spuožēm ceirēm
cēkals – cekuls ♦ katrē vistē i sovs cēkals ♦ puikē cēkals (matcēkals) ka gaiļ sekst
cēllamlouž – celmlauži ♦ cēllamlouž i slīper ļouds
cellams; cellem [dsk.] – celms; celmi ♦ aizgāj ka vēlēs pa cēlmēm ♦ uozal cēllams nav viegēl izloužams ♦ tuos cēllams tu tik viegēl nēizlouzs ♦ mājs etaise vienēs cēlmēs, nu i louk ♦ slēģē cēlēm vien vairs palikš ♦ uozal cēllams i dikt rēsans
cēl dump – streiks, nemieri ♦ piektē gadē ļouds cēl dump
cēlgals – celis ♦ cēlgals zils, nopumps, sāp ka briesams
cēlmāllap – cēmallapas, ceļtekas ♦ cēlmāllap liek virsē, ka koutkur i vain
cēlrādtēs – ceļa rādītājs, uzraksts, zīme ♦ uz cēlrādtē i uzraksts, last tu māk
cēlstabs – kilometru stabs, ceļa stabs ♦ cēlstabs rak pa cēlmalam
cēšķūr – greiders ♦ ceļs i bedrēns, vaijg cēšķūr
cēlvēš – ceļavējš ♦ labs cēlvēš, iet ka sites
cēlviet – kādreiz braukts, bijis ceļš ♦ vel tuo cēlviet var samānt
cēvīrs – ceļa gājējs ♦ cēvīram i jaduo naktsmājs
cenķel, cencēl; cenķels – gūžas tievā daļa; ciska, gurns ♦ cenķels ka lielam dāñ zirgam ♦ pārs cūkcenķels vel i ķiste groudes ♦ kas tam meitnam pa cenklēm
cepēls – ceplis (darvas, oglu) ♦ cepēls bi etaists kroujmaļe ♦ pe Rākst bi vēcs dārscepēls
cepēļsluot – skuju slota maizes krāsns slaucīšanai ♦ cepēļsluot sēj no egeļ, zarēm ♦ izslouk pēllans a cepēļsluot
cepēr – cepure ♦ nēskatēs vīr peic cepēr ♦ cepēr uz vien ouss, īsts lodērs
cepēškrāss – plīts cepeškrāsns ♦ cepēškrāss izdēdzs, pēllen birst pannę ♦ cepēškrāss izdēdzs, rouš nevar pacēpt

cepēšpann – panna cepšanai ♦ izsmērecepēšpann a toukēm, lē nēpedēg ♦ liel cepēšpann, tur var vēsal sivan izcēpt ♦ papras Līžlem, lē eduod tov cepēšpann
cēram – cērmes ♦ puikam cēram, jadabē aptēķē zāls ♦ puikē jaidzen cērmas āre ♦ bēnam vaig cēramzāls
cērrs – matu cirtas, pinkas; nekārtīgi, nesukāti mati ♦ izķemmē sōvs cērrs ♦ saķemmē cērrs, izpūrs ka ērkels ♦ dance, ka cērrs iet pa gaisam ♦ cērrs saspinkšēs, līdz kāmšēm ♦ cērr izougš līdz apkēl
cērtes – iemīlēties ♦ tu ju cērtes var, bet vo viš tēv jems
cētardien – ceturtdiena ♦ cētardien dābs joun mēnes
cētarītes – ceturtais ♦ i cētartēs kār gads
cibaks – (pīpes) iemutis; mundšuks ♦ pīpē briesmīg liks cibaks ♦ cibaks izeids priekš zuobs
cielaviš – cielaviņa ♦ baltēs cielaviš mājēs, var sākt loukdārbs
ciemiš – ciemiņš ♦ nāč iekšē, būs ciemiš ♦ pasrougēs, kāds ciemiš atskūlēs
ciemļouds – ciemiņi, svešnieki, kaimiņi ♦ es tā cīle, kas tie ciemļouds tād i ♦ pa Jāņem sanāk ciemļouds
ciemtēs – ciemoties ♦ man nav ilg vāļ ciemtēs
cierē, ciert – pastaigājas, staigā, iet nesteidzīgi ♦ kuo tu cierē ka kāds baruons ♦ skuoltēs cierē a sōv madam pa cēl ♦ cierē ka gaspaž pa park
ciess – ciesa, vārpata (nezāle) ♦ ciess var pēbeigt a mēllē papuv
cietamniks – cietumnieks ♦ viš i bījs cietamniks ♦ kas nu no cietamnik var iznākt pa cilak
cietams – cietums ♦ eliks tēv cietmē, ta tik tu rēdz ♦ cietams bi pilē, vienē stūrē
cigiš – mazs kumeļš ♦ kēvē astkrēj mazs smuks cigiš
cikuorīn – cigoriņi ♦ cikuorīn oudzē priekš kafe
cīķelbārzd – spica bārda ♦ tād cīķelbārzd ka kazē
cīle, cīlt; cūle – uzmanīgi skatās, mērķē, vēro ♦ tu pacīle, kuo kaimiš sētsvidē dar ♦ cīle ka uz pīlēm izgājs ♦ kuo tu tik prātīg cīle ♦ nocūlē lāb, lē trāpt

cilindērs – cilindrs (galvas sega) ♦ cilindērs gālē, īsts āksts ♦ uzlics cilinder gālē, ka tāds kēms ♦ staigē ka kungs, a cilinder gālē

cilindērs – cilindrs (lampas) ♦ cilindērs karlaikē bi dārg mant

cimbuol – (putna) kāja, stilbs ♦ vistē tik dīvs cimbuols i ♦ tov tas cimbuol, tu vairak darēs

cimēnts – cements ♦ priekš fundament būs vajdzigs cimēnts

cīnēs, cīntēs – darboties, smagi strādāt ♦ cīnēs a cēlmēm ka briež bulls ♦ viss mūž cīnēs, pa tuo dabē kump mugar

cīns – cinis ♦ mazs cīns apgāž liel vezam

cīngāl – ciņu gali (plāvā) ♦ ju ciņgāl plik, kur pasrougēs (E. Dinsbergs)

ciparblat – ciparnīca (pulkstenim) ♦ ciparblatt a uzmāltēm ruozēm ♦ ciparblat muš nodirsts, nēkuo nēvar saprast ♦ ciparblat tāds nopeļs, nēvar norēdzt

cīrelputēns – cīruļu putenis ♦ nēspries pa āter, vel būs cīrelputēns

cirkāts – cīrvja kāts ♦ cirkāts jalieks no mikēļ kuok

cirkēļ – cirkulis ♦ riņķ var novilkta a cirkēļ

cīrs – cirvis ♦ krietnam vīram krietans cīrs ♦ man i Bruzinsk kalē kalts cīrs ♦ labs malkskaldams cīrs

cirsam – cirsma ♦ estīģe, izdastē cirsam, lē zin, kas tur i iekšē ♦ šuo cirsam nocirt šopousar ♦ tas cirsam nav priekš luopgānšen ♦ cirsam aizoudzs a pieskam ka ell

cīrvēls – cīrulis ♦ cīrvēls dzied gaisēs ♦ cīrvēls plodznēs pa mākiņapakš

cīs, cīss – ar salmiem sasiets labības klēpis ♦ sien rudz cīss, ka a jēlēm nagēm

cīsē ouzs; cīsē – ar grābekli veido labības klēpjus ♦ lē meits poukrē sacīsē ouzs

cisk – gūža, ciska ♦ kas pa ciskam, kas pa cenklēm, ka lielam dāñ zirgam ♦ cisks ka ziluoņam

ciss – purva grīslis (gultas maisiem) ♦ ciss noģeld čubmaišēs

citgād – citu gadu ♦ citgād tov būs jaiet skuole

coll – colla ♦ nav tik smalk, coll uz priekš vo apakeļ ♦ coll i tāds apakeļlaik mērs

collštaks; colstaks – saliekamais colmērs, colmērs ♦ colstaks kābtē ka būvmeistrēm ♦ collštaks i amatnik daikts

cop – sieviešu matu sakārtojums ♦ sasukē mats un uztais cop

coplans – paliels, pusaudzis, augošs ♦ brang pacoplans bullans

cucourams – anālā izeja ♦ aizbīd cūkē cucouram a sallam višķ

cuijan, cuijant – rīdināt (suni), rīdit ♦ pacuijan sūn uz aitam ♦ ja ājs ies rudzēs, pacuijan tik Duks

cuk – siltummūra dūmeja, skursteņa dūmeja ♦ jaizslouk cuks ♦ jaizžākrē cuks, lē nēšmetēs pažars ♦ cuks pedēgš, jaizslouk

cūkaizgalds – aizgalds, novietne cūkai ♦ cūkaizgalds izārdts, jasarikte ♦ sapravē cūkaizgald, tas i tāds saputeš

cukar sīraps – cukura sīrups ♦ bēn izstrēbš cukar sīrap

cukarbiets – cukurbietes ♦ šovasar lāb paougš cukarbiets

cukarmaiss – cukura maiss ♦ Ulmaņlaikēs cukarmais svēr simt kilogram

cukarpobriķs – cukurfabrika ♦ cukarpobriķe tais cukar

cukars – cukurs; nu ju cukars pills buods ♦ mums bi trīs cukar pobriķ ♦ cukars maksē noud

cukarzirniņ – cukurzirni ♦ bēn, vēll, apeidš viss cukarzirniņ ♦ cukarzirni jaestād, lē bēnēm but kuo panašķēs

cūkcēper – cūkcēpure (lamu vārds) ♦ īsts cūkcēper no vīr ♦ īsts cūkcēper tov i tas kaimiš

cūkeidans; cūkeidnams – cūku barība ♦ liel cūk, nēs pill spaņē a cūkeidan ♦ satais cūkeidan priekš vakarreiz ♦ satais cūkeidnam un aiznes uz cūkstaljl ♦ cūkeidans i sataists, tu tik lej silē

cūkkast – dēļu kaste cūkas transportēšanai ♦ apskatēs, vo cūkkasts iekšpusē nav kād nagal ♦ aizbrouc pe kaimiņ peic cūkkast

cūkkoujams duncs – cūku duramais duncis ♦ cūkkoujams duncs i ebīdts sienmal šķirbe

cūkkoušen – cūku bēres ♦ uz cūkkoušen taisēs ka uz lielem svētkēm

cūklabēb – sīki, atvētīti graudi ♦ cūklabēb ju
nējet rēķnamē

cūknāzg – vienkāršs mezgls ♦ lemps tāds, sasējs
a cūknāzg

cūkpien – cūkpienes, pienenes ♦ cūkpiens zied ka
dzēltans

cūkpried – «cūku priede» (klajumā, zarota, zema)
♦ cūkpried pills a čiekriem ka krellēm

cūkpups – cūku pupas ♦ es tuos vēll cūkpups
neēd ♦ kukiņ ēd cūkpups nuost

cūkrāciņ – kartupeļi cūkām (barošanai) ♦ Vo tie
cūkrāciņ līdz poušram petiks?

cūkrakam – cūku rakumi ♦ viss plāv vienēs
cūkrakmēs

cūks gāl – cūkas galva ♦ dabē cūks gāl un izvār
oukst gāl

cūks kājs – cūkas kājas ♦ ka dabē cūks kājs, ta
nēnogroustēs

cūksakēn (cūkast, briežast), briežsakēn –
platlapu bezgale, ārstniecības augs kuņķa
vainām ♦ cūksakēn i rūgts ka bail ♦ cūksakēn
nodēr priekš vēdarvain

cūksīl – sile cūkas ēdienam; sile cūkai (ēdiena
ieliešanai) ♦ cūksīl iztēš no apeļ kuok ♦ cūksīl
izkaplē no apss kluč

cūksiliņ – mārsils; timiāns ♦ cūksiliņ tēj i brangs
padzēram

cūlē – mērkē, lūr; skatās, mērkē; cieši skatās
♦ Pēter, kuo tu tur cūlē? ♦ Nēcūlē uz meitam!
♦ Kuo tu tur cūlē, tur nēkas nav! ♦ nu tu cūlē a
abam acēm

D.

dāb – daba ♦ dāb mūslaikēs i pecūkts ka vairak
nēvar

dābs pa lēp – dabūsi pa ģīmi ♦ dābs pa lēp, ja
nēstāvs kluss

dābs pa ņuņņam – dabūsi pa muti (lūpām)
♦ dābs pa ņuņņam, ta būs mut ciet ka šuplād

dābt, dabēs – dabūt, dabūjis ♦ nu tu dabē, kuo
gribē

dačks – brikšņi, pielūžnots mežs ♦ tāds dačks, ka
acs var izdurt ♦ pe Čigaiņtak i tāds dačks, ka
acs var izplēst

daikts, daiks – darba rīks, priekšmets, instru-
ments, lieta ♦ tas zāgs i viens varēns daikts

dakstiš, dakstiņ [dsk.] – dakstiņš, dakstiņi,
kārniņi ♦ mājē mēs uzliks dakstiņ jumt
♦ nokrīt dakstiš, dabē gandrīz pa gāl ♦ pile
uzlik joun dakstiņ jumt

dakšiš – dakšiņa ♦ dakšiš i tād jounmuod erikt
♦ īst zīdrīķel, ēd a dakšiņ

dakš – dakša ♦ kāds vīrs, tāds dakšs

dakt – daks ♦ svece dakt nogruzdēs, nēvar pelaist
ugīn

daktērs – dakteris, ārsts ♦ vecēs Grīnberķs bi
tikpat ka daktērs

dāl – rūpes ♦ tov tur nēkād dāl nav jatur

dambs – dambis ♦ dambs plūdēs pārrouts puš

dambs – meža ceļš ar grāvi vienā vai abās pusēs
♦ Puriņ dambs ♦ tāds tas Putēr dambs bījs no
laik gāl ♦ plūd Pācē pārrāv damb

dampkatal – (tvaika) lokomobile, tvaika katls
♦ dampkatal ju atvēd ♦ savēd ūdiņ priekš
dampkatal

damps – dampis (tvaika katls, lokomobile)
♦ damps javēd a astiņem zirgēm ♦ seš zirgspēk
damps

dance, danct – danco, dancot ♦ dance, ka lindrak
plodznēs ♦ pa viss mūž danct nav esmācēs
♦ vakrē būs ball, dābs danct

dār – darva ♦ mēlls ka dār ♦ dār tecan no
svīkçēlmēm

dār – labības kalte ♦ pebēr pill dār a rudzēm
♦ mēs labēb kaltant vēd uz Sīm dār

dārbēs, dārbtēs – darbojas, darboties ♦ vecēs
dārbēs gar grābkļem cour dien

dārbstēl – serdes daļa pagalei, kuru lieto skalu
(jumta skaidu) plēšanai ♦ pagales serdes daļa
pēc aplievas nolobišanas; krāsmalk nēm no
dārbstlēm

dārscepēls – darvas ceplis ♦ te kādreiz tēvam bi
dārscepēls ♦ pe Rākst bi vecs dārscepēls

dārsdeģs – darvas deģis ♦ nosmūrēs mēlls ka
dārsdeģs

dārsdrān – drāna, ko sedz uz pirts ārdiem iesala
žāvēšanai ♦ vēll žurks sakapēš dārsdrān

dāršēns – darišanas ♦ man i dāršēns pagastmājē
un poste

dārtēs – darītājs ♦ Ješk ju nav nēkāds dārtēs

dārzniks – dārznieks ♦ vēctēs strādē muižē pe
dārznik

dāžē, dāžt – piedāvā, piedāvāt, dot ♦ kuo tu man dāžē, tov pašam i mazam

decembērs – decembris ♦ decembērs šogād bi saligs

dēdzķels – dzelzs iesms caurumu dedzināšanai ♦ iztiks bez buor, a dēdzķel

dēgams – meža degums ♦ dēgams aizoudzs a kazruozēm

dēgangals – deguna gals ♦ dēgangāl rēdz, mūž gāl nē

dēgans – deguns ♦ dīvruok šnūcams dēgans

dēgatcepēls – deguta ceplis ♦ dēgatcepēls ju kurēs

dēgats – deguts (bērza tāss destilāts) ♦ dēgat tecan no bērza tāšem

deķs – sega ♦ tāds vēcs, izvalkts deķs ♦ māts ousts deķs

dēls – dēles ♦ japeliek dēls, lē novēlk vain

dēls – dēlis ♦ sazāģe balķ dēles

depež – paziņojums, raksts ♦ tov posteņ penācs depež

dēram – derīgs, noderīgs ♦ tie rat ritin vel i dēram ♦ tas liet i dēram, nolieks malē

desmēt – desmit ♦ pairīt desmētes datams

dēss – desa, desas ♦ kas pa kriekā dēss struņķ ♦ lābkē zūj ju i dēss ♦ kous cūk, sadārs dēss ♦ rouges – suns pakēr dēss

dēss dāršen – desu pildīšana ♦ dēss dāršen būs poukrē

Dēssmares – pēc kara krodzniece Dundagā ♦ Dēssmares bi siev ka trīsdūr skaps

devantēs – devītais ♦ devantēs gads puikam iet

deviņ – deviņi ♦ deviņ vilk cits aiz cit

diedals – tāds kas pastāvīgi aiznemas, diedelnieks ♦ diedals i tāds bezkounigs tukšniks

diedaltēs – nabagot ♦ ej uz cit pagast diedaltēs

diegspuoliš – diega spolite ♦ vēll suns sagrouds diegspuoli ♦ duod diegspuoli bēnēm, lē spēlēs ♦ diegspuoliš paripē apakš gult ♦ kuok diegspuoliš

dienastmeit – kalpone ♦ salig pe Vēcvagēr pa dienastmeit ♦ strādē pe sainik pa dienastmeit

diensgaisam – dienas gaisma ♦ jasteidz padārt, kamēr i diensgaisam ♦ ugiņ nededzan, vel i diensgaisam

diensstrādniks – strādnieks, kurš strādā par dienas algu ♦ kuo tu no diensstrādnīk vairak var grībt

diensvīds – atpūta pusdienas laikā ♦ pagul diensvīd ♦ pagūls diensvīd kād stund

dienszagēls – dienaszagliis, sliņķis ♦ dienszagēls nav zagēls, bet zuog ♦ dienszagļam nēkad nav kuo ēst

Diev dārb – Dieva darbi ♦ Diev dārb, bet cilкам jastrādē

dievduotēs – dieva dotais (tāds pavieglis cilvēks) ♦ Emsjans bi tāds dievduots

Dieviņkangērs – kangars (trešais valks – Dūmele – Saunags) ♦ Dieviņkangrē vietam smilkts līdz ulēm

dievkouts – nosprādzis lops ♦ tād zīl gāl, vo tas tik nav dievkouts luops

dievkuocīn – dievkociņš, smaržīgais kārkls ♦ apakēlaikēs dievkuocīn oug visēs mājēs

Diez – Dievs ♦ kas tuo var zīnt, vo Diez i, vo nav

dīgels – dīglis ♦ tād sallan, ka viss dīgel apsāl

dīķs – dīķis ♦ dīķe ūdens pīlē līdz pussān ♦ aizdambē up un uzpludan dīķ ♦ mums Duntkē i pašem sovs dīķs

dills – dilles ♦ bez dillēm gurķs nēvar eskābant

diptāts – kalpa (vaļenieka) alga natūrā, laukstrādnieka alga natūrā, agrāk samaksa natūrā ♦ diptāts – piec pūr ruzdz ♦ muižē kalp rudiņ sajēm diptāt ♦ diptāt tik dābs rudiņ, ka izkuls

dīv – divi ♦ dīv vien mēs bi

Dīvdubalt – Jaundubulti (Jūrmalā) ♦ Dīvdubalt i stancij

dīvruok šnūcams dēgans – traki (aplām) liels deguns ♦ Silābram Elzē bi dīvruok šnūcams dēgans

dīvtāž – divstāvu [ēka] ♦ uzbūvē dīvtāž māj

dīvvīr dūrs – divas veramas durvis (stallim, šķūnim) ♦ šķūnam plats dīvvīr dūrs

dižadat – lāpāmā adata ♦ varēn dižadat, ka pirksts ♦ dižadat a liel ac, viegēl evērt dzīj

dīsel – aizjūga piederums divzirgu pajūga ratiem
♦ jūgstienis; dīsel puš ka skalgans ♦ dampkatlam dīsel ka balķs

dīvlē, dīvēlt – rausta, tramda, dīda (zirgu) ♦ dīdīt, tramdit; dīvlē tuo ķēv ka tāds apdousts
♦ tu tāpat ka čigains dīvlē tuo zīrg

dīžes – dīžājas, izrādās ♦ dīžes ka čigaiņ zirgs

dīžgrābkēls – zirga vilkmes grābeklis
♦ dīžgrābkēls tik i kuo vērts

dīzistab – goda (lielā) istaba lauku mājās
♦ ciemiņš guldan dīzistbē

dīžišķs – īkšķis ♦ malk skaldtēms nocirt dīžišķ
♦ ekrāmē a āmar pa dīžišķ

dīžkatal – liels, iemūrēts katls ♦ penēs dīžkatal a
ūdiņ, vajdzs māztes

dīžkažaks – liels, garš kažoks braukšanai ziemā ♦
kārtigam mežē broucēm vajg dīžkažak

Dīžkrišs – pēdējā Dundagas barona Kristiāna Osten-Sakena iesauka ♦ Dižkriš 1919. gadē kriev nošāv Tukmē

dīžpus – vairāk nekā puse, lielā puse ♦ salasē dīžpus spaņu a uogam

dīžrouš – sklandrauši ♦ dīžrouš cep pa rudiņem, ka bi burkiņ

dīžrīkēl – ar skaļu valodu ♦ tu gan i dīžrīkēl, skan ka bazūn

dīžvedē – vedējtēvs, vedējmāte (kāzās) ♦ dīžvedēm kāzēs i atbildig šept

duo šu – dod šurp ♦ paduo šu tuo cīr

duob – dobe (dārzā) ♦ burkiņš sēs dīvs duobs
♦ esēj vēsal duob a burkiņem

duobams – dobums ♦ labs duobams priekš bišspiet ♦ vītlē liels duobams, pills a putanmidžem ♦ duobams pills a bitēm

duomt, duomē – domāt, domā ♦ duomt vaig a gāl, nē a pakēl

duor – dobums kokā bitēm ♦ eriktē priedē duor priekš bišsaim

duorspried – priede a bišu dori ♦ duorsprieds vel var rēdzt pe Kaziņem ♦ pe Kārkal un Kaziņem vel i trīs duorsprieds

dorš – menca ♦ dorš maksē lat gabļę ♦ jūrē vairs dorš nav, viss izķērt ♦ nu vairs dorš pa sapņem nēvar rēdzt

doš, doš – mierina, govis slaucot ♦ doš, Raibēl, doš

duoz – doze, kārbiņa; ciba (nelielā) ♦ uztais duoz priekš šnūcam tabak no tāš

drabiņs – atkritumi pēc alus brūvēšanas, drabiņas; paliekas no iesala pēc alus brūvēšanas (alus brūvēšanas atlikumi) ♦ drabiņs aduod guoje ♦ drabiņs duod luopēm, lē apēd

drabiņkuņgs – lamu vārds ♦ īsts drabiņkuņgs, kājs rump nēnēs

drādž – biezie atlikumi, kausējot taukus ♦ drādž a rāciņ biezputar ♦ saseisēs drādžs a rāciņem

drān; gāls drān; drāns – galvas lakats; audeklis; drāna, drānas ♦ tik knaš drān ka vien puķduob ♦ puķēn drān ka čigainmātē ♦ drān uz acēm, ka nē pazīt nēvar ♦ sainc nooud krēkaldrān ♦ uzsejēs drān uz acēm ka vēc siev ♦ nooud drān priekš gālē siešen

drānķs – ēdiena vai citi atkritumi ♦ slikts cilvēks; atvēd no brūz vēsal vāt a drānķ ♦ vo tas i cilaks, tāds drānķs

drāštārps – sprakšķu kāpuri, drāstārps ♦ plēsams pills a drāštārpēm

drāt – stieple, drāts; speciāli vērpts un apstrādāts linu diegs apavu un zirglietu šūšanai; mīksti vērpts linu diegs, piķots un vaskots ♦ bezdnik rindē seid uz telefōn drātēm ♦ drāt nopiķē un peic tam novaskē (šūšanai kurpnieku un rēdniku [zirga iejūga gatavotājs] darbiem)
♦ vo tagad kāds vairs māk drāt uztaist

drāžambēnķs – (stīpu) drāžamais sols; sols ar spili (stīpu, kātu drāšanai ar slīmestu)
♦ lē drāzt a svīmast, vajg drāžambēnķ ♦ priekš drāzšen i drāžambēnķs ♦ drāžambēnķs i malkšķūnē

drēbķel – drebūļi, drudzis ♦ tāds drēbķels uznāc, ka zuob klab ♦ tād drēbķel iet cour koulēm
♦ mān tād drēbķel puran

drēbs, drēb [vsk.] – apģērbs, audeklis ♦ nooud drēb, nu jašuj jouns drēbs

drēbskaps – drēbju skapis ♦ uoškuok vēclaik drēbskaps

drēgans – drēgns ♦ rudnē laiks i tāds drēgans

drēg – rāmis ragavu virsmas paplašināšanai
♦ uzsien ragavam drēgs, vess sien

drēģēl – durvju aizšaujamais; aizbīdnis (durvīm)
 ♦ aizdrēglē dūrs ♦ kalē kalt drēģēl priekš istabdurēm

dreijt, dreibenķs – virpot, virpa ♦ katram meistrām i dreibenķs

dricant, dricantēs, drican – kratīt; purināt (braucot ratos) ♦ Rō kāds vēll celš, drican dvēsel ārē! ♦ kuo tu dricnēs, gul mierig ♦ drican gan peic vēll, ka pa brūg ♦ pa brūg tie rat briesmig dricnēs

drīgēns – driģenes ♦ drīgēns i indig

driķel – durvju rokturis ♦ nolauz dūr driķel
 ♦ puiks nolouz driķel

drill, drillē – darbināt (bez vajadzības), spēlējas ♦ drillē tuo vēlpēd, kamēr sableis ♦ Kuo tu bez vajdzēb drillē tuo ratiņ?

drops – zāles ♦ aptiekērs samaisē man lābs drops
 ♦ pajem aptēkē drops priekš vēdar

drošk, līnijdrošk – viegli izbraucamie rati uz atsperēm ♦ māctēs vienādiņ brouc a drošk, a kučer

druk, drukē – druka (raksts) ♦ Vo tu māk vēcē druk izlast?

drunķt, drunķe – stampāt, stampā (biezputru)
 ♦ biezputar sadrunķē kārtig ♦ sadrunķē lāb tuo rāciņ biezputar, lē kunkēl nepaliek

drupšiņzup, drupšiņ – piena zupa ar nelielām bīdelētām klīpām ♦ sastreb drupšiņzup a ēriņem

dubalts – dubalts ♦ dubalt vīl, lē i stiprāks ♦ salej āl a šņāb – dubalts nēplīst

dubanistab – dibenistaba ♦ dubanistab i tāds ouksts

dubans – dibens ♦ muce dubans izpūjs ♦ kublam dubans izpūjs ♦ dīķe nēvar duban aizkact ♦ kriečam izpūjs dubans, rāciņ birst ārē ♦ Puter ēzram nav dubans

dubēļ – dubļi ♦ dubēļ, ka nē izbrist nēvar ♦ pousrēs tē dubēļ līdz ousam, vārt uznākt pliksāls ♦ dubēļ līdz ceļgalem

dubēļbedēr – dubļu bedre ♦ ceļš ka vien dubēļbedēr ♦ mežkuīl dubēļbedrēs tais vanns ♦ dubēļbedēr cūkam kur vāltēs

Dubrovlīn – drusku īpatnēja sieva Dundagā
 ♦ Dubrovlīn i kārigs uz šņāb

ducel – viegli vienass rati ♦ šoreiz jūdz ducle

ducs – ducis ♦ ducs un vel viens, tad i vēllducs

dūj – balodis, dūja ♦ mākēns tāds ka dūj
 ♦ tād raib dūj ♦ tik mīksts ka dūj

duk – duka, spēks, varēšana ♦ Pricam gan i duk iekšē ♦ Vo tov nēmaz nav duk koulēs?

dukre, dukert – baksta, grūsta, aiztieki; dunkā;
 piebiksta ♦ Lūdz, skuoltē, viš mān dukre!
 ♦ pedukrē sāl pe tuo gurķ

Dukss – Duksis (suņa vārds) ♦ Duksam jaduo žēlstibs maiz

dūlēs, bišdūlēs – (bišu) dūmkanna ♦ ekuran dūlē,
 ies mēd roudzt

dūmbūd – būda gaļas vai zivju žāvēšanai,
 kūpināšanai ♦ atstās gāl pa nakt dūmbūdē, kas ta viņ jems

dūmistab – istaba bez skursteņa ♦ tagad ju dūmistab nav kur rēdzt

dūmnams – pavards manteļa skurstenī
 ♦ kalpsievs pa 5 – 6 salik dūmnamē

dumpniks – dumpnieks ♦ piektē gadē viss zemnik bi dumpnik

duncs – duncis ♦ no štik uztais cūkkoujam dunč
 ♦ kalē kalts duncs ♦ duncs i vajdzigs priekš skalpleišēn

dunčēls – duncītis (neliels) ♦ Vēžensts kāl ašs dunčēls ♦ tāds labs dunčēls priekš rāciņkasšen

dundadzniks – dundadznieks ♦ es i dzīms dundadzniks

dundērs – dundurs ♦ poukrē dundēr ēd luops nuost

dundžiš – dundadznieks ♦ dundžiš dzīvē Duntķē

dundzniķs – dundadznieks ♦ es i dundzniķs no tēv tēvēm

dūņs – dūņas ♦ dūņs līdz kāj ceļēm

dūr likstiš – veclaiku durvju aiztaisāmā daļa – mēlīte ♦ dūr likstiš nolūd ka sapūjs

dūr stendēr – durvju aploda ♦ dūr stendērs taisē no brusam

dūr, dūrs [dsk.] – durvis ♦ Kuo lūrē, aiztais dūrs!

♦ Aiztais dūrs, vo tu bez ruokam? ♦ pamets dūrs valē, vists salidš istabē ♦ Vo tu dūrs aizbultē ciet?

dûr, dûrs [dsk.] – dûre; dûres ♦ dûr ka b  n g  l
♦ v  r sasdz  r  s   l, vican dûrs ♦ peic kou  n  s
dûrs nav kuo vicant

d  ri   cimd, d  ri   – d  rai   (cimdi) ♦ puik
paklaide s  vs d  ri   cimds ♦ m  ts   dt d  ri  
♦ me  z   broukdam  s, jav  lk d  v p  r d  ri   ruok  
♦ d  ri   slap, eb  d ier  , l   izkalst

durm  s, la  durm  s – duramais,   b  rklis ♦ labs
la  durm  s a atk  mr  m ♦ t  ds durm  s ka kazak
p  ks ♦ a t  d durm   var iet uz k  r

durpriek   – durvju priek  ; s  ta ♦ noslouk
durpriek  , b  s ciemi  

dur  laks –,dzerm  s – dzeramais ♦ sk  bputar i
dikt labs
dzerm  s ♦ s  ls i t  ds labs dzerm  s

dz  sgumij – dz  sgumija ♦ tu v  rt nopirkt man
dz  sgumij ♦ dz  sgumij nokrit un paz  d

dziedm  s   d  ns –   nabis ♦ ve   edz  r dziedm  
  di  

dziedr – sija ♦ v  claik dziedrs, a c  r t  st

dzied  n – dzied  sana ♦ peid   stund i dzied  n
♦ ka p  lump     l, ta dzied  n iet val  

dziedt  s – dzied  t  js ♦ vi   i liels dz  r  s un
dziedt  s ♦ B  rzdi   bi liels dziedt  s

dzierans – dzirnavas (roku) ♦ dzierans tagad i tik
priek   iesal mal  n  

dziesam – dziesma ♦ lab  k uzdzied vien v  claik
dziesam ♦ k  ds putans, t  d dziesam

dziesamgr  mat – dziesmu gr  mata (bazn  cas)
♦ dziesamgr  mt   krusts virs   ♦ dziesamgr  mat
a krust uz v  k ♦ tai dziesamgr  mt   i vis  ads
zi  gs ♦ esveitam b  n  m   ki  k   dziesamgr  mat

dziesamsv  tk – dziesmu sv  tki ♦   og  d R  g   bi
dziesamsv  tk (2008) ♦ uz dziesamsv  tk  m
louds ka j  r ♦ pagai  g  d bi liel   dziesamsv  tk

dz  j – dzija ♦ l   b  n satin dz  j kaml  

dzijkam  ls – dzijas kamols ♦ v  ll ka  s izrisn  s
dzijkame  l ♦ ka  ans sp  les a dzijkame  l

dzilan – dzilina, dze  l (n  tres) ♦ t  a dzilan, ka
jabr  c

dzillan – dzilna ♦ dzillan aizlaides, k  ds n  k
♦ dzillan i t  ds mazs putni   ♦ dzillan br  c, k  ds
staig   pa m  z ♦ dzillan i m  z policists

dzimamdi  n – dzim  anas diena ♦ uz dzimam-
dien izc  p kringel  

dzin  s – [iek  dedzes] dzin  js; zv  ru dzin  js
medib  s ♦   t  rcilinder dzin  s ♦ dzin  s me  z
apsmulde  s

dzirkels – dzirkles (aitu cirp  sanai) ♦ m  t   bi kale
kalts dzirkels

dzirnakmi   – dzirnu akme  i ♦ dzirnakmi   i
jam  k izkapant

dzirrans, dzierans – dzirnavas (roku) ♦ iesals
jama  l ruoks dzirn  s, t   rup

dzisals – dzislas ♦ dzisals vien i, nevar sa  st
♦ labs vilc  s, divdzisal kakals (par zirgu)

dzivn  adzs – dzivnadzis (naga pamats) ♦ atpleiss
dzivn  adz

dz  vt sien – v  kt sienu, nokopt p  lavu ♦ Vo tu ju
sien sadz  v  ? ♦ viss m  jlouds dz  v   sien

dz  vt, dz  ve – dara darbu, str  d  ; str  d  t, dar-
boties ♦ viss ned  l dz  v   sien ♦ apsprec  s un nu
dz  v   uz dz  lzc  l

E.

eb  dt – ieb  d  t, ieb  zt ♦ nevar eb  dt tuo   upl  d
viet   ♦ sv  k eb  ds sv  kcourm  

ebrist – iebrist ♦ ebrist s  d  s l  dz celgale  

ebroucamviet – iebraucam   vieta (pils  t  )
♦ ebroucamviet   var atst  t z  rg a v  zam

ect vedn  m – ec  t (atst  jot starp   joslas) ♦ tu ec  
vedn  m, tad tov gales b  s viegl  k apgriezt
z  rgs

ect  s, ec  s – draisku  ties, ar   str  d  ties (b  rni),
k  ldoties; (b  rni) plos  s, pl  sas ♦ b  n, vo b  s
mier  , kuo nu ec  s ♦ kuo nu ec  s sov   st  rp  ,
labak uzsp  l  , k  d sp  l ♦ nevajg, b  n, ect  s,
dz  v   guodig ♦ beidz ect  s pa gult, gul mierig

ec   – ece  as ♦ ej  dz e  s un noec   r  ci  s
♦ janospic   e   pul  k, nodil  s ♦ e   i japeslej, ka
luop n  sasdures

e   pul  k – ece  u zari, tapas ♦ pe kal   uzspic   e  
pul  k, nodil  s

ed  b – iedaba, raksturs ♦ tam run  cam i t  ger ed  b

edz  v  t  s – iedz  v  ties ♦ vi   grib edz  v  ties viene
dien  

eg  l – egle ♦ l  k, zar  n eg  l ♦ eg  l a trak kupl  m
zare  m

eid –   de (  das slim  ba) ♦ eid var nodz  t a
ka  kpuoran ♦ g  l   esmet  s eid ♦ uzmet  s eid
uz vaig

eidanlād – lāde, kurā stāvēja skolasbērnu ēdamais

♦ eidanlād stāvē lādispe

eidanreiz – ēdienu reize (pusdienas, vakariņas)

♦ eidanreizē visēm jabūt pe galdu

eidans – ēdiens ♦ ēriš a rūšrāciņem – brangs eidans ♦ kas nu pienzup pa eidan ♦ Eidans galde, ej paēd!

eidanstārp – laiks starp divām ēdienreizēm (brokastīm – pusdienām) ♦ tur i vien eidanstārp dārbs ♦ a tuo dārb tiks galē vienē eidanstārpē ♦ tuo plavsgabal var noplout pa eidanstārp

Eids – Eduards ♦ Vēckrouķ souc pa Eid

einzac – tamborēta sloksne ♦ ķisanbirē jauzšuj einzac

eiters – ēteris ♦ sadzērēs eiter un nu skrej pa kadikēm ♦ a eiter var āter dūš dābt

Eitērvērbēls – (iesauka) saimnieks dzēris ēteri
♦ Eitērvērbēls sadzērēs eiter un rēdz spuoks

eknīds – iedīdzis (graudi) ♦ rūdz eroug eknīdš, drīz nāks ougšē ♦ paroudzē sējam, groud i eknīdš

ekuortlēs, ekuorteltēs – iekārtoties, apmesties (uz dzīvi) ♦ ekuortlēs pe sainik pa valnik

Ekselenc – Dundagas MRS krāvēja iesauka
♦ Ekselenc aizgāj puostē

eksēlmašīn – ierīce ekseļu griešanai, griezējs lopbarības sasmalcināšanai ♦ brangē eksēlmašīn, a tuo var strādt ♦ eksēlmašīn griezt nav juok liet

eksēls – īsi sagriezti salmi, ābolinē lopbarībai; īsi sasmalcināta rupja lopbarība ♦ eksēls vairak jaduo zirgēm ♦ poukré jaiet eksēls griezt

ekts – stiprs, ass, kodīgs (dzēriens) ♦ briesmīg ekts padzermēs

ekūr – iekuri (krāsns iekurināšanai) – skali, tāsis u.c. ♦ uzliek uz plīt, lē ekūr pažūst ♦ ekūr vakrē jauzliek uz kraš, lē izžūst

ekurnamēs – iekurināmais ♦ bērž tāš i labs ekurnamēs

eķs – stūris, līkums, paksis ♦ eķs mēs salais uz pusuok ♦ brouc lēnam, ceļam tāds aš eķs

elāps – ielāps ♦ elāps uz elāp, stipars bikss ♦ elāps uzšūts uz elāp ka nābgam ♦ elāps uz elāp, šūl nav nēkur ♦ elāps uz elāp ka kāpstgāliš

eleics – ielecis ♦ eleics ka nātres

ēlkēns – elkonis ♦ diktam sāp ēlkēns ♦ sasit ēkiņ, sāp ka bail ♦ ēlkēns tā sāp, ka nē izciest nēvar ♦ izgnuznē ēkiņ, sāp ka briesams

ell – elle ♦ Vo tas ell tik briesmigs i, ka teic? ♦ nu i ell vaļē

ēlp – elpa ♦ apseides, atjēm ēlp, atspūšes

elš – also ♦ elš ka saskriets zirgs

emiet – iemiet ♦ emiet žuog miet zemē

emircant – iemērkt (velu) ♦ veš vaig emircant no vakar

emm – zīdītāja; aukle ♦ ja mātē nav piens, jaroug emm ♦ vēcmēmm i bījs muižē pa emm ♦ sapravēs sainikpuikē pa emm

enāš – slimība zirgiem, līdzīga hroniskām iesnām; zirgu slimība (izdalījumi no nāsīm)
♦ saskrēj gan ķēvē enāš ♦ tuo zīrg tu nēpērk, tam i enāš

eniķe – ieniķo (ietramda niķus) ♦ nēkapē zīrg, edzīs niķs, ēniķs

ēnkars – enkurs ♦ ēnkars nētur, izness uz sēkēl
♦ ēnkars nētur, sklid ♦ ēnkars nētur, vēš dzen male

Ēnsts – Ernests ♦ Dinsberģam bi Ēnsts vārdē

ēngēls – eņģelis ♦ balts ka viens eņģēls ♦ krievs nav nēkāds eņģēls

ēngs – eņģes ♦ buodē redzē tāds dērams eņģs

ēr – arī ♦ Vo tu ēr var sarēdzt? ♦ Vo tu ēr man nāks līdz?

ēradams – ieradums ♦ no slikt ēradam grūt tikt valē ♦ smēķšen i pagalam sliks ēradams

ērakam – ierakumi ♦ karlaikē viss louks perak a ērakmēm

eroug – ieredz; ierauga ♦ eroug spuok un laižes lapes ♦ tu mān nēvar eroudzt, kuo es tov i nodarēs ♦ un ta es eroug tuos ābs dīvs ♦ sainiks ju viñ dikt lāb eroug

erouj nāsēs – pievāc (nelikumīgi) ♦ viš nēzuog, bet erouj nāsēs

Ērnasts – Ernests ♦ sievstēv souc pa Ērnast

esduomēs, esduomtēs – iedomājies, iedomāties ♦ es bi esduomēs, ka šodien i tirgdsien ♦ tuo ju nē esduomtēs nēvar

eskopt – ieteikt ♦ es tov var lāb zīrg eskopt

esproužam adat – drošības adata ♦ sasprouž tuo couram prakę a esproužam adat

esprūds – iesprūdis ♦ jērs esprūds žuogę rikštarpę

estūkt – iebāzt ♦ tuo sien vajdzt stalougše estūkt

esveitambēns – iesvētāmais bērns (baznīcā)

♦ kāds smuks esveitambēns ♦ dikt smuks esveitambēns ♦ esveitambēn dīv nedēļ iet mācbe

esveitēbs – iesvētības (baznīcā) ♦ kaimiš tais sovē meitę liels esveitēbs ♦ man bi esveitēbs 48. [četērdesmēt astīte] gadē

esveitšen – iesvētišana (baznīcā) ♦ pa Lieldienam būs esveitšen bazance

Eš – Dundagas MRS šofera iesauka ♦ kas ta nu Eš nēpazīst

evēram gumij – ieveramā gumija ♦ nopirk no ūzid vien uolikt evēram gumij ♦ man saputē tas evērmē gumij

ēzars – ezers ♦ Pācs dīķ cit souc pa ēzar ♦ Pēter ēzars i vēc jūrs lagūn

F.

fedērs, fedēr [vsk.] – atsperu ecēšas; atspēres
♦ šūpēs uz fedrēm ka pa jūrs vilņem
♦ plēsam a fedrēm vien nēsastrāds

fērligs – jūtīgs ♦ fērligs ka tād uol

fierandēls – ceturtdaļa ♦ pajēm no Kadiķ fierandēl muc ēriņs uz parad

tingulierē – regulē ♦ ūzīds māk finguliert sov pa lāb

fīrt, firē – kārtot, organizēt ♦ ūzīds māk fīrt šepts

firtēls – ceturtdaļa ♦ pa firtēl stund būs galē

fobriķs, pobriķs – fabrika ♦ sīrapfobriķs nosvilpē, pusdienlaiks cour

forūzs, porūzs – augu māja, siltumnīca ♦ muižē uztaists jouns forūzs

frāñ – bārkstis ♦ smuk šall a frañem ♦ vildrān but noousts, vel jaesien frāñ

frintligis, frintliks – kustīgs, dzīvs, izveicīgs, apsviedīgs, dzīvespriečīgs ♦ kas pa frintlig sivan ♦ frintligis ka zīdants sivans

fukšvanc – vienroku šķērszāgīs, īss vienroku zāgīs ♦ kuoks no kājam a fukšvanc nēlaiž

fundament – pamati ♦ mūr māj pras dzīl fundament ♦ jasavēd akmiņ un grant priekš fundament

futrāl – kapa apmale; maciņš ♦ paduo man tuo briļļ futlār

G.

gadēs – gadās ♦ vakar man gadēs tāds brīnams rēdz

gadskārts – koka gadskārtas ♦ saskait gadskārts, rēdzs, cik tas kuoks i vēcs

gadstīrgs – gada tirgus ♦ Duntkē gadstīrgs bi pa Mazmār

gafel, gapēl – dakšiņa ♦ smalks kungs, ēd a gafel
♦ vien gapēl bi tāds sarūsēs

gaisam – gaisma ♦ nēvar vairs sarēdzt, uzdedzan gaisam ♦ ziems vidē diensgaisam gandrīz nav
♦ no skāl tas gaisam i knapš

gaisamapakš – novakare, pakrēslis ♦ gaisamapakš jasveit, nēvar strādt nēkuo

gaisēs – augšup (gaisā) ♦ paskatēs gaisēs, ta tu rēdzs

gaisgrābkēls – pavieglis cilvēks ♦ tu i tāds gaisgrābkēls no cilak

gaiskūgs – lidmašīna ♦ gaiskūgs rūc gaisēs ka dundērs

gājēs – gājējs ♦ es ju viss mūž bi traks gājēs

gājputēn – gājputni ♦ gājputēn pruoj laižes rudiņes ♦ gājputēn iet rudiņes un poušrēs

gāl – galva ♦ gāl ka spiegels ♦ gāl platāks ka plec
♦ gāl ka cukspanns

galad – galoda ♦ smalk galad, lāb var uztrīt nāž

galddrān – galdauts; galda sega ♦ ēķelt galddrān a cakam ♦ pūrē ēķelt galddrān a fraņem

galdmeits – kalpones, kas apkalpo pie galda
♦ galdmeits palasē tāds prišāks

galdniks – galdnieks ♦ Prics i mācēs pa smalk galdnik

gališ – galotne (balķim) ♦ tuos galīns sazāgs malkē

gāliš – galviņa ♦ kāpstēm izoudzs tāds liels gāliš

galuoten – galotne ♦ vēš nolouds galuoten ♦ tas galuoten dērs priekš spār ♦ galuoten nēdrīkst louzt

gālsdrān – galvas lakats; galvā sienamais lakats ♦ žīdam poune visāds gālsdrāns ♦ apsējs gālsdrān aplam

gālsgabals – no galvas atstāstītais ♦ jaesmācēs diktams garš gālsgabals

gālsrēķnam – rēķini galvā ♦ apakēllaikēs gālsrēķnam bi muodē

gālsāps – galvas sāpes ♦ vakarpusē nāk gālsāps virsē

gaļskāss – āķis gaļas pakāršanai ♦ saluoc kād desmēt gaļskāš

gaļsmāšin – gaļas maļamā mašīna ♦ janomazgē gaļsmāšin

ganēbs, gānkēļ – ganības ♦ švaks ganēbs, piesks vien i ♦ gānkēļ nuoēst plik

ganpuik – ganu zēns ♦ šogād sāmēš ganpuik

gansuns – ganu suns ♦ mūs Dukss bi labs gansuns

gaņgs – eja, koridors; maļamais gaņgs (sudmalās) ♦ abēs pusēs gaņgam i kalp istabs ♦ maļ a visēm gaņgēm, ka rūc vien ♦ kalpēriģē gaņgs pa vid

gar dēgan – aiziet gar degunu ♦ tas prieks man aizgāj gar dēgan

gār dien – gara diena ♦ šodien gan i gār dien

gardiens – tāds, kurš gausi strādā ♦ tu tā stiep dārb ka gardiens

gardīns – aizkari ♦ uz svētkēm pekarān luogēm jouns gardīns ♦ gardīns pe luog ka muižē ♦ jaipeliek gardīns, lē smukāk izskateš

gardīnštang – aizkaru stienis ♦ tuo gardīnštang tais gār

garēm – nepareizi [aplami] ♦ tas rūnšēn i pavisam garēm

garēs – garais ♦ mān ju nuo bēn dienam souc pa gare

gariņ – garaiņi ♦ gariņ pills kēķs, nēkuo nērēdz ♦ vār cūkrāciņs, gariņ pill istab ♦ attais luog valē, gariņ pills kēķs

garkāj – vīrs ar garām kājām ♦ garkāj nav maisnesēs

garkouls – sliņķis ♦ viš pe dārb i tāds garkouls

garnādzs – sīks zaglis, garnadzis ♦ viš ju nav zagiels, bet tāds garnādzs ♦ viš i tāds garnādzs, šuo tuo pajem

garnic – tilpuma mērs (2,5 stopu tilpumā) ♦ man vien garnic milts

garnisk – gareniski ♦ gultē jagul i garnisk, nē krustēm

garredēļ rat – gari, izlaisti rati (labības, siena vešanai) ♦ a tiem garredēļ ratēm tā nēvar apsgriestes ♦ tik gār garredēļrat, ka jabrouc apgriest papavloukē

gārs bikss – garas bikses ♦ puikē uzšūt gārs bikss

garšlouk – garšlaukus ♦ nogulēs garšlouk, lē var tēv nomērt

gāss – nezāle ♦ a gāss lapam nēkādē galē nēvar tikt

gatēr zāgs – gatera zāgis ♦ pajēm no žīd pusduč gater zāgs uz parad

gatērplacs – vieta, kur saved kokmateriālus zāgēšanai ♦ Duntķe gatērplacs bi pe nabag nām

gatēv – saimniecības ceļš, lopu ceļš ♦ uztais gatve abēs pusēs žuog

goudans – gaudens, triekas ķerts ♦ viņam vien ruok i goudans

gavens – gavēnis ♦ gavens i tad, ka nav kuo ēst

gāzans – gāziens (liels lietus) ♦ nu bi gan gāzans

gazar – garoza ♦ šoreiz maizē ellig biez gazar ♦ katrē maizē sōv gazar ♦ maizē brang biez gazar

gloud – glāsta ♦ nogloud puikē gāl

glāz – stikls, glāze ♦ kruss izsit siltamnicē viss glāzs ♦ glāz jaizmazgē, pešmucts ♦ pelej glāzs, edzērs

glāzgriežmēs – stikla griežamais ♦ vissasākē liet pasoulē i glāzgriežmēs

glāzpūtēs – stikla pūtējs ♦ apakēllaikēs vācēš bi glāzpūtē

gleit – kvēlot ♦ krāsnē uogēls gleijē

glezan – glezna ♦ tas glezan i Sūniņ mālts ♦ pekarān glezan pe sienmāl ♦ baznicē i Rozen-tāl altarglezan ♦ glezan i tād bild pe sienmāl

gliemežs – gliemezis ♦ gliemežs apeids kāpsts

gliss – ērce ♦ kas tam suņam gliss sazīdšēs ♦ suņam pills kakals a glisam

glits – glums ♦ glumš; tas gāl tāds glits, nomazgē sālsūdnē ♦ atlījšē māl i diktam glit

glizans, glizant, glizantes – ziest, smērēt, slidināties ♦ glizan sviest uz maiz ♦ gliznēs ka zuoss pa lēd ♦ tik glizans ceļš, ka viss kaķ jaapkaļ

gluodan – glodene ♦ gluodans luodē, būs liets

gludans – gluds, gludens; gludans ka pulierteis ♦ gludans, ka galds virss ♦ tik gludans ceļš ka dēl

gļets – glums, jēls ♦ gļets ka vēcs, pussapujš sēns

gnīd – nenovīdīgs, nenovēlīgs cilvēks; skops cilvēks ♦ vēcēs B. i īsts gnīd ♦ vēcēs B. no tēv tēv i bījs tāds gnīd

gnīd – utu oliņas; jauna uts ♦ pill gāl a gnīdam

Guoč – iesauka malumēniekam Kaugā (nošauts 1905. gadā) ♦ Guoč i bījs varēns ģēģers

guojtaks – govju taka ♦ [viš] iet pa guojtakēm

guoj, guov – govs ♦ liel guoj, tam būs pulk piens ♦ soul uzlecs, jalaiž guojs ārē ♦ šmouļ guoj, bez ragēm ♦ tāds brūns, tas i sugsguoj ♦ tas i dikt pienig guoj, tesmens vēlkēs pa zēm

guojbars – govju bars, ganāmpulks ♦ liels guojbars, nē saskait nevar

guojgāl – govs gaļa ♦ sālt guojgāl i tāds ka proul

guojgans – govju gans ♦ salīgt sāmēšpuik pa guojgān

guojslouces – slaucēja ♦ strādē kolhōzē pa guojslouce

guores, guortes – grozās, gorās (izrādīdamies), staipās; gorīties ♦ guores ka lell muižē ♦ guores man acpriekšē ka vējrādtes ♦ tu te man acpriekšē nēguores ♦ Vo kouns nav, guores puišēm priekšē!

guotan – jaunlops; neatnesusies govs; tele, kura nav atslaukusies; otrā gada tele ♦ smuk brūn guotan ♦ tas guotan būs sugsguoj ♦ liel guotan, būs lāb guoj ♦ zemkāj guotan, būs lāb pien guoj

grābes – grābējs ♦ man tas grābes apsbērnes, jaagrāb pašam

grābkēls – grābeklis ♦ grābkļam izbīrš vīrb ♦ grābkļam trīs vīrb izlūdš

grābkēl likams – grābekļa daļa, kur iestiprināti virbi ♦ grābkēl līkam tais no mikēļ uoš

grābkēl vīrb – grābekļa zari ♦ grābkēl vīrb tais no mikēļ kuok

grābkēlkāts – grābekļa kāts ♦ ēvelts grābkēlkāts, no mēllalkš ♦ dreijts grābkēlkāts, līp pe ruokam ♦ sievam grābkēlkāts taisē tāds tievāks ♦ grābkēlkāts janopuce gludans, lē nejēd ruoks

grābstes – gramstās, taustās ♦ grābstes gar sienmaļem pa tumsam ♦ tu te nēduomē gar mān grābstes

grādgłaz – termometrs ♦ nopirk aptēķe grādgłaz

gradīzers – termometrs ♦ gradīzers rād gandrīz līdz ougš

grāmat, grāmats [dsk.] – vēstule; grāmata; grāmatas ♦ tu man atlaiž kād grāmat ♦ deļs atlaids no krievēm grāmat ♦ mātē bi dziesam grāmat a krust uz vāk ♦ sakrāmes grāmats istabstūre

gramšķs – tāds, kas kādu nieku zog ♦ viš ju nav zagēls, bet tāds gramšķs

gramžt, gramžē – skrāpēt; skrāpē ♦ kuo tu man gramžē ģim ♦ gramžē ka kaķs ♦ vēll kaķs sagramžē ruoks bēnam ♦ meitans sagramžē man ruok ka kaķs ♦ tas meitans gramžē ka tīgers

granšbedērs – grants karjers ♦ Vīdlē i dikt dzīls granšbedērs ♦ Vīdlē i aplam liels granšbedērs

grant – grants ♦ ēd grant, bet tur kriev kant ♦ Vīdlē bedrēs i lāb, kaļķēn grant

groudvedē – graudu vedēji (ved graudu maisus no kūlēja uz klēti) ♦ groudvedē bi sainiks a priekšpuiš

gruož – groži (aizjūga piederumi) ♦ āds gruož ka baruonam

grouzēs – grauzējs ♦ sienmalē esmetēs kout kāds kuokgrouzēs

groužēs – graužas ♦ pakal bikss groužēs, kamēr esvalķes

grāvmāl, grāvkant – grāvja mala, grāvmala ♦ ja tu i nogūrs, apseidēs uz grāvmāl ♦ apseidēs uz grāvkant atspūstēs ♦ pajem izkapt, izplouj grāvkant ♦ appļouj grāvkants, Jāņ nāk virsē ♦ zāl tu var papļout pa grāvkantam

grāvracēs, grāvracs – grāvju racējs ♦ čangeļ bi lāb grāvrace ♦ nu vairs nav nēviens grāvracs dzīvs, viss apmīrš ♦ labs grāvracs noruok grāv ka pa šnuor

grāvs – grāvis ♦ grāvs vīram pār pa gāl ♦ plats grāvs, tam tu nepārleks ♦ grāvs līdz ousam

grēbant – grebt (koka karoti) ♦ Vēcē, vo tu nēvar izgrēbant man kareṭ?

grēbkēls – koka karošu grebjamais ♦ grēbkļam jabūt ašam

grēbs – kartupeļu atkritumi pēc cietes iegūšanas ♦ jaatvēd grēbs luopēm no sīrappobriķ

greilisk – grīlodamies, streipuļodams; šķērsām, sāņus, šķībi ♦ rō, viš iet greilisk ka pedzērēs ♦ tā dabē pa gāl, ka aizgāj greilisk ♦ rō, ka nu greilisk vien iet

grēkāzs – grēkāzis ♦ Vo man jabūt vienmēr pa tuo grēkāž?

grēmkēls – barības kamols (kumoss), ko govs atgremo ♦ guojē izkrīts grēmkēls, nēgrēmē

grenčs – robeža ♦ tur tu luops nēlaiž, tur i kaimiņ grenčs

grēpt, grēppē – zirgs ēd (skraukšķina) ♦ būs vēsals, rō, kā grēppe

grīddeķs, grīdsdeķs – grīdas sega, grīdsega, celiņš ♦ no luptēm ousts grīdsdeķs

grīdsdēl – grīdas dēli ♦ grīdsdēl sapūjš, jaliek joun

grīdslupat – grīdas mazgājamā lupata ♦ pajem grīdslupat un uzslouk tuo pelc

griest – griesti ♦ spundt griest, lē vēš nēvelk ♦ griest klāt a vākēm

grīgels – gaiļa (vistas) rīkle, tajā iebāza akmentiņus, sabāza galus vienu otrā, izveidojot gredzenu, un izkaltēja: bērniem bija grabeklis ♦ no grīgel uztais bēnam spēl

grills, grillēs, grīlēs – stabs ar augšgalā iestiprinātām kustīgām ķēdēm (rotaļu karuselis) ♦ gorās, grīlojas; brīvstundē ies uz grillam ♦ grillēs ka sadzērēs

grimzēls – locītavas kaula gals; spole ratiņam; skriemelis ♦ skrēj un izgnuznē grimzel, ♦ grimzel izdīlš, čikst

gripēl – krītiņš rakstīšanai, grifele ♦ skuolsbēns rakst a gripēl uz tāfēl

grīst – grīste ♦ striķ salaiž no trīs grīst

grīzans – grods (savērpta dzīja) ♦ grīzan savērpts, mētēs skrudze

grokams – maisījums (nenosakāms) ♦ kuo, vēlls, tu pa grokam man te sabrūvē

groks – vāroša (karsta) tēja ar spirtu un cukuru ♦ sadzerēs grok, tu tāds izsāles izskatēs

gruop – rieva, groove (frēzēta grīdas dēļiem); gruop edzen a gruopēvēl

gruopēvēl – ēvele gropes iedzīšanai; galduiekam i gruopēvēl

grūns – ogles; nodeguļi ugunkura vietā ♦ grūns grūzds līdz rītam

grunt – ēkas pamati; zemes īpašums; zemes gabals, saimniecība ♦ mālē vaijg mājē kārtig grunt elikt, citād šķuobsēs ♦ pa mān grunt tov nekād broukšēn nēbūs ♦ nu tov pašam i sōv grunt

gruntigs – pamatīgs ♦ gruntigs nēmēs ♦ gruntigs strādniks, tāds pats ka tēs

grūt gāl – grūta galva (skolā nevar iemācīties)

♦ Līzlem grūt gāl, kuo var izdārtes ♦ dažam skuolsbēnam i tād grūt gāl

grūt guoj – govs, kurai būs teļš ♦ nētrankē grūt guoj, izmesēs

grūzs – gruzis ♦ acē ekrits grūzs

gūb – guba ♦ pe stall sakrājes liel sūdgūb ♦ tād liel gūb siens

gudarniks – gudrinieks ♦ tas puik tov i liels gudarniks ♦ Vīls i liels gudarniks

gudēr ļouds – gudri ļaudis ♦ parunē a gudrēm ļoudēm

gulamistab – guļamistaba ♦ gulamistab būs tas stūristab ♦ meitnēm i sōv gulamistab

gult – gulta ♦ gult a atspēr matrač

gūlt – gulēt ♦ runcs var gūlt cour dien un nakt

gūltēs – gulētājs ♦ vēcēs uz vēcam i palics liels gūltēs

gultsapakš – gultas apakša ♦ bēn salīdš pa gultsapšam ♦ meits pill māj, bet gultsapakš pills a norgam

gultsdeķs – gultas sega ♦ māts ousts gultsdeķs

gultsmaiss – gultas maiss (cisu maiss) ♦ gultsmaiss pebīdts a ciss

gultsprieks – meitietis, sieva ♦ tov ju nu i pašam sovs gultsprieks

gumijs čībs – gumijas čības ♦ peic kār gumijas čībs bi labākē kājapāv

gumzēs, gumztes – krokojas; gorās; ļogās
 ♦ gumzēs ka ermōnik ♦ gumzēs ka bez mugarkoul

gurkst – gurkst, ejot pa mīkstu, svaigu sniegu
 ♦ atsites pe mīkst, sniegs gurkst ♦ sniegs gurkst, zvērem tūj nēpeies

gurķs – gurķis ♦ gurķ izougš ka ķirp

gurst – slinks cilvēks, sliņķis, nevīža ♦ slinks ka vien gurst ♦ tu i slinkē gurst, nē strādniks
 ♦ Līžēls pe dārb i īst gurst

gurst – izkultu, izsukātu linu sauja ♦ līn gursts sasien bunte ♦ vēsals kleips a lingurstem
 ♦ līn gurst ka ūdens, nu tik būs vērpšen

gurt – josta ♦ lindrakam gurt šuj no bant

gūstekēns – gūsteknis ♦ vāclaikē gūstekēn sprāg badē ♦ dikt izbadēs gūstekēns

guzan – guzna (putnam) ♦ pīl peseidēs, ka guzan šķībs

guzlans – zoslēns, pīlēns ♦ guzlan pūkēn ka pūpliņ

guzlans – saktas, sprādzes aiztaisāmais ♦ man saktē salūz guzlans ♦ guzlans pārlūd, siksna nēvar savilkta

gūžs – dzeņaukstis ♦ gūžs i no jēlmiņād

G.

ģēgers – mednieks ♦ švāģers bi brīnam liels ģēgers

ģeld, ģeldigs, nēģeld – der, noderīgs, neder
 ♦ noud ju visēm noģeld ♦ tas man nēģeld
 ♦ mājēs katars krāms i ģeldigs, noģeld

ģēpel – ar zirgiem darbināma (mašīnas) piedziņa
 ♦ kaimiš ēr uzrīktē ģēpel priekš kuļmašīn

ģērt – ģērēt ♦ vajdzs tuo telād izģērt

ģēvel – ēkas jumta daļas gals ♦ ģēvel aizsāls a nomālēm

ģīms – seja, ģīmis ♦ ģīms ka uolenš šķīvs ♦ ģīms ka spieģels ♦ ģīms spīd ka spieģels ♦ nu gan dabē rēdzt īst gumijā ģīms ♦ ģīms ka uz kolender vāk

I.

i – ir ♦ tas i mans onkēls ♦ tu i īsts vārgēls

ic – spars, spēks ♦ tam puišam i ic iekšē

iekšoud – audekla meti; diegi, ko ieauž audeklā
 ♦ pusvadmalē iekšoud no vills dzīj ♦ iekšoud no bomvill

iekšē – iekšā ♦ nēsbungēs, nāč iekšē

iekšelaidēs – labības kūlīšu ielaidejs kūlēja trumulī
 ♦ iekšelaidēs būs kaimiņ Prics
 ♦ iekšelaidē vajdzē stipar vīr

iel, malksiel – malkas grēda ♦ sakrauj malk iele
 ♦ tā tik krouj tuo iel, ka tov nēapkrīt

ier – iedobe krāsns mūrī cimdu un zeķu žāvēšanai
 ♦ slapēs cimds esvied ierē

iesalmaiz – no iesala cepta maize alus brūvēšanai (piedod alum brūnu krāsu, rūgtumu) ♦ meits le pacēp iesalmaiz ♦ izcēp iesalmaiz, le brūnaks āls

iesams – iesms ♦ sameklē iesams, jems paceps gāl uz ugiņ ♦ nogriež kārkal rīkst un uztais iesam
 ♦ izcēp ēriņ uz iesam

ieskt, ieskē – kasīt galvu ♦ paieskē man gāl

iet krievēs – iet armijā (krievu) ♦ šorudiņ man jaiet krievēs

ievzied oukstams – aukstums (salna) ievziedu laikā ♦ nēspriecēs, ievzied oukstams vel priekše

ikēr – ikri (zivju); muskuļi ♦ laš ikēr i smeķig
 ♦ kramps emetēs ikrēs, pamase bišķin

ilken, ilkiņ – ilknji ♦ mežkuiļam i varēn ilkiņ
 ♦ mežkuiļam ilkiņ pēd gār ♦ zuob izlūdš, vien ilkans palics

ilkss – ilksis (aizjūga piederums) ♦ liels zirgs, ilkss būs pa īsem

indev – slimība, nelaime, kaite; nikis, slikts ieraidums; iedomā; vaina ♦ guoje pemetēs indev, uzpūtēs ♦ tam zīrgam i kād indev ♦ tai kēve i tād indev: sper un nēvēlk ♦ tai kēve i indev baidtēs no outiņēm

irb, virb – adāmās adatas, virbi ♦ ad, ka īrb zib

irss, irši – sirsenis ♦ tik liel irš ka zvirbel,

iršpundērs – lapseņu pūznis, sirseņu punduris
 ♦ iršpundērs ka guoj kuņģs

iršs – briedis, staltbriedis ♦ nošāv iršš a krietnēm ragēm

istabmeit – muižas kalpone mājas darbiem; meita (kalpone), kas strādā tikai istabās ♦ strādē muižē pa istabmeit ♦ istabmeitē bi ēns dārbs

izandēlt – iztirgot ♦ žīds māk paš vēll izandēlt

izbalēs – izbalējis ♦ krievēm tas karags vienmēr bi izbales

izčībt – pazust, nozust ♦ izčib ka ūds pa Miķlēm
izdābt, izdabē – izdabūt (darīt pa prātam)
 ♦ ganpuik māk saincē izdābt

izdibant – noskaidrot, izdibināt, izzināt ♦ Vo nu
 tu izdabnē? ♦ tu ēr viss grib smalk izdibant
 ♦ tu a viss grib izdibant tā ka tād bāb

izdzīvt, izdzīvē – piespiest aiziet, izvākties ♦ laps
 izdzīvē āpš no āl ārē

izgnuzant – izmežgīt ♦ rō, izgnuznē īšķ ♦ krit un
 izgnuznē kāj no eņģēm ♦ izgnuzan kāj no dirss
 ārē ♦ izgnuzan elkiņ no eņģam ♦ tā ju var
 izgnuzant kād luockēļ

izkamēs – nobadināts, badā ♦ izkamēs, ka cour
 var rēdzt

izkann – lejkanna ♦ pajēm izkann, apleij kāpst

izkapant (iskapt) – izkapināt izkapti ♦ es vairs
 nērēdz iskapt izkapant

izkarantes – tikt cauri, izvilkta; kaut kā tikt galā;
 iztikt ♦ cik noud i, tik i: jaizkarnēs, kā var
 ♦ a luopēdam vajdzt izkarantes līdz Jurģēm
 ♦ trūcig i a rācinēm, bet kout kā izkaransēs
 ♦ izkarnēs pats a sōv noud

izkruoģe – iztirgo, iznieko ♦ tas nav sainiks, kas
 izkruoģē sōv mant

izķepartēs, izķeprēs – izķepuroties; izķepurojas
 ♦ rēdzs, vo viņam izduosēs izķepartēs
 ♦ izķeprēs ka īsts ūds

izķerant – izniekot ♦ izķeran lāb mant

izķīdt – izķidāt ♦ vajg izķīdt zūjs, lē var nopeant

izlaidēs – izlaidies ♦ izlaidēs ka teļš vēdrē

izleps – izlepis (brāķē ēdienu) ♦ suns, mait,
 izleps: neēd zup, grib kouls ♦ izleps eišnē ka
 muižkung suns ♦ izleps ka ūds pa šabam

izluoksen – izloksne ♦ puopiņem tas izluoksen
 tāds muodigs

izluts, izlutants – izlutis, izlutināts ♦ meitans
 izlутants a štātem

izlores, izlornes, izlorges – iziris, izlodzījies;
 izdilis, izkaltis; novalkajies ♦ izlorēs ka vēcs
 šķūndūrs ♦ tas riķ žuogs tāds izlornēs ♦ ritiņ
 spiek izloranēs iekš ūl ♦ pa tiem krēbļem
 broukdams, rat ritiņ pavism izlornēs ♦ žuogs
 tāds izlorges, jasastērste

izmēt vill – spēkojas, kaujas ♦ skuolspuiks
 krūmēs izmēt vill

iznīcis – nogaidījies (velti) ♦ pus dien iznīkēs pa
 velt

izuort, izuorē – izdzēn, izdzīvo ♦ izdevēs izuort
 tuo pušēnik no mājam

izplačtēs – izlielīties ♦ viš grib izplačtēs a jounēm
 dēlēm

izpleitēs – izplēties, ieplēties ♦ izpleitēs ka sien
 tupecs ♦ seid plānvidē, izpleitēs ka krakš
 ♦ izpleitēs, ka garmēs nēvar paitet ♦ tā
 izpleitēs, ka man nēmaz nav rūm

izplindērt, plindērt – izsaimniekot, izniekot
 ♦ dēls māj izplindrē uz āter ruok

izpūrs – izpūris ♦ saķemmē mats, nēstaige tāds
 izpūrs

izpūrš mat – izpūruši (nesasukāti) mati ♦ mat
 izpūrš ka līdams

izputants – izputināts ♦ nosdzērēs un izputants,
 kur nu tu glābsēs

izruban – izrubina ♦ vists izruban grant no
 sienmaļem

izsīcis – izsalcis, izbadojies, izbeidzies, izžuvis
 ♦ avtē ūdens izsīcis ♦ šodien nav eids, izsīcis ka
 suns ♦ izsīcis ka bail, viss dien nav eids
 ♦ upē ūdens izsīcis, mēnēs bez liet

izsūtšen – izsūtīšana ♦ 41. [četērdesmēt pirmē]
 gadē bi pirmē izsūtšen

izvešen – izvešana ♦ izvešen bi 49. [četērdesmēt
 devīte] gād 25. [divdesmit piektē] martē

izzūjs – izžuvis, izsusējis ♦ šorudiņ purs izžūjs
 sous, ka var gūlt ♦ up izžūjs, ka gūlt var

Ī.

īkast – avots ♦ pe Jounbriež i lāb īkast
 ♦ Nabaglejē i smuk īkast

īlans – īlens ♦ kuo kurpniks esāks bez īlan
 ♦ bez īlan tu nēsašūs ♦ plaknēs īlans priekš
 šūšan a siksān ♦ īlan vajg, lē izdurt couram

īsēs – īsais ♦ īsēs i un paliek īsēs

īšķs – īkšķis ♦ Jaņam viens īšķs nēmaz nēbi,
 nocirsts

īv, īvs – īve, īves ♦ īv var apcirpt, kā tik tu grib
 ♦ īv i mūs paš skujkuoks

J.

jaatstiep koul – jāatlaižas, drusku jāpaguļ
 ♦ pusdiens paēst, jaatstiep koul

- jaatvēlk ļelp** – jāatpūšas ♦ jaatvēlk ļelp un janoslouk svieder
- jakt** – jakts, medības ♦ mednik iet uz jakt, būs gāl
♦ svēdien būs liel vilk jakt
- jaktspastals** – pastalas bez auklām, ar siksniņu un sprādzi ♦ es tov uztaiss īsts jaktspastals
- jaktssuns** – medību suns ♦ uz jakt dikt nodēr jaktssuns
- jounspārs** – jaunlaulātie; jaunais pāris (līgava un ligavainis) ♦ peic mičšen jounspārs jaguldān
♦ jounspārs tik mīlīgs ka dīv balēž
- Jāns** – Jānis ♦ mans krusttēs a bi Jāns
- Jāndziesams** – Jāņu dziesmas ♦ kurš ta nu vairs atcerēs Jāndziesams
- Jānkruons** – Jāņu vainags ♦ meits no uozal zarēm sapīnš Jānkruoņs
- Jāņmāt** – Jāņu māte (saimniece) ♦ Jāņmāt a Jāņzāl kleip
- Jāņnakt** – Jāņu nakts ♦ papārž zied meklē pa Jāņnakt
- Jāņsiers** – Jāņu siers ♦ apakēļlaikēs Jāņsiers bi katrē mājē
- Jāņtēs** – Jāņu tēvs (saimnieks) ♦ Jāņtēs a uozal kruon
- Jāņugēns, Jāņugīņ** – Jāņu uguns, Jāņugunis
♦ sagādē malk priekš Jāņugīņ ♦ jasakuran Jāņugēns stabgalē ♦ Jāņugēns uzsliets garē kārtē
- japesien dūš** – jāuzēd ♦ pusdienlaiks klāt, japesien dūš
- jaskuonē** – jāsaudzē ♦ sōv siev ju i jaskuonē
- jastāv stūrē** – jāstāv kaktā (skolā) ♦ pusdienlaikē jastāv stūrē
- jastutē sienmāl** – jāstāv kaktā ♦ tov dikt pulk jastutē sienmāl
- jātniks** – jātnieks ♦ onkēls dienē jātnik pulķe
- jouņav** – vedekla ♦ dabē tād čanig jouņav
- jēlmiņād** – jēlmīta āda (zirgrietām); mīksta, auzu miltos ģērēta āda ♦ jēlmiņād jasmērē a trān vo dēgat ♦ jēlmiņād ģērē priekš zirgrietam
- jēls** – jēls ♦ tas gāl tokš i jēls, tuo ju nēvar ēst
- jēmt, pajēm, jēm** – nēmt, paņem, nēm ♦ Prics taisēs jēmt Līžēl pa siev ♦ jēm vien, ka tov duo

- jērdvēsel** – lamu vārds ♦ tu i tāds jērdvēsel, ne vīrs
- jērgāl** – jēra gaļa ♦ jērgāl a svaigēm kāpstēm
- jeziķs** – sajucis, neskaidrs; jezga ♦ man a čigaiņem gan bi jeziķs ♦ ka pirmē dien laiž luops ārē, ta i liels jeziķs ♦ satais tād jeziķ ka pa Mazmār gadītā
- jipt** – inde ♦ vēcam suņam būs jaegrūž kād jipt
♦ nopirk aptēķē žurk jipt ♦ kas tād jipt var jēmt iekšē ♦ tēs lapss kēr a jipt ♦ vajdzīt tiem žurkam eduoj jipt
- jorgīn, jorgīns** – dālīja, jorgīne; dālijas, jorgīnes
♦ kas pa smukēm jorgīn krūmēm ♦ vēsal duob nostādts a jorgīnēm ♦ jorgīns i rudiņ puķs
- juost** – josta ♦ tov nokriss bikss bez juost
- ju** – jau ♦ tā ju viš i ♦ Vo tu ju no ganēm mājēs?
- jukšin** – usnes ♦ Vo vēlls, pills louks a jukšīņem!
♦ miežes saougš jukšīņ, būs japaravē
- Jūliš** – iesauka bodniecei (Dundagā, pēc kara)
♦ Jūliš pats brūvē saldejums
- jumal** – jumis ♦ Zet atrād jumal līns, rieksts
♦ jumal i tas pats kas jūms ♦ atrād riekstēs jumal
- jumtredēl** – trepes kāpšanai uz jumta ♦ jumtredēl tāds sapūjs, ka tik tu nēnokrīt ♦ jumtredēl sapūjs, jatais jouns
- juņķnēs** – grozās, lokās, ļogās ♦ juņķnēs ka tārps uz āķ ♦ sizliš juņķnēs, liets būs ♦ juņķnēs ka zemstārp, ka zalkts ♦ ka tārps juņķnēs uz priekš
- jupķs** – vecs, apvalkāts apģērba gabals ♦ uzvēlk mugrē kād vēc jupķ ♦ sūdtalkē vēlk mugrē kād vēc jupķ
- jūr** – jūra ♦ es i redzēs jūr, kur ūdens pār pa gāl
- Jurģ** – Jurģi (strādnieku pārcelšanās diena)
♦ tov Jurģ penāks ašāk nēka tu duomē
- jūrniks** – jūrnieks ♦ kas tu pa jūrnik bez jūr
- jūrskant** – jūras mala ♦ kur tu jūrs vidē jūrskant rēdzs
- jušķs** – ventilācijas lūka, vēdinamā lūka virs plīts (garaiņiem), vēdlūka skurstenī ♦ attais jušķ
♦ Vo tu jušķ attaisē, lē gariņ iet ārē? ♦ attais jušķ, lē novēlk gariņs

K.

ka uzliets – kā uzliets, pašā laikā ♦ ancuks pass ka uzliets

kāb – stumbrs ar sakni salmu jumtu stiprināšanai
♦ sapūjšes kābs janomain

kabant, uzkabant – kabināt, uzkārt, karināt
♦ ekaban kāš ♦ uzkaban iskapt zare ♦ uzkaban iskapt vadžē

kabat – kabata ♦ šuj puikam bikss a kabat
♦ tād kabat izšūts ka zaldatam

kabatsdrān – kabatas lakats ♦ rūtēn, liel kabatsdrān

kabatsnāzs – kabatas nazis (saliecams) ♦ danceš sasluocēs ka kabatsnāzs ♦ atvēd no gadstīrg kabatsnāž ♦ vēcēs sasluocēs ka kabatsnāzs

kabatspulkstens – kabatas pulkstenis ♦ ganpuik no žīd nopirk kabatspulkstiņ

kabens – ierīce zvejošanai ♦ svētrīt japabradē a kabēn

kabzeķ, kabzeķs [dsk.] – īsas zeķes, īsās vilnas zeķes ♦ zābkēs vilk kabzeķs ♦ es tov noade kabzeķs, kuo evilk zābkēs

kactēs, kacēs, pakactēs – sniegties, aizsniegt
♦ pakacēs peic kād ābeļ ♦ tu garāks, pakacēs tu
♦ kāz kacēs peic kuok zarēm ♦ kuo tu kacēs, tu ju nēvārs aizkact ♦ kuo tu tur kacēs, tu i pa īss
♦ kacēs pār žuogam peic puķam

kadiķs – kadiķis ♦ kadiķs durēs ka ēzs ♦ kadiķs i a diktam ašam skujam

Kadiķs – bodnieka iesauka Dundagā ♦ Kadiķs dēv uz parad

kafēkann – kafijas kanna ♦ uolekšs kafēkann

kafēs – kafija ♦ tagad muodē kafē dzērt
♦ bruokstēs būs kafēs a roušēm

kājamgājēs – kājamgājējs ♦ sniegs putan, japavēd kājamgājēs

kājapāv – apavi ♦ pastals i tād lāb kājapāv
♦ kas vel labāk kājapāv ka pastals

kājout – auti; kājauti ♦ pastlēs pa ziem valķe kājouts ♦ pastlēs kājouts valķe virs zeķam
♦ vadmals kājout, nu tu nēnosals

kājniks – kājnieks, kājāmgājējs ♦ kaimiņam nosprāg zirgs, viš nu i kājniks

kājs – kājas ♦ puikē kājs līdz zēm un vel atsluočšēs

kājsienams, kājsienam [dsk.] – prievīte zeķu saturēšanai ♦ aitē kājs sasien a sōv kājsienam ♦ kājsienams pīn no vill dzīj ♦ meits paš pīn kājsienams

kājslouķs – kāju slaukāmais, kājslauķis (režģis) pie durvīm ♦ kājslouķs nopīts no striķ
♦ kājslouķ noklaj pe namdurēm ♦ izpuran kājslouķ, pills a ḥorgam

kājstarpkkuoks, kājstārpkuoks – spīles zirglietu (siksnu) šūšanai ♦ Vo ta tov kājstārpkuoks nav, ka tu tā muocēs? ♦ kā tu sašūs vērzēls bez kājstārpkuok

kakaldrān – kaklauts, kakla lakats ♦ ka tu ies uz baznic, apsien kakaldrān ♦ zīd kakaldrān un ūt gāle ♦ zīž kakaldrān ka skrīvrēm

kakalkumbars – kakla kumbris, skausts ♦ sasit kakalkumbar, sāp ♦ apkrit uz lēd un izguznē kakalkumbar ♦ kakalkumbars ka brūzs vēršam

kakalkungs – kakla kungs (noteicējs, priekšnieks) ♦ viš man i uzmetēs pa tād kakalkung ♦ vācēts mums bi gadēm kakalkungs ♦ tu man nav nēkāds kakalkungs ♦ baruons bi īsts kakalkungs

kakals – kakls ♦ kakals ka brūž vēršam
♦ stīvs kakals, gāl nevar pagruozt

kakalsait – kaklasaite (šlipse); suņa kakla siksna
♦ kakalsait uzsien tik, ka iet pe dievgald
♦ uzlics kakalsait, sataisēs ka uz baznic

kaks – izkārnījumi ♦ Vo tu nerēdz, ka bēns pekakē lupats?

kaķans, kaķs, kaķbēns – kaķens; kaķis ♦ smuks ju i tāds maz kaķans ♦ mēlls kaķs pārskrēj pa cēļ ♦ manam kaķam trīs māz kaķan ♦ svied kaķ kā grib, krīt uz kājam ♦ mait kaķs, apgāz pienspaņi ♦ tāds mazs, dzēltans kaķans ♦ tas kaķbēns i jalaiž uz kuģem ♦ Tu, puik, nēmuoc tuo kaķan!

kaķisams – katķisms ♦ kaķisams i dāl no Bībel

kaķs, kaķt – ierīce balķu sazīmēšanai, lieto gulbalķu būvēs ♦ sakāķe balķs a kaķ

kalendērs, kolendērs – kalendārs ♦ ģims ka uz kolender vāk

kalēs – kalējs ♦ Vēž kalēs man sakals ♦ Vēžensts, tas tik bi kalēs!

kallan ļouds – ļaudis, kas dzīvo kalnā (atšķirībā no zvejniekiem – lejsłoudēm) ♦ kallan ļouds ju libisk nērunē

kallans – kalns ♦ šipus Nevē skuol i Mīzal-kallans; Šlītrē i Zilē kallan ♦ Šlītrē gan i stāvs kallans ♦ Duntkē i Buļļkallans ♦ pe mums ju nēviens dikt ougsts kallans nav

kalls – kallas ♦ kalls i tād kap puķs

kaloš – kalošas ♦ kaloš a sārkan uoder

kalpērbiks – kalpu māja (muižā) ♦ Tuoņ māj bi muižē kalpērbiks

kalps – laukstrādnieks, kura alga bija natūrā (arī zeme, ganības); precējies laukstrādnieks ♦ aizgāj pe sainik pa kalp

Kāls – Kārlis ♦ Šlīters Kāls bi liels dzērēs

kāls – 30 [zivju skaita mērvienība, lieto, zivis tirgojot] ♦ man trīs kāl brēkliņš

kalķs – kalķis ♦ kalķs būs vajdzigs priekš apmešen

kamans – kamanas ♦ laķierte kamans ka spīd

kambērs – kambaris (istaba) ♦ šis kambērs būs kalpēm ♦ liel māj, katram sovs kambērs ♦ vēctēv kambērs krāšsāne

kamēls – kamielis ♦ kamēls pe mums nēdzīvē

kamēls, dzijkamēls – kamols, dzijas kamols ♦ pills kriecs a kamļem ♦ dzīj iznāc liels kamēls ♦ dzīj satin kamle

kameš, kamēž – kamiesis, plecs; pleci ♦ nēs balķ uz kāmšēm ♦ kamēs sāp ka jabrēc

kamiš, kamiņgals – rezgalis ♦ jēm tu aiz kamiņ ♦ kamiņ tik viegel nēsaskalds vis ♦ kanger priedēm rēšen kamiņ ♦ kamiņgals balķam i rēsnāks

kancēl – kancele ♦ māctēs ju uzkāps kanclē ♦ kancēl i tād viet, kur māctēs teic sprediķ

kančaks – īsa pātaga, pipka ♦ kančaks ka kāzkam ♦ saskruotē ād a kančak

kanēls – kanēlis ♦ kanēls i dārg mant

kangērs – kangars ♦ kanger i vēc jūrs sēkēj ♦ kanger i stārp vigam ♦ ka no kallan lejē, ta sākēs kanger

kankēr – kankari ♦ tuos kankars uzkaran putan-biedklām ♦ tād kankēr mugrē ka nābgam

kann – kanna ♦ kann bez uoss ♦ lē uztaist kann, vajg zuoļād

kant – kante, mala ♦ nēliek bļuod uz galdu kant, nokris zemē ♦ pa jūrkant i lāb broukšēn ♦ balķ nokant ju nav nēkād māksal

kantēns – kantains ♦ apakēļlaikēs duomē, ka zēm i kantēns

kap – kape (apavu aizmugures daļa) ♦ elics kap no tāš, nu nobradē šķībs

kap – kapi ♦ apakš baznic i sēnlaik kap ♦ kap a zvān pe vārtēm

kāp – kāpa ♦ vēš putan kāpēs smilkts

kapamdakš – mēslu ārdāmā dakša ♦ vēll siev, nolouz kapamdakš

kapamdzēlzs – «S» - veida kapātuve lopbarībai ♦ Vēcē, uztrin man kapamdzēlz!

kapant – kapināt (izkapti, dzirnavu akmeni) ♦ jaizkapan iskapt, vairs nējem zāl ♦ nēvar vairs rēdzt iskapt izkaptant

kapēls – kaplis ♦ jauztais kapēls, a trūl ju nējet dārbs ♦ buodē pirkts kapēls nēkur nēgeld ♦ nāvig aš kapēls uztrīts

kapiķs – kapeika; robezzīme ♦ Cik kapiķs ta pa stuop melliņem duo? ♦ Vo ta kapiķs i kād noud? ♦ mums nav kapiķs pe dvēsel

kapluogs – vēdlodziņš ♦ kapluogs jatais ciet, nāk knouš ispē

kapsēl – kapsula patronai; kapsula ar zālēm; kabatas pulksteņa apvalks ♦ plint nēsprāg – kapsēl nēdēg ♦ šie zāls i iekš kapslēm, viegel norīt ♦ pulkstēns kapslē, nepēput

kāpst, kāpstgāliš, kāpstgāl – kāposti; kāpostu galviņa ♦ man i kāpst estādt ♦ kāpstēm gāls pārsprāgš, jajēm nuost ♦ vel dārzē janovāķe kāpst ♦ kāpstgāliš izoudzs ka liels ķirps ♦ šogād izougš liels kāpstgāls ♦ kāpstgālin sasprēgēs ka miežmaiz

kāpstbalļ – balļa kāpostu skābēšanai ♦ kaimiņam i dikt liel kāpstbalļ

kāpstēvel – kāpostu ēvele (skābēšanai) ♦ kāpstēvel pajēm no kaimiņem ♦ Veltam i smuk, māz kāpstēvel ♦ kāpstēvel nopirk uz tīrg ♦ nav kāpstēvel – sašķēre kāpsts a dunč

kāpstzup – kāpostu zupa ♦ sastrēbes kāpstzup pill vēdar ♦ kāpstzup a jērgāl

kapvalls – kapu žoga akmeņu valnis ♦ akmiņš kapvallēm savēd šķūtnik

kārams – kārums ♦ tu uz kārmēm ka bēns

kāran – vāja, veca vista vai cits mājdzīvnieks
♦ Kuo tād kāran tur, nē uols, nē gāl?

karan, pakaran – karināt, pakarināt ♦ karan zuobs vadzē ♦ pakaran apouš uz vādž

karags – karogs ♦ pa svētkem jaizkaran karuog
♦ kāds karags, tād valdēb

karēt – karote ♦ uztais man kuok karēt ♦ nopirk vēsal duč karēts

kārkal – kārkli ♦ viss grāv a kārklēm peougš

kārkal dēg ārē – slims, iekšķīgi karstumi ♦ vajg kāds drops, man kārkal dēg ārē

karlaiks – kara laiks ♦ karlaiks bi viens briesmigs laiks

karnams – drēbju uzkaramā cilpa; vieta drēbju uzkāršanai, pakaramais ♦ karnams i tur stūrē
♦ kāžkam notrūk karnams

karnēs – karinājās ♦ karnēs ka dēss dūmbūdē
♦ pasrougēs: gruož karnēs uz vādž

kārp – kārpa ♦ uzmetēs uz vaig kārp

kārstam – karstumi, paaugstināta temperatūra
♦ pesitšes kārstam, gul un morgē ♦ sadabēs kārstam, nu būs japagul

kāršpups – garās (augstās) pupas ♦ edzen kārts, lē kāršpupam i kur tītēs

kārtē zēm – pārar zemi pavasarī ♦ Vo tu kārte rāciņzēm?

kārts – spēļu kārtis; žoga kārtis ♦ čigaiņmāt tov izlikis kārts ♦ Pumsmežē bi slaiks kārts

karusels – karuselis ♦ Mazmār gadstirge bi karusels ♦ Vo gadstirge karusels a bi?

karvīrs – karavīrs, kareivis ♦ bēnēm ju tīk spēlt karvīrs

kāss – kāsis ♦ sienvēzam savēlk a kāš

kasals – rīvētu kartupeļu atliekas pēc cietes izskalošanas ♦ sīrapobriķe varē dābt kasals priekš luopēm

kāsals, kāss – klepus ♦ kāsals, ka rīkel plēš puš
♦ tov tāds kāsals, ka tu jouns rāciņs nēsagaids
♦ rej ka suns, tāds kāsals ♦ pesitēs meitnam gareš kāsals ♦ tu i brang kāss sadabēs

kasamrāciņ – jaunie kartupeļi ar plānu mizu
♦ salas kriečē kasamrāciņs

kass – kase ♦ kass buodē pe durēm

kast – kaste ♦ Kas tai kastē var būt iekšē? ♦ kast a vāk, lē pēls nētieki iekšē ♦ žurks izgroudš kastē couram

kāst – izkāst pienu; noliet ūdeni no izvārītiem kartupeļiem ♦ jaiet rāciņ nokāst ♦ nēnoplucnēs, ka tu kāš rāciņš

kast rāciņs – mizot kartupeļus ♦ nokas rāciņs priekš pusdienam ♦ tu, meitan, vārt nokast rāciņs

kāstēv – piena kāstuve ♦ kāstēv i pakarants uz nagal ♦ kāstēv beigts, saplīs sietiš ♦ kāstēv izmazgē un pakaran uz žuog

kašķpuoran – strutene ♦ kārps sabērž a kašķpuoran, tad noies

katal dubans – katla dibens (apakša) ♦ mēlls ka katal dubans

katalis – katls ♦ dižkatlē sainik vārē cūkrāciņs
♦ katalis vārēs, ceļ no plīt zemē ♦ čugan katalis a sait

katuols – katolis, katoļticīgais ♦ katuoļ pe mums tikpat ka nav ♦ viš i īsts katuols

katordznijs – katordznieks ♦ mans vēctēs bi katordznijs pa piektē gād

koudz – kaudze ♦ koudz i jamāk brādt (krout)

koudžklāsts – zaru klājums zem sienu kaudzes
♦ Kā tu mess koudz bez lāb koudžklāst?

koujēs, koutēs – kaujas, kauties ♦ čigaiņ uz tīrgsplac koujēs

koulēns – kaulains ♦ tād koulēn gāl, nē suns nēvar saēst

koulkambērs – kaulu kambaris; vājš cilvēks vai lops (nicinoši) ♦ iznāc no slimnic īsts koulkambērs ♦ duod ēst vo nēduod – ka koulkambērs i, tā paliek ♦ tas tov i koul-kambērs, nē zirgs

koullouzēs – kaulu vai muguras sāpes
♦ esgriedēs mīzal vējē, un uzreiz mugrē koullouzēs ♦ vēcem i koullouzēs koules, būs slikts laiks ♦ esmētes koullouzēs, laiks iet uz nēlāb

Koulūķen – meža nosaukums pie bijušās Šlīteres stacijas ♦ Koulūķen sešdesmit deviņē gadē vē apgād

kousēls – kauslis ♦ viš ka pedzērs, tad i tāds kousēls

koušķēn – kauss (liela smeļamā koka karote, smeļamais) ♦ vien koušķēn elej, ta ju petiks
♦ Elej man vel vien koušķēn zup!

kâz – kaza ♦ kas kâz pa luop ♦ kâz a kazlan sakēndāržē

kazbuks – ājis ♦ kazbuks enērrts uz bâdšnēs

kazlans – kazlēns ♦ kazlans i peic vēl, bez redēl uz jumt ougšē ♦ pasrouges, ka kazlans staigē pa jumt

kazlap – lapaina pļavas zāle ♦ ka kazlap i izkalts, ta nēkā nēvar vēzam uztaist

kāzs – kāzas ♦ viņem rudiņ būs kāzs ♦ kaimiņes bi liels kāzs ♦ kāzs taiss pa Mārtiņem

kažakād – kažokāda ♦ man i izgērts kažakāds, būs kažaks ♦ no šuo ait iznāks lāb kažakād

kažak krāgs – kažokādas apkakle ♦ kuož sakapēš kažak krāg

kažaks – kažoks ♦ biezs kažaks, var sniegē gūlt
♦ kārtigam vīram kārtigs kažaks ♦ vēctēvam plikkažaks mugrē, nu i ouksts ♦ sēskād kažaks

kažakvest – kažoka veste ♦ kažakvestē nodīls viss vill ♦ uzšuj kažakvest, lē mugar nēšāp

kilometerstabs – kilometru rādītāja stabs
♦ noloudš kilometrēstāb

klabērkast – veca, nolietota ierīce, mašīna; klaberkaste (nievājoši) ♦ sviež tuo klabērkast mežē ♦ tas tov nav outiš, bet īst klabērkast

klād – klade (bieza burtnīca) ♦ vēcēs laikēs meitnēm bi tāds dziesam klāds

klajams – klajums ♦ priekšē var rēdzt liel klajam

klanit – vecs, nederīgs lops; vājš lops ♦ vēc klanit, nē guoj ♦ tov kēv ka klanit, tu duo viņam ēst

klapats – klapatas, nedienas ♦ man a tēv klapats vien i

klousēs – klausās, paklausies ♦ kuo tu klousēs, kuo ļouds runē

klārs – skaidrs, dzidrs, noskaidrojies ♦ laiks klārs, nēviens mākēns ♦ ūdiš nosklārēs, lej nu katlē ♦ āvtē tāds klārs ūdišs

klāsts – salmu filtrs, lieto, tecinot misu; zaru klājiens zem sienas, labības panta ♦ bez klāst būs biezam klāt ♦ bez klāst valst apakš sašūps

klēbt, klēbē – līmēt, līmē ♦ lāb aizklēbē, ka nēizkrīt ♦ uzklēbē pastmark uz kuvēr

kledērs – staigulis, blandoņa ♦ pe tuo kledēr tu gan nēj

klēgē – sasaucas zosis, dzērves ♦ dzērs klēgē, drīz rudens ♦ Vo tu dzirdē, ka dzērs klēgē?

kleidungs – apmales (durvju, logu) ♦ nu ju kleidungs var buodē nopirkt

kleips – klēpis; siena klēpis ♦ pajēm tuo meitan kleipē ♦ Gysts ka dulls, eseidan meitan kleipē
♦ pajēm bēn kleipē ♦ enēs vien kleip malk
♦ nāč, paseid man kleipē ♦ tik liels tu tuos sienkleips nejem ♦ tov dīv var seidt kleipē
♦ tu jem dikt liels kleips, nēpārsmoucēs

kleķs – ēkas siena, veidota, uz žagaru pinuma uzklajot stampātu mālu ♦ kleķ sienmalēm vajg plat pažuobel

klempnērs – skārdnieks ♦ apakēllaikēs žīd klempnēr broukē apkārt

klepērs – kleperis (novārdzis zirgs) ♦ kuo tu lieles a sōv klepēr

klēt – klēts ♦ klēt vienādiņ taisē tā nomāls

klētmeirs – klētspārzinis (muižā) ♦ klētmeir meklē tād uzticam

klētspriekš – pajumte pie klēts ♦ grābkēls noliek klētspriekšē

kležkāj – cilvēks ar stīvām, kroplām, slimām kājām ♦ viš i kležkāj no dzimšēn ♦ iet ka tāds kležkāj ♦ viš i tāds kležkāj aiz vēcam

kležē – iet neveikli, ar stīvām kājām ♦ kur tas vēcēs tā kležē

klibēs – klibais ♦ klibēs ouns jakouj uz mašīnlaik
♦ klibē ju tu vairs nēizārsts

klījs – klijas ♦ klījs bi tāds luopēdams

klikats – kara laika sieviešu apavi ar koka zoli
♦ smuks klikats, un pēde luocēs

kliņķs – koka vai kaula (raga) nūjiņa pogu vietā;
paškalts durvju aiztaisāmais ♦ knuop vietē tie vēclaik kliņķ ♦ dur kliņķs pavism sadīls

kluons – blietēta māla vai kieģeļu grīda ♦ kluons izbrādts bedrēs, ka kakal var nolouzt

klopķēz – aukstā gaļa no iekšām; iztīritu iekšu savārijums ♦ savārēs tād klopķēz, ka nē suns nēēd

klunkrē – klunkurē ♦ klunkrē ka vēctēs

klāv – klava ♦ klāv i ciets kuoks

knābē – knābā ♦ gails knābē cāls

knābs – knābis ♦ knābs lielaks pa gāl ♦ tāds dēgans ka knābs

knapi, knap – vāji (atzīme skolā); nepietiekami ♦ Dinsberķs rakstē liecībē a vārdēm «knapp» ♦ a maiz līdz jounē rāž būs knap

knapš – knapi, par mazu; vājš vērtējums; ne pēc mēra ♦ man tas ancuks uzšuļes tāds knapš ♦ tov tas ancuks i dikt knapš

knaš – košs, krāšņs, skaists ♦ knaš gails ♦ tāds knaš krāss ♦ knaš ka tikkuo pērts ♦ jouns meitans ju var ģērbtēs knašēs drēbes

knauķ, knouķ – gabals (nelielis), kumoss; bērns (nelielis) ♦ nolouž man a kād knouķ maiz no kukēļ ♦ būs jaduod viņam viens knouķs gāļ ♦ Stāv kluss, knouķ, ka liel cilak runē! ♦ tu tik tāds knouķs vien i

knouls, knoušēl – ods, knišli ♦ ka tēv tie knouš nenoēd ♦ knouš dzīv ēd nuost ♦ knoušēl ēd acs āre

kniban – knibina ♦ tov zūj kniban āķ

kniep – skops, skopulis ♦ vēces B. i īsts kniep

Kniep – iesauka nenovīdīgam saimniekam Jaun-muižā ♦ no Kniep tu nēkuo nedābs

kniepadat – kniepadata ♦ skruodērs apkēl pesprouds a kniepadat

knierēs, kniertēs – («sakārtot spalvas») sakārtties; (viegli, mazliet) kasās, beržas ♦ runcs knierēs, rikte kažak ♦ krāspriekšē knierē bluss no krēkal ♦ soulguozē knierē suņam bluss no kažak

knīpiņgails – pērļu vistas gailis ♦ pats ka knīpiņgails, dūš ka lielam vīram

knīplouks – ķiploki ♦ knīplouk i lāb pret saukstīšnes ♦ kaimiš oudzan knīplouks

knīpstangs – knaibles (naglu vilkšanai) ♦ pirkst ka knīpstangs ♦ zirgs ka knīpstang

kniſels, kniſēl – sīkie odi, mušīnas ♦ kniſēl noēdš jēl mies ♦ šovakar kniſēl ēd dzīv nuost, būs liets

knit – dīgst ♦ eliek sēkal paprōvt, vo knit ē

knocēl – pusaudzis ♦ Es bi tāds knocēl, gād desmēt, bet nēkād žēlstēb – izkapt ruokē un kapēs!

knuop, knuopt, aizknuopt – poga, pogāt, aiz-pogāt ♦ viss knuops iztrūkš ♦ činavniks a spuožam knuopam

knuopcourams – pogcaurums ♦ knuopcourams izdīls, jaatšuj

knuopt – pogāt ♦ tik pulk knuops knuopt

knubnēs, knubantēs, knuban – knibinās, knibina; kādu nieku strādā; knubināt, knubināties ♦ vēctēs knubnēs gar grābkēļ zarēm ♦ izknuban man tuo kork no butēl ♦ zūj knubnēs gar āķ, roust kork ♦ paknuban tu tuo nāzg, tov spicak nāg ♦ kuo tu knuban tai butle tuo kork

knubš – zem šaura leņķa (par izkaps iesējumu) ♦ knūb iskapt, a tuo ju nēvar papļout

knūbt, knūbē – sēdēt pusaizmigušam; snauduļo, galvu nokāris ♦ vēces pedzērs, knūbē pusaizmīdzs pe gald ♦ Kuo tu te knūbē pe gald, ej mājes gūlt! ♦ knūbē pe gald ka tāds dzēres ♦ vēces knūbē pe gald, but gājs gultē

knups – māneklis ♦ uztais knup un estopē mutē

knut – nūja, runga, spiekis ♦ pajēm kād knut ruokē, tais mājes nīger sūn

kņudan – mudžina dūšu (uz vemšanu) ♦ rō, kā nu kņudan dūš ♦ rīklē kņudan, būs javēm

kobe, kobt, kōbs – puto, putas ♦ nokobē kōbs no zup ♦ pajēm kareč, nosmēļ, katlē kōbs

kobiš – varde ♦ nodīrē kobiņs, uzsien uz kēsel, ies uz vēžēm

kuočiš – šņabis (1/4 litrs) ♦ pajēm priekš mān a vien kuočiņ ♦ no kuočiņ vīram tik tā i, ka mēl apslapant

kuodals – kodols ♦ tārp izeidš riekstēm kuodals ♦ tukš čoumal, bez kuodal

kodē, kōdt – gādāt, rūpēties ♦ kuo tu pa mān kodē ♦ tu i uz tuo mant, kodē pa mēll nakt

koik – vienkārša gulta, guļvieta, laža ♦ atlaižes tepat uz koik

kuokēl – kokle ♦ Kārkliš pats uztaisē kuokēl

kuokuogēls – kokogles ♦ Vēžensts pats dedzne kuokuogēls

kuokskuol – kokskola ♦ sapuotē ābeļkuoks kuokskuole

kokš, kokš; kokš mājes – tā sauc govīs no ganiem; saimniece sauc govīs ♦ Kokš mājes! Kokš mājes! ♦ Kokš mājes, nu i gānšes diezgan!

kuokšpirkts – denaturētais spirts ♦ kuokšpirkt nēvar dzērt, paliks stulbs

kuoktupēls – koka tupeles ♦ Vo kāds māk vairs kuoktupēls uztaist? ♦ apakēļlaikēs kuoktupēls taisē paš ♦ kuoktupēls bi lāb stallāpāv ♦ vakrē jaiztēš kuoktupēls

kuokžnoudzēs – kokžnaudzējs (vīteņaugš) ♦ kuokžnoudzēs tinēs pret soul

kolcniks – kolcinieks (Kolkas ciema iedzīvotājs) ♦ kolcniks nav nēkāds kājgriezs

kolčt, kolčē – maisīt, maisa ♦ kolčē cūkeidnam ♦ sainc sakolčē kummiņę pūteļ

kolk – dzelme zem dzirnavu aizsprosta krituma ♦ kolk i pills a zujam

kordals – kurls ♦ es uz vien ouss i kordals ♦ Vēcezbaks bi tāds kordals

korkancīns – korķviļķis ♦ šoreiz iztiiks bez korkancīn

korks – korķis ♦ nu gan i edzīns tuo kork butlē ♦ tuo kork es var tāpat izsist a ploukst

korkšoujmēs – rotaļu revolveris (šauj ar sprāgstošiem korķiem) ♦ gadstirgē nopirk korkšoujmē puikam

kuortēls – kortelis (vieta, kur dzīvo) ♦ nojēm pirtē kuortēl

kost – pārtika, ēdiens, barība ♦ kost petiek, lē tik spēj apēst ♦ nēbrāķe kost, ēd, kuo duod ♦ piec lat pa dien a sainik kost

košiš, košiņ – zirga mīlināmais, sasaucamais vārds ♦ nāč nu, košiņ, dābs maizs gazar

košnell – krāsa (sarkana) ♦ košnell šall ka čigaiņmātē

kuož – kodes ♦ kuož sakapēš ādtē jakk

kuožlē, kuošlē – sakožlā ♦ lāb sakuožlē, ka nēaizrijes

krābiķs, krābiķārkals – spīlarkls ♦ ouzs sēj apakš krābiķārkal

krāgād – kažokāda apkaklei ♦ no ūdar iznāk varēn krāgād

krāgs – apkakle ♦ zamšāds krāgs ♦ man sniegs aizbīr aiz krāg ♦ bēbarāds krāgs

krāgārkals – spīlarkls ♦ rāciņš uzduobē a krāgārkal

krāgs, mazkrāgs – soliņš, krāgis, vienkāršs sēžamais ♦ paduo man krāg ♦ katram bēnam sovs krāgs ♦ pajēm krāg un pe plīt apsildēs ♦ krāgs no vēc cellam

krāks – vecs, nederīgs, nodzīts (zirgs) ♦ tāds krāks vēzam nēpavilks

krām – kūlēja piederumi (sieti, eļļa utt.) ♦ krām sapekēlt kastēs

krāmēs – krāmējas, nemas ♦ Kuo tu tur pa tumsam krāmēs?

kramgāl – stūrgalvis ♦ kāds tu i kramgāl

kramps – druvju aizdarāmais; spēks (spēka pilns cilvēks) ♦ aizkrampē dūrs a kramp ♦ tam gan i kramps iekše

krampvilkšēn – vilkt pirkstus ♦ sadzērs āl un izvilks vien kramp

krāmrat – krāmu vedējs (kuļmašīnai) ♦ puik pabrouks to krāmrat

krancuog – «dzērves acs», zāles zirgam ♦ eduod tik a ouzam krancuog, būs vēsals

Krancs – Krancis (suņa vārds) ♦ kaimiņam sūn souc pa Kranč

kraņgt, kraņģe – raust, mēzt, kaust ♦ kraņģe zēm a pirkstēm ♦ kraņģe zēm a ruokam, ja tov nav lāpst

kroukēls – krauklis ♦ kroukēls ju martē perē bēns ♦ mēlls ka kroukēls

kroupēns – kraupains ♦ lapss tagad i kroupēn ♦ karlaikē pulk zīrg bi kroupēn

kroups – kraupis ♦ kēvē uzmetēs kroups

kroutes – traucē, «lien virsū» ♦ nēvajag kroutes virsē, seid mierig

krāpniks – krāpnieks ♦ čigaiņ Dīdžš i liels krāpniks

krās – krāsa ♦ okers a pērnic – būs grīdskrās ♦ krās peic nēviens zirgs vel nav nomaitēs ♦ samais suodrēs a pērnic – iznāk mēll krās

krāss – krāsns ♦ krās i jamāk uzmūrt ♦ cuks sabīrš, izdēgš, krāss vairs nēsild ♦ krāss izdēdzs, vairs nēsild

krāstēs – krāsotājs ♦ pa krāstē i jasmācēs ♦ Varēps bi knapš krāstēs

krāšbenķs – plats sols pie siltummūra, izmanto arī gulēšanai ♦ lē tas žīds izguleš uz krāšbeņķ ♦ apseidēs uz krāšbeņķ, apsildēs

krāšdūrs – krāsns durvis ♦ krāss izkūrēs, aiztais krāšdūrs

krāškruķs – krāsns kruķis ♦ krāškruķs no puscoll dzēlz

krāšmalk – malka maizes krāsns kurināšanai
♦ krāšmalk vajg tād garāk un rupāk

krāšmut – krāsns mute ♦ aizliek krāšmutē duban priekšē

krāšougš – krāsns augša, virsa ♦ kriev tik guļ uz krāšougš

krēbē, krēbt – (slinki) iet, klīst, pārvietoties
♦ krēbē ka nāvē pakļe palics

krēbēls – mazs, nīkulīgs bērns ♦ tov tas puik i īsts krēbēls

kreičnagliņs – krustnagliņas (garšviela) ♦ kreičnagliņs sainc liek pe eidan

krejamlaišķs – rādītāja pirksts ♦ krejamlaišķs liks ka kāss

krejams – krejums ♦ pagrabē i krejams, jēm, sasit sviest ♦ elej kērne krejam un sasit sviest
♦ krejams nostājes pienam pa virs

krēkals – kreklis ♦ tāds brangs, silts krēkals
♦ peic pirt dabē joun krēkal mugrē ♦ peic pirt uzvēlk tīr krēkal ♦ krēkals a izšūt apkēl ♦ kur tagad jems lin krekal ♦ užvilcs krēkal uotarrād

kreňķ – rūpes, raizes, kreňķi, bēdas ♦ kreňķ, ka nē gūlt nēvar ♦ tād kreňķ, ka briesams ♦ man a tēv tik kreňķ vien i ♦ tād kreňķ, ka glābteš nēvar ♦ man i kreňķ, kur lē nopēllan noud
♦ mūžs pait vienes krenķes

krēpel – puņķi ♦ krēpel ka lēvīzar ķeids

kreptigs – stiprs ♦ tāds kreptigs sinaps

krēsal – krēsla; pakrēslis ♦ krēsal klāt, un nē vēll nav padārts ♦ uznāc krēsal, nēdabē dārb nobeigt ♦ mētēs krēsal, vairs nēvar sarēdz
♦ paliek krēsals, būs jadedzan ugēns

krēsals – krēsls ♦ tu a sōv būd salouz man tuo krēsal ♦ tas krēsals tōv rump nēizcies

krētals – no rupjām, plēstām klūgām izgatavots siets, ko lieto kuļot ar spriguliem, lai atsijātu rogas un salmus ♦ krētal ekaran piedrab durēs iekš striķem

kriecs – grozs ♦ paņem rāciņkrieč ♦ kriecs no labēm skalēm

kriet – smalstīt ♦ ej pagrabē, nuokriet krejam no pienspaņņem

kriev dzinējs – krievu dzinējs (suņu šķirne)
♦ kriev dzinējs dzīs līdz Plēskav

krīj – nolobīta miza (maukna), ko lieto jumtiem, traukiem; krija ♦ smuks kriecs nuo liep krīj
♦ dārē i krīj jumts

krik – kaulu lauzējs, kaulu vaina, kaulu (muguras) sāpes ♦ krik esmetēs mugrē ♦ būs liets, mugrē krik ♦ krik louž kouls ♦ uz slikt laik koulēs esmetēs krik

krimīters – ilgstošs klepus ♦ a šuo krimīter tu jouns rāciņs nēsagaids

krimpē – savilcīes krunkains, krokains, saraucies, sarāvies; nosalis ♦ dēgans salē sarāvēs krimpē
♦ dēgans nosāls krimpē ♦ nu i beigts, dēgans krimpē [cūku kaujot] ♦ tāds sals, ka dēgans un pasmakars krimpē savilcēs

kringels – klingēris ♦ Māt, izcep uz dzimamdienu kringel! ♦ dzimamdiens kringels a rozīnēm

kringlin – kriņģelītes ♦ kringlin i vēclaik puķs

Krisjann – Kristīne ♦ manē mātē bi Krisjann vārds

kristēbs – kristības ♦ kristēbs dzērs pa Vasarsvētkiem ♦ pa Jāņem taiss bēnam kristēbs

kritāl – kritis, vēja gāzts koks ♦ tuos kritāls tu var jēmt pa malk

krizduoļ – ērkšķogas ♦ estādē kāds piecs krizduoļkrūms

kroblēns – nelīdzens, slikti nolīdzināts ♦ tas grīd tov iznācs tāds kroblēns ♦ ceļš pliksalē tik kroblēns, ka louž zirgam kājs nuost

krobnēs – kratās ♦ krobnēs pa krubžēm ratēs, ka rībs zīl

krode, krodēs – sakārto, sakārtot ♦ jasakrodē vagūzs ♦ elīds beniķougše un krodēs

krōds – nolietots inventārs, darba rīki ♦ mētēs vēcs krōds ♦ pills sētsvids a vēcam krodam

kruodznihs, kruoģers – krodzinieks ♦ kruodznihs rēsans ka vāt ♦ viss mūž nostrādēs pa kruoģer

kruog – krogi ♦ vēces laikēs kruog bi ceļmalēs ik pa gabal

kruogsbrāls – krogus brālis, plencis ♦ mans onkēls bi īsts kruogsbrāls

kruok – kroka ♦ palags sasmetēs kruokes

kruons – vaiņags, kronis ♦ uzliek uz kapp bleķ kruon ♦ lē nopin nuo puķam kruon

kruons – valdība, valdīšana ♦ kruoņ padāršen, kuo tu tur sapruot

kruopēls – kroplis ♦ Šķībgāl Šamps bi kruopēls no dzimšen ♦ pa kruopēl nēvajg smietēs ♦ viņam uzkrit kuoks, palik pa kruopēl ♦ tāds kruopēls a stīv kāj

krōz – krevele ♦ krōz virsē, tas i tikpat ka vēsals

krožē – lēni, neveikli iet (vecs cilvēks) ♦ krožē ka vēcs nabags

krubēž – kruveši (ceļa nelīdzenu pliksalā) ♦ tād krubēž, ka kājs var nolouzt

kruk, vīnkruk – stikla balons (vīnam) ♦ trīs kruk vīn erūdzne

krūkēls – krūklis ♦ krūkēl mīzs dēr zālēm

kruķs – kruķis ♦ krāškruķs i tur stūrē

kruķt, kruķē – stum, savāc vienviet; raust ♦ ej, kruķē stallē sūds ♦ izkruķē uogēls no maizkrāš

krumšēl, krumšēļ – potītes (izciļņi), pirkstu locītavas ♦ nosit, noborkē krumšēls jēls ♦ koudmēs noborkē pirkstēm krumšēls ♦ krās tīrdēms, noborkē krumšēls ♦ bradē pa dubļem līdz krumšēlēm

krunk, krunkēns – krunka, kroka; krunkains, krokains ♦ vēctēvam krunkēns ģīms ♦ ģīms krunkēns ka sakaltš pastal ♦ ģīms krunkēns ka priež mīz ♦ veš saskrunkēs ka ermōnik ♦ ģīms krunkēns ka pagaišgād ābēls

krūpiš – pērļu vistiņa ♦ dūš ka krūpiņ gaiļam

krups – krupis ♦ puik ka krups, bet kas pa kramp ♦ tāds krups no bēn ♦ esmetēs krups rīklē, nēvar parūnt ♦ trēkans krups seid apakš rabarber lap

krusdēls – krustdēls ♦ Dains man i krusdēls

krusmāt – krustmāte ♦ mān krusmāt i mazs un apeļš

krusmeit – krustmeita ♦ krusmeit nu i izoudzs liels

kruss – krusa ♦ kruss apsit viss labēb ♦ krussgroud tik rup ka zvirbēl uols ♦ tāds kruss ka balēž uols ♦ kruss izsīt luog rūt

krustam – krusteniski ♦ sakritš gultē krusam, šķērsam

krustēs – krustēvs ♦ Vo tas tik nav mans krustēs?

kubal, kubals [vsk.] – liela koka baļla, kubuls (ļoti liels toveris) ♦ divdesmēt spaņuozalkuok kubal ♦ uozalkuok kubals priekš ūdiņ

kubiķs – kubikmetrs ♦ atvēd vien kubiķ malk

kuclans, kucans – kucēns ♦ kuclanam liels kēps, būs liels suns ♦ pirmē kucan (kuclan) jaslīcan

kučērs – kučieris ♦ es ies muižē pa kučēr

kūdar – kūdra ♦ virsē uzber kūdar, lē neizkalst ♦ Kāpurēs i lāb kūdar a avat kaļķ

kūgel – rausis ♦ ganam a jaizcēp tād māz kūgel

kuģniks – kuģinieks ♦ zvejnik dēl pulk bi kuģnik

kuģpuik – kuģa puika ♦ viss jūrnik i sākš no kuģpuik

kūgs – kuģis ♦ uz mājam brouks a kūg ♦ kuok kūgs a trijēm mastēm ♦ kūgs uzskrējs uz sēkel

kuils – kuilis ♦ kaimiņam bi labs sugskuils ♦ kuils ar krietnēm ilkņēm ♦ tagad muodē māksligs kuils

Kuils, Mežkuils – Aizupes meža tehnikuma direktora iesauka ♦ Kuils bi guod vīrs

kūkams – kūkums, līka mugura ♦ rō, kā runcs uz mets kūkam

kukē – kūko ♦ dzēgez kukē ka traks ♦ šorīt dzirdē, ka dzēgez kukē

kukēls – kukulis; dzeramnauda ♦ maiz uz pļāv duo līdz vēsal kukēl ♦ rudzmaiz cep liels kukēls ♦ tāds bars, kukēls maiz ka ūdnē ♦ peides kukēls, jacēp maiz a steig ♦ saprēges ka miežmaizs kukēls ♦ skrīvrēm tas kukēls i pa māz

kukēn – virtuve, kēķis ♦ ies uz kukēn ♦ kukēn pills a krodam ka luoplaidērs ♦ kukēn ta ka muižē

kukēns – kukaīnis ♦ tāds smuks kukēns ♦ būs silts, plekškukiņ laižēs ♦ Kuo trinēs, vo tov kāds kukēns elīds biksēs? ♦ kāpst pill a kukiņēm ♦ kukēns liž pa mugar

kūķs – rokturis (lāpstai, izkaptij) ♦ pats uztaise kūķ peic sōv ruok

kūl – kūla (cieta zāle) ♦ uz tuo pouger kūl (kūlans) vien oug ♦ lē kūl noplout, vajg lāb iskapt

kūl – kule ♦ kūl kaklē ka nabagam ♦ aizsien tuo kūl, izbirs loriņ ♦ Kur tu tuo kūl nobāz? ♦ staigē ka ubags a tukš kūl

kūlēs – kuļmašīnas kūlējs ♦ Krupp kūlēs a 56 coll trumēl ♦ kūlēs pa damp i vieglāks ♦ kūlēs bi janostellē peic vaservāg

kūliš – labības klēpis, labības stats, kūlītis ♦ pills louks, kūliš pe kūliņ ♦ kūliš smuk sastēlt pa rind

kulsams – biezi pakaiši; irdens sniegs; kaut kas apgrūtinoši biezis ♦ nu i gan kulsams ♦ sasnīdzs vēsals kulsams, nēvar izbrist ♦ jem grābkēl, saguodē, šķūns ka kulsams

kultēs, kūlēs – maisās, kuļas ♦ kūlēs ka sūds pa āliņ

kuļķēn – kulīte, maisiņš ♦ ēber man vien kuļķēn putrēms ♦ ganam bi kuļķēn a maiznuk pa kamēš ♦ duod kuļķēn, es tov ēbērs bīdalt milts

kumaz – kumoss ♦ nokuož nu kād kumaz maiz ♦ nokuož no mān šķēl kād kumaz

kumbars, kakalkumbars – kakla kumbrs ♦ nēsalouž man kakalkumbar

kumēdiņ rādtēs – klauns, aktieris ♦ gadstirgē var dābt rēdzt kumēdiņ rādtēs

kumēls – kumeļš ♦ trešē poustar kumēls, tuo var jūgt ečes ♦ vēcē kēvē atskrējs kumēls

kumliņ – kumelites ♦ uzlej man kumliņ tēj

kummiš – nelielā māla bļodiņa ♦ ēlej Gustam a zup iekš kummiņ

kumpēkt, kumpēkts [dsk.] – konfektes ♦ nāč nu, bēn, es atvēd kumpēkts ♦ spuož Ziemsvētik kumpēkt

kumps, kumpēs – salīcis, ar kupri ♦ vēcem kump mugar, mūžs saeids ♦ kumpē tu taisan neizstieps ♦ kumpēs Tusks bi īsts sainiks

kumšķs – kumoss; klēpis (nenoteikts mērs) ♦ sien kumšķ mētēs pill plāv ♦ esvied tai kēvē vel vien kumšķ sien sile

kund – pastāvīgs pircējs, kunde ♦ tu ju i žīdam pastāvig kund ♦ viš ju man i vēc kund

kung prātē – kungu prātā (piedzēries) ♦ sainiks pārradēs mājēs kung prātē (dūše) ♦ var rēdzt, ka kaimiš nāk mājēs kung prātē

kungs mežkungs – mežziņa iesauka ♦ kungs mežkungs bi kārigs uz edzēršēn

kuniš – puļķis īkšķa resnumā un garumā ar cauru-miem galos, caur tiem tina linu, pakulu dziju, lai attīrītu no spaļiem un nostieptu ♦ šuo tu satin kamļe cour kuniņ

kunkēlmuož, kunkēlmuož – piena zupa ar cietes (kartupeļu) klimpām ♦ izvār pill katal a kunkēl-muož

kunkēls, kunkēl – kunkulis; kunkuli ♦ mālēns pougers louķe, viss kunklēns ♦ māls sakalts, arēm vienēs kunklēs ♦ putrē peliek rūgšpien priekš kunklēm ♦ skābputrē viss kunkēl izstrēbt

kunkliņzup – piena zupa ar bīdelētu miltu kunkulīsiem ♦ sastrebēs kunkliņzup ka stēn

kūn – kuņa, kuce ♦ kuņē vēsals suņbars skrej paklē ♦ ka tov tas kūn paougs, ta tik būs suņ kāzs

kūnēs, kūnētēs – kūnōjās, kūnōties ♦ Kuo tu kūnēs, sarouj, lē var dābt vakar! ♦ pa tuo krēsal nēvar rēdzt, kas tur kūnēs

kuņģs – kuņģis ♦ kuņģs ka grūtam zvirblām ♦ pārseidēs, ka kuņģs var pārsprāgt

kupal ast – kupla aste ♦ lapsē i dikt kupal ast

kupals – kupls, resns; lampas kupols ♦ dikt kupals čerrs uz gāl ♦ tov tas siev palics tāds kupals ♦ gaiš lamp a liel zāl kupal

kūpan, kūpant – kūpina, kūpināt ♦ vēcs lībets kūpan laš

kupanpiens, kupašpiens, kupēšpiens – svaigs, silts, tikko pagatavots biezpiens ♦ satais kupešpien a krejam ♦ svaigs kupešpiens a ēriņem un rūšrāciņem

kupcs – uzpircējs ♦ te ju bi uzradēs tāds luopkupcs ♦ Blumfelds bi tāds teļ kupcs

kupēc – kupica, robežzīme ♦ tas vel i Ulmaņlaik kupēc

kupiņ – kupenas ♦ vēš sadzīns kupiņs līdz juostviet ♦ viss celš vienēs kupiņēs ♦ kupiņ līdz riķ galēm

kurān krāš – kurina krāsni ♦ oukstē laikē tik i dārbs ka kurant krāš

kurān, kurānt – kurina, kurināt ♦ kurān krāš un sildēs ♦ dampkatals i jamāk kurānt

kurantēs – kurinātājs ♦ nosmērēs mēlls ka kurantēs, acs vien spīd ♦ strādē pilē pa kurantē

kuriķs – kurinātājs ♦ katram dampkatlam i kuriķs
♦ kuriķs mēlls ka muors

kurķels, kurķelj [dsk.] – varžu kurkulis, kurkuļi ♦ šopouser pill grāv a vāržkurķelj ♦ peidē laikē grāvēs vairs kurķels nērēdz

kurpniks – kurpnieks ♦ Muņes Veinbērķs bi krietans kurpniks

kurps – kurpes ♦ pa vasars dārb dabē kurps
♦ uz tīrg broukdams uzvēlk māts kurps

kurpsmēr – apavu krēms ♦ pajēm kurpsmēr un noviksē zābaks

kurpšnuor – kurpju saites ♦ Sasien sōvs kurpšnuors, uzbris virs un nosisēs!

kurrēmkouš – kurmju dzinumi (rakumis) ♦ viss plāv vienēs kurrēmkoušes

kurrēms – kurmis ♦ kurrēms viss dārz izluodēs

kursam – viens malkas iemetiens krāsnī ♦ emēt krāsnē vien kursam ♦ vien kursam, tad petiek

kušķs – kušķis ♦ ūbgam edēv villkušķ ♦ bukam balts kušķs pe pakēl

kutan, kutant – kutina, kutināt ♦ Kuo tu mān kutan? ♦ nokutan tuo meit beigt ♦ jēm un pakutan tuo meitan

kuvērs – aploksne ♦ aizklēbē to kuvēr ♦ kuvērs a puķam ♦ Cik tagad maksē kuvērs?

kūž – noniecināms, nicināms vārds cilvēkam (muižnieki tā sauca latviešu zemniekus)
♦ nelaiž tuo kūž iekšē ♦ kūž bījs, kūž paliks

kvelt, nokvelt – nedaudz apvārīt gaļu (galvenokārt subproduktus) ♦ nokvellē gāl, lē nepaliek vēcs

kvieš – kvieši ♦ vasars kvieš mūs zemē nēoug

kvit – norēķinājušies ♦ nu mēs i kvit

K.

ķeid – ķēde ♦ kalē kalt ķeid ♦ apakēllaikēs paš kāl ķeids

ķeirs – kreilis ♦ Kuo tu amplex a kreisē ruok ka ķeirs! ♦ ķeirs var strādt a abam ruokam

ķeks – ķēkis, virtuve ♦ turēs tālak nuo lielgabļem un tujak pe ķēk

ķell – ķelle ♦ kurš tā mūrē, bez ķell ♦ ķell i katram mūrnikam

ķēls – vārīgs, mīkstas dabas ♦ ķēls ka jēl uol

ķēmes – ķēmojas ♦ ķēmes dižēm cilkēm pakļe

ķemlād – stellu sastāvdaļa ♦ vells zin, kur tas ķemlād mētes ♦ ķemlādē estēlle ķemm
♦ ķierēm sagroudš ķemlād

ķemm – ķemmme (arī stellu piederums) ♦ Tu man nopirk ķemm? ♦ ķemm i nolikts uz kumod
♦ rīt jaevēr oudkēls ķemmē

ķemmrītēns – zobrajs ♦ apakēllaikēs ķemrītiņs sudmalam taisē no kuok

ķempel – kūlenis (balķu novietošanai) ♦ gares balķs ceļ uz ķempel

ķēmrouss – lamu vārds ♦ a tuo ķēmrouss nav ko rūnt ♦ Tu ta ka tāds ķēmrouss!

ķenērs – meistars, lietpratējs ♦ viš ju i ķenērs uz viss kuo ♦ viš uz kuokdārbēm i liels ķenērs
♦ Vēž Ēnsts bi ķenērs uz visēm dārbēm

ķeprēs, ķepartēs – ķepurojas, ķepuroties ♦ Kuo tu ķeprēs, laižes tik dubnē! ♦ jaaprōvē ķepartēs ārē

ķeps – ķepas ♦ suns a ķepam pepēdē viss grīd
♦ tam i tāds kale ķeps

ķēran – ķērne (sviesta kulšanai) ♦ mazam guojs māz ķēran

ķērans – ķēriens ♦ tāds ķērans ka zaglēm pa gadstīrg

ķēranšpiens – paniņas ♦ vakriņes ķēranšpiens ar zirniņem

ķērēs – ķērājs ♦ tur a tīkal nēvar zvējt, apakše ķērēs

ķēriņ, ķēriņes (iet) – bērnu rotaļa «iet ķēriņos»
♦ bēn sētsvidē skrej ķēriņes

ķērnēs, ķērantēs – dara nevajadzīgu darbu, niekojas ♦ Kuo tu tur ķērnēs? ♦ neķērnēs a žagrem, ies labāk grāvs rakt

ķērns – punktsitamais ♦ ezenķē viet courmam a ķērn

ķērr – ķerra, stumjamie ratiņi ♦ stum ķērr, souc pa nērr ♦ tagad ķērr a gumij ritiņ ♦ ķērr a kuok ritiņ

ķesēl – vēžu krītiņi ♦ septiņs ķesēls, tad petiks

ķēsks – iekšas, zarnas ♦ izlaiž cūķē ķēsks
♦ pārbrouc pār, ķēsks pa gaisam ♦ jaizgāž aite ķēsks ārē

ķestērs – ķesteri ♦ Andresōn bi ķester no paoudz uz paoudz

ķētrigs – lipīgs ♦ dār(v) i ķētrigs peic vēll
♦ uztais tād ķētrig asmiņ ♦ nēnogriež nāgs, tas
asmēns i ķētrigs

ķēv – ķēve ♦ tād štrām ķēv ka bild

ķēvpup, ķēvtits – sēnes (bisītes) ♦ ķēvpup oug
pousrēs priež sileš ♦ ķēvtits i poustar sēns

ķevšķ, ķevkš – neizturīgs, novalkāts [materiāls];
sapuvusi, sadilusi aukla, virve ♦ ejūdzs zīrg a
ķevškam ♦ a tād ķevšķ tu tik var miriņ pesiet

ķezt, noķēzē – noķēzīt, pataisīt netīru ♦ tie balēž
viss māls noķēzē

ķibitk – «kaste» uz ragavām (līdzīga kamanām)
♦ ķibitķe i siens, kājs tav nēvārt salt

ķids – (zivju) iekšas ♦ tuos ķids tu atduo vistam

ķidt, izķidt – izņemt zivīm ķidas, ķidāt
♦ lē sievs izķidē reņģs ♦ zvejniksievs tik māk
zūjs ķidt

ķiemēls – ķimenes ♦ plāvē šķūņvietē sagriež
ķiemēls

ķierēms – ķirmis ♦ ķierēms sagrouzs ķist
♦ ķierēms saeids galā kājs

ķikars, ķikert – tālskatis vai binoklis; cieši,
vērīgi skatīties ♦ Kuo tu ķikre uz kaimiņ
meitam? ♦ a ķikar var tāl sarēdzt ♦ Kuo tie
sievs tur ķikrē? ♦ bez ķikar nēvar sarēdzt

ķilks – ķilavas ♦ saseidēs ķilks a rūšrāciņem ka
stēn

ķillķen – klimpas ♦ ķillķenzup; izvārs miež
ķillķenzup

ķils – ķilis ♦ ķil var izsist tik a uotar ķil ♦ pe tuo
malkskluč būs vajdzigs ķils

ķimens – rieva dibena ievietošanai koka traukā
♦ ķierēm izēdš ķimen, ball leķe

ķimrēs, ķimrētes – sīki darboties ♦ Kuo tu
ķimres gar pulkstiņ, samaits!

ķinn, paķinn – zods, pakakle, pazods ♦ ķinn ka
brūž vēršam ♦ tād ķinn ka speķ cūķe

ķips – ķipis ♦ seid pe krāš ka ķips ♦ pirtē mazgēs
ķipēs

ķirps – ķirbis ♦ tāds ķirps izoudzs, ka nēvar ceļt
♦ varēns ķirps izoudzs

ķisals – ķiselis ♦ dzēriņ ķisals a pien ♦ māt
izvārēs dzēriņ ķisal

ķisanbīr – spilvendrāna ♦ ķisanbīr a einzac
♦ pusducs ķisanbīrs pūrē

ķisans – spilvens ♦ uzčuban mīkst ķisan ♦ ķisans
no zuoš spallam

ķists – graudu apcirknis ♦ ebēr grōuds ķiste
♦ tov pills ķists a bīdalt miltēm

ķit – tepe logu stikliem, ķite ♦ satais ķit un no-
griež glāz ♦ aizķitē luogam glāz ♦ satais ķit, tu
būs meistērs ♦ Satais ķit, roku i pērnic un krīts!

ķiviš, ķivēs, ķivtēs – ķiviņš, strīds, ķivēties,
strīdēties (bērniem) ♦ nu i ķiviš kaimiņ stārpē
♦ nēvajg ķivtēs, jēm labāk un izkoujes
♦ nu puikam ķiviš iet valē

ķobs – smeļamais trauks ♦ galva (ironiski); ķobs
puš, smadzin tek āre

ķodt, ķode – cits caur citu ātri, uztraukti runā;
skāļi sarunājas (sievās, bērni), pļāpāt ♦ Rō, ka
bēn ķode! ♦ vārans ķodē ♦ tā ķodē, ka paš sēv
nēsaprot ♦ sievs ķodē ka vēc vārans ♦ kaimiņ
sievs sētsvidē ķodē pillē rīkle

ķolle, ķolt – nevērīgi smērēt, ziest ♦ tu tā ķolle ka
suns a ķep

ķurķs – cietums ♦ elik ķurķe pe ūdiņ un maiz

L.

lāb – labi ♦ lāb vien būs ♦ ancuk sastikē no
gultsdeķ, labs ka bail

labēb – labība ♦ labēb izoudzs, ka louk pleiš puš
♦ labēb nooudzs ka mūrs ♦ šovasar labēb brang
paoudzs

labēbs laiks – labības (novākšanas) laiks ♦ īsts
labēbs laiks, soul rit pa zemsvirss

labēbslouks – labības lauks ♦ Kas pa liel
labēbslouk! ♦ liets sagāz labēbslouk lažē

labēbsmaiss – labības maiss ♦ apakēllaikēs bi
cēterpūr labēbsmaiss

lācs – lācis ♦ no lāč man i bail

lāčbens – lāča bērns [lācēns] ♦ lāčbens i tāds
mazs lācans

lāčnāss – sēne ♦ salasē vēsal krieč lāčnāss

laim – laime ♦ laim, ka pe laik pamanē

laip, laips [dsk.] – laipa, laipas ♦ pa Valk pār i dēl,
laip, ej druoš ♦ puiks, vēll, laip no apakš ezāgēs
♦ laip no apēļ balķ

laistēs – laisties ♦ storks taisēs laistēs, plodzan
spārāns

laiv – laiva ♦ laiv pills a ūdiņ ♦ Dundags dīķē nav nēvien laiv ♦ laiv i janodār(v)e

laivniks – laivinieks ♦ kur rasēs laivniks, ja nav nēvien laiv

laižes – laižas ♦ putēn laižes uz siltam zemēm

lakē – lok (suns pienu), dzer ♦ noslāps suniš, rō, kā lakē ūdiņ ♦ būs dzīvtēs, lakē pien

lakstigal – lakstīgala ♦ lakstigal dzied cour nakt

lakt – lakta (kaleja), laktiņa izkaptis kapināšanai
♦ Vo tas kāds kalēs a tād lakt!?! ♦ Kas tu pa kale bez lakt! ♦ Bruzinsk kalēs kāl lābs laktis

lāktērs – skalturis, lākturis (skalu iespraušanai)
♦ esprouž skāl lāktrē ♦ tagad nēviens vairs lāktēr nēbrūķe ♦ kalē kalts lāktērs ♦ kur ta nu tagad liks lāktēr

laķiertis, lakt – lakots, lakot ♦ laķiert drošk ka baronam ♦ brouc a laķiertam kamnam ♦ Vo tu to grīd duomē lakt? ♦ laķiertis kurps kājēs

lamats – lamatas ♦ uzstellē lapsam lamats

lamp – lampa ♦ ka i lamp, kas ta skāls dedzans

lamzaks – liels, neveikls, neizveicīgs cilvēks
♦ Kur, elle, tāds lamzaks gadeš!

langbuoms – ratiem priekšējo un pakaļējo asi savienojošs bomis ♦ Langbuoms pārlūd ka sūds! ♦ vēzams apgādēs, un langbuoms puš ka špick

lāpamadat – lāpāmā adata, adata zeķu lāpišanai ♦ pajem lāpamadat un salāp sōvs zeķs ♦ zeķs lāp a lāpamadat un vills dzīj ♦ lāpamadat a liel ac
♦ bez lāpamadat zeķs nēsalāps

lāpamdzīj – dzija lāpišanai ♦ izārd zeķ, būs lāpamdzīj

Lapiņgusts – ubaga (iesauka) ♦ Lapiņgusts viss mūž nostaiģē nābgēs

laps – lapas ♦ rudiņ kuokēm nobirst viss laps
♦ laps sakritiš ka kulsams ♦ biez grāmat, plāns laps

lapspuss – lapaspuse, lapaspuses ♦ Līdz kād lapspuss tu i aizlasēš? ♦ lapspuss i vairak ka laps

lapss – lapsa ♦ sārkans ka lapss ♦ martē ād lapsē vairs kāžkam nēder

lāpst – lāpsta ♦ man i tēvtēv kale kalt lāpst ♦ tas i mān vēctēv lāpst

lāpstkāts – lāpstas kāts ♦ lāpstkāt liek no lāzdz

lapšād – lapsas āda ♦ apakēllaikēs lapšād maksē astiņdesmēt lat

lapšāls – lapsu alas ♦ lapšāls i sousē vietē, smiltē
♦ tepat mežmalē i liels lapšāls

lapšbedērs – lapsu vai āpšu alas ♦ lapšbedērs pa kangrēm i diezgan ♦ te i vēcam vēcs lapšbedērs

last – lasīt ♦ last es pats esmācēs, ka man bi piec gād

lasts – burenieka krava ♦ jūr noskalē last

lašdurmēs – žebērklis ♦ labs lašdurmēs, a atkāmrēm ♦ kalē kalts lašdurmēs ♦ lašdurmēs a atkāmrēm, lē nepamūk

Latuozals – ozols Dundagas parkā ♦ Latuozals bi uz Latvijas simtrubēl noud

latvēts – latvietis ♦ mūsciemē latvēš vien dzīvē
♦ Es i latvēts no tēv tēvēm!

loucniks – laucinieks ♦ loucniks dzīvē uz zemēm

loukdārb – lauku darbi (visi no aršanas līdz plaujai) ♦ zēm rīst, var sākt loukdārbs

loukpipriņ – pelašķi ♦ Rō, kād lāb loukpipriņ tēj!
♦ jasalas loukpipriņ tēj

loulamriņķs – laulību gredzens ♦ loulamriņķs tais no zēlt ♦ loulamriņķs ka rat ritēns

loulēbs – laulības ♦ loulēbs būs no svēdien pa nedēļ ♦ loulēbs i peic tam, ka māctēs trīsreiz uzsoucs

louptēs – laupītājs ♦ louptes i pāraks pa zagi
♦ peic kār, ta bi louptē sasrādšēs ♦ peic pirmē kār i bīš pulk louptē ♦ louptēs apzuog cits lōuds

loužēs – laužas [pārnestā nozīmē]; neļaujas pierunāties ♦ tu tā loužes ka joun meit

laž, lažē – veldre, veldrē ♦ viss rūdz sakritiš lažē
♦ vēš a liet sagād rūdzs lažē

lē – lai ♦ Ka tā paduomē, ta jateic – lē Diev ruokes!

lē jo – lai jau ♦ lē jo, kas būs, būs

leckēls – lecekts ♦ šopousar uztaisē dīvs jouns leckēls

lēddzelž, lēdsdzelž – slidas ♦ a lēddzelžem laižes ka putans ♦ apakēllaikēs lēdsdzelžs taisē paš no kād vēc iskapt

lēds – ledus ♦ rudiņ lēds i sīksts ka pastalād
♦ ouksts ka lēds

lēdsgabals – ledus gabals ♦ puiks broukē pa up uz lēdsgabal

lēdsiešen – ledus iešana ♦ pousar upēs i lēdsiešen
leices – lēcējs ♦ tas zirgs gan i liels leices ♦ tas kēv i briesmigs leices

lēj – leja ♦ tepat mums blakam i Nabaglēj
♦ brouc prātig, te iet uz lēj ♦ lēj i tād kallan-apakš

lējēs – lējējs ♦ tov būs jabūt pa tuo āl lējē

lejslouds – lejas ļaudis (zvejnieki) ♦ lejslouds ju runē pa lībisk

lēķe, lēkt – lēkā, lēkāt ♦ kuo tu lēķe ka stiranbuks
♦ lēķe ka sienāzs

leķe, lekt – sūcas, sūce (nelielā) ♦ baļļe ķimens nētur, bišķiņ leķe ♦ baļļ leķe, janodrīvē ķimens a paklam ♦ mucē ķimens leķe

lēmsnic – lemesnīca (spīlārklam) ♦ lē iztēst lēmsnic, vajag māzer kuok ♦ lēmsnic jatēš no mikēļ bērz kamiņgāl

lēn – atzveltnie; vēclaik krēsals a lēn
♦ labs krēsals a lēn ♦ vēctēv taists lēnkrēsals

lēn – lēni; nētrakē zirgs, brouc lēn ♦ steidzēs lēn un rām

lēnkrēsals – atzveltnes krēsls ♦ seid tu lēnkrēsle un atspiežes pret lēn ♦ vēctēv taists lēnkrēsals
♦ lēnkrēsal nopirk uz ūtrop

lenkšt, salenkšt, lenkšē – saņemt virvi (grožos); sakārto, saloka virvi grožos ♦ salenkšē gruožs ka pesnākēs ♦ salenkšē gruožs un pakaran uz vādž

lentērs, lentēr – slita (zirgu piesiešanai), kāpņu margas ♦ pe pagastmāj uztaists zirgēm jouns lentērs ♦ nēnolouž lentēr, paš nosisšes
♦ uz tirgspac bi lentēr, tāpat pe baznic

lēp, lēps [dsk.] – ūdensroze, ūdenrozes ♦ pills dīķs a lēp ziedēm ♦ viekst aizoudzs a lēpam

lēplaps – ūdensrožu lapas ♦ plekšukēns seid uz lēplap ♦ kur te lē makšķre, pills a lēplapam

lēpans – lepns ♦ tu i tik lēpans, ka paliks bagats
♦ lēpans ka zirgs, sīl pedirss ♦ tik lēpans, ka mān nēmaz nērēdz

lēpnep – lepnība ♦ bads lēpnep izdzīs pa pakēļ ārē

lēram – nekārtība; daudz, pulka ♦ skuolsbēn gan var sataist lēram ♦ sasradēs vēsals lēram vieš
♦ tāds lēram ka pa suņ kāzam ♦ vēsals lēram buk uz sēj

lešt, lešes – dziest, dzēst, dzēst (dzēst kaļķus), atdzesēt ♦ lešt kārst zap ♦ bedrē leše kaļķs
♦ egrūž tuo dzēlz ūdnē, lē atlešes ♦ tuos kaļķs vajdzs lešt mucē

let – lete (veikalā) ♦ pekrāmēs a sovam krodam pill let ♦ tu apskatēs, kas buodē izlikts uz let

lēzans – lēzens (neliels slīpums) ♦ tas kangērs i tāds lēzans

lēzt, lēze – aizzīmēt cērtamo (koku), aizcirtums kokā ♦ tuos kuoks ju var cirst, tie i lēzt
♦ malkskuok viss i lēzt

libēts – lībietis ♦ es ju a no senčem i lībēts

liblāb – taurenis ♦ Kur raib liblāb! ♦ redzē dzēlten liblāb

libriņ – šādi tādi sīkumi, nieki ♦ mēte sōvs libriņs pa galdvirss

līdams – līdums ♦ līdams līd priekš loukēm

lidnēs – lidinājas ♦ lidnēs pa gaisam ka liblāb

liecēb – liecība ♦ Pričlēm i lāb liecēb

liediš – plūstošā smilts, liedags ♦ liediš gludans ka asfalts ♦ nēvar bedēr izrakt, trāpē uz liediņ

liekeids – liekēdis ♦ liekeids, nē strādniks

liekēn – liekņa, staigna vieta ♦ liekēn aizoudzs a kārklem un krūklem ♦ tas avat plāv i īst liekēn

lielams – lielums, vairākums ♦ šodien lielams bēn i skuole

lielēs, lieltēs – lielais; lielās, lielīties ♦ vīn viss mūž souc pa lielē ♦ Kuo tu var lieltēs ka gails lakte! ♦ vīr dzer āl un lielēs ♦ lielēs dar māzkēm pār

lielmēns – kokaudu sablīvējums skuju kokos stumbra vienā pusē ♦ lielmēns saspiez zāg, ka nēvar vairs pavilk

liesam – liesma ♦ svīkmalk dēg a liel liesam
♦ tāds uginķūrs, ka liesams līdz kuok galēm

liešķer – liešķere ♦ rāciņs liešķre a kuok liešķer

lietēns – lietains ♦ uz rudiņpuss laiks paliek lietēns

lietiš – lietuvēns ♦ Vo tēv lietiš jāj? ♦ kēv pa nakt šūmēns, lietiš jāj

liets, lietssēr, lietiš – lietus, neliels īslaicīgs lietus, neliels lietuviņš ♦ liets līst ka pa Jāņem ♦ liets gāž ka a spaņiem ♦ uznāc tād lietssēr, sien krout nēvar ♦ līst tāds sēn lietiš

lietsmākēns, lietsmākiņ [dsk.] – lietus mākonis, lietus mākoņi ♦ lietsmākēns mēls ka katal dubans ♦ liets mākiņ vēlkēs pa zēm

lietsmantēls – lietus mētelis ♦ man no liet nav bail, lietsmantēls mugrē

lietsšierēms, lietsširms – lietussargs ♦ pajēm liets šierēm, var uznākt liets ♦ pajēm lietsširm līdz ē, būs liets ♦ lietširmam salūd rībs

lifert – pārdot, spekulēt, andelēties ♦ janolīfrē kāds vēzams malk ♦ žid brāķers lifrē balķs

līg – liga, vaina, nelaime ♦ zirgam kājē pemētes līg, lēc uz trīskāj

līgams – līgums ♦ man i līgams līdz Jurģēm

līkams – līkums ♦ dikt aš līkams

likēm, likams [vsk.] – likumi, likums ♦ zagļēm pašēm sōv likēm ♦ bāgtam likams nav ♦ vajdz būt visēm viens likams

likstiš, likst – klūgas līksta izkaptij, plaujot auzas, miežus; koka līstītes, vidū plānākas, kurās šūpojās kūlēja sieti; plaujmašīnas detaļa (klanis) ♦ bez likstiņ samorgs tuos miežs ♦ uz cīņ pārsit likstiņ

līkūdēns – vācu šņabis (degvīns) kara laikā (30 grādi) ♦ dzer līkūdiņ un sit a butēl pa gāl, lē dabē dullam

līm – līme ♦ Putniņ oukstlīm, tas tik bi vien līm

līn – lini ♦ līn lāboug plēsme

lindrak – lindraki, brunči, svārki ♦ brīnam knaš lindrak ♦ vēš puran lindraks

linjāls – lineāls ♦ a linjāl pa pirkstēm

linsēkals – linu sēklas ♦ linsēkals vār teļem putrē ♦ linsēkals savārē un dēv teļem

lipan, lipant – lipināt, veidot ♦ lipan puod no mālēm

līst – plaukts; līste ♦ galdniks uztaisē līst priekš troukēm ♦ tai šķirbē uzsit kād līst virsē

litērs – litrs ♦ Cik litēr tai kriečē iet iekšē? ♦ litērs i bišķiņ knapāks pa stuop

līž – lien ♦ pa tuo šķirb jaliž uz vēdar

lobraks – nekārtīgs, neizveicīgs, nemākulis, nevīža, neveikls, tūļa ♦ viš i gan liels lobraks ♦ Pe kād dārb tād lobrak lē liek? ♦ tād lobrak pe zirgēm nēvar laist, enērrs zīrgs ♦ lobraks nē mežcirtēs ♦ no lobrak dārb ju nēkas nav

luocēs, luoctēs – locās, liecas; locīties ♦ sasluocēs ka kabatsnāzs

luockēls – loceklis ♦ šodien sāp viss luockēl

luodēms – lodējums ♦ tējkannē luodēms atkuss valē

lodērs – nolaidīgs, nekārtīgs (cilvēks), nevīža ♦ tie dēl viņam izougš tād lodēr ♦ Kuo no tuo lodēr var saprast? ♦ Kur tēv, tād lodēr, var likt?

luog rūt – loga rūts ♦ bēn izsit luog rūt

lohams – caurums ♦ tīklē izplēsts tāds liels lohams ♦ laivē sānēs liels lohams

lok – svilpe stirnu, putnu pievilināšanai ♦ tagad buk nāk uz lok

loks, lokēn, lokēns – lokas, cirtas, cirtaini mati, lokaini mati, lokains, curtains ♦ meitnam tāds loks matēs ka aitē ♦ lokēn mat ka muoram ♦ mat vienēs lokēs ka ounam vill

lokšķers – šķēres matu ieveidošanai (cirtošanai), cirtu veidojamās šķēres ♦ apakēllaikēs loks taisē a lokšķerēm ♦ Nēsadēdzan tu man tuos lokšķers! ♦ Vells, kur bēn nogrūdš tos lokšķers!

luon – alga, nopelnītais ♦ mēneš luon meite trīsdesmet lat ♦ Kād luon tad tov suole? ♦ kalpam pa dārb maksē luon

luon, nēluon – ir vērts, nav vērts ♦ a tēv nēluon rūnt ♦ a tēv ju nēluon rietēs ♦ pa tuo noud man nēluon plēstēs ♦ Tu duomē, ka luon tuo jēr mekēlt?

Lontīn – Leontīne ♦ Lontīn ju noud nepazīn

luop – lopi ♦ luop sagājš uz sēj

luopaplouks – aploks lopu ganīšanai ♦ luopaplouks nogrouzts

luopārststs – lopu ārststs, veterinārārststs ♦ Eglīts bi luop ārststs Duntķe

luopēdams – lopbarība (rupja) ♦ luopēdams līdz poušram nepetiks ♦ luopēdams šogād petiks ♦ lopēdams petiks līdz vēlam poušram

luopkuopēs – lopkopējs ♦ reizam pestrādē pa luopkuopē

luoplabeb – lopu barība, sīkie graudi ♦ luoplabeb ber taję kistę

luoplaidars – aploks pie govju kūts ♦ guojs stallę nēlaiž, izslouks luoplaidre

luopmeit – lopkope (muižā) ♦ meita (kalpone) lopu apkopšanai; luopmeit pa stallę vien perēs ♦ luopmeit viss laik tik pe luopem

luoprāciņ – kartupeļi lopbarībai (maz cietes) ♦ tie luoprāciņ i liel, bet jēl, a courēm vidēm

luoptaks – lopu iemīta tacīņa ♦ luoptaks tai stragnamē briesmig izbrādts

lōrams – vairums, daudzums (liels) ♦ šogād rāciņ paougš vēsals lōrams

loriņ – lietas (nelielas), piederumi; daļas ♦ savāķe tuos loriņs kastę, ka nēpaklaide ♦ savāķe sōvs loriņs, vakars klāt ♦ izārdē sienspulkstiņ, vēsal kast a loriņem

luoz – loze ♦ kāds nu kurēm tas luoz krīt

lozbērlaps – lauru lapas ♦ lozbērlaps liek pe eidān ♦ lozbērlaps pemēt pe zup

luožmetēs – ložmetējs ♦ luožmetēs i karlaik uzparikt

luč, loč – ķeriens, veiksme, iznākums (prieks) ♦ Nu tik tov būs luč! ♦ uz sēnēm šorīt īst luč ♦ Man tik bi luč, dabē izbučtēs a Līžēl! ♦ meits ka biezis, puišem būs luč

luft – gaiss, elpa ♦ apseidsēs un atjēms luft

lūgamraksts – lūgumraksts ♦ uzrakst lūgamrakst ka dižēs skrīvēs ♦ lē skrīvēs uzrakst lūgamrakst

lūgams – lūgums ♦ man i liels lūgams pe tēv

lūgšēn, lūgšnēs – lūgsna, lūgšanās ♦ Pa lūgšēn pārduo man vien sivan!

lukēns, lukiš – izgāzta koka atzāgēts celms ar saknēm ♦ lukēns liels peic vēll

luktērs – lukturis ♦ iet ka vēlls a vējluktēr ♦ luktērs a siksparēn uz glāz ♦ guoj saspēr luktrēm glāz ♦ uz stallę iedams, pajēm lukter

luļkt, luļķs – smēķēt (ar izsmieklu teikts), neveikli uztīts paštaisīts smēķis ♦ luļķe ka čigaiņmāt

luncan, luncant – luncina (suns asti) ♦ nēluncnēs, bluod, kāvan dābs ta ka tā ♦ suns luncan ast, nēmaz nērej ♦ Dukss luncan ast, kāds nāk ♦ Kuo tu luncnēs man apkārt ka gar medspuod?

lunkans, lukans – lokans, veikls ♦ lunkans ka kārkal rīkst ♦ tik lunkans ka cirkē klouns ♦ tu vel i jouns, tapeic lukans ♦ jouns ju i lukans ka kaķs ♦ peic pirt vēces lukans ka jouns puik ♦ lunkans ka čigaiņ pātag ♦ lunkans ka zuts

lunķs, dēslunķs – līkums, desas līkums ♦ es viņam edēv pārs dēslunķs

lupan, lupant – lupina, lupināt, lobīt, mizot ♦ lupan zirniņs no pākstēm ♦ nolupan rūšrāciņs

lupat deķs – no lupatu strēmelēm austā sega ♦ raibs ka lupat deķs

lupatlēver – sīkās driskās (saplēsts) ♦ nopleis tīkal uz kērē lupatlēvres

lupats – lupatas ♦ lupatžīds atbroucs, gādē nu lupats ♦ vēcs lupats mētes visēs maleš ♦ Mazžīds vāķe vēcs lupats, kouls

lūps – lūpas ♦ lūps ka nēgrēm biez

lūriķs – tāds, kas slēpus novēro, noglūn ♦ vagērs i īsts lūriķs

lūss – lūsis ♦ lūss i tāds liels kaķs a ūsēnam ousam ♦ Vo tov i gades rēdzt mežē lūš?

lutērs – lutertīcīgais ♦ mums i pašēm sōv lutēr baznic ♦ pe mums lutēr i lielams

lūzēns – vēja gāzts koks ar lielu sakņu palagu, parasti egle ♦ tāds lūzēns, ka lāč var mīdž etaist apše

L.

louds – laudis ♦ Vo baznicē bioudz louds?

ļeke – ļeko, cilpo ♦ zaķs izbijēs, laiž ļeks valē,

ļengans – nenospriegots, atslābināts, nav stīvs ♦ ļengans atsaits ♦ tu tāds ļengans ka bez koulēm

ļēpt – zelēt, sūkāt, kožlāt ♦ Kuo tu tur ļēpe, vo kumpekts? ♦ vēces ju gazar vairs nēvar saļēpt, nav zuob ♦ vēc kēv tik ļēpe ouzs, nav zuob, nēvar saēst

ļibnēs, ļibantes, ļiban – uzsmaida, flirtē; mirkšķina acis ♦ Kuo tu tur ļibnēs gar mān vīr? ♦ Kuo tu skatēs uz mān un ļiban acs?

ļip – ļipa ♦ balt ļip ka zaķam

līrges, līrgtēs, līrge – smieties, nīrgt, nīrgāties, apsmiet, izsmiet, sīki smejas ♦ skuolsbēn līrges

ļīrgēs ♦ Vo kouns nav, ļīrgēs pa vēc cilak!
♦ ļīrgēs pa mān ka māz bēn ♦ Vo tov kouns nav tā ļīrgēs?! ♦ priekš ļīrgšnēs lāb cilak nēvajg

Jorantes, Jornes – svaidīties, kratīties ♦ ļornēs ka pūtēls ♦ ļornēs ka klopķēz

Jukouss – cūka ar noļukušām ausīm ♦ lāb sūg tie ļukouš

ļuļķe, ūlķt – smēķē, smēķēt (izsmejot sacīts), smēķē paštītu smēķi ar kupliem, smirdīgiem dūmiem ♦ ūlķe sōv kuņ kāj ♦ vēctēs akal ūlķe, dūm, ka vairs rēdzt nēvar ♦ Ej ārē ūlķe, smird, ka ēlp nēvar atjēmt!

ļuļķs – pašsatīts (pašaudzētas tabakas) smēķis, resns ♦ uztīns a divam ruokam turam ūlķ, ♦ uztīns ūlķ ka Emmsjans

ļum, ļumnes – viļņo (svaigi kauta gaļa) ♦ trīc, purinājas, dreb; ļumnes, nēvar sagriezt, lē izdziest ♦ ļumnes ka vēcmāts vēdars ♦ ļumnes ka tikko kout cūk speķs

ļurb – plēgurs, plencis, nederīgs cilvēks ♦ Kas tu pa vīr, īsts ņurb! ♦ Žurb tu i bijs, un ņurb tu paliks! ♦ īsts ņurb no cilak ♦ ņurb, nē vīrs ♦ A tād ņurb tu nēeslaižēs!

ļurļaks, ļerg – kandža; salaistīts, drapķīgs, negaršīgs dzēriens ♦ īsts ņurļaks, smird ka petrōliš ♦ Kas tas i pa ņurļak, kuo tu man atnes no aptēķ? ♦ Vo ta tād ņurļak var jēmt iekšē?

M.

māckēls – mācekis ♦ trīs gād jakalpē pa māckēl, ♦ ies pe skruoder pa māckēl

māctēmuīž, māctēmāj – mācītāja muiža (māja) ♦ Vill dzīvē sovē māctēmuīž ♦ māctēmuīž pavism brūk kuope ♦ māctēmuīž stāv pussabruces

māctēs – mācītājs; mācīties ♦ māctēs uzkāp kanclē ♦ grūt gāl, nēvar esmāctēs ♦ Bankavs bi Dundags māctēs ♦ māctēs Vill brouc a drošk ♦ vārēs ka māctēs no kancelē

māg – māga, vēders, kuņģis ♦ sabendē māg, nu žņoudz nuost ♦ māg nestrādē, vēdars uzpūtēs ♦ māg nestrādē, jaedzēr drops

magiņsēkals – magoņu sēklas ♦ magiņsēkals kais uz roušēm

maguons – magones ♦ maguons zied ka mūžīgs ruoždārzs

magričs – magaričas, līkopi ♦ nopirk zīrg un nodzēr magričs ♦ tov jaizmaksē magričs ♦ sadzēr kruogē magričs

magzin – papildu rāmīši bišu stropā; noliktava graudu uzkrājumiem; noliktava, vieta uzglabāšanai ♦ uzlik bitem magzin, lē ir kur mēd nēst ♦ magzinē savēd labēb priekš bad gadēm, lē but sēkal un kuo ēst ♦ priekš bad gadēm grouds sabēr magzinē ♦ vēcēs laikēs katram pagastam bi magzin ♦ jauzliek bišstruopam magzin

maiļvabēl – maiļvabole ♦ maiļvabēl apgrouž sakēns

maikst – maiksts (zirņiem), stīgu mietiņi ♦ maiksts jasprouž biezāk ♦ lē puik sagriež no alkšēm zirņēm maiksts

maisvīrs – vīrs, kurš, labību kuļot, uzmanīja (nomainīja) graudu maisus ♦ pa maisvīr lik tād prātīg vēce

maisšnuors – aukla maisa aizsiešanai ♦ vēctēs novījs maisšnuors no linēm ♦ maisšnuor pesien pe maiss

mait – slikts cilvēks ♦ nu īsts mait

maitskažaks – lamu, nievu vārds ♦ kaimiš man i liels maitskažaks

maizslabēb – maizes labība ♦ pulkāk jasēj maizslabēb

maizsabar – maizes abra ♦ maizsabar taisē no liep kuok

maizsgazar – maizes garoza ♦ nav zuob, maizsgazar nēvar saēst

maizskrās – maizes krāsns, maizes cepamā krāsns ♦ Sūd maizskrās, vairs nēcep! ♦ Atvass mācē maizskrāš uzmūrt ♦ maizskrāš vairs nēvajg, nav milt

maizskukēls – maizes kukulis ♦ apakellaiķes cep liels maizskukēls

maizskūl – kule (maisiņš) ēdienam ♦ sakrāmē maizskūl priekš viss nedēļ

maizslāpst – maizes lize ♦ uzkais milts uz maizslāpst, lē kukēls nēpelīp ♦ uztais man joun maizslāpst, vēcēs nodēdzs

maizsmīkal – maizes mīkla ♦ aizsmērē couram a maizsmīkal

mājniks – mājnieks, žīds, zvejnieks, kurš pastāvīgi apmeklē māju, pārguļ nakti
♦ Mazžīds pe mums bi mājniks

mājparougs, mājpērougs – cilvēks, kurš pieskata māju ♦ valnīk vecēn japarunē pa mājparoug ♦ jadabē kāds tantiņ pa mājpēroug

mājvārds – mājas nosaukums ♦ mūsmājam bi mājvārds «Rubeņi» ♦ vēcsainiks souc mājvārdes

mākēns – mākonis ♦ mākēns aiziet soulē priekš ♦ jūrspusē tād mēll mākiņ ♦ tāds mēlls mākēns, būs liets

mākiņēns – mākoņains ♦ dikt mākiņēns gaiss

mākiņēs – mākoņos ♦ Nēskateš mākiņēs, dar, kas tov jadar!

mākiņstūmēs – mākoņu stūmējs ♦ ka bez prāt, īsts mākiņstūmēs

makšķerāks – makšķeres āķis ♦ makšķerāk uztais no adat

maktig – pamatīgi ♦ nu gan man maktig egried

maktigs – pamatīgs, krietns ♦ maktigs kērans

māl – māli ♦ māl līdz ousam, ārē nēvar tikt

mālbedērs – bedres mālu rakšanai ♦ kieģelceple bi pulk dzīls mālbedērs

māldērs – krāsotājs ♦ viss pa māldrēm nēvar būt
♦ jasarunē a mālder, lē izpindzle istabs
♦ Leistmans bi tāds māldērs

malgēģers – malu mednieks ♦ Guoč i bījs pārākēs malgēģers

malksiel, malksstrēks – malkas grēda ♦ lē puik pabeidz šuo malksiel pekrout ♦ liel malksstrēķ sakrout gar ceļmalēm ♦ tā krouj tuo malksiel, ka nēapsgāzēs

malksklucs – klucis malkas skaldīšanai ♦ malks- klucs sapūjs, janozāgē jouns

malkskrāgs – krāgis malkas ruļļu zāģēšanai
♦ malkskrāgs izīr, sapūjs

malkspagēl – malkas pagale ♦ suns izvazēs malks pagēls pa viss plān ♦ tād sviķēn malkspagēl ♦ Kāds vēlls te izmētes tuos malkspagēls? ♦ malkspagēl izkrits uz tak

malksplacs – malkas laukums ♦ kād puspūrviet liels malksplacs

malksšķūns – malkas šķūnis ♦ malksšķūns pills a malk ka ac

malkszāgs – malkas zāgis, šķērszāgis
♦ malkszāgs i jauztrin un jaizluoc ceļš

mālt – krāsot ♦ Kuo tu tur mālē?

manapōls – monopolis, agrāk šņabja bode
♦ tuo špirkt es pajēm manapōlē

mankans – kriju, lubu jumts (no lobītas mizas)
♦ liets līst, mankans grab

mantēls – mētelis ♦ pešuj mantlam knuop
♦ mantēļ nopēlne, ganēs iedams ♦ skruodērs pašūj vadmals mantēļ, ♦ mantēls a dīvrind knopam ♦ mantēls a bebarāds krāg ♦ ja knuop i, ta mantēļ var pešūt klāt

mantēļ skurstens, mantēļskurstens – agrāk skursteņa nams vārišanai, dūmnams
♦ Dinsberķ skuolē vel i mantēļskurstens ♦ kalp māj nopleis, palics tik mantēļ skurstens

mantniks – mantinieks ♦ dels i tēv mantniks

marant – košu krāsu saderīgs salikums ♦ Kād tu marant deķ noouds! ♦ kuoš marant lindrak

Marēs – Marija ♦ mūs ciemē dzīvē vienpup Marēs

Mārtiš – Mārtiņš ♦ Mārtiš atjāj balt zīrg

masiert – masēt ♦ tuo vain vajg masiert pār reiz pa dien

māsiš – māsiņa ♦ māsiš maziš, tas jaskuonē

māss – māsa ♦ Vo tov māss iet skuolē?

masts – meža nogabals, kur medī zvērus ♦ tāds mazs, bet mešligs masts

mašīnlaiks – kulšanas talka ♦ mašīnlaiks pe durēm, jabrūvē āls

mašīnļouds – strādnieki pie kuļmašīnas
♦ mašīnļouds man i uz atstrādšēn

mašīnmeistērs – kuļmašīnas (tvaika katla) vadītājs ♦ Sāmeš Kāls bi labs mašīnmeistērs
♦ Vizbēls bi gād no gād mašīnmeistērs

māt – māte ♦ bišstruopē tāpat i sōv māt

matadats – adatas matu saspraušanai ♦ kas ta tagad matadats valke

matbant, matbants [dsk.] – matu lenta; matu lentas ♦ pirmē skuolsdienē meitnam joun matbant ♦ tāds knaš matbants

matērkēls – nesukāti, savēlušies mati ♦ meitē matērkēls sasvēlēs ka pousēr guojet

matmašīn – matu griežamā mašīna ♦ Kur, ellē, tuo matmašīn i nolics?

matsprādz – matu sprādze ♦ matsprādz ka spīd un laistēs

moukans – nolobīta koka miza (krija), jumts no koka mizām ♦ liets līst, moukans grab

mourē – mauro ♦ Prics mourē ka dižs sugsbulls

mours – mauriņš, zālājs ♦ sētsvids apoudzs a tād smuk mour

mazadat – šujamā adata ♦ mazadat ekrit grīds šķirbē, beigts i

mazansiš – mazais pirksts ♦ mazs ka mazansiš

Mazanss (iesauka) – maza auguma Ansis ♦ Mazanss bi uz visādēm štukēm

Mazapss (iesauka) – mūrnieks ♦ Mazapss bi dzērēs ka viss amatnik

mazbāns, mazbāniš – šaursliežu vilciens, 600 mm dzelzceļš ♦ no Stend uz Dundag brouc a mazbān ♦ uz Vēntspīl varē aizbroukt a mazbān ♦ labs gājes var saiet mazbāniņam līdz ♦ mazbāniš bi drooš broucmēs

mazēs – mazais ♦ Tu, mazēs, nēsmaisēs lielem pa kājam! ♦ mān viss mūž souc pa mazē ♦ tas mazēs i brīnam nīgars ♦ mazēs i tāds nīpars

mazgē vešš – mazgā veļu ♦ sievs upmalē mazgē veš

māzgt, māztēs – mazgāt, mazgāties ♦ jamazgē vo grib, vo nē ♦ Vo tu nēgrib nosmāztēs?

mazkrāgs – mazs soliņš, neliels ķeblītis ♦ uztais meitnam mazkrāg

mazkrāss – neliela krāsns ♦ uzmūrē guļamistabē mazkrāš

mazlabēb – sīkie graudi ♦ mazlabēb priekš cūkam un vistam

mazmājiņ – tualete ♦ vēll tād, apgādš mazmājiņ

mazpuiss – pusaudzis ar puiša (laukstrādnieka) algu; jauns sāk strādāt par puiši ♦ mazpuiss ju tuo nēvar padārt, kuo puiss ♦ ecēl no gān pa mazpuis

mazrāgs – ragaviņas bērniem, nelielas ragavas ♦ eseidan bēns mazragēs ♦ noslaižēs a mazragam no kallan ♦ vēctēs uztaisē mazrāgs

Mazžīds (iesauka) – apkārtbraucējs žīds ♦ Mazžīds mūsmājes bi mājniks

medan gails – medņu gailis ♦ medan gaiļ ūj iekš riest ♦ Dundags ģerbuonē i medan gails ♦ nu ju rēt dabē rēdzt mēdan gaiļ

medans – mednis ♦ medan ju tagad mazam i ♦ medans dzīvē sousēs priež mežēs ♦ medans dzīvē pa priež pūrkļem

mēdēs – mēdās ♦ Kuo nu mēdēs ka mazs bēns!

medniiks – mednieks ♦ švāģers bi traks medniiks

mēds – medus ♦ kārigs ka muš uz mēd ♦ mēds sanēsts pill rām ♦ šogād bitem pulk mēds

mēdspuods – medus pods ♦ puiks zin gan, kur meitnēm tas mēds puods

mēdsrāms – medus rāmis ♦ Cik tas mēdsrāms nāk (maksē)? ♦ dabē no bitnik pill mēdsrām ♦ tuo mēdsrām tu aiznēs kaimiņam ♦ pārduo vēsal mēdsrām

meij, meijs – meija (jauns bērziņš), meijas (zaļi, nelieli bērziņi, gala zari) ♦ pa Jāņem viss dūrs izpušķē a meijam ♦ sasprouž pe durēm meijs ♦ meijs sacērt bērž jounoudzē

meisel – cirtnis (dzelzs ciršanai) ♦ dzēlē cērt a meisel

meistērs – meistars ♦ viš i meistērs uz visam koutkam

meit – kalpone, dienestmeita, saņem algu naudā, vēl apģērbu un uzturu; laukstrādniece ♦ Vo tu ju saderē pa meit? ♦ meit pelīg luonē mārciņ vill

meitans – meitene ♦ vārgeļ meitans, nēvar luops valdt

meitgēgers – meitu mednieks ♦ tu tā ka tāds īsts meitgēgers

meitiķs – meitietis ♦ tāds šērps meitiķs, tas jakamp ciet

meklēs – govs meklē bulļus ♦ Raibēl meklēs, javēd pe bulļēm

mēl – meli ♦ mēl paliek mēl, vo māz, vo liel ♦ lāb mēl labāk pa slikt patiesēb

mēl – mēle ♦ parād viņam mēl ♦ mēl ka rīgdrān ♦ parād mēl ka šuplād

meldērs – melderis ♦ balts ka meldērs

meldiš – melodija, meldiņš ♦ sajuk meldiš, jasāk no galā

mēllams, mēlls – melnums, melns ♦ tov uz ģim tāds mēllams, nosloukes ♦ mēlls ka katal dubans

mēlle papov – melnā papuve ♦ a mēlle papov izdzēn viss nēzāls ārē

melliņ, melliņmēter – mellenes (mētras) ♦ mežs pills a melliņem ♦ melliņmēter vairāk apakš eglem

mēllzēm – melnzeme, trūdzeme ♦ Kāpres i dikt lāb mēllzēm

mēmēs – mēmais ♦ Mēmēsjank strādē pe Sink aptēķē

Mēmēsjank (iesauka) – mēmais Jānis
♦ Mēmēsjank pa karlaikēm pazūd

mēnes – mēnesis ♦ tikko rēdzt – mēnes apkārt

mēnēsgaisam – mēness gaisma ♦ spuož mēnēsgaisam, pills mēnēs

mēnēšskaidrams – pilns, skaidrs mēness ♦ tāds mēnēšskaidrams, ka var grāmat last ♦ tāds mēnēšskaidrams, gaiš ka dienē

meniķs – meniķis (aizsprosts ar pārteci) ♦ meniķ es pats uzriktē ♦ puiks izārdēš meniķ

mērkaķ touk – margarīns ♦ mērkaķ touk pasrādēs pirmē kār beiges, ka bi bads

mērķs – ērmīgs, jocīgs (cilvēks) ♦ tu i īsts mērķs, kā pa tēv lē nēsmejēs ♦ vēcēs paliek peic mērķ

mērniks – mērnieks ♦ mērniks uzradēs, mērs mēž

mērs – mēris ♦ apakēļlaikēs bijs mērs, ļouds sprāgš ka muš ♦ tāds mērs, ka gandrīz viss apmīrīs

mēsel – mēslī ♦ mēsal talke, tur tu vārs izdamptēs
♦ nu i mēsel vairak ka piektē gadē

mešlīgs – vaislīgs, vērtīgs ♦ mešlig sivanmāt, metne pa pacmit sivan ♦ tāds truss gan i mešlīgs, pusducs iekš metan ♦ mešlīgs ka bišsaim ♦ tāds mešlīgs liets līst

metans – metiens (zvejniekiem 3 zivis) ♦ desmēt metan – tas i kāls (30)

metantēs – metinātājs ♦ metantēs sametan dzelž

mētars, mētēr – mētras ♦ tāds zāls mētars ♦ salas mētars un nopin kruon ♦ mežē mētēr ka zaļš deķs ♦ nav mētars, nav uogs

metērmērs – metra mērs ♦ pajem metērmēr un nomēr

metērs – metrs ♦ metērs i bišķ vairak ka trīs pēds
♦ metērs i trīs pēd un četēr coll

mētēs – metas ♦ spiek izlūdžs, ritēns mētēs

mētēs – mētājas ♦ puiks mētēs a snieg

mežcirtēs – mežstrādnieks, mežcirtējs ♦ mežcirtēm i grūt šept ♦ vēcēs Kalērs bi mežcirtēs ♦ mežcirtēs dzīvē no ploģēm saslietē būde

mežkungs – mežzinis ♦ vēcē Grundzbērk souc pa «kungs mežkungs»

mežmāl – meža mala ♦ aiz kuokēm mežmāl nēvar norēdzt

mežstrādniks – mežstrādnieks; strādnieks meža darbos ♦ viš viss mūž bi mežstrādniks
♦ zemnik viss pa ziem bi mežstrādnik

mic – mice ♦ vēcēs laikēs sievs valkē mic
♦ saduo viņam pa mic, lē nēsplātēs

mīc – mīca ♦ viš ju nēmāk maiz mīct

mīcac – uz mutes, otrādi ♦ viš apkrīt mīcac
♦ balļ jaapgāž mīcac

mīctēs – mīcīties ♦ mīcēs ka pa jēlēm mālēm

mīdzs – guļvieta, ligzda, midzenis, perēklis
♦ putanmīdzs ♦ kas luopēm pa lāb mīdž salmēs
♦ tajs pieskēs mežcūkam i mīdzs

midžan – mirķķina ♦ Kuo tu man midžan a acēm?

midžnēs, midžantēs – spīguļo, mirgo ♦ Rō, ka zvaigzdēns midžnēs! ♦ jāntārpīn midžnēs pill plāv

miež – mieži ♦ miež poustar salnēs apsalst

mīg – mīga ♦ lācs tais mīg apakš lūziņ

mīgal – mīgla ♦ tik biez mīgal, ka pats sēv nērēdz
♦ plavē sacēlēs biez mīgal ♦ miglēns rīts, kāds laiks būs pa dien

mīgalbilds – kino, filma ♦ vakrē paskatsēs mīgalbilds ♦ apakēļlaikēs mīgalbilds rādē pa šķūņem
♦ sēsdien akal būs mīgalbilds ♦ Poušēl šķūnē rāds mīgalbilds

mīgalmērkaķs – lamu vārds ♦ tas i viens īsts mīgalmērkaķs

mīglēns – mīglains ♦ laiks tāds mīglēns, sāks līt ♦ rudiņēs ju laiks i mīglēns

mīkal – mīkla (maizes), mīkla (atjautībai), mīkla (atminēšanai) ♦ maizsmīkal jaliek siltmē, lē rūgst ♦ mīkal uzrūdzs pill abar, iet pār ♦ Vo tu var uzmīnt mān mīkal? ♦ atmin mān mīkal

mīkēls, mīkēš – nelūstošs, izturīgs (metāls, tērauds), sīksts, valgs, izsutis koks ♦ tam ciram i mīkēls asmēns ♦ māzer uoss i mīkēls, tuo tu nēsalouzs ♦ lemsnic krāgārklam tais no mīkēl, kuok

mīklēns – mīklains ♦ tād mīklēn būšen, nēvar saprast

mīlstēb – mīlestība ♦ meitnam uz tēv i liel mīlstēb ♦ tiem divēm gan i liel mīlstēb ♦ mīlstēb pazūds ka pērnēs sniegs ♦ tas mīlstēb uzkrīt ka cilp kaklē

mīlt – mīlti ♦ nu ju mīlt tik i buode, paš nēmaļ

mīltēn rāciņ – mīltaini kartupeļi (daudz cietes) ♦ tie rōza rāciņ i dikt mīltēn

mīltēns – mīltains ♦ atbrouc no sudmalam mīltēns ka meldērs

mīltiņmētars – miltenāju mētras, miltenes ♦ mīltiņmētar i lāb tej

mīltūdēns – ūdenī iekulti mīlti (zirgiem) ♦ Vo tu zirgēm mīltūdiņ edēv?

mīrcant – mērcēt ♦ mīrcant līns mārkē ♦ tas sakltšē ād papriekš i jaizmīrcan ♦ lē dābt iesal, miežs mīrcan ūdnē

mīrēns – mīronis ♦ mīrēns jaliek klētē, tur vēsaks ♦ nu i priš mīriņ ♦ vēlkēs ka mīrēns ♦ klētē i nolikts mīrēns ♦ Duntķe akal viens friš mīrēns ♦ nu i mīrēns mājēs

mīringāl – mīrongalva ♦ vācēm pe cēprēm bi mīringāls

mīriņūdēns – degvīns (šņabis) kara laikā (30 grādi) ♦ buodē tik tas mīriņūdēns i

mīrkšķan – mīrkšķina (acis) ♦ pamirkšķan tuo ac, vo tad nēpāries

mīršē – mirušie ♦ mīršē perakt pill kap

mīrt – mirte ♦ oudzan mīrt priekš brūtskruoņ

mīsiņgrouzēs – pūtējs (taurinieks) ♦ izmācēs puiks pa mīsiņgrouzem

mīsiš – mīsiņš ♦ nobērž tuo mīsiņ klinķ a pēlnēm, lē spīd

miss – alus tecinājums pirms rauga ielikšanas ♦ miss varēn salds, būs stipars āls

mīstķels – ierīce linu mīstišanai ♦ mīsteklis linu stiebru salaušanai; mīstķel es atness pa mugār ♦ a mīstķel kūl līns

mīšķs – mīšķis (smaržīgā madara) ♦ mīšķ lasē un lik pe tabak

mīt – vieta, kur dzīvot (dzīvoklis); mainīties ♦ dabē pe Vēcavagēr mīt ♦ Tu dulls i, čigaiņem zīrg mīt!

mītan – mitina, izbaro; barot ♦ pa ziem jaizmitan trīs aits ♦ viss luops pa ziem nēspēs mitant ♦ tas man nēbūs pa spēkam mitant

mīz, mīzs – mīza, mīzas ♦ ka mīzs izžūst, ta vīns var nokurant ♦ ūdiņžurks apēdš rāciņs, mīzs vien palikš ♦ priede i biez, kroblēn mīz

mīzal vēš – dienvidrietumu vējš, lietus vējš ♦ nu līs, esit mīzal vējē ♦ nēvar plout, egriezēs mīzal vējē

mīziņ, mīzant, mīzan – iepērt, pēriens, kāviens ♦ nu puikē vajg mīziņs, kuo līd svešē dārzel ♦ nu tov būs no tēv mīziņ ♦ nu vakrē būs mīziņ ka liets ♦ nu dābs no māts mīzans

mīziņ, mīzēns – mazās, sarkanās skudras (mīzenes) ♦ kājs sūrkst ka ugēns, mīziņ apmīd ♦ mīziņ salīdš biksēs, saēdš kājs, sūrkst

mīzkast – atkritumu kaste, tvertne ♦ mīzkast pills a ḥorgam ♦ mīzkast smird ka bail ♦ mīzkast pills ka ac

mīzlans – ar rokām austā audēkla veids (raksts) ♦ mīzlan oust i jamāk

mīzt – mīzot ♦ jaiet mīzt stutmalk

mīzmēs – mīzamais ♦ aizknuopē bikšpriekš, ka mīzmē nepaklaidē ♦ mīzmēs jameklē a kēmm

mockēls – motocikls ♦ Burnevic Pricam bi pirmēs mockēls Duntķe

muockēls – mocekls ♦ karlaikē žīd bi tād muockēl ♦ a klīb kāj tāds muockēls vien tu i

muodantēs – modinātājs ♦ veķer pulkstēns i labs muodantēs ♦ Vo tu muodantē uzstelle uz četrēm?

muodēr – modere (govju kūts saimniece); (muižā) pārzina govīs, cūkas, putnus ♦ strādē muižs stallē pa muodēr ♦ muodēr balts ka pien kunkēls

muodigs – savāds, dīvains, citāds ♦ sasmetēs tād muodig dūš, būs pārstiepēs ♦ tas laiks tāds muodigs, var sākt lit ♦ uz vēcamdienam paliek tāds muodigs ♦ būs liets, tād muodig koul

monģel – biezenis (kartupeļi, burkāni, svaigi kāposti) ♦ vecēn bi izvārēs pusdienēs brange monģel

Mordaks (iesauka) – strādnieks Dundagas MRS ♦ Mordaks karlaike bi vāc lēgrē

morgē – murgo (pa miegam); slikti dara darbu ♦ Kuo tu morgē, gul mierig! ♦ tu tā tuo dārb morgē ka peidēs lemps

morgt, samorgt – sajaukt (bezjēdzīgi) ♦ murgot; cour nakt morge ♦ samorgē man viss tīkal

muors – moris ♦ mēlls ka muors

mošķe – dara pāri ♦ kaķs mošķe putan bēn

motōrlaiv – motorlaiva ♦ motōrlaiv ka riktigam zvejinikam

mōzē, pemōzē – ēd (steidzīgi); izjoko ♦ mōzē iekšē ka badē bījs ♦ tuo žīd gan izdevēs pemōzēt

muc – muca ♦ piec spaņēn muc

mučķels, mūdžķels – vīstoklis, mudžeklis, muškulis ♦ dieg mučķels ♦ tāds mūdžķels ka bišspiets ♦ tārp uz lapam vēsals mūdžķels ♦ poustar soulē vēsals mučķels čūks ♦ nēg upē vēsals mūdžķels

mūd – jūras mēslī ♦ jasavāķē mūd, vajg uz dārz ♦ jūrs vēš, nu mūd nāk malē

mudan – steidzina, mudina, slikta dūša ♦ tu mān nēmudan, es i pekaķes, nogūrs ♦ kout kuo slikt eoids, tā mudan

mudigs, mudig – veikls, izdarīgs; ātri ♦ mudigs uz visam kantam ♦ tēc nu mudig, vakars nāk virsē

mudžnēs – mudžinājas, maisās pa kājām ♦ ej malē, nēsmudžnēs pa kājam

muf – uzrocis roku sildišanai ♦ pašuj muf no aitād, drooš, ka ruoks nēsals

mugar – mugura ♦ mut vainigs, mugar maksē ♦ mūžē nopēlnes līk mugar ♦ nu tu sārgē sōv mugar, būs kaviņ ♦ sāp mugar, ka vairs nēvar ciest

mugarkouls – mugurkauls ♦ dikt līks mugarkouls sasmetēs ♦ mugarkouls ka ritens ♦ mugarkouls sasluocēs ka cemm

mugarsuom – mugursoma ♦ nopirk mugarsom bēnēm priekš skuolsgrāmtam ♦ vācšēm bi mugarsuom a teļāds klap

muiž – muiža ♦ Dundags muiž bi dikt liel muiž

muižkalps – muižas kalps ♦ muižkalps slinks ka pluostnik suns

muižkungs – muižkungs ♦ mans vēctēs bi muižkungs

muižniks – muižnieks ♦ vācēš viss bi muižnik

mulķē prātē – mulķā prātā (nejēga) ♦ Vo tu i palics mulķē prātē?

mulķebs – mulķības ♦ tov mulķebs vien gāle ♦ viš mulķebs vien runē ♦ puiks sastrādē mulķebs

mulķedess – lamu vārds ♦ Tu nēvēl, ka tēv souc pa mulķedess?

mulķs – mulķis ♦ smuks tu nav, bet mulķs gan

Muniņprics (iesauka) – saimnieks

♦ Muniņpricam tād rūdz, ka drūv pleiš puš

mūr māj – mūra māja ♦ mūr māj i tāds nēmīligs, drēgans

mūrg, murgē – murgi, murgo ♦ Kuo tu nēvēl gūlt, murgē viss nakt?

murmēls – murmulis, turklāt nejēga ♦ Kriš i īsts murmēls ♦ runē tā ka tāds murmēls ♦ viš a tuo rūn i tāds murmēls

mūrniks – mūrnieks ♦ vēces Kalērs bi labs krāšmūrniks

mūrs – mūris ♦ a pier mūr nēpārsis

muskel – muskuļi ♦ muskel ka zvirblēm ♦ tād muskel ka sienāžam ♦ tov i tād muskel ka dān zirgam

mustērs – musturs ♦ viš māk izoust visāds mustērs

mušēs, muštēs – gaiņāt, dzenāt mušas (ar asti), mušojas, gaiņāt mušas ♦ Kuo tu mušēs ka plāvē pa sienlaik! ♦ guoj mušēs, grūt izsloukt, acs sit ārē a ast ♦ ast i priekš tam, lē zirgs vārt muštēs

muš – mušas ♦ pa vasar i muš ka biezis ♦ vasar istabē muš ka mēlls mākēns

mut – mute ♦ Puik, nēpalaiž mut!

mutērs – uzgrieznis ♦ vaig mutēr a kreisē vind ♦ dikt grab, kāds mutērs valē,

mutspūšmēs – mutes ermoņika ♦ gadstirgē nopirk ganam mutspūšmē ♦ karlaikē vairak spēlē mutspūšmē

muziers – putas virs alus ♦ ka elaiž āl, tad i varēns muziers virsē ♦ Varens āls, kas pa muzier!

muzīks – mūzika ♦ Blumbērķs ka pūš, tad tik i muzīks

mūzkant, mūzkants [vsk.] – muzikanti, muzikants ♦ mūzkant ju saslasšēs, ies valē ♦ dižēs Sils no Jounmuīž bi mūzkants ♦ Blumbērķs bi labs mūzkants

N.

nabagmāj, nabagnams – pansionāts ♦ nabag-nams pills a nābgēm un kruoplēm ♦ nabagmāj Duntkē bi Nabaglejē

nabiš – naba, nabiņa ♦ janosien bēnam nabiš ♦ vēcmāt nosien bēnam nabiš ♦ nabiš i vēdar vide

nāč – nāc ♦ Nāč, ies mājes! ♦ Nāč tokš mājes! ♦ Nāč tujāk, es nēvar dzīrēt!

nāg – steiga; iekritis; nagi ♦ Vo tov nāg niez, ka nēvar būt rāms! ♦ nāg nosālš, nēvar noķērt ♦ izlaiž nāgs no vill āre ♦ Izoudznes nāgs ka vāngam! ♦ jastrādē, ka nāg noiet

nagēs – nelaimē, neveiksmē, briesmās ♦ Nētik vis galē, nu tu i nagēs! ♦ Kuo tu esāks, nu tu gan i nagēs! ♦ Nu tik tu rēdzs nāgs!

nagal, nagals [dsk.] – nagla, naglas ♦ šindēls nagļa a šindēl naglam ♦ ilksē vajag kalē kalt nagal ♦ nagals maksē noud

nagalkast – naglu kaste ♦ tād kājapāv ka nagal-kasts

nākamgād – nākamajā gadā ♦ nākamgād man būs astiņdesmēt gād

nākamnedēļ – nākamajā nedēļā ♦ nākamnedēļ sāksēs skuol ♦ nākamnedēļ dabē joun mēnes

nakt – nakts ♦ Jāņes i īsākē nakt

naktskrēb – tāds, kas dienā vārgi strādā, darbi ievelkas naktī; klīst pa nakti, tumsu (kad citi gul) ♦ kaimiš ju man i tāds naktskrēb ♦ Naktskrēb, dienszagēls, vo tu liks citēm mier!

nālikš – spirits ar fūzeli, jēlspirits ♦ Kā tu tād nālik var dābt iekšē? ♦ nālikš smird peic fūzel, kā tuo var edzērt

Nāriķs – iesauka ♦ pa Nāriķ vīn souc bēn dienēs
nāss, nās – nāsis, deguns ♦ tov lāb nāss, ka tu tā var saost ♦ kukēns eskrēj nāsē ♦ puik nokrit uz ģim armēs, nās pill a zēm ♦ nāss pill, ka ēlp nēvar evilkta ♦ nāss ka šķūndūrs

nast, nasē – nēsāt ♦ nasē poun uz mugar ka žīds
našķs – nav zaglis, bet dažreiz kaut ko nozog (pielīp pie pirkstiem); našķis; kārumnieks ♦ viš nav zagēls, bet tāds našķs ♦ kumpēkts i tād bēn našķ

noud – nauda ♦ noud ju nēsmird ♦ kriev noud ju uz ārpuss nēgeldē ♦ nābgam nēkad nav noud ♦ rubēls bi kriev noud ♦ atsgades, ka noud pelīp pē pirkstēm

nouds zutēns – naudas zutenis ♦ no zušād uzšūts nouds zutēns

noudsuozals – ozols Dundagas parkā ♦ noudsuozals bi uz simtrubē Latvijas noud

nātars – nātres ♦ dzīvē ka krievs – viss žuogmal pill a nātram ♦ ekrit iekš nātram un sasdzelnes ♦ stallpkalē saugš nātars līdz padusēm

nāv – nāve ♦ nāv nav jagaid, nāv penāk bez gaidšēn

navaid – nav ♦ Prics ju navaid nēkāds puik

nāvēs, nāvtēs – nomocās, momocīties, strādāt pāri spēkiem ♦ nēies ju kolhoz dārbē nāvtēs nuost ♦ tēvspeic es nēies nāvtēs nuost ♦ viš ju dārbē priekš sēv nāvēs nuost

nāvig – pamatīgi, loti ♦ es uz tēv i nāvig dusmigs

nāzg – mezglis ♦ pātagšnuors a trīs nazgam ♦ uzmet sprigēlnāzg, būs lāb

nāzs – nazis ♦ nāzs a divēm asmiņem ♦ fiskars – tas tik bi nāzs ♦ nāzs truls, jauztrin

nēbūšens – nebūšanas ♦ buodē i nēbūšens a noud

nedēļ – nedēļa ♦ šonedēļ bi gār nedēļ ♦ peic nedēļ sākses skuol

nēgals – posts ♦ nēgals man a tiem radēm

nēgs, nēg [dsk.] – nēgis, nēgi ♦ nēgs i glumš, vajg cimds pe ķeršēn ♦ nēg nāk, ka alkšēm tāds laps ka peļ ouss

nēlaim – nelaime ♦ nēlaim nēnāk brēkdams

nēluon – nav vērts ♦ a tēv nēluon rūnt ♦ nēluon zīrgs jūgt, var aiztect kājam ♦ nēluon cīntēs, nēkas tur nēiznāks

nēnopraš – nepraša, nemākulis ♦ liels puik, bet tāds nēnopraš

nēpindzles – nekavējies, neniekojies ♦ nēpindz- lēs a niekēm, strādē, ka pesnākēs

nēplurķe – nesteidzies ♦ nēplurķe, nēkas nēdēg

nēsāmēs – neāksties ♦ nēsāmēs ka tāds bišķīn pamuļķs

nēš – pleckoki spaiņu (smagumu) nešanai ♦ nēnēs ruokēs, pajēm nēš ♦ ja nēs bez nēšem, izvēlk ruoks ♦ vēcēs laikēs viss sievs nes tik a nēšem

nētīram – netīrumi ♦ nētīram uz grīd, jasaslouk un jauzmazgē ♦ Vo tā var dārt, saslouk nētīrams istabstūrē?

nētīramspanns – netīrumu spainis ♦ Izbērž nētīramspaņu, tas smird!

Nevēsciemis – Nevejas ciems ♦ Nevēsciemis i uz Šlīters cēl

nēvīž – nevīža ♦ man tas jounav i īsts nēvīž

nēvīžē – nevīžo, slinko ♦ nēvīžē dēgan bēnam noslouct

nican – nicina ♦ Kuo tu mān nican?

niedars – niedres ♦ Kas Dundags dīķē saougš niedars!

nīgars, nīgrams – dusmīgs, nīgrs, nelaba oma, dusmas ♦ ka es esduomes, tad man nāk nīgrams virsē ♦ man uznāc uz tēv liels nīgrams ♦ dikt nīgars suns ♦ bišķ paguļ, kamēr tas nīgrams pāriet ♦ tu viñ nēkaitan, ka nēpaliek nīgars ♦ viš uz mān paliek nīgars

nikans – nikns ♦ Gulbam i nikans suns

nint, ninn – dzert, dzēriens (parasti, runājot par bērniem) ♦ elej ninn butlē ♦ eduo bēnam ninn, krūziņę i

nīts – nītis, stelļu piederums, veidots no auklām, sakārto velkus audeklā vajadzīgā kārtībā ♦ rīt vērs oudķēl nītēs ♦ žurks sakapeš nīts

no liek – lieki, bez vajadzības ♦ lē man nav no liek jaiet

no tukš – tukšnieks ♦ no skuop tu vel kuo izspies, no tukš – nēkuo

nobučt – nobučot ♦ nobučs meitan vo viš grib, vo nēgrib

nogūrs – noguris ♦ tā nogūrs ka mežcirtēs

noģeld – noder ♦ tu zin, tas man var noģeldt ♦ bad laikē viss noģeld

nokast rāciņs – nomizot kartupeļus ♦ tu vārt nokast rāciņs, izvārs rāciņ biezputar

nokāst rāciņs – nokāst vārītus kartupeļus ♦ nāč palīgē nokāst rāciņs, pills katalis

nokrist diensvīd – gulēt pusdienu laikā ♦ nokrist diensvīd tu var apakš ābeļkuokēm

nokrups, nokrupš – apaudzis ar netīrumiem, kraupains, sasprēgājušas, netīras rokas, kājas ♦ tu tokš i nokrups, nēm nosmazgēs ♦ kājs nokrupš, ka rāciņs var stādt

nokelleš, noskelleš – nosmērējies (netīrs) ♦ Kur elle tu tā nokelleš? ♦ puik noskelleš ka viens sivans

noķerant, noķezt, nosķerantēs – padarīt netīru, notraipīt, klūt netīram; nosmērēts ♦ noķernēs a sūdēm līdz ousēm ♦ bezdnig noķezeš dur sliekš apakš mīdž ♦ uzvēlk dārb drēbs, nēnoķeran jounē ancuk ♦ tā noķežts, ka nēkā nēvar notīrt ♦ Kā tas bēns sēv noķernēs!

nolēmts – triekas ķerts, paralizēts ♦ vien ruok nolēmts ♦ viņam tas vien puss i tāds nolēmts

nolikt kārps – izārstēt no kārpām ♦ es a māk nolikt kārps

nolupant rūš – nomizot kartupeļus, kas vārīti ar visu mizu ♦ tu man vārt nolupant kād piec seš rūš

nolupant rūšrāciņs – nomizot ar mizu vārītus kartupeļus ♦ lē paš nolupan tuos rūšrāciņs

noļekš, noļekēs, noļukēs, noļukšēs, noļukš – nokārušās, novītušas, noliekušies ♦ cūk a noļekšam ousam ♦ puķē laps noļekēš, vajg ūdin ♦ lāb cūksūg a noļukšam ousam

nomait – nomaitāt ♦ sallan nomaitē āblēm viss zieds

nomāļ – nomāļi, balķa malu atzāgējumi ♦ no nomāļem uztaiss žuog

nopēgts, nopēģe – nopēdots, nomīnāts; nobradā, piebradā (istabu ar netīriem apaviem) ♦ durpriekš nopēgts glizans, uzber pēllans ♦ es tikkuo izmazgē plān, un tu akal tuo nopēģe

nopiepēs – apaudzis ar piepēm ♦ malk nēmaz nav žūjs, viss nopiepēs ♦ nēlaikē cirsts kuoks, nopiepēs

noplindērt, izplindērt – izniekot, izsaimniekot
♦ dēls noplindrē tēv māj

noplucant, noplucantes – noplaucēt, notīrīt spalvas vistai, noplaucēties ♦ noplucan tuos vists nuo spallam ♦ noplucnē ruok a vārēš ūdiņ

norīdt, rīdt – novākt, vākt ♦ noridē galda peiceišen ♦ slinks meits, nēvar galda norīdt

noriet – nokost, sadzelt ♦ sūn̄ norējš buks ♦ svapstiņ gandrīz norējš zīrg

nosapnēs – nosapņo ♦ tuo es ikuāt viņnedēļ, nosapnēs

nosbreicēs – noraudājies ♦ Kur tu ies tāds nosbreices, nomazgē ģim!

nosdzērēs – nodzēries ♦ nosdzērēs, ka vairs bikss nav kājēs

nosēbt, nosēbēs – novēlot, nokavēt ♦ akal tu nosēbē stunds ♦ tā vilkdmēs, tu var nosēbt bazanc ♦ tu trešē rīt peic kārt nosēbē

noseidēs – noēdies (resns) ♦ noseidēs ka vien speķcūk

nosilks – nestuves ♦ nosilks nēs pa divēm

noskaidrēs – noskaidrojas (laiks) ♦ laiks noskaidrēs un sāk līt

noskrāmēs – nojucis, neizdevies; iznācis tā, kā nebija domāts ♦ šoreiz tov tas āls pavisam noskrāmēs ♦ a tuo alsbrūvšen man šoreiz noskrāmēs ♦ āls noskrāmēs, nēbi labs rougs

nosķelēs – nosmērēties ♦ nosķellēs a suodrēm ka skurstiņslouķs

nosmūrēs – notašķījies, nosmērējies ♦ nosmūrēs ka skurstiņslouķs ♦ nosmūrēs ka a mālēm

nosnoužēs – nosnaužas ♦ peic pusdien bišķ nosnoužēs

nospinkēs – nopinkājies ♦ nospinkēs ka poustar teļš

nosplojuēs – nosplaujies ♦ nosploujēs un dzīvē tālāk

nosprādzs – nosprādzis (lops) ♦ zirgs nosprāg, beigts un pagalam

nosrougēs – noraugās, noskatās ♦ nosrougēs, ka jounē dance

nosūbt, nosūb – nosūbēt ♦ kapar šķīvs nosūbēs zaļš

nosvilcēs – novilcīes ♦ nosvilcēs ka deķs, drīz līs

nošlūk, nošlukš – nošlūk, nošlukušas (bikses)
♦ tov vajg trāgbants, citād bikss nošlukš

nošņūc – nošņauc ♦ nespunkēs, nošņūc dēgan
♦ nošņūc degan un tad runē

nuot – vajadzība ♦ man i tād liel nuot – eduo man desmet lat ♦ ka tov i tik liel nuot, lē tad iet ēr
♦ uznāk tād nuot, ka vairs nēvar ciest ♦ man pie tēv i dikt liel nuot ♦ nu ja tov tād nuot i

nuotik, nuotig – steidzīgi; nekavējoties ♦ Nuotig atvēd ārst, māt slims! ♦ Man vīn vajg tā nuotig!
♦ Vo tad tov tik nuotig i? ♦ Bet man tuo noud vajg nuotig!

nuotsnagal – pasūtāmais, tāds, ar kuru pēc vajadzības var kādu aizvietot ♦ tu ju man tād nuotsnagal i

nuotsreiz – vajadzība ♦ tov tāpat var uznākt nuotsreiz

novāzē, novāžt – nosliedēt (labību) ♦ Mežvēver novāzē ouzs

novembērs – novembris ♦ novembrē a vien i pirmēs sniegs

novikst – nospodrināti ♦ zābak novikst, spīd ka bull pout

nozūmt – (no)likvidēt ♦ meit nozūmē bēn

nozvaigzdnēs – nozvaigžņojies ♦ debēs nozvaigzdnēs, būs sals

nūdēl, nūdēls – makaroni, nūdeles ♦ nūdēls taisē, ka bi jounspiens

nuks, ņuks, maizs nuks – gabals, rieciens, maizes rieciens ♦ še tov a vien nuk maiž

nummars – numurs ♦ man i sudmaleš peides nummars

N.

ņouk – izvēlīgs ēdiena ziņā, visu neēd ♦ Tas bēns nu gan i ņouk!

nāču – nāc pie manis ♦ nāču ātrāk, es uzplāv zemsbits

ņamm, ņammt, ņammē – ēdiens, ēst, ēd
♦ ņammē ka liels vīrs ♦ Nammē nu, cālan!
♦ ņammē vien, tas i lāb putar

ņarbs – stērbeles, novalkātas drēbes ♦ kuo tu valkē tāds ņarbs ♦ suns sapleiss bikss, ņarbs vien palik

ņemt rāciņs – novākt kartupeļus ♦ Vo tu ju rāciņs noņēm, man vel pulk kuo ņemt? ♦ virķ nokritš, jaņēm rāciņ nuost

ņogē – aizgūtnēm ēd ♦ ņogē ka cūk ♦ pe galda ņogē ka sivans

norgs – sīkāki atkritumi (istabas saslaukas) ♦ nešlouk ņorgs pār sliekšam

ņosķe, ņoskt – ēst, slepeni ēst ♦ Ko tu tur ņosķe iekše? ♦ Vo tik tu pagrabē akal nēņosķe krejam?

ņūdžķels – mudžeklis ♦ vēsals ņūdžķels nēg ♦ plavē redzē vēsal ņūdžķel čūks

ņukt, ņukē, ņukēs – steidzīgi ēst, saņurcīt, lokās; spaidīt, gumzīt ♦ ņukē iekš ka vilks ♦ saņukē papīr ♦ ņukēs ka ērmōnik plēš ♦ Kuo tu ņukē tuo meitan? ♦ saņukē ovīz un esvied plīte

ņuņņ, ņuņņs [dsk.] – mute, purns (vienkāršunā), lūpas; nejēga ♦ dabē pa ņuņņ ♦ dābs pa ņuņnam, ka zuob ārē ♦ kēv espēr pa ņuņnam, asiņen ♦ tāds ņuņņ vien i no cilak

ņurkt, ņurkē – ņurcīt ♦ saņurkē ovīz un ta bāž plīte

ņurt, ņurre – runcis ņurrā ♦ runcs ņurre, ka istab trīc

O. – Uo.

uodērkūl – zirga galva maucama neliela kule barošanai ar auzam ceļā ♦ uzmouc kēvē uodērkūl

odērs – smaržas ♦ salējes a odēr, smird peic luop ♦ salējes a odēr, smird, ka ciest nēvar

uogēls – ogles ♦ uogēls krāsnē vel i sārkēn ♦ apakēļlaikēs kalē paš dedzne kuokuogēls

uogs – ogas ♦ sievs aizgāj uz pūr uogēs ♦ šuorudiņ uogs purē ka nobērt

uogtēs – ogotājs ♦ nēzin, vo vel būs kāds uogtēs

oktōbērs – oktobris ♦ oktōbērs i rudiņ mēnēss

oldērs – dauzonīgs, palaidnīgs ♦ oldēr puik

uolēnš – porcelāna šķīvis ♦ vēsals ducs uolēnš šķīv

uols – olas ♦ tas vist dēj tāds liels uols

onkēls – onkulis ♦ onkēls i tēv brāls

ontligis – iznesīgs, omulīgs ♦ tu i viens ontligis puiss ♦ tāds ontligis vecēs

opā – celt augšā (bērnu) ♦ nāč nu opā

uoriņ – auskari ♦ eliek uoriņ ousēs ♦ uoriņ ousēs ka čigaiņmātē

uoss – osa; osis ♦ krūzē uoss nokrit nuost ♦ uoss aģer nomēt laps

uost – osta; ostīt ♦ Ruojē bi tād zvejnik uost ♦ dēgans ka runčam, viss var sauost ♦ suns uost zaķ pēds

uošķers – ošķeris ♦ es tov nēies stāvt pa uošķer

uotardien – otrdiena ♦ no uotardien pa nedēļ

uotargadniiks – otrogadnieks ♦ mazēs Prics i uotargadniiks

uotrēs, uotars – otrs, otrs ♦ tu būs uotrēs peic kārt ♦ es peic garēm nēkad nav uotrēs bījs

ovīz – avīze ♦ izlasē jounē ovīz ♦ Vo tov nāk ovīz?

uožals – ozols ♦ kupals uožals ♦ uožals i dikt ciets kuoks ♦ uožal klajmē i zēm un zarēn ♦ uožal malk i dikt kreptig malk

uožalzīls – ozolu zīles ♦ Šogād gan i uožalzīls, pill uožal!

P.

pa Jāņem – pa Jāniem ♦ atnāč pe mān pa Jāņem

pa niekam – bez panākumiem ♦ viss tie pūliņ pa niekam

pa prōv – piemēram ♦ uzzīmē šuo pa prōv, tad paskatsēs ♦ nēms pa prōv Kāl ♦ pa prōv, rācēns i tas pats kartupels

pa ruok – kad iznāks, kad varēs; pa rokai ♦ ka tov būs pa ruok, tu vārt aprakt abēļkuoks ♦ noliektuo cīr man pa ruok

pa vējam – neizdevās, bez panākumiem ♦ izstaigēs pa mēž pa vējam – nēvien sēn

paborņes, paborantēs – pabraukties (bērniem, par bērniem) ♦ tu vārs paborantēs līdz ceļgāl ♦ es a ciemiņēm paborņes

paciešēs – paciesties ♦ bišķ paciešēs, tūlīt dābs ēst

paciš – paciņa ♦ postnikam priekš tēv i tāds mazs paciš

pacoplans – paliels, paaudzies (bērns) ♦ puik i pacoplans, lē iet ganēs ♦ pīlbēn tād pacoplan, tuos vāran nēaizness

padēkels – padēklis ♦ sēks izeids viss padēkēl,
padibin̄ – padibenes ♦ putar izdzērts, padibin̄ tik
 atslikšes
paduomē tik – padomā tikai ♦ tu tik paduomē,
 kas tur galē iznāks
pagaišgād – pagājušajā gadā ♦ pagaišgād lāb
 paoug rāciņ
pagaišnedēļ – pagājušā nedēļā ♦ pagaišnedēļ
 estādē rāciņs
pagāls – pagalvis (spilvens) ♦ uzčuban pagāl tā
 ougstāk ♦ uzčuban pagāl, lē mīkstāk gūl ♦ man
 tas pagāls pa zēm, duo vel kād ķisan
pagastmāj – pagasta māja (nams) ♦; pagastmāj bi
 pilē
pagēl – pagale; vien pagēl ju nēdēg ♦ pagēl
 nokrits no iel zemē ♦ svīķpagēl nodīrs priekš
 ekuršēn
paģērē, paģērt – pieprasā, vēlas, uzdot ♦ tuo tu
 no mān nēvar paģērt ♦ viš no mān tagad paģēr
 noud ♦ viš māk no strādnikēm paģērt lāb dārb
paij, paijs – bērnu rotāļlieta ♦ atduo bēnamai pāijs ♦
 apakeļlaikēs pāijs bēnēm taisē paš ♦ pārvēd no
 gadstīrg bēnamai pāijs
paijt, pāijē – glāsta, glauda, pāijāt ♦ nopaījē
 puikē gāl ♦ tu i tik labs, ka es tēv vārt nopaījē
pairīt – parīt ♦ pairīt man gandien
pajēls – neizcepies, pusjēls ♦ tāds pajēls, vel jacēp
pajēm, pajēmt – paņem, paņemt ♦ pajēm pats,
 kas tov duos
pajuoliš – pamuļķis (pusmuļķis), lamu vārds
 ♦ īsts pajuoliš no dzimšen ♦ Emsjans bi tāds
 pajuoliš
pakalbunt – lamu vārds ♦ izmētē uz visam pusam
 ka pakalbunt ♦ Tu i īst pakalbunt, nē vīrs!
pakalērkēls – pakulu ērkulis ♦ meitnam mat
 sasvēlšes ka pakalērkēls
pakals – pakulas ♦ sapinēs ka paklēs ♦ pa vasar
 valkē pakal bikss
pakarnamēs – pakarināmais (apģērbam)
 ♦ paskatēs skapē, vo nav kāds pakarnamēs
pakāv – pakavs ♦ čigains atrād pakāv a viss zīrg

pakāv nagal, pakāv nagals – pakavu nagla,
 pakavu naglas ♦ kādreiz kalēs kāl pakāv nagals
 ♦ pakāv nagals pirk buodē vo kāl pē kale
 ♦ kriev pakāv nagals nēkur nēderē
pakēļ – pakaļa; pakaļ ♦ Trīnē pakēļ ka labēbsmais
 ♦ Kuo tu skrej man pakēļ? ♦ griežes kā grib –
 ka pakēļ pakēļ, tā pakēļ
pakēlkājs – pakaļkājas ♦ izstieps pakēlkājs, ka
 garēm nēvar tikt ♦ vizmaz pakēlkājs jaapkal
 kēvē
pakēlritiņ – pakaļējie riteņi ♦ pakēlritiņ izkaltš
 ratēm, jasamircan
paklaidt, paklaidē – nozaudēt, pazaudēt ♦ gan-
 puik paklaideš sōv nāž ♦ Tu skatēs, nēpaklaide
 tuo noud ♦ Tu tuo kabatsnāž nēpaklaide,
 pesien! ♦ kēv paklaide pīnkel
pakēļ – aizmugurē, pēdējais ♦ tas vēcākē guoj
 visēm vēlkēs pakēļ
pakļepalicē – mirušā radinieki ♦ pakļepalicē lē
 koujēs gar mant
pakuod – pakoda, pavalgis ♦ šuos rouš var ēst bez
 pakuod
paks, pak – pakas, saiņi ♦ Kā tu savākš tik pulk
 paks? ♦ pajēm priekš mān vien pak špicks
pakss – paksis ♦ vēc māj, pakss šķībs ♦ māj bez
 pakšēm nēvar būt
paķinn – pazode, pakakle ♦ paķinn ka speķcūķe
 ♦ paķinn ka koujmam vēpram
palaiž mēl – palaiž mēli, izrunājas ♦ nēpalaiž mēl,
 būs jaseid čokē
palaiž nāgs – palaiž nagus, zog ♦ kungs palaiž
 nāgs
palounags – palaunadzis ♦ palounag šodien nēeis
pamīns – paminas (stelļu, plēšu piederums) ♦ ouž
 oudkēl a sešam paminam
pančiņ, pančiš – pankūka ♦ Kad tu man izceps
 pančiņ? ♦ pusdienēs pančiņ a zapē
pankuok – pankūkas ♦ katar dien māt pankuoks
 nēcep vis
paparš, papārž – papardes ♦ paparš zied tik
 Jāņakt ♦ papārž zied pa Jāņem
papārž zieds – papardes zieds ♦ papārž zieds
 uzzied tik Jāņaktē ♦ papārž zied mekelšēn
 labākēs i pa divēm

papeids – papēdis ♦ papeids sasprēges ka miežmaiz ♦ zeķē cours papeids, jasalāp ♦ zeķē izdīls papeids, jasastērste

parad pedzinēs – parādu piedzinējs ♦ nu i tāds amats – parad pedzinēs

Paradciems – ciems pie Dundagas (iesauka)
♦ Paradciemē sabūvē Līvan mājs

paradniks – parādniks ♦ es uz viss mūž i tovs paradniks ♦ es tov i liels paradniks

pārākēs – pārākais ♦ viš ju mūsciemē i pārākēs plāvēs no visēm

pārdevēs – pārdevējs ♦ ekundēs buodē pa pārdevē ♦ pārdevēs andlēs aiz let

pārs – pāris ♦ dīv zābak pārs

pārsal – pārla – sniegs krīt a lielam pārslam, pārsals krājēs

pārseidēs – pārēdies ♦ tas guoj i uz ābliņ atal pārseidēs ♦ tas guoj tokš i pārseidēs

pārsreiz – pāris reizes, divreiz ♦ pārsreiz mūžē bījs Rīga

pārsviest pa kancēl – uzsaukt baznīcā (laulājamos) ♦ māctēs suolē pārsviest pa kancēl

pasaks – pasakas ♦ Tu te man nēstāt pasaks, teic taisnēb!

pasciešes – pacieties ♦ pasciešes bišķiņ, gan pāries

pasierād – bieza, cieta āda (līdzīga zoļādai) zirglietu izgatavošanai (segliem, iemaukiem utt.) ♦ japaņēm buodē vien ranst pasierād

pasiers – dastmēram līdzīga ierīce koku diametra mērišanai ♦ baļķam vidsmēr nēm a pasier ♦ cik nav strādts a pasier

paskactēs – pasniegties ♦ paskacēs, tad tu dābs

paskloušes – paklausies ♦ paskloušes, ka dzegēs kukē

paslēpēns – paslēpenes (lopam), kāju iekšpuse pie vēdera, paduses (lopam) ♦ guoj pārpleis paslēpēns uz drātem ♦ kēvē paslēpēns šūmēn ♦ paslēpēns pezīdšes pill a glisam

pasmakērs – zods ♦ tov pasmakērs a toukēm ♦ touk tēk pa pasmakēr lejē

pasrougēs – paskaties, paraugies ♦ Pasrougēs, ka zoss plodznēs pa dīķ! ♦ Pasrougēs, kas tagad

pasoulē notiek! ♦ Pasrougēs, kād ēram pē kaimiņem! ♦ Pasrougēs, ka Zet i uzcirtēs!
♦ Pasrougēs, kāds migalbils nu rād!
♦ Pasrougēs pa log ārē!

pass – pase ♦ man i akal latvēš pass ♦ katram zirgam bi pass ♦ kam nav pass, tas i bezpass cilaks

pass, passē – der; tāds, kāds vajadzīgs ♦ zābaks pass uz kāj ka nomērts ♦ passē ka kulaks uz ac

passbild – pases bilde ♦ tu mān nobildē, man vajg passbild

pastalelāps – ielāps pastalas salāpīšanai
♦ pastalelāps i jaizmircan priekš lāpšēn

pastaloukals – pastalu auklas ♦ pastaloukals paš novīj ♦ tov pastal oukals valē, sasien
♦ pastaloukals vīj a trīs grīst

pastals – pastalas ♦ izklopē no pastlam zēm ārē

pastreijt – pakaisīt pakaišus ♦ pastreijē guojam, man nav vālē

pašbroucēs – pašgājēja lokomobile ♦ Vizblēm bi pašbroucēs

paše laikē – pašā laikā ♦ tie bikss man i paše laikē

paše vidē – pašā vidū ♦ Vo tu var trāpt cēpre paše vidē?

paškalt nagal – kalēja kalta nagla ♦ mežē broucēs brūķē tik paškalts nagals

pašvārts zieps – pašu vārītas ziepes ♦ karlaikē pašvārts zieps vien tik bi

pātagškāts – pātagas kāts ♦ pātagškāt nogriež no kadiķ ♦ niedar pātagškāts

pātagšnuors – pātagas aukla ♦ paš vīts pātagšnuors

patapant – patapināt, aizņemties ♦ patapant noud no kaimiņ

pātēr – pātari ♦ svēdien ies pe pātrēm ♦ pārmēr gār tie pātēr

pavairāk – daudz, vairāk nekā vajag ♦ tie dārb sakrājēs tā pavairāk, jasarouj

pavarē – pusvirus durvis ♦ atstāj tuos dūrs pavarē, lē dūm iet ārē ♦ dūrs atstāt pavarē, muš nāk istabē

pažuobelē – pažobele ♦ pill pažuobelē a bezdnig midžēm

pe – pie ♦ pesien zīrg pe miet ♦ viens pe uotar ka siļķs mucē ♦ vien pe uotar, ka pelipš

pe ruok – tepat, tuvumā ♦ Lē tu viss laik but man pe ruok!

pecieš – piecieš ♦ tuo skād tu var peciest

pedēr – atspere ♦ pedēr puš, pulkstēns nējet

pedērrat – atsperu rati ♦ vēcsainik brouc a pedēr ratēm

pēds, pēd – pēdas, kāju pēda, mēra vienība
♦ zaķpēds uz priekš un apakēļ ka biezis ♦ man no laik gāl i bījs liel pēd ♦ man ju septiņ pēd i emērts

pedukrē – piebiksta ♦ pedukrē puikē, lē viš nēsnouž

pedzērēs, pedzērs – piedzēries ♦ pedzērēs ka peides plencs ♦ pedzērs ka vāt ♦ pedzērs ka luops

pegālt (zābaks) – uztaisīt zābaku stulmiem jauñas galvas ♦ kurpniks pegālē zābaks, nu i ka joun

pēgt, pēgē – iet sīkiem solišiem ♦ Kuo tu pēgē ka vēc pīl? ♦ pēgē ka pīltēviš

peic, peicak – pēc, pēc tam, vēlāk; tāds, gandrīz tāds ♦ atnāč peic bruokstam ♦ izmālēs ģim peic vēll ♦ atnāč peic piecēm, tad man būs vāļ ♦ penāč peicak, man tagad nav vāļ ♦ koutko ekuož, peicak izvārs zup ♦ peicak būs tumš

peicpusdien – pēcpusdiena ♦ tik āter pagāj tas peicpusdien, ju vakars ♦ peicpusdien krous sien plāve

peicstundniks – skolēns, atstāts pēc mācību stundām ♦ mūžigēs peicstundniks

peidēs – pēdējais ♦ bēn spēles, skrej peidē pār ♦ peidēs maisē, pirmēs āre ♦ tas pirmēs būs tas peidēs ♦ peidē spēk iet āre

peisak – nesakopti, savēlušies, gari mati ♦ tād peisak ka vēcam ūdam

pēk – beka ♦ tāds vēcs pēks nē guoj nēēd ♦ guojs aizgāj pa pēkam

pekaķes, pekaķtēs – nomocijies (pāri spēkiem), pārguris, noguris ♦ pekaķes a tiem vēll akmiņem ♦ grūt gāj, pekaķes ka vēcs zirgs ♦ pekaķes ka cēllams louzdamis

pekēl – sainis, paka, bagāža, nastā, neliels sainis, vezums ♦ sakrāmē pekēls, es aizves ♦ tov i pulk

pulk pekēls, pajēm nesse ♦ atvēd no plāv brange pekel sien ♦ kas tas pa vēzam, tād pekel **peklājēs, peklājigs** – pieklājas, pieklajīgs ♦ puik tāds peklājigs, māt emācēs

pēl – pele ♦ noķēr pēl lāmtēs ♦ pēls ēd acs no pier āre

pelāčē – staigā ar netīrām kājām ♦ pelāčē kluon a dubļēnam pastlam

pelams – pelējums ♦ maizkuklām uzmetēs pelams

pēlbūd – nojume (būda) pie pelavu šķūņa
♦ jasapravē pēlbūdē jumts

pelc – peļķe ♦ suns sataisē pelc uz grīd ♦ jumts leķē, uz grīd pelc ♦ celš salījs vienes pelces
♦ Vo tu var pārlēkt pa tuo pelc? ♦ sētvidē peic liet i liel pelc ♦ mazam kuclanama pelc paliek pakļē

pēld, peldtēs – peldēt, peldēties ♦ puiks pusdienlaikē skrej peldtēs

pēldpūsals – peldpūslis ♦ zujē tik i pēldpūsals

pelejīmēs – sulu esence, pielejamais šņabim garšai un krāsai ♦ pajēm pusstuop un pelejīmē a ♦ uog sūl i tāds brangs pelejīmēs ♦ pelejīmēs bi tādē mazē butliņē

pelerīn – apmetnis ♦ pelerīn uz kāmšēm

pelīdēs – pielīdējs ♦ pelīdēs vienmēr dzīvē zāl

peliks – pelēks ♦ liels, peliks runcs ♦ šodien apsmācēs, dien tāds pelikēns

pēlkē zirniņ – pelēkie zirņi ♦ iekš «Kamēl» varē ēst pēlkēs zirniņs

pēllen – pelni ♦ Izgrāb pēllans no plīt! ♦ krāss pills a pēlnēm, malkē nav rūms ♦ Izgrāb pēllans, tad tov plīt vilks! ♦ pēllen būs jaizkais uz dārz ♦ malk sadēg, pēllen vien paliek

pēls – pelavas ♦ pēls bērs pēlbūdē ♦ pēls saplucne cūkam, guojam ♦ pēls grābs kād vecēn

pēls – pēlis (dūnu sega, matracis) ♦ pēls no zuoš dūnam ♦ priekš pēl vajg pulp spalls

pēlsiev – pelu savācēja, kuļot ar kuļmašīnu
♦ pēlsiev bi tād vēcāk tant

peljunkērs – peļu junkurs (runcis) ♦ peljunkērs palics vēcs un slinks

pellamats – peļu lamatas ♦ šorīt pēllāmtēs liel pēl ♦ pēl ekrīts pēllāmtēs

peļzirniņ – vanagzirni (?) , lēcas ♦ kallan pļavē dikt oug peļzirniņ ♦ labs siens a peļzirniņem

pemēldt – pieteikt; paziņot ♦ pemēldē puik skuole ♦ pemēldē pagastē, ka pass pazūds ♦ tuo tov vajg pemēldt policistam

pemīnkēls – piemineklis ♦ pemīnkēls no akmiņ ♦ baznic priekše i pemīnkēls ♦ akmiņē kalts pemīnkēls ♦ te krievlaikēs stāvē pemīnkēls

pemps – dūksts, akacis, staigna vieta ♦ egād zīrg pempē ♦ nēekrīt pempē, būs beigts

penckēls – mazs, nīkulīgs, vārīgs bērns ♦ Kas no tād penckēl izougs! ♦ tu i tāds penckēls ka zuoš uol

pentēr – penteri, nieka runas ♦ vēcmāt noskaitē man pentērs ♦ tōv rūnšen tik tād pentēr vien i

pēpant, pēpants reņgs – mīksti žāvētas (zivis) ♦ eis pēpants reņgs a svietmaiz ♦ pēpant reņg a ugiņ nēvar samekelt ♦ Tie ju nav žāvt, bet pēpant!

pēparmēnc – piparmētra ♦ es tik pēparmēnc tēj vien dzer

pēpērkuok – piparkūkas ♦ pēpērkuoks māt pacep uz Ziemsvētkēm

pepidžan – šā tā pielīmē, pielabo ♦ tu tā pepidžan ka mirt taisdmēs

pepumpst – piepampst ♦ ruok piepumpst, ka prāķ nēvar mugrē dābt

pēr – krāsa ♦ tas i lāb pēr ♦ uzpindzle drošķe joun pēr ♦ lāb pēr, gadēm turēs

pēr – bišu peri ♦ pills rāms a perēm

pērans – pēriens ♦ nu būs pērans ka liets

pērc – krāsas šķidums, maisījums ♦ satais pērc un nokrāsē žuog

perietēs – pierietējis ♦ guoj perietēs, ej izslouc

pērkans – pērkons ♦ pērkans rīban, būs liets ♦ mēll mākiņ, uznāks pērkan liets ♦ pērkans rūc un ziban ♦ pērkans nāk virsē, sarouj ♦ poukrē uznāc brangēs pērkans ♦ pērkan gāzans nogād, ka zēm plude

pērkēls – perēklis ♦ Vo tu zin, kur vistē tas pērkēls i? ♦ vist eriktehs pērkēl pažuoble ♦ tai krūmē i putnam pērkēls

pērnē – pagājušā gada ♦ Vo tu meklē pērnē snieg?

pērnic – pernica ♦ pērnic taisē no line||

pērpērouto – motocikls ♦ brouuc a pērpērouto ka purnēs

pērvšēn – krāsošana ♦ nu iet pērvšēn valē, gādē tik pēr

pērš – pantiņš, dzejolis ♦ šuo pērš uz rītdien mācēs no gāl

pesārgēs – piesargies ♦ no mežsārg tu pesārgēs

Pestēs – Pestītājs ♦ māctēs no kancēl stāstē pa Pestē

petans – sieviešu dzimumorgāns ♦ Nērād sōv petan puikam, vo tov viš niez?

petrōliš, petrōliņ lamp – petroleja; petrolejas lampa ♦ karlaikē petrōliš nēbi ♦ kas dedzans petrōliņ lamp, ka elektrīb i

pevedēs, pevedē – pievedējs, dižvedējs; dižvedēji (kāzās) ♦ pārs reizs es a več ē i bīš pevedē

pick – neliels gabals ♦ dubēl pick ♦ pelik zupē brangē sviest pick

pīck – rīkste, žagars, pātaga, peramais ♦ nu tu dābs a pīck ♦ kād pīck tu vārs nolouzt aplouķe ♦ saduo guoje a pīck ♦ sameklē kād pīck, būs jaiet guojs gānt ♦ pīck ruokē ka zuošganam

pīckēl egēl – neliela ļoti zarota egle ♦ aplouķe tāds pīckēl egēls vien i

pidžan – lipina, veido ♦ pidžan no mālēm tāds pīliņs

piec – pieci (atzīme) ♦ viņam piec vien i uz liecēb

piedrabs – piedarbs ♦ liels piedrabs, te vārs sien a salikt

piektvakars – ceturtdienas vakars ♦ kārps janolieks piektvakrē ♦ piektvakrē nosnēmēs a buršēn

piennic, pienpobriķs – pienotava ♦ Duntķe vel tagad i piennic ♦ pienpobriķs i vēcē alsbrūzē

pienspanns – piena spainis, slauktuve ♦ pienspanns i apgāzts uz žuog

piep – piepe ♦ piep pe bērz ka cēper ♦ piep pesmetēs pe cēllam

piepēns – piepains ♦ sapūjš apss, viss piepēn

pier – pierē ♦ tu i gudars, tov pier ka bullām

piesks – nekopta jaunaudze, pielūžnots mežs, biezi krūmi ♦ tāds piesks, ka acs var izplēst

- pīg** – piga ♦ pīg tu dābs no mān
- piğmic** – neliela apaļa beznaga cepure, berete
♦ staigē ka puik a piğmic gālē ♦ piğmic gālē ka turkam
- pijuol** – vijole ♦ Ārnolds spēls pijuol
♦ skuolmeistērs spēle pijuol, bēn dzied
- pīklest** – ar īpašu paņemienu sālītas butes, kuras
ēd jēlas ♦ pīklest a rūsrāciņem ♦ nu ju vairs
pīklests nēvar no zvejnikēm dābt
- pīkmugar** – pīku mugura (zvejnieku palama)
♦ ka stūm laivs jūrē, ta mugars a dār nosmērēs,
tapeic esouc pa pīkmugram
- pičpounē** – uz muguras nest bērnu ♦ nāč man
pičpounē, es tēv paness
- pīks** – pīkis ♦ pelip ka pe pīk
- pīks** – pīkis (iesms); spēlu kārts ♦ uzdūrēs uz zār
ka uz pīk ♦ pīks trumpe, papam cūks
- pīl** – pīle ♦ pīl peld dīķe
- pīl** – pile ♦ pīl uzpil uz degan
- pīl** – pils ♦ Dundags pīl i vēcs ka pasoul
- pīladž uogs** – pīlādžu ogas ♦ pulk pīladž uogs –
slapš rudens
- pīlans** – piliens ♦ zāls jabrūķe pa trīs pilan ♦ būs
liets, man ju kāds pilans uzkrit ♦ vīslē bišķin,
pažuobēls pilan ♦ tov pilans dēgangalē ♦ liets
nēlist vairs, bet bišķin pilan ♦ kāds rēts pilans
vel nāk no gaiss
- pīlans, pīl** – pīlēns, pīle ♦ pīl perēs pa ūdiņ
♦ smuks, dzēltans pīlans ♦ pīl izperē septiņs
pīlans ♦ vāran paķēr mazē pīlan ♦ pīl a sōv
pīlan vēlkēs uz dīķ
- pīldērs** – pīlārs, mūra balsts ♦ vērbaļķ pa īsem,
jaliek pīldēr
- pillē rīklē** – pilnā balsī ♦ bļouj pillē rīklē
- pills** – pilns ♦ slouktēv pills, piens a koudz
♦ trouks pills ka ac
- pīlbedēr** – ūdens lāma, kur peld pīles ♦ pīlbedēr
izzūjs souss
- pīltēviš** – pīlu tēviņš ♦ pīltēviņam dīķe ūdens līdz
pus sān ♦ pīltēviš i knašam spallam
- pīndēls** – paunas, mantas, nastas ♦ apkāravēs ka
žīds a pindlēm
- pīndzēl** – pīndzele, ota ♦ pats no sarēm uztaise
bārzdpīndzēl
- pīndzēlt** – krāsot, mālēt, gleznot ♦ pīndzle,
pīndzēl, kamēr iznāc bild
- pīndzēls, pīndzēlte**s – kavēties (bez vajadzības) ♦
tikmēr pīndzēses, kamēr pruoj būs
- pīnkēls** – pineklis, maisās pa kājām ♦ pīnkēls
pakaran pe stall uz vādž ♦ pīnēs pa kājam ka
tāds pīnkēls ♦ kēv akal pazoudēs pīnkēl
♦ Vēžensts kāl pīnkēls no dzēlē ♦ sapin lāb, lē
nēpāklaidē pīnkēl
- pīnkēns** – pinkains ♦ pīnkēns ka lācs pousrē no
mīdž
- pīns** – pinkas, sapinkoti mati ♦ Izķemmē sōvs
pīns!
- pīnķērt** – atšķetināt, atmezglot ♦ Atpīnķē tuos
šnuors!
- pīnīrūt** – uzpirkstenis ♦ biez drēb, bez pīnīrūt
nēvar šūt ♦ bez pīnīrūt sadurs pirksts
- pīp** – pīpe ♦ no bērž māzēr taist pīp
- pīp ciboks** – pīpes galviņa ♦ vīrs ka pīp ciboks
- pīpriņ** – pipari ♦ pipriņ i lāb vēdarzāl ♦ Vo tu
pīpriņs pemēt zupē? ♦ pipriņ i plouktē bundžē
- pīptabaks** – pīpes tabaka ♦ pīptabaks bi mārciņ
pakes
- pīrcēs** – pīrcējs ♦ noud nav, nav pīrcēs
- pīrdans** – pīrdiens ♦ pīrdans ka pērkan spērans
♦ nēvar sōv pīrdan notūrt
- pīrkstgāl** – pīrkstu gali ♦ apsvilnē pīrkstgāls, būs
mācēb
- pīrkstiņcimd, pīrkstiņ** – pīrkstaiņi ♦ brūt uzad
brūtganam pīrkstiņcimds ♦ brūts ādt pīrkstiņ
♦ pīrkstiņ ju tik skrīvrēm dēr
- pīrmēs** – pīrmais ♦ kas pīrmes brouc, tas pīrmēs
mal ♦ pīrmēs pe galdu, peidēs pe dārb
- pīrt** – pīrts ♦ nopērtēs pīrtē – tas tik i kuo vērts
- pīrtskrāss** – pīrts krāsns ♦ pīrtskrāss izdēdzs,
jasakrouj jouns ♦ pīrtskrāš mūrē no akmiņēm
- pīrtsslīot** – pīrtsslota ♦ pīrtsslīots sien pa Jāņēm
- Pīrtsūls** – iesauka kādam Nevejas ciema
iedzīvotājam ♦ Pīrtsūls bi kārigs a plint izšout
- pīsels, pīsals** – pīslis, nieks, sīkums, nedaudz
♦ tu priekš mān i tik tāds pīsels ♦ tas i pīsels
priekš Diev vaig ♦ nu uzēd kād pīsel ♦ eduo
man tād pīsel mēd uz nažgāl ♦ pemēt zupē vel
kād pīsel sāl ♦ tur tik tāds pīsels bi tai trouk
dubnē ♦ tāds pīsals nopolnēs uz grīd

- pištung** – kapsele ♦ plint nēsit pištung
- pītēs, saspītēs** – pīties, sapīties ♦ tais dačķes var saspītēs
- placs** – laukums, lauks ♦ ganamplacs i a žuog ♦ priekš tīrg vajg liel plac ♦ labs placς priekš zaļamball
- plačēs** – lielās ♦ tu akal plačēs a sovēm zirgēm
- plaknisk** – uz sāniem (nokrist) ♦ vēzams apkrit plaknisk ♦ nokrits ka vēc guoj plaknisk ♦ glizans ceļš, kēv bez štollēm plaknisk
- plākstērs** – plāksteris ♦ tīt nav vērts, uzliks plākstēr
- plankmēns** – plankumains ♦ ģīms plankmēns ka apdedzants
- plānprātiš** – muļķis, nejēga ♦ B. I. bi tāds plānprātiš
- plāns** – grīda, klons ♦ galds stāvē plānvidē ♦ Kad tu tuo plān beidzmē reiz slouce?
- plātēs** – plātās, lielās ♦ Kuo tu plātēs a sōv nābdzēb?
- plēg, plēgs** – ugunkura plēnes ♦ ka nēaizdēges, vēš dzēn no ugiņ plēgs pruoj ♦ plēgs iet pa gaisam
- pleidēr** – ceriņi ♦ baltē pleidēr a zied
- pleisans** – plēsums ♦ pleisans i labs priekš līn sēšen
- pleišēs** – plēsējs ♦ lūss i traks pleišēs
- pleiš, pleiš, pleišēs** – plēš, plēšas ♦ gāl pleiš puš ♦ āls pleiš muc puš ♦ Kuo vīn pleišēs viens a uotar? ♦ vēctēs pleiš skāls ♦ burkiņ pleiš duob puš ♦ pleišēs a dārbēm ka apdouzts
- plēksnēn** – plāksnīte no bērza tāss ♦ putans sōv mīdž izuodré a plēksnēm
- plekškukēns** – spāre ♦ Paskates, kas plekškukiņ uz ūdiņ!
- pleķs** – pleķis, traips (netīrumis; sasmērējums) ♦ laukums, zemes gabals; jounē kleitē liels pleķs ♦ šogād tād pleķ apstādē a rāciņēm
- plenic** – plosta daļa ♦ plenic sasiets ka buķet
- plēns** – dzirkstis (no ugunkura) ♦ ka uzpūš vēš, plēns iet pa gaisam
- plēsams** – plēsums ♦ jauzpleiš plēsams priekš linēm
- plēš** – plēšas (kalēja, ērģēļu) ♦ lē puik papūš plēš ♦ vēsal guojād priekš ērģēl plēšam
- plēšēs, plēšēs** – elš, strauji elpo; elsot ♦ plēšēs ka saskriets zirgs
- pletdzielzs, pletižērs** – gludeklis ♦ pletdzielzs a uoglēm ♦ vo uogēls i, jauzsild pletižērs
- pletē veš** – gludina veļu ♦ sainc kambrē pletē veš
- plēzans** – pleznas (pīlei) ♦ pēds ka pīlē plēzans ♦ pīlē plēzans uz lēd gliznēs
- plikkažaks** – kažoks bez virsdrēbes ♦ skruodērs pašūj plikkažak ♦ uzrouj plikkažak mugrē, lē nav oukst ♦ kuo tu a plikkažak staigē pa šlōg, izmirks ♦ kur tu liets laikē ies a plikkažak
- pliksals** – kailsals ♦ uznāc pliksals, nu i krubēž
- plindērt, izplindērt** – izšķiest ♦ dēls noplindrē tēv māj
- plint** – bise, šautene ♦ plint pa kakal ka mežkungam
- plītsdūr** – plīts durvis ♦ plītsdūr valē, uogēls birst uz kluon
- plītspriekš** – plīts priekša ♦ plītspriekš a ḥorgam, esmetēs ugēns
- plītsriņķ** – plīts riņķi, plīts virsa ♦ plītsriņķ nodēgš sārkēn
- plivnēs** – plivinājas ♦ cīrēls plivnēs gaisēs ♦ Vanags plivnēs, sārgē vists!
- plociņ** – lācenes, šķomenes, plocenes ♦ šogād pills purs a plociņ uogam
- plocs** – neliels laukums, klajums krūmos, purvā ♦ mazs plocs, bet ka nobērts a ogam ♦ uzgāj ploč a dzēriņēm ka nobērts
- plodakš** – plāni mīklas plācenīsi, rausis ♦ vakrē es izceps plodakš ♦ ka nav rougs, ta izcep plodakš ♦ sesdien būs japacēp kād plodakš
- plodznēs, plodzantēs** – plīvo, pland ♦ karags plodznēs mastē ♦ aizskrēj, ka lindrak plodznēs
- plōg** – plēve, nosēdumi virs šķidruma ♦ plōg pa virss, kā tād var jēmt iekšē ♦ sūls eskābš, plōg pa virss
- ploģs** – ar cirvi atšķelta bieza skaida, nomalis ♦ tuos ploģs sazāgs malkē
- plouksts** – plaukstas ♦ plouksts pill a pūtēm
- ploukt** – plaukti (ratiem virs priekšējās ass, nodrošina iespēju ratus pagriezt) ♦ ploukt pārlūd vidē puš

plucan, plucant – plucināt, plaucēt ♦ suns plucan tovs pastals pa sētsvīd ♦ es cūkē duo plucants milts ♦ runes plucan pēl ♦ plucan vāršē ūdnē cūkē sārs ♦ plucan vill, lē var sakārst

plucnams – ar vārošu ūdeni aplietas pelavas (siena ziedi, nātres, milti) lopbarībai ♦ es plucnam duo guojam katar dien

plukšs, plukš – dzija, iegūta no veca, novalkāta adījuma, auduma ♦ tas pusvadmal būs švaks, no plukšem ♦ no plukšem oud grīdsdeķs

plukt, noplukt – plukt, zaudēt krāsu ♦ tas ancuks tāds noplucs izskatēs

płāv – płava ♦ ka płāv būs nopłouts, ta jems vakar

płāvęs – pławęs ♦ vēcēs Bubats bi viens varēns płāvęs

pławšķūns – šķūnis płavā sienam ♦ pławšķūn taisē tād šķirbēn

płekst – runā muļķibas ♦ tu nēklouses, kuo tie sievs tur płekst

płiekans – novadējies (dzēriens, alus), slikta dūša, paģiras ♦ tas āls tai spanne i płiekans, elaiž priš ♦ uotré dienē peic dzēršen tād płiekan dūš ♦ a tuo tāpiņ paliek tād płiekan dūš

płorr – biezis, samaisīts šķidrums ♦ tād māl płorr, ka nē izbrist

płumpę, płumpt – dzer (ilgi płēguro), dzer bez vajadzības, ilgi un daudz ♦ płumpę āl ka teļš ♦ Cik ilg tu płumps tuo tāpiņ? ♦ vīr kruogē płumpę āl

płuncnęs, plunčnęs, płuncantes – skalojas (ūdens), plunčojas (bērns) ♦ putar płuncnęs pa kuņģ ♦ Rō, kā viš płunčnęs pa vann! ♦ bēn płuncnęs pa ball ♦ Kann nav pills, rō, kā płuncnęs! ♦ ūdens płuncnęs pār pa kant

płurk, płurkę – steidzīgs, steidz; sasteidz ♦ płurk pe dārb nēgeld ♦ nēvis strādniks, bet īsts płurk ♦ Kuo tu płurkę, kas tēv kapē! ♦ Kuo tu płurkę, strādē rām un kārtig!

płurkst – runā muļķibas ♦ płurkst, ka nēvar nē aizkloustēs

płūtans, płūt – caureja ♦ japłūtē nav, bet cour iet ka ūdens

puods – sena svara vienība ♦ tas sver vēsal puod un vel kād mārciņ

pōds – vecas lupatas, novalkātas drēbes ♦ pill istabougš a vēcam podam

podžnēs – taisās, vīkšas, uzpošas ♦ podžnēs žīglāk, krēsal nāk virsē ♦ Kuo tu podžnēs gar spieģel ka joun meit!

pojen, pojens – pojene, peonijas ♦ noķekes ka tād vēc pojēn ♦ pojēns zied tā priekš Jāņem

poks – bakas ♦ felšērs estādē poks

puols – polis ♦ priekš kār savēd puoļ strādniks no puolem

poltraks – veci, lieli svārki (žakete), apmetnis ♦ uzvēlk tēv prak, tokš būs kāds poltraks mugrē

poncks – vecas lupatas ♦ tuos poncks atduos lupatžīdam ♦ uzsviež tuos poncks uz bēnik

pondzēls, pindēls – paunas, saiņi ♦ sanāc pondzēls pills vēzams

poniņ – izolatori (elektrības stabā) ♦ puiks a akmiņem sasitš poniņs

puop(?) – kūdra, kūdraina augsne, sausa, ar zāli neapaugusi ♦ tād puops zēm vien i ♦ prātīg a ugiņ, ka nēaizdedzan puop

puopiš – Popes pag. iedzīvotājs ♦ mums skuolē a bi viens puopiš

porg, purg – paresninājums (līdzīgs mezglam), uzbieznējums ♦ tād porg cour couram nēizvērs ♦ pelīdzan, tād purg nēkur nēgeld

porūzs – siltumnīca ♦ porūzs i tik muižē

puosams – kēdes posms ♦ viens puosams tai kēidē tāds švaks, sarūsēs

puosams – posums, vieta płavā vai ganībās, kur izcirsti krūmi ♦ šis puosams būs priekš gānkļem

puost – cirst krūmus, atvasājus; izcirst krūmus płavās vai ganībās ♦ peicpusdien ies puost gānkēļs ♦ jasāk puost aplouks, saougš krūm ka biezis ♦ puiš aizgāj płāv puost

postmark – pastmarka ♦ uzklēbē tik postmark, nēaizmirst ♦ nēaizmirst tik uzelipant uz kuvēr postmark

postniks – pastnieks ♦ postniks tagad brouc a outiņ ♦ sniegs saputants, postniks nēvar izbrist

posts – pasts ♦ kādreiz posts bi Kadiķ mājē ♦ posts tagad i vēcē muižs stalle

pougers – paugurs, uzkalns ♦ pougers i tāds mazs uzkalniš ♦ kanger i tād smilš pouger ♦ pouger virsē viss soulē izkalst ♦ māj jabūvē tai pougrē

poukērs – pēcpusdiena, novakare ♦ nu i rudēns, poukēr tād īss

pounēs, pountēs – saiņoties ♦ sasien tuos pouns, es aiznēss

pouns – paunas ♦ žīdam liels pouns a mantam ♦ Kas tov pa poun mugrē? ♦ pouns mugrē ka nābgam

pounžīds – apkārt staigājošs žīds ar paunu ♦ Josk bi pounžīds, staigē apkārt a poun

pourēnc – pavārnīca ♦ dābs a pourēnc pa ribam

pours – pauris, galva ♦ man i vēcs, dulls pours

pousērs, pousars – pavasarīs ♦ «ju pousars āre, sniegs iet zemē» (Ernests Dinsbergs)

pout – olas, pauti ♦ sainc vēd pouts uz tīrg ♦ Līžēls aiznes sōvs pouts uz tīrg

povad – pavada ♦ ērzelē a povad nēvar siet, vajag ķeid ♦ povad piņēs zirgam pa kājam ♦ kumēls salēpē povad

pramīš – dēļa malas, uzlaistas virsū otram dēlim ♦ tuos dēls šālē pramīš

prasēb – prasība ♦ viš taisēs pret mān pe tiess cēlt prasēb

precšnēs – precēšanās ♦ peic Mārtiņem i tāds precšnēs laiks

Prics – Fricis ♦ manam tēvam bi Prics vārdē

priekškājs – priekšējās kājas ♦ kā tas kēv mēt rikšdēms priekškājs

priekškarnam atslēg – priekškaramā atslēga ♦ divpūd priekškarnam atslēg ♦ priekškarnam atslēg ju nav priekš zagēl

priekšluog – priekšlogi, dubultlogi ♦ priekšluogs pa vasar nēm āre

priekšniks – priekšnieks ♦ juo vairāk priekšnik, juo sliktāk ♦ man dēls i liels priekšniks

priekšpuiss – priekšstrādnieks ♦ priekšpuiss bi sainik vietē

priekšseidtēs – priekssēdētājs ♦ katrē kolkōzē bi priekšseidtēs

priš – svaigs ♦ tu izskatēs tāds tīr priš

proul – prauli ♦ prouls vajag bišdūlēm

prōv – paraugs ♦ piennicē nēm pien prōv

prōvt, prōvē – mēģināt ♦ paprōvē, kāds man tas āls i padevēs

prūš, prūss – prusaki, tarakāni ♦ prūš var nomait a mīnpulver ♦ jaiznes skalbunt a prūšem āre, sale

pūc – pūce ♦ pūc vaid, kāds mirs nuost

puc! pu - cī!, pucan – rīdīt suni ♦ Puc, pu - cī Duks, jēm ciet! ♦ papucan sūn uz aitam

pucnāzs – bārdas nazis ♦ man i kalē kalts pucnāzs

♦ tas pucnāzs man no tēv ♦ a pucnāž nu vairs bārzd nedzen

pūčēs, pūčtēs – mokās, garlaicīgi gatavojas; sten

♦ viss vasar jāpūčēs a tuo vēll grāv ♦ pūčēs ka vēc meit uz kāzam ♦ pūčēs ka vist uz dēšen

Pufaikciems – Dundagas MRS ciemata iesauka

♦ Pufaikciem uztaise gucuļ

puspuiss – iesācējs, strādājot par puisi ♦ no luopgān pa puspuiš

puiss – laukstrādnieks ar algu naudā (papildus vēl ēdiens, apģērbs), parasti neprecējies ♦ Pruls bi pe Ding pa puiš

pūk – pūka ♦ pills dārzs a cūkpieņ pūkam

pūkēns – pūkains ♦ pūkēns ka putanbēns

pukēs, puktēs – pukojas, sirdās ♦ pukēs ka vēc vecan ♦ kuo līdz puktēs, kas būs, būs

pukēduobs – puķu dobes ♦ vists izkašēs pukēduobs

pukkāpst – puķu kāposti ♦ tārp apēdš viss pukkāpst

pukēpuods – puķu pods ♦ nopirk no žīd pukēpod ♦ tāds labs māl pukēpods

pukēs – puķes ♦ tais mājēs, kur meits, tur pulk pukēs ♦ mājēs visapkārt oug pukēs

pukēs – pukēs ♦ apakēllaikēs pukēs i ness mant ♦ bēnēm pukēs skrej pa gaiss rūkdams

pukzirniņ – puķu zirni ♦ pukzirniņ smuk smird

pulkstēns – zvaniņš, ko sien pie zirga aizjūga ♦ brouks ciemēs, japesien pulkstēns

pulkstiņtaistēs – pulksteņmeistars ♦ vēcēs Štob bi pulkstiņtaistēs

pulvērs – pulveris ♦ aptēķe man edēv gālssāp pulvērs

puļķs – puļķis ♦ aizsprouž dūrs a puļķ ♦ Aizbīd tuo couram a puļķ!

pumpēr – pumpuri ♦ pumpēr uzbriedš, nāk pousars

pumps – pumpas ♦ uz ġīm sasmetšes pumps

pumps – sūknis ♦ sēnāk pažarnik a ruokam pumpē ūdiņ

Pūmsmežs – mežs, sākoties Muļu ciemam ♦ Pūmsmežē bi varēns egēls

pumst, nopumps – pampst, nopampis ♦ uzgnuznē kāj, nu pumst

pundērs – pūznis (lapseņu) ♦ pažuoblē liels svapstiņpundērs

punktierēt, punktierēt – gudrot, gudro ♦ tu punktierē akal kāds pekstiņs

puņķ, puņķēns – iesnas ♦ Rō, kāds puņķēns bēns! ♦ puņķ tēk pa lūp uz lēj, noslouk dēgan

puņķlupats – kabatas lakats ♦ sēnāk bi tād liel, sārkēn puņķlupat ♦ ebīd puņķlupat kābtē

pupeids – pūpēdis ♦ pupeiž viss plāv pills ♦ pupeids liels ka bēn gāl ♦ aitgānkļes saugš pupeiž ka biezs

pupēns – pupaina (ar lielām krūtīm) ♦ pupēns meitans

pupigs – pupīga meita (ar lielām krūtīm) ♦ tād pupig meit ka prieks

pūpliņ, pūpal – pūpoli ♦ agers pousērs, pūpliņ pill kārkēl ♦ ruoks mīkst ka pūpliņ ♦ bits iet pūples ka trak

pups, pup – krūtis, pupi ♦ pasrougēs, kas tam meitnam pa pupēm ♦ pup avien japaroug, ta viñ briest

pupvest – krūšturis ♦ tād muodig pupvest nuo zatinē

pūr – ziemas kvieši ♦ pūr labāk oug māl zemē

pūr – purvi ♦ Kougē pūr vien i

purant – purināt ♦ suns puran vēc zaķād

purgēs, pūrgtēs, pūrgt tīkals – purgāties; izlasa zivis no tīkla, purgājas ♦ kuo tu purgēs, palaiž mān, es parāds ♦ sievs pe laivam purģē tīkals ♦ kuo tu purgēs, kēr pills soujs

puriņ – purenes ♦ pill lēj a puriņem ka dzēltans

pūrkēls, purkēls – neliels purviņš, purvaina plāva, staigna vieta ♦ tai pūrkēlē grīselis vien oug ♦ vīg ju tik tāds pūrkēls vien i

pūrkēl – drudzis, drebuļi ♦ tād pūrkēl iet pa koulēm

pūrlād – pūra lāde ♦ dīv vīr knap var kustant to pūrlād ♦ mātē bi Skujīņ taist pūrlād ♦ vēclaik pūrlād a gailēm ♦ apakēllaikēs katrē meitē bi pūrlād

purnēs, purantēs, purant – plandās, purinājas ♦ Rō, ka veš purnēs vēje! ♦ putanbiedkēls vēje brang purnēs ♦ purnēs ka salijs suns ♦ tā steidzēs, ka lindrak purnēs ♦ Vo kād lap purnēs kuokē?

purpan, porpan – purpina ♦ vēces kout kuo purpan bārzdē

pūsals – pūslis ♦ tā ju var pūsal pārplēst ♦ tabakmak taisē no cūk pūsal ♦ tikdoudz nedzer, pārpleis pūsal ♦ uzpūtēs ka īsts pūsals ♦ pūsals perietēs, jaiet aiz pakss

pusčetēr – pusčetri ♦ pulkstēns rād pusčetēr

pusdienlaiks – ēdienreize pusdienās ♦ muižkalpēm dīv stund pusdienlaiks

puskažaks – puskažoks (īss kažoks) ♦ pajem man puskažak, lē nav oukst

pusmuc – puse no mucas ♦ uz vasar pajēm pusmuc siļķ

pusuotar – pusotrs ♦ viš viens pats i pusuotar vērts

pusrātē – nepabeigts (darbs) ♦ dārb ju nēvar atstāt pusrātē

pussprādzs – lamu vārds ♦ uzduod a pātag, vēlkēs ka tāds pussprādzs

pussvārč – gariem lindrakiem līdzīgs dubults vadmalas apmetnis, ko sievietes lietoja aukstā vai lietainā laikā ♦ ganēs pajem māns pussvārčs, taisēs uz liet

pūstēs, atspūstēs – atpūsties ♦ kapē vārs pūstēs

pusvadmal – pusvadmala ♦ nooud ganpuķē pusvadmal kārt

pūš ļipē – pūt ļipā (izteiciens) ♦ pūš ļipē ka rāg taisēn

pušams – pušums, caurums (vaina, ievainojums) ♦ tov uz mugar prāķam liels pušams ♦ suns sōv pušam izlaiz ♦ pušams nērēt un nērēt

pūšes – pūšas (elpo) ♦ paskates, vo vēces vel pūšes

pūt, pūtēns – tulzna, tulznains ♦ pirmē dienē pe dārb, pūts pill souj ♦ strādnik cilkam pūtēns plouksts ♦ ruoks pe dārb nav perādš, dabē soujēs pūst

putan – putina sniegs; mantu izputina ♦ trešē dien putan ka traks ♦ sniegs putan ka acs nēvar dābt valē ♦ dēls izputan tēv mant uz āter ruok

putanbēn – kaut ko sajaukt, izdarīt aplamu ♦ tais rēķnamēs tu i sataisēs putanbēns

putanbēns – putna bērns ♦ putanbēns izkrits no mīdž

putanbiedķels – putnu biedēklis ♦ uzirkte dārzē putanbiedķel ♦ putanbiedķel sastelt kīrškuokes ♦ tu var pepellantēs pa putanbiedķel ♦ putanbiedķels, lē strāzd nejet kīršes

putanmīdzs – putnu ligzda ♦ žāgtē i liels putanmīdzs ♦ durpriekšē krūmē i putanmīdzs

putans – putns ♦ liels, balts putans ka gulbs ♦ kāds raibs putans ♦ kāds putans, tāds meldiš

putar, skābputar – skābputra (Kurzemē) ♦ sadzerēs tik putar, ta nēslāps

putarkatals – katls ar ēdienu ♦ esmēl eidan, putarkatals i uz plīt

putarspans – spainis skābputrai ♦ putarspanns būs vajdzigs uz plāv līdz

pūtēls – īpaši sagatavots miltu maisījums rūgušpi enā, strebjams ♦ pūtēls plāvē i tāds brangs paeidans ♦ pūtēls i brangs pastrebīmēs

pūtēlmilt – milti pūteļa gatavošanai ♦ pūtēlmilt i ebērt kistē

putēns – putenis ♦ putēns sākēs poukré

pūtējs – pūtējs (orķestra dalībnieks) ♦ pūtēm vajg lābs plouš

putķel – putekļi ♦ putķel ka rijē

putrēm – putraimi ♦ putrēm biezputar ♦ putrēms tais no miežem, ouzam ♦ putrēm i kistē, egrāb ♦ satais sudmales putrēms

putrēm dēss – putraimu desa ♦ putrēm dess i labs vēclaik paeidans

putrēmzup – putraimu zupa ♦ vakriņēs eis putrēmzup

pūvkēl – puvekļi ♦ no rāciņem pūvkēl vien tik atlikšēs ♦ pārdur ougiņ, lē pūvkēl noskrej

puzzāl – plauj sienu uz pusēm ♦ pajēm plout plāv uz puzzāl

puzzuol – pazole ♦ kurpniks pesit zābkēm puzzuols

R.

rāciņ – kartupeļi ♦ savākē rāciņs kriečē

rāciņ biezputar – kartupeļu biezputra ♦ rāciņ biezputar a dradžēm

rāciņ pančiņ – kartupeļu pankūkas ♦ sarīvē rāciņs un izcep rāciņ pančiņs

rāciņkriecs – kartupeļu kurvis, grozs ♦ vēctēs nopīns rāciņkriec ♦ Ārnolds pin lābs rāciņkriecēs

rāciņlaiks – kartupeļu rokamais laiks ♦ labs rāciņlaiks, soul rit pa zemsvirss

rāciņlastēs – kartupeļu lasītājs ♦ paaican talkē rāciņlastēs

rāciņmaiss – kartupeļu maiss ♦ rāciņmaiss apkrits, rāciņ izbīrš

rāciņpūrs – kartupeļu pūrs (ap 47–49 kilogramu kartupeļu) ♦ palīgēm maksē rāciņpūr pa dien

rāciņsēkal – kartupeļu sēkla ♦ rāciņsēkal saber stirbē

rāciņstīrb – stirpa, kartupeļu bedre ♦ jaapmet rāciņstīrb a sūdēm, lē nēsasalst ♦ mežkuils uzlouds rāciņstīrb

rāciņstumps – kartupeļu biezputras stampa ♦ biezputar sastumpē a rāciņstump

rāciņvāgs – kartupeļu vagas ♦ mežkuils izracis rāciņvāgs

rāciņzēm – zeme kartupeļu stādišanai ♦ rāciņzēm pousar i jakārtē (jāpārār)

rādiš – radio ♦ lielāks rādiš, labāk var dzīrdt

radniks – radinieks ♦ viš i mans radniks no māts puss

radzant – steidzināt ♦ kuo tu mān radzan, es ju nēies pārsplēstēs ♦ tu mān nēradzan, vo nērēdz, ka es pats steidz ♦ nēradzan mān, es vairak nēvar

ragsliecs – ragavu slieces ♦ ragsliecs nodīlš, jaluoc jou

Raibel – Raibaļa ♦ vēc Raibel i dikt pienig guoj

raibēs – raibais ♦ raibēs jērs pazūds ka ūdnē

rakērs – kritušo lopu ādu vilcējs un apracējs
♦ rakērs nav nēkāds guod amats

rams – blukis budeļos gājējiem ♦ Lē sievs vēlk tuo rām!

rankēns – rievains ♦ sējam pēveļ a rankēn rull

ranst – gabals (daļa no vesela), nomērīts gabals
♦ vēsal ranst no valst noeidants ♦ norantē brangē ranst no cūkcēnkel ♦ līdz to ranst, vairak nē

rant, rank – svītra, švīka, iezīmējums ♦ novēlk kārtig rant ♦ tu tēš tik pa rant ♦ Zāģē pa rant, vo tu stulbs i, ka nērēdz!

rant, rantan – pērt, pēriens ♦ norantē to puik
♦ ganpuikē vajg rantans ♦ nu tu no māts dābs rantans

rantkuoks, rantštuoks – iegriestu zīmju koks
♦ vagērs erantē rantštokē dien

raņic – soma, mugursoma, zaldāta soma
♦ mūrnīk meistrēm raņic a daiktēm

ratēns, ratin – vērpjamais vai spolējamais ratiņš
♦ kam ta tagad vairs vaig ratiņ ♦ kas nu vairs māk ratiņ uzaist

ratpakeļ – ratu aizmugure ♦ puik izkrit no ratpakeļ

ratsmēr – smēre ratu riteņiem ♦ dār a var jēmt pa ratsmēr

rougēs, roudztes – skatās, raugās ♦ Kuo tu tur rougēs, vo kāds nāk? ♦ Kuo tu tur rougēs, tur nēkas nav! ♦ rougēs a abam acēm

rouķs – rauklis krūmu griešanai ♦ Vo kāds tagad māk rouķ nokalt?

rouš – rauši ♦ katar dien māt rouš nēcep

ravamzāl – izravētas nezāles ♦ ravamzāl pasvied cūkam aizgaldē

rāvt – ravēt ♦ dārz vajag rāvt ka bail ♦ zēm nosvilksēs, vārs dārzē rāvt

recant, recnēs – valstīt, valstīs ♦ recnēs pa gult

redēl – trepes, kāpnes, vārti, no riķiem urbti
♦ Ro, kāds aitsaizgalds no riķem, no redlēm!
♦ redēl a urbtēm virbēm

redēls, ratredēls – ratu sāndēļi, no riķiem urbti
♦ tie sīkam pa redēļstārpam izbirs

rēdniks – zirglietu šuvējs ♦ es pats i labs rēdniks, tēs emācē ♦ Moik a Freiman bi rēnik

reimatisams – reimatisms ♦ koulēs esmētes reimatisams ♦ sadabē reimatisam

rēmdans – remdens, drusku silts ♦ pirt vel i rēmdans, ej nosmazgēs ♦ ej maztēs, ūdens vel i rēmdans

rēn – rene zem pažobeles ♦ japeliek rēns, lē ūdens sienmāls nēmaitē ♦ apakēllaikēs rēns cirt no apeļkuok a kapēl

rēngals – cilvēka sūds ♦ aiz pakš tād rēngel ka kouns

rentniks – rentnieks ♦ eliek sove mājē rentnik
♦ pajēm mājēs pa Jurģēm rentnik

reñg – reñge ♦ tik liel reñg ka siļķs

rēp – riteņa apvalks (dzelzs, gumija), riepa
♦ saplēs ritīn rēp ♦ ratēm rēps bi no dzelz

reps – tabakas, naudas maks – ādas kulīte, aizvelkama un aizsienama ♦ tāds reps, kur pusmārciņ tabak var ebīdt

rēsans, rēsnēs – resns, resnais ♦ rēsans ka vien ball ♦ Dēsmares bi tik rēsans, ka pa divēm nēvarē apķert ♦ tik rēsans ka pa durēm nētieki iekše

rests – restes ♦ cietmam luogēs i rests, lē nēvar izmukt

rešķs – metāla skrāpis koku aizzīmēšanai ♦ viens a rešķ un dastmēr, uotars a lap

rībs – ribas ♦ nokrit uz lēd un pārloud rībs
♦ žāvts rībs vār zirniņrāciņš ♦ rībs puš ka skalgen ♦ kuo koujēs, nu i pašam rībs zīl

rīdant, rīdan – rīdīt (suni), rīda ♦ Kuo tu rīdan tuo sūñ? ♦ ganpuik rīdan sūñs uz aitam
♦ parīdan sūñ aitēs, tie iet uz sēj

rīds – nomestas, izsvaidītas lietas ♦ pevāķē tuos rīds, cilak smejēs

rīdt, norīdt – sakārtot, novākt ♦ noridē krōds
♦ lē meits noridē galā

riekams – aužamo steļļu piederums – rupju koka virbu ķemme ♦ vēll ķierēm saēdš riekam

rietan, rietant – rietināt ♦ priekš sloukšen atrietan tuo guoj

Rīg – Rīga ♦ Kurš ta tagad nav redzēs Rīg!

rīgdrān, rīkdrān – trauku lupata ♦ sūñ izvazēs rīgdrān

rīj – rija ♦ rīj taisē tālak no citam ēkam ♦ Vo ta kād rīj vairs i?

rijskrāss – rijas krāsns ♦ rijskrāš kurnē, ka žāvē labēb

rīk – zirga sakas ♦ uzliek kēvē rīks ♦ rīks pakaran uz vādž

rīkēl – rīkle ♦ tam gan i rīkēl ka māctēm ♦ tam gan i rīkēl, bļouj ka nē aizkloustēs ♦ rīkēl ka brūzs buļlam ♦ tam i rīkēl ka bazūns tour

rīkst – rīkste ♦ priekš bēnēm rīkst aiz vērbalk

rikt – pirmsais, otrs ēdiens; labot ♦ trīs rikts uz galda, ka pa kāzam ♦ tu man sariktē tuo vēllpēd

rīķ – egļu zari pītā žogā: izgatavots ar trim kārtīm, 1,5 – 2 m augsts ♦ vajg rīķ žuog saprāvt ♦ kārts žuogam sapūjš, bet rīķ vēsel

rīķ žuogs – žogs no rīķiem ♦ rīķ žuogam nē vist, nē sivans nētieki cour

rīm – rīma, izēdājs ♦ dzēn iekše ka tāds rīm

rīmes, rīmtēs – izdodas, sanāk, labi veicas, labi saderas ♦ prieks pašam, ka dārbs rīmēs ♦ mums divēm dārbē tā lāb rīmēs

rīmt, rīmē, rīm – sacerē, dzejo, dzejolis, dziesma ♦ tu tā rīmē ka pats skuolmeisters ♦ rīmē rīms ka pats māctēs ♦ tam i nags, māk rīms rakst ♦ tik sērig rīm, ka asars birst

riņķs – riņķis; laulību gredzens ♦ buļlam riņķs nāsēs ♦ jounē apsmainēs a riņķem

rip – ripa ♦ puiks pa cēl sit rips

risan, risnēs, risant – risina, irst ♦ parouj tik aiz dieggāl, tad izrisansēs ♦ nēm un risan no vien gāl

ritē – ritā ♦ ritē būs liets, mīzal vēš

ritiņbroucēs – riteņbraucējs, velosipēdists ♦ labs ritiņbroucēs, pa stund līdz Dundag ♦ es ju bi tāds labs ritiņbroucēs

rītpuss – no rīta, dienas sākums ♦ sāks rītpusē, ta ju galē

rō – re, redz, rau ♦ Rō, ka pīls plodznēs pa ūdiņ! ♦ Rō, kur viš i paslēpēs! ♦ Paskatēs, rō kāds kukēns!

Rō nu – izsauciens ♦ Redzi nu!; Rō nu, es ju tov teic!

ruobs – darba vieta, iespēja ♦ viš i muižē labē ruobe

rodmens, rodmiš – gaļas liesums ♦ uzkuož rodmiņ ♦ viss uz tuo rodmiņ kārig, kas tad eis speķ

ruok, ruoks – roka, rokas ♦ še ruok, būs droug ♦ dārzē rāvdēms, ruoks paliek nokrupš

ruoksnoud – rokas nauda, daļēja apmaksa iepriekš ♦ žīds man edēv ruoksnoud

ruokspulkstēns – rokas pulkstenis ♦ tagad ruoks-pulkstēns i katrē skuolspuikē

roku – redzi, tur ♦ Skatēs, roku, tur pē šķūn!

♦ Roku, kur viš elīds!

ruons – ronis ♦ gul izlaidēs ka ruons soulē

ruor – caurule ♦ saruok zemē jouns ruors, būs tīrs ūdēns ♦ ruor sarūsēs, jamain ♦ Duntķe ūdiņ-vadam ruok plastmass ruors

ruoz – roze ♦ estād dzēltan ruoz

ruban, rubant – rubināt (dabūt ārā no zemes, izrušināt) ♦ jaaprōvē parubant jounē rāciņ

rubēls – rubulis ♦ Vo ta kriev rubēls bi kād noud? ♦ tas maksē gandrīz rubēl

rucnēs, rucantēs – grozīties gultā, nemierīgi guļ ♦ Kuo tu rucnēs, vo tēv lietiš jāj? ♦ Kuo tu rucnēs, vo tēv bluss kapē? ♦ Bēns rucnēs, vo vīn bluss nēēd?

rugaj – rugāji ♦ kombains pamet gārs rugajs

rūgšpiens – rūgušpiens ♦ pūteļ emais rūgšpienē ♦ pestrēb rūgšpien pe siļķ a rūšēm

rūgtams – rūgtums ♦ sirdē sasmetēs tāds rūgtams

ruint – griezt (ar neasu nazi, zāgi, cirvi utt.) ♦ Kuo tu tur ruinē? ♦ ruinē, ka kouns rēdzt

rukams – ķekatās velkamais blukis ♦ dikt liel pajēmš tuo rukam ♦ rukam vēlak jem un sadedzan

rukīt, rukē – rukāt, strādāt ♦ Nēsutes, jem lāpst un rukē valē!

rullēs – veļas ♦ puiks rullēs no kallan

rulls – veltnis ♦ uztais rankēn rull, tad tu tuos arēm kunkēls saspies ♦ rulls sapūjs, jatais cits

rūm – vieta ♦ dabē rūm pe kaimiņem, pašam un luopēm ♦ tam i rumps, kas aizjēm rūm

rumps – rumpis ♦ rumps ka lāčam

runcs – runcis ♦ liels, peliks runcs ♦ slinks ka runcs ♦ smuks, dzīprēns runcs

runčes, runčēs – valstās, valājas, mīlināties ♦ Tie dīv tik mīlig runčes! ♦ runčes pa gult ka brūtgans a brūt

runsvīrs – vēlēts deputāts, pārstāvis ♦ Nav gan jēg no tiem runsvīrem!

rūnt – runāt ♦ tad nu gan var rūnt, ka māctēs

rūs – rūsa (korozija); tāls zibens ♦ lemeš nosmērē a eļļ, citād rūs ♦ rūs briedan labēb

rūš – sīki kartupeļi, vārīti ar visu mizu ♦ eis rūš

rūšrācīn – vārīti kartupeļi ar visu mizu ♦ saeisēs rūšrāciņs a siķik ♦ eis rūšrāciņs a siķik un rūgšpien slapnam

rutaks – kūlenis ♦ bēn plāvē met rutaks ♦ met rutaks ka cirkē klouns

ružant, ružantēs – irdināt, uzirdināt, rušināt ♦ peic liet vajg duobs uzružant

S.

sačakré – samaitā ♦ puik sačakré mān pulkstiņ, vairs nejet

sačokert – sabikstīt ♦ Sačokré plīte ugiņ!

sadrūnķt rāciņs – samīcīt kartupeļus ♦ sadruņķē, rāciņs priekš rāciņ biezputar

sadukré – sadunkā ♦ Sadukré, lē nēaizmieg!

saguodt – sakārtot ♦ Jēm saguode sētsvid!

sagrābsts – labības, siena sagrābums pēc lauka, plāvas novākšanas ♦ sagrābsts uzsviež čupam uz gāl

sagrābt sien gableš – izārdīt plāvuma vālus un sagrābt sienu gabalos ♦ Peic bruokstam ej sagrāb sien gableš!

sagruzdēs – sagruzdejīs ♦ tas gazar maizē galig sagruzdēs

sagumzīt – saņurcīt ♦ sagumzīts ka ērmōnik ♦ Vo tu tuo bleķ var sagumzīt?

saies pienē – sajuks; nebūs tā, kā vajag ♦ a tuo kukurūz viss rēķnam saies pienē

saiet grīste – kaut kas nenotiek tā, kā domāts ♦ Gan tu rēdzs, ka vis tas būšen saies grīste!

sainc – saimniece ♦ sainc souc vakriņēs

sainiks – saimnieks ♦ kārtīgs sainiks malk cirt valsts mežē, sōv skuone

sait – saite ♦ kriečam sait eliek no vic ♦ tas sait pagār, ka nēnoskarēs

sakalts – sakaltis ♦ zēm sakalts ka grab

sakēns – saknes ♦ ciesē viens sakēns vien i ♦ kārkalkrūmam i tāds sakēns ka bail

sakēndārzs – sakņu dārzs ♦ sakēndārz riktē aiz stalū ♦ sainikam jaduo zēm priekš sakēndārz

sakņups – sakņupis ♦ tu tāds sakņups, ka tov kuņģs sāpt

sāl – sāls ♦ sāl buodē vairs nav, viss izpirkts ♦ atnes no buod rupē sāl ♦ bez sāl nēkā nevar izkarantēs

sāl, sāls – sala, salas ♦ ļezrē i pulk sāls ♦ apakēllaikēs Ruoņsāl bi mūs ♦ Kolks bāk i uz mākslig sāl

saldeidans – saldais ēdiens ♦ vēlak dābs saldeidan

salenkšt – saņemt virvi, grožus ♦ Salenkše gruožs kārtīg, nēsamudžan!

sallam, sallēm – salmi ♦ Sallams jem no koudz! ♦ sallem pa kājam ka kulsams ♦ Izkaisēs sallams ka tāds nejēg! ♦ sallams sadzīs uz stalougš ♦ sallam jasadzēn apakēl zem jumt, īne

sallambrādtē – [salmu brādātāji] samīnā salmu pantu, kaudzi ♦ sallambrādtē bi tād lielak bēn

sallamstīrb – salmu stirpa, kaudze ♦ vēš sapuoste sallamstīrb ♦ sallamstīrb i jamāk nokrout

sallamvīr – vīri, kas kulšanas laikā savāc salmus ♦ sallamvīr bi tād več

sallan – salna ♦ šorīt bi biez sallan ♦ šorīt brangē sallan ♦ šopousar sallans nemaz nēbi

sālt gāl – sālīta gaļa ♦ sālt gāl ilg var glābtes

sāljams, sālmēs – sālijums (gaļas sālīšanai) ♦ jaeliek gāl sālmē ♦ satais sālam, lē to cūk var esālt ♦ ka rācēns pēld pa virss, ta sāljams dēr

saļepē – sazelē ♦ vēll kumēls saļepē kēvē povad

samāzgs – samazgas ♦ Samāzgs aiznēs cūke!

Sāmēškāls – kāda kuļmašīnas mašīnista iesauka ♦ Sāmēškāls bi labs mašīnmeistērs

sāmēts – sāmsalietis, igaunis no Sāmsalas ♦ vēcēs Prūls bi sāmēts no Sāmsāl

♦ apakēllaikēs vēd sāmēš pa ganēm un strādnikēm

samorgt – sajaukt, samaitāt ♦ tilts elūd, zirgs samorgē kāj ♦ tu tuo tik samorgē ka nēvārs atpiņķt ♦ Tu man nēsamorgē to meitan!

samudžant – samudžināt ♦ tā samudžants, ka bez pātrēm nēizrisans

sāngabals – kautas cūkas gaļas gabals (no sāna) ♦ tāds sāngabals, ka nēvar panest

sānsildtēs – sieva, blakusgulētāja ♦ nu tov i pašam sovs sānsildtēs

saņukt, saņukē – saņurcīt ♦ saņukē outiņam bleķs

sapans, sapnes, sapiņ – sapnis, sapņo, sapņi ♦ Kāds sapans es sapnēs redzē šonakt! ♦ pa nakt rādēs slikt sapiņ ♦ es redzē nēlāb sapan

sapass – sader ♦ tie dīv sapass ka cimds a ruok ♦ vīn dīv sapass kuopē ka zābakpārs

sapeļes – sapeļejis ♦ siens sapeļes, luop nēēd

sapinkēs – sapinkojies ♦ tie mat tov tād saspinkēs

sapinkēs – samudžinājies ♦ diegs sapiņķes, ka nēvar nē atmudžant

saprašen – saprašana, zināšanas; sajēga ♦ man tais rakstēs nav saprašen ♦ tikdoudz saprašen ka vistē pe kāj gāl

saprāvt, sprāvtēs – sataisīt, sabot, sataisīties ♦ kurpniks spravē zābaks, nu i ka joun ♦ kaleš spravē ārkal ♦ Voi tu man tuos zābaks vārs sprāvt?

sapūjs – sapuvis ♦ jem ka a sapūjšēm pirkstēm ♦ tas siens i sapūjs, tuo tokš luop nēvar ēst ♦ apšē malkiel būs sapūjs ♦ tas bērž miets i sapūjs ♦ nedēļ līst, vis siens sapūjs ♦ slap vasar, luopēdams viss sapūjs

sārms – sārms no pelniem, lieto vejas mazgāšanai ♦ zieps nav, jatais sārms priekš veš ♦ sārms vajdzigs priekš vešmāzgšen ♦ sāram tais no pēlnēm, uzlej ūdiņ un nokāš

sarīmē – sacer ♦ sarīmē vien pērš

sārknes biets – sarkanās bietes ♦ sārknes biets tagad oug tād ka burkiņ

sarūdzan, sarūdzant – saraudzē, saraudzēt ♦ Sarūdzan pien, lē var nokrējt krejam!

sarūsēs – sarūsējis ♦ sarūsēs, ka nēkur likt

sasbučtēs – sabučties ♦ Jem un sasbučēs, nēskounēs! ♦ lūps niez, dābs sasbučtēs

sasdzelantēs – sadzelties nātrēs ♦ sasdzelnēs, un nu dēg ka ugnē ♦ sasdzelnēs nātrēs, ka jabļouj pillē balse

saseidēs – saēdies ♦ saseidēs pill vēdar ka pa nabag kāzam

saskrambt, skrambēns – nedaudz (sīki) saskrāpēts ♦ laktē galdvirs saskrambts

saskrullēs – satinies, savērpies ♦ saskrullēs ūss ka vēcs zaldats

sasloulēs – salaulāties ♦ sasloulēs var tik pe māctē

sasluocēs – salocijies, saliecieš ♦ sasluocēs ka kāss ♦ Sasluocēs, lē var mēr nojēmt!

sasmacs – sasmacis ♦ Kas tād sasmakš gāl var ēst! ♦ istabē tads sasmacs gaisss

Sasmāg – Sasmaka (Valdemārpils) ♦ Sasmāg bi tāds žīd miests ♦ Sasmāg tagad i Valdemārpil

sasmaītēs – samaitāties, sabojāties ♦ damps sasmaītēs, no kulšēn nēkas nēiznāks

sasmuocēs – samocījies ♦ tu a tuo baļķ celšen i tād sasmuocēs

sasoukstēs – saaukstējies ♦ sasoukstēs, paliks slims

saspinkēs – sapinkojies ♦ mat saspinkēs ka pakals

saspodžnēs – sataisīties, apģērbties ♦ Līz nēvar vien saspodžantēs

sasproug – savilktuve, saku savelkamais ♦ **sasproug nogriež no jēlmiņād**

sasproužamatat – drošības adata ♦ **iztrūk knuop, sasprouž a sasproužamatat**

sasprāvtēs – sakārtoties ♦ Voi tu nēvar sasprāvtēs, staigē ka izīrs!

sasprēgēs – saplaisājis (sīki) ♦ sasprēgēs ka miežaizs kukēls ♦ dēl gāl soulē sasprēge

sasprungalt – nospriegot malkas vezumu, sienot ar kēdi ♦ Saprunglē kārtig, sal laikē malk i sklidans! ♦ Sasprunglē lāb tuo malksvēzam!

sasrucnēs – savelkas (guļot) ♦ Tu sasrucnēs, lē man er i rūm!

sataisēs – sataisījies ♦ Sastaisēs, ka var broukt!

sastērst – sabot ♦ Ej sastērstē dārzam žuog! ♦ Tu man sastērstē tiem biksam tuos celgāls!

sastieptēs – sastaipīties ♦ a četērpūr maiss var sastieptēs

sastikt – sastikēt [salikt kopā, apvienot] ♦ sastikt no luptēm dek

sastinēs – satinies ♦ sastinēs lāb vildrānē, ārē i ouksts

sastopt – sabāzt ♦ sastopē viss sien stallougše

sastrakēs – satrakojies ♦ guoj sastrakēs, vajg buļļ

sasvēlkēs – savelkas (lietus) ♦ uz vakram var sasvilktes liets

sasvēlšes – savēlušies ♦ mat sasvēlšes ka pakalērkels

saškobēs – sašķiebies ♦ mājs gals pavisam saškobēs

sašluncan – saskalo ♦ sašluncan tuos biezams

saštukē – sagudro ♦ mums pašem vien būs jasaštukē

sašūpēs – sapelējis ♦ siervalsts apšē sašūpēs ♦ siens sašūpēs, tuo luopēm nēvar duot ēst

satopēlt – savalkāt (zeķes) ♦ pa pārs dienam satoplē zeķs ♦ tāds satopēlts zeķs

satrākēlt – sadiegt ♦ satrāklē, tad sašuj

saturēs, sasturēs – saturies ♦ Sasturēs, kamēr bēn paoug!

saturs – savaldība ♦ tam nu gan nav nēkāds saturs iekše

soudzmēs laiks – lieguma (saudzējamais) laiks ♦ lašēm penācs soudzmēs laiks

souj – sauja ♦ pill souj a pūtēm ♦ pasdzerēs no souj

soul – saule ♦ soul ougše, jaēd bruoksts ♦ soul apstumšēs, pavisam pazūds ♦ soul pasrādēs pa mākiņ stārpam ♦ soul ju vīram līdz kāmšēm, bruokstlaiks klāt

soulēns – saulains ♦ ārē soulēns laiks, siens žūst ♦ laiks soulēns, jasteidz uz plāv soussienē

soulguozs – saulgozis ♦ čūks meklē, kur i soulguozs ♦ bišspriet sasmetēs soulguožē

soulsapakš – gaisma pēc saules rieta, novakars pēc saulrieta ♦ vel var rēdzt, vel i soulsapakš ♦ apakeļlaikēs ļouds sveitē soulsapakš ♦ pa gaviņ sveit soulsapakš

soulspuķs – saulespuķes ♦ soulspuķs griež gāl soulē paklē

soulssvec – deviņvīru spēks ♦ sažāvē soulssvecs priekš tēj

soulssirrēms – salessargs ♦ soulsširrēms uz gāl ka kādē dāmē ♦ nu ju soulsširms nav muodē

sousams – sausums ♦ šovasar bi tāds sousams ka briesams

souskēļ – sausas, nokaltušas egles ♦ viss tuos souskēļs jem pa malk

savākt – savākt ♦ Vo tu nēvar tuos bēns savākt?

savālt sien – sagrabt sienu vālos kraušanai ♦ izžūjs i, jasavālē siens vālēs

savaņgt – savākt (pies piedu kārtā) ♦ viš grib mūs a vār savāņgt

savēkēts – sadzerties ♦ savēkēs putar pill vēdar

savīts – sažuvis; savītis ♦ tie ābēl tād savītš, istabē stāvēš ♦ ģīms savīts ka pagaišgad ābēls

savirps – sažuvis, savirpis ♦ ābēl uz pousarpuss tād savirpš ♦ tov tas ģīms savirps ka ābēls

savocan – saņurcīt ♦ savocan ka tabak mak

savonķan, savonķant – nekārtīgi, sasteigtī satīt, ietīt, savīstīt; saņurca, samudžina ♦ Savonķan tuos lūks mučklē! ♦ savonķan vienē mūžklē ♦ tu tuo dzīj tik šā tā savonķan

saziedēs – saziedējusi (maize) ♦ lāb rudzmaiz nēkad nav saziedēs

sazorģe – nelikumīgi savāc, pievāc, savelk mantu ♦ viš māk priekš sēv sazorḡt ♦ sazorḡes visāds krikams, pats nēzin, kur liks

sazvindzs – sasutis (koks) ♦ zarēns un sazvindz, nēkā pārskaldt

sažūjs – sažuvis ♦ ābēl uz pousarpus i tād sažūjš

sēb, nosēbē – vēlu, novēlo ♦ Kapeic tik sēb atnāc? ♦ Kapeic tu akal nosēbē stund? ♦ es būs mājēs tā sēb ♦ sēb esvēlkēs, būs ju tumš

sēdel – sedli ♦ man bi sēdel no karlaikēm ♦ bez sēdlēm grūt jāt

sēdolk, sēdulk – sedulka (zirga aizjūga piederums) ♦ apkalt sēdolk, spuožs ka čigaiņam

sēdolksiksān – sedulkas siksna ♦ kumēls saļepēs sēdolks siksān

sēg – sega ♦ šis sēg man i māts ousts

seid – sēž ♦ seid uz krēsal ♦ seid krēslē ka ķeizars ♦ viš seid cietmē ju lāb laik

seidamdēls – dēlis sēdēšanai (ratos) ♦ seidamdēls
a čubmaiss

seidkēls – sēdeklis ♦ uozal klucs pa seidkēl

seidmēs – sēžamais ♦ seidmē pajēm pats
♦ seidmēs janoslouk, bēn nopēgeš ♦ eliek rateš seidmē

sēj – sēja, jaunie labības asni, labības zelmenis
♦ buk ēd sēj nuost ♦ buk nāk rudiņš uz sēj gāntēs ♦ sēj ka vēlans

sēkal ābliš – sēklai atstāts abolinš ♦ sēkal ābliš sakrits lažē

sēkal, sēkals – sēkla, sēklas ♦ es tov var eduot kād pūr sēkal ♦ uz tīrg var nopirkt sēkals
♦ kārtigam sainikam stāv dīv gād sēkal
♦ janopērk puķsēkals

sēkalrāciņ – sēklas kartupeļi ♦ sēkalrāciņ pagrabē sadīgš ka briesams

sēkals – sekls ♦ te var pēldtes, te i sēkals ♦ te i sēkals, ūdens pīlē līdz pus sān ♦ tas beder i tāds sēkals ♦ tik sēkals, ka nē pastals nēpesmēl ♦ plat up i sēkals

sēkels – sēklis ♦ Kolksragē sēkels no rāg līdz bāk
♦ tur nēstūre, uzskries uz sēkel

sēks – zaļbarība ♦ paplouj lēčs sēkam

sekst – sekste ♦ noskāvšes, ka seksts asinēn

seks – plankumains zirgs ♦ Pipram seķ zīrg vien bi

sēnals – sēnalas ♦ sēnals izeidnē luopēm

sēnalzāks – sēnalu zaķis (nicinoši) ♦ tas nav strādniks, bet īsts sēnalzāks

sēns – sēnes ♦ salasē sēns pills rat redēls ♦ rudiņ guojs plavēs sēns vien meklē

septembērs – septembris ♦ septembērs i skuols mēnēs

septiņ – septiņi ♦ septiņ uz vien cirtan

Septiš – dzimtas iesauka ♦ Līberķ mūspuse souc pa Septiņ

sēr – nelielis lietus (mākonis) ♦ tas i nieks, tād māz liets sēr

sērsan – sērsna ♦ buk nodīrē kājs tādē sērsne

sēsdien – sestdiena ♦ sēsdien viss ies pirtē

sēsklamats – sesku lamatas ♦ uzstells stallē sēsklamats

seš – seši ♦ seš i dīv metan

sētav – sētuve ♦ sētavs pīn no saknēm, taisē no liep krīj ♦ no priež saknēm pīt sētav

sētniks – sētnieks ♦ sētniks slouk iels

sētsplacs – pagalms ♦ palaiž zuoss sētsplace

sētspuiss – sētas puisis (krogū, veikalā) ♦ atstāj, lē sētspuiss noride

sētsvids – pagalms ♦ uz Jāņem sapucē sētsvid

sienam ķeid – ķēde lopu siešanai ganībās
♦ paklaide sienam ķeid

sienams – sienamais ♦ sienams pasprucs valē, rāciņ izbīr ♦ lūk i tād pašvak sienmē

sienbuoms – bomis sienas vezuma sasiešanai
♦ sienbuom nocirs turpat plavē

siengabals – vienkopus sagrābtas sienas spailes
♦ siengabal sagrāb no div-trīs spail

sienkleips – sienas klēpis ♦ dikt liels sienkleips

sienkoudz – sienas kaudze ♦ Uozalvalķe samet sienkoudz ♦ buk izvandēš viss sienkoudz

sienlaiks – sienas laiks, sienas vākšana ♦ labs sienlaiks, dārb iet no ruok ♦ sienlaiks ka zīd drān

sienmalš – sienmale, sienas ♦ Kuo tu stute sienmāl? ♦ sienmāl jaizsit a skalēm, tad apmess
♦ gult liek pe tuo sienmāl

sienspulkstēns – sienas pulkstenis ♦ vēclaik sienspulkstēns a dzēges ♦ sienspulkstēnam ciparblat a ruozam, un kukē ka dzēges

sienšķuns – sienas šķūnis plavā ♦ sienšķuns taists no apš baļķem ♦ sienšķuns pebīdts pills a sien līdz čukar

sienvalsts – sienas pants ♦ sienvalsts līdz a jumt

siev – sieva ♦ siev ka trīsdūr skaps

sievsmāt – sievas māte ♦ tād lāb sievsmāt

sievstēs – sievas tēvs ♦ mans sievstēs i beigts

siksan – josta, siksna; siksnu pārvadi piedziņai (transmisijām, kūlējam) ♦ jasavēlk siksan, bikss krit zemē ♦ slapē laikē damps mēt siksan nuost ♦ Dābs a siksan pa plik pakeļ!
♦ sasjuožes a krietaiāds siksan

sikspārēns – sikspārnis ♦ sikspārēns tik pa krēsal laižes ♦ pagrabē esmetšes sikspārēn
♦ sikspārēns espinēs matēs

silkapēls – kaplis siles, renes iztēšanai ♦ tēvam bi silkapēls, bet nu i paklaidts

silkš – spilvens (polsteris?) starp saku kokiem un zirga kaklu ♦ silkš sapūjš, jasien joun

sils – virši ♦ sils zied, rudiš klāt

sīls – sīlis ♦ sīls izsēj uozals ♦ sīls i mež žandarms

siltammūrs – siltuma mūris ♦ lāb kurants, siltammūrs kārsts

siltams – siltums ♦ tāds siltams ka pa sienlaik

siķ – siķe ♦ ūzīdam i dikt trēkan siķ

siķ, sālams – siķu sālijums ♦ siķ sālams bi pakuod

sinaps – sinepes ♦ sinaps a sāl ♦ več man māk sataist ontligs sinaps

sīpalluok – sīpolu loki ♦ Atnēs man souj sīpalluoks! ♦ sīpalluok paliek dzēļten

sīpals, sīpel – sīpols, sīpoli ♦ sīpals cērt acēs, ka tuo mizē ♦ šogād varēn sīpal paougš ♦ sīpel zied, dabēš oukstam ♦ sīplēm luok noslukšes, pa souss

Sīrapobriķs – sīrupa fabrika ♦ Duntkē bi Sīrapobriķs ♦ nav rāciņ, nav Sīrapobriķs

sīraps – sīrups ♦ sīraps bi balts un brūns

sīrd – sirds ♦ sīrd i katram krūtēs

sīrdsēst – sīrdsēsti ♦ dzīvē vienēs sīrdsēstēs

sīrgasts – rūpes, raizes ♦ man i tāds sīrgasts pa tiem bēnēm ♦ tu pa mān sīrgast netur

sist sviest – kult sviestu ♦ sainc pagrabē sit sviest

sīvanmāt – cūka, sīvēnu māte ♦ sīvanmātē divpacmēt sīvan metnē ♦ tād lāb, mēšlig sīvanmāt

sīvans – sīvēns ♦ a pien uzzīdants sīvans ♦ raibs, strīpēns ka mežcūks sīvans

sīzliš – ķīrzaka ♦ sīzliš dzīvē vairak sīlēs

skabars – skarbs, skaļš, apsviedīgs (cilvēks) ♦ skabars vīrs, tas tov taisnēb teiks acēs ♦ Līz tāds skabars a skabar rūn

skābputar – kurzemnieku dzēriens ♦ skābputar izvārts vēsal baļļ, kuo pajēmt līdz uz plāv ♦ skābputar tik mūspusē dzer

skād – skāde, zaudējums ♦ mežcūks rāciņlouķe nodarēš liel skād

skaitēs – skaitās ♦ viš ju tik tais papīrēs skaitēs

skaittēs – skaitītājs ♦ mān ecēl pa luop skaittē

skalbunt – buntē sasieti skali ♦ Uzmēt tuo skalbunt uz maizkrāš!

skalē veš – skalo veļu ♦ viš skalē veš iekš lietsūdiņ

skalgans – skals ♦ no ūuo pried būs lāb skalgan ♦ kriecs jāpin no skalganēm ♦ Paliek tumš, ededzan skalgan! ♦ Nočokrē skalgnam uogēl!

skalš – viegli plīstoš koks ♦ skal pleišnē vajg skāl, pried

skāltēs, skalēs – skaloties, skalojas ♦ putar skalēs pa spaņē ♦ jūr skalēs līdz pašam kāpam

skapdūr – skapja durvis ♦ skapdūr nējet ciet

skaps – skapis ♦ vēclaik amatnik taists skaps ♦ skap edērans tai istab stūrē ♦ siev ka trīsdūr skaps

skoustēv – skausts ♦ luopam ougstam mēr pa skoustēv ♦ rīk pa šourem, zirgam skoustēv nobērzs

skārbiņ – skābenes ♦ salas skārbiņs, izvārs zup ♦ skārbiņ pill plāv

skārs – skaras (auzu), lazdu ziedi ♦ ouzam skārs pēd garmē

sklābiņ, sklābiņs – ļoti ātri braukt, skriet, auļot; steigšus, pusskriešus iet; skriešus, ātri ♦ brouc sklābiņs ka uz pažar ♦ uz pažar viss skrej sklābiņs ♦ Sklābiņzet nāk ka plēsts ♦ sievs sienlaikē sklābiņs vien tēk

sklidans, sklidnēs – slidens, slidinājas ♦ šorīt atkāl, sklidans ka bail ♦ tik sklidans, ka viss kaķ jaapkaļ ♦ tie trotuār i sklidan, ka var nosistēs

sklīds – slidas ♦ laižes ka putans a sovam sklidam

sknabargails – pavieglis cilvēks ♦ tas nav vīrs, bet sknabargails

sknabars – skabarga ♦ erāv (epleis) sknabar pirkstē ♦ nēizvilks sknabar, būs ougēns

sknārs – stērbeles, saplīsušas drānas, skrandas ♦ Tāds sknārs tu mugrē nēvēlk!

skuol – skola ♦ Kubal skuol i pirmē skuol Duntkē

skuolmeistērs – skolotājs ♦ Dinsbērgs bi pirmēs skuolmeistērs Duntkē

skuolsbēns – skolēns, skolnieks ♦ skolas bērns; tas meitans i skuolsbēns ♦ tik maziš un ju skuolsbēns ♦ skuolsbēns i pa snieg nosbrides ♦ skuolsbēns gāj skuolē māctēs

skuoltēs – skoloties; skolotājs ♦ skuoltēs pa student ♦ jouns skoltēs, rēdzs, kā nu ies pa skuol ♦ Stāv kluss, nāk skuoltēs! ♦ viss mūž nostrāde pa skuolte ♦ Dinsbērgs bi Kubal skuoļe skuoltēs

skuont, skuonē – saudzēt, saudzē ♦ skuonē ka māz bēn ♦ jounē zābak jaskuonē ♦ tu tuo sōv siev pa doudz skuonē ♦ kārtīgs sainiks malk cirt valsts mežē, sōv skuonē

skopt – ieteikt ♦ tuo kēv viš man eskopē

skrandēns – skrandains, noplīsis ♦ skrandēns ka putan biedķels

skrands – skrandas ♦ no prāķ viens skrands vien atlikšēs

skrēj – bišu stropa skreja ♦ skrēj pills a bitēm, būs mēds

skrējēs – skrējējs ♦ tāds skrējēs ka zaķs ♦ maziš, bet labs skrējēs

skrejmēs – caureja ♦ sastiepēs un dabē skrejmē

skriban – skribina (niekodamies raksta) ♦ peskriban pill burtnīc ♦ Kuo tu tur skriban, peķēzē papīr!

skrimšēl, krimšēl – skrimšli ♦ še, pagrouž krimšēls ♦ tuos skrimšēls nēvar saēst, nav zuob

skrīvē – raksta ♦ Kuo tu tur skrīvē?

skrīvērs – rakstvedis, darbvedis, sekretārs ♦ Īvnieks bi pagastmājē pa skrīvēr ♦ Vo tu maz māk rakst, bet taisēs pa skrīvēr!

skrubant, skruban – sīki, smalki grauzt, skribina ♦ pēl skrubnēs apakš grīd ♦ Ka tov zaķs nēapskruban ābeļkuoks!

skrudz – grodi vērptas dzijas cilpa (skrudzēns) ♦ tik jēl satīns, ka vienēs skrudzēs

skrullē – spirālē ♦ sivnam ast mētēs skrulle

skrullēns, skrulls – cirtains, cirtas ♦ mat skrullēn ka aite ♦ skrulls ka aite

skrūv – skrūve ♦ tov tā ka kād skrūv trūkst

skrūvstiķs – skrūvspīles ♦ eskrūvē iekš skrūvstiķ un ta vīlē ♦ skrūvstiķs vajdzigs katrēs mājēs

skuban, skubant – skubina ♦ paskuban kēv, lē tiek pusdienlaikē mājēs

skudēr – skudra ♦ strādigs ka skudēr

skuderpūzēns – skudru pūznis ♦ skuderpūzēns i uz āder

skujduncs – smags duncis skuju kapāšanai pakaišiem ♦ Vēž Ēnst kalts skujduncs

skujkoul – skuju kaulus sagatavo no egļu zariem, kapājot egļu skujas kūts pakaišiem, zarus izlieto žogu rikiem vai sacērt malkā ♦ skujkouls izdzene un nokrouj atsevišķ priekš rikēm ♦ skujkoul i dikt stingar malk

skūjs – skujas ♦ skūjs cirsmē dedzan pa tumss

skunst – māksla ♦ varēn skunst tād bild uzmālt ♦ tai būšnē i kād skunst iekšē

skunstīgs – savāds; mākslīgs ♦ a bitem i tād skunstīg padāršen

skunstsūd – māksligie mēsli ♦ skunstsūd tagad dikt dārg

skurdnēs, skurdantēs – griežas, virpuļo; riņķo (ap sevi), griežās ♦ bēn skurdnēs, kamēr apskurbst ♦ skurdnēs, kamēr gāl sasgriežes

skurstēns – skurstenis ♦ skurstēns uzmūrts šķīb

skurstiņ kāj – skursteņa kāja (apakša) ♦ skurstiņ kāj pills a suodrēm

skurstiņgals – skursteņa gals virs jumta ♦ skurstiņgals nodrups, jasapravē

skurstiņslouķs – skursteņslauķis ♦ skurstiņslouķs mēlls ka vēlls ♦ skurstiņslouķs a ritigēm kruoņ papīrem

skvirbant, skvirban – savērpt ar pirkstiem, savirpināt ♦ pātagšnuor vīdams, lāb saskvirban ♦ ka tu vīj pastal oukals, ta lāb saskvirban

slaiks – slaida ♦ slaiks ka vēmans

slapnams – mērce ♦ rāciņ biezputar a slapnam ♦ uztais zirniņem gaļs slapnam

sloucam guoj – slaucama govs ♦ lāb sloucam guoj, spans piens uzreiz ♦ meitē pūrē sloucam guoj

slouceš – slaucēja ♦ Mariš strādē pa slouce

slouctēs – slaucītājs ♦ sētniks i tāds ielslouctēs

slouktēv – slauktuve ♦ izbērž slouktēv, ka spīd ♦ slouktēv pills a pien no vien guoj ♦ slouktēvs izbērž un pakarnē uz žuog (kuok slouktēvs) ♦ nu ju slouktēvs i no bleķ

slāpsans – slapja vieta ♦ tur nēvar izbroukt, tur i slāpsans

slēg – logu aizvērtēji ♦ Aiztais slēgs!

slēgs – cirsmā ♦ šogād guojs ganē slēģē

slendrē, šlendrē – ļogās; kuģis maina kursu; slīd sāņus ♦ nav vēš, zēģelniks slendrē ♦ slendrē, kamēr apsgāzēs ♦ ceļš ka glāz, rāgs slendrē ♦ Paskates, kā tas pedzēršēs slendrē! ♦ rāgs tā slendrē, ka vezams apkārt gan

sleņg – aplodas durvīm vai logiem ♦ štelmaher taist dūr, luog sleņg

slēps – slēpes ♦ puik dienēs es pats sov taisē slēps
♦ slēps pe kājam, un brouc ka dižēs

slican – slīcina ♦ pirmē kucan jaslīcan

slieds – sliedes ♦ mazbāniņam bi šours slieds

siekss – slieksnis ♦ vēclaik siekss i ougsts
♦ siekss izdīls a ruob

sliņķs – sliņķis ♦ tāds pats sliņķs ka tēs

slīp – tecila ♦ Puik, nāč, pagriež slīp, jaizslīpē (jauztrin) cīrs!

slīper, šlīper – gulšņi ♦ vēces laikēs šlīpers tēs mežē a šlut

slīps – pēriens, kāviens ♦ nu būs slīps ka liets
♦ puikam vajg slīps

slōrkē – strebj skaļi no koka karotes ♦ slōrkē putar ka teļš ♦ slōrkē zup ka sivans ♦ tu tā slōrkē pe galda muižkalps

sluoškāts – slotas kāts ♦ ragan jāj uz sluoškāt
♦ nu tu dābs no māts a sluoškāt

sluošzager – zari slotu siešanai ♦ jaaziet uz gānklem peic sluošzagrem

sluot – slota ♦ sluot sien no bērz zarēm ♦ joun sluot tīr slouk ♦ sluots sien rudiņ, ka bērzēm nav laps ♦ sagriež žagars un sasien joun sluot

slūgs, noslūgt – kāviens, pēriens, iekauštīšana
♦ nu tu dābs slūgs ♦ tam rakrēm vajg slūgs
♦ papras, lē tēs tēv noslūgē ♦ kruogē dabē slūgs
♦ vakrē dābs no sainc slūgs

slūžs – slūžas ♦ sudmal slūžs pa svētdienam ciet

smādt – brāķēt, smādēt ♦ izleps, smādē kost

smadziņ – smadzenes ♦ pours puš, nu būs smadziņ ārē ♦ tov gālē i biezputar, nē smadziņ
♦ cik nu kuram tie smadziņ i

smakērs – zods ♦ viss smakērs noteceš a toukēm

smaks – smaka ♦ tāds smaks, ka dēgans jaspiež ciet

smāķs – ziede, smēre ♦ sasmēre zābaks a šuo smāķ

smēd – smēde ♦ Vēženstam tas smēd bi tāds knaps

smeķ – garša ♦ peic smeķ tā ka ļerg

smeķē – garšo ♦ Voi tov tas biezputar nēsmeķē?

smeķigs – garšigs ♦ ķirš zapta i dikt smeķigs
♦ smeķigs ka zemiņ uog ♦ dikt smeķigs, var ēst bez pakuod

smēķs – cigarete, papiross ♦ Smēķ gāl nodzēš, ka neizdedzan sūn!

smēļmēs – smeļamais ♦ tur i vajdzigs lielāks smeļmēs

smiekliš – tāds cilvēks, kurš pastāvīgi smejas
♦ tu tā ka tāds smiekliš, pastāvīg ļirges

smilkt – smilts; tād tīr dzēltan smilkt

smouls – govs bez ragiem ♦ Rō, kād smouļ guoj!
♦ peic vēll izskatēs tād smouļ guoj

Smukēskalps – iesauka ♦ Smukēskalps bi slinks ka pluošnik suns

sniegkupiņ – sniega kupenas ♦ sniegkupiņ vīram līdz kāmšēm ♦ šoziem sniegkupiņ līdz pažuobel ♦ sniegkupiņ sapūst līdz nabīn

sniegmākiņ – sniega mākoņi ♦ tād mēll snieg-mākiņ

sniegpārsals – sniega pārslas ♦ sniegpārsals nāk ka no maiss

sniegputēns – sniegputenis ♦ sniegputēns griez zēm a dēbsēm kuopē

sniegšķūr – sniega tīritājs ♦ sniegšķūr nogāj, nu var pabroukt ♦ mums zirgs vilk sniegšķūr
♦ jagaid sniegšķūr, citād neizkulsēs

suodrē – sodrēji ♦ trak pedēdzs skurstēns, pills spans a suodrēm ♦ suodrē pill cuk ♦ suodrē dēr priekš mēll krās

sōg – veca, sakritusi zāle, kūla, biezi saaudzis atāls; neliels sniegs ♦ svilan pļavē vēce sōg
♦ tād sōg, ka izkapt nejem ♦ Ja tai sōgē sprūk uģēns iekše? ♦ pa nakt tād sōg i uzkrīts

suolt – soļot ♦ Dališ sovē laikē varē varēn suołt

sosk – nokaltusi veca zāle, kūla ♦ tād sosk, kuo tu plouj, nemaz nav jažāvē ♦ tād sosk, ka kājs kerēs

sov – sev ♦ Jem sōv gult un staigē vēsals!

sovdabam – savā nodabā, nesteidzoties ♦ viš labāk strādē sovdabam ka barē ♦ sovdabam vēces padar diezgan ♦ šuo tuo sovdabam paknubnēs

sovs – savs ♦ katram sovs krusts i janēs

spail – spaile (siena, labības vāls) ♦ lāb plouj, spail ka lielceļš ♦ dīvass plat spail

spall, spalls – spalva, spalvas ♦ viegals ka gaiļ spall ♦ Tuos spalls sabīd ķisankulē! ♦ uzpūš vēš, un spalls ies pa gaisam

spallēns – spalvains; tas cūk nav nosvilants, viš i spallēns ♦ spallēns ka vēlls ♦ Prics i spallēns ka mežkuils ♦ tas Prics tokš i spallēns ka ait ♦ Miķeļs i spallēns ka vēc ouns

spalskāts – spalvaskāts ♦ smuks spalskāts, nolaķerts ♦ apgrouzs spalskāt ka kuclans

spāl – spaļi (linus mīstot salauztie linu stiebri) ♦ nomūrēs a spaļēm ka linkūlēs

spalēns – spaļains ♦ jaizvelē pakal krēkals, lē nav tik spalēns♦ šogād dikt spalēn līn

spangēns – slikti nokrāsots, nokrāsojies; svītrains, raibs, plankumains ♦ Vo jē, kād spangēn dzīj nokrāsēs! ♦ bēns spangēns no izsitmēm ♦ Kād spangēn sivan! ♦ šogād rāciņ dikt spangēn

spanns – spainis ♦ sūls satecan divēs spaņēs ♦ vēctēs pats taisē kuok spaņns

spārans – spārns ♦ gaiļam spārans vēlkēs pa zēm

spārbenķs – atbalsts zem spārem ♦ spārbenķs ougše, rīt liks spārs

spārēn – spārni ♦ vējsudmalam spārēn nopūjš un nokritš ♦ putnam spārēn no spallam

spārs – spāres ♦ spārs uzsliet, jasvin spārball ♦ spārs ougše, nu tikpat ka gatavs

specīgs – spēcīgs ♦ specīgs ka zirgs

spreijs, špreijs – kāju slimība zirgiem ♦ tam zirgam kājēs i spreijs ♦ zirgs dābs spreijs, ja tu nēnomāzgs viņam tuos dubļēnēs kājs ♦ spreijs dabē rudiņ dubļēs

speķcūk – liela, trekna cūka ♦ varēn speķcūk, īsts birkavniks

speķrouš – pīrāgi ar speķi ♦ cēp liels speķrouš, lē i kuo ēst

speķs – speķis ♦ speķs ka māl, griež tik iekše

spics – ass ♦ ancniks souc pa spickājam

spičkduoz – sērkociņu kārbiņa ♦ Voi tu nav redzēs mān spičkduoz?

spīdkēls – spīdeklis ♦ šovakar nēviens spīdkēls nav pe dēbsēm

spiedans – spiediens ♦ uzmet dampam malk, spiedans krīt

spieģels – spogulis ♦ nopirk skap a spieģel durēm ♦ spieģels rād šķīb ģim ♦ tāds saluocams spieģels

spiek – spiekī ♦ tād spuož ritiņ spiek

spīķers – noliktava ♦ Rīgē bi sārkne spīķer

spīt – spīts ♦ tuo viš man dar pa spīt

spīzman – kēkša (muižā) ♦ spīzman vāre ēst

spuol – spole ♦ ratiņ spuol nokrit un saplīs beigts

sprākēl – sieviešu dzimumorgāns (?) ♦ Nēgruož sōv sprākēl priekš acēm! ♦ Kāp tik pa žuog, pārpleiss sprākēl!

sprēge – sprēgā (sprikst) pagales krāsnī ♦ egel malk dikt sprēge

sprigēls – sprigulis ♦ sprigēl pesien a sprigēlnāzg

sprigēlnāzg – mezglis spriguļa piestiprināšanai pie kāta ♦ Voi tu māk uzmēst sprigēlnāzg?

spriksts – dzirksteles ♦ spriksts iet pa gaisam, nēnosvilan bārzd

spruogēns – sprogains ♦ spruogēns ka nēģers ♦ tāds spruogēns puik

sproužamadat – saduramā adata, drošības adata ♦ duo vien duč sproužamadats

sprukstiš – sprukstiņš (noniecinājums) ♦ viš i īsts sprukstiš, nē strādniks

sprūķšlē – sprauslāt, sprauslo ♦ runcs šņāc un sprūķšlē ♦ tu tā sprūķšlē ka kakš

prungalkuoks – koks vezuma savilkšanai ♦ sprungalkuoks pazūds

prungals – tievs puļķis, malkas pagalīte, sprungulis ♦ Nēmēt suņam a sprungal! ♦ tuo sprungal es viens eceļ ratēs ♦ ebīd tai žurkale kād sprungal ♦ sprungals i tāds kuok puļķs ♦ Nēmēte sōvs sprungals pa kājam!

spund – spunde, alus mucas tapa; grope (dēļiem) ♦ mucē oudzs, pa spund eidants ♦ āls izspēr spund ♦ Pajēm spundēvēl un edzēn spund!

spundē kunģ – pārēdies, spiež kunģi ♦ saseides mīkst maiz, nu spundē kunģ

spundēvēl – ēvele gropes iedzišanai ♦ spundēvēl nav priekš zarēn kuok

spundts dēls – dēlis ar gropi ♦ spundts dēls vajg priekš grīd

spūrs – spuras ♦ katrē zujē savādaks spūrs

stadaig – garš, tievs cilvēks ♦ izoudzs tāds stadaig, peic tēv

stāddārzs – meža stādaudzētava, kokaudzētava
♦ katram mežsārgam i sovs mazs stāddārzs
♦ stāddārzs i pe Jounē Eirōp

stakēl – stakle, stute ♦ ābeļkuokēm japeliek stakēls

stalažs – stalažas ♦ jatais stalažs, citād nētijs ougše ♦ stalažs uztais kārtigs, ka kāds nēnosītēs

stalldūrs – kūts durvis ♦ Voi stalldūrs aizslēdz?

stallmeistērs – zirgu stallja saimnieks (muižā), viņa pārziņā bija zirgi ♦ kūr katar pa stallmeistēr nēliks ♦ kād zīrg eduo stallmeistērs, a tād strādē

stallougš – kūtsaugša ♦ puiš apakēllaikēs gulē uz stallougš, meits – klēte

stallpakēl – stallja aizmugure ♦ kāpsts stāds stallpakēl ♦ stallpakēl aizoudzs a nātram

stallpuiss – zirkopis ♦ tāds ju tas stallpuis dārbs i

stang, stangs – stanga, lauznis ♦ Pajēm stang, ies akmiņs louzt! ♦ Paduo stangs, jaizrouj nagal!

stanķs – apaļkoka tīne, bieži ar šaurāku augšgalu, viengabala koka trauks (muciņa) ♦ tas stanķs i no uoš duobam

stāvkrāss – parasta podiņu vai ķieģeļu krāsns
♦ tas stāvkrāss dikt lāb sild ♦ stāvkrāss no glancētēm podiņēm

stebēl – svilpe, stabule ♦ Uztais man a stebēl, kuo papūst! ♦ ganpuik pūš stebēl ♦ nomouc mīz un uztais stebēl

steber – auga posms bez serdes (niedre) ♦ no tiem stebrēm var griest spuols

stedēl – stadula ♦ stedlē etaisēš aptiek ♦ ebrouc rāgs stedlē

steliš – steliņģis zirgiem ♦ jaizmēt zirg steliš
♦ tā tais steliņ, lē zīrg nēnolouž kājs ♦ katram zirgam sovs steliš ♦ vēl ērzelis izārdēs steliņ

stells – stelles, aužamie stāvi ♦ stells sievē pūrē
♦ stells man palik no māts ♦ manmāt sōvs stells atdēv projam

stencēl – stutmalka, papīrmalka ♦ Ej mīzt stencēls, tur i noud!

stendēr – stendere, durvju aploda ♦ Vēlls, izgād dūrs no stendrēm!

stēngrāk – pamatīgāk, nopietnāk ♦ tagad tā stēngrāk jaķerēs pe dārb

stērkēl – ciete ♦ sarīvē rāciņs, satais stērkēl

stērste, sastērste – labo, salabo ♦ koutkā tas jumts jasastērste

stibiņ – ragavu statni ♦ stibiņ no uoš kuok

stibē – iet ♦ Kur tu stibē? ♦ stibe ka uz kuok kājam

stieģelcepēls – ķieģeļceplis ♦ Hānam bi stieģelcepēls

stieģels – ķieģelis ♦ stieģel mūrs ♦ krāš mūrs no Hān stieglem

stiepēs – stiepjas ♦ stiepēs ka sēņzup

stīg – stīga, stīga ♦ pijuolē stīg pārtrūcs ♦ pa šuo stīg var iziet uz Ušēm

stipars – stiprs ♦ stipars ka kriev makork

stīps – stīpas ♦ balī izkalts, stīps krīt zemē

stirranbuks – buks, stirnu āzis ♦ Kas pa ragēm tam stirranbukam! ♦ ougustē stirranbuks tranķē kāzs

stirb – stirpa, kaudze ♦ Voi tu māk sallam stirb krou?

stirnēs, stirantēs – raustās, raustīties; stirinās, stirināties ♦ stirnēs ka puņķs uz drāt ♦ stirnēs ka zūj uz āķ

stirran – stirna ♦ pesouc stirran uz lok

stuobars – stobrs ♦ stuobars plintē izrūsēs ka papīrs ♦ uz katar stuobar pa pīl

stuođer – sēklis, šķērslis jūrā, upē ♦ uzskrēj gan uz stuodēr

stondzēl – skārda bundža, trauks ♦ Krās samais tai vēcē stondzle!

stopē – bāž ♦ Lāb sastopē tuo sien pažuobļes!
♦ stopē sien stallougš pažuobļes

storkputēns – stārkū putenis ♦ storkputēns i povsrē

storkš – stārkis ♦ storkš i svēts putans
♦ storkmīdzs vēcēs vējsudmales

strādniks – strānieks ♦ tāds strādniks, ka uotar tād var pamekelt

stragnams – staigna vieta ♦ zirgs estīg stragname
♦ Nēegāž tik tai stagnamē zīrg! ♦ ceļ vidē tāds stragnams

strāp – sods, naudas sods ♦ nostrāpē a piec rubēļ
♦ uzduos pe tiess, dābs strāp ♦ būs jamaksē strāp ♦ tu rēdzs, tov uzliks strāp

strazdbūd – strazdu būris ♦ skuolsbēn sataiseš strazdbūds

strebmēs – strebjamais (šķidra putra) ♦ pūtēls i tāds labs strebmēs kārstē laikē ♦ pūtēls i tāds dundznik strebmēs

streij – pakaiši ♦ sakapē skūjs priekš streij

streijē – kaisa, izkaisa ♦ Nēstreijē, sien nēzdamas, tas i luopēdams! ♦ pastreijē guojam

streiplē – streipuļo ♦ kaimiš uzkāps uz korķ, makteņ streiplē ♦ streiplē tā ka sasdzērēs

strēks, malks strēks – grēda, labības vai siena pants, laika posms; malkas grēda ♦ tas bi tād strēķ apakļes ♦ ja apkris, dābs tuo malksstrēķ krout pa joun ♦ sakrouj žagars strēķe

strēlniks – strēlnieks ♦ tēs bi vēces strēlniks

strēmel – strēmele ♦ šorīt uzār brangē strēmel

strēmpals – neliels gabals ♦ tāds striķstrēmpals ka pīnkēls

streņgs – streņgs (aizjūga piederums) ♦ āds streņgs, tas i kuo vērts ♦ tēs streņgs šūj no ād

stricēl – iegarens baltmaizes klaips ♦ nēm pārs stricēls, tad petiks

strieg, strūg – iestieg staignā vietā ♦ tur nēej, tur strieg iekše ♦ tur nēdzēn zīrg, tur strūg iekše

strīķe – pilns līdz augšai ♦ diptāt duo strīķe, pūr

striķs – virve, striķis ♦ jēm striķ un pakarēs ♦ striķs salaid no grīstem

strimal – reņģe ♦ strimals ķer a smalkēm tīklem

struoķs – šaujamais (šāds tāds) ♦ man tas struoķs i uz zaķ

strūkēl – ūdens strūkla, strūkla; lāsteka ♦ strūkēl ka no pažarnik špric ♦ ūdēns tēk a strūkēl ♦ Kuo tu sūķe tuos strūkals, dābs kāsal!

strunķs, desstrunķs – līkums, desas līkums
♦ dēsstrunķs saliek abrē

struts – virca; augoņa puvekļi, pūžni ♦ ka lej uz dārz, struts jaatšķaid a ūdiņ ♦ ka struts nāk ārē, paliks vēsals

stubiķs – nolauzts koks, noslaucīta slota ♦ vētar mežē stubiķs vien pamets ♦ Vo slot nav, ka slouk a tād stubiķ?

studzan, studznēs – ritmiski raustās ♦ studznēs ka bulls uz guoj

stulbē – pelēkie, sīkie (aklie) dunduri ♦ lejē no kallan stulbē ēd luops nuost

stulbē dēss – aklā zarna ♦ viņam pārplīs stulbē dēss

stulbens – stulbenis ♦ Stulben, pajēm acs ruoke, dēgans parāds!

stulbs – stulbs; akls, nerēdzīgs ♦ viš a vien ac i stulbs

stumbars – stumbrs ♦ stumbars taisans ka izdreijs ♦ eglē i dikt zarēns stumbars ♦ taisans stumbars ka svec

stumps – stampa ♦ liel, rēsan kāpst stump ♦ Vo stump priekš kāpstēm saroudzē?

stunger – rugāji, krūmu celmiņi ♦ stunger noģērē viss krumšēls ♦ sapleiss zābaks uz stungrem ♦ rudz stunger durēs basēs kājēs

stūr – stūre ♦ Griež tuo stūr pa kreis!
♦ zēģēlnikēm bi kuok stūr

stūrgāls – stūrgalvis ♦ viš i stūrgāls no dzimšēn

stūrs – stūris ♦ aplē istabē stūrs nav ♦ tas stūrs i priekš tōv gult

stut – stute ♦ ābeļzaram japaliekk stut ♦ satais stuts priekš ābeļkuokēm

stutmalk – stutmalka ♦ stutmalk taisē priekš angļem

sūcans – (diega) pavediens ♦ Evēr ādtē vien sūcan lāpamdzīj! ♦ briesmīg garš sūcans evērts adtē ♦ Evēr man tuo diegsūcan iekš adat!

sūdbambēl – mēslu vabole ♦ sūdbambēls laižes siltē laikē ♦ sūdbambēl laižes, vasar klāt ♦ sūdbambēl laižes ka trak

sūdčup – mēslu guba ♦ ka kolkozē sūdčup durpriekšē ♦ lielēs ka gails uz sūdčup

sūddakš – mēslu dakša ♦ Žāns noloud sūddakšē kāt

sūddēls – dēļi ratu sānos, mēslus vedot ♦ sameklē sūddēls, jabrouc sūdtalkē

sūdēs līdz ousam – sūdos līdz ausīm (nelaime)
♦ ja tu i sūdēs līdz ousam, ta nēčivan

sudmāls – sudmalas, dzirnavas, melderis ♦ Pācē sudmāls nodedzne ♦ Cik ta vairs sudmāls i palikš! ♦ Kriš bi Pācs sudmaleš pa sudmāl, ♦ balts ka sudmāls

sūdnabags – lamuvārds ♦ man tas kaimiš i galigs sūdnabags

sūdrat – mēslu vedamie rati ♦ Pajēm nomazgē dīķe sūdrats!

sūdtalk – mēslu talka ♦ kaimiņam sūdtalks, jabrouc palīge

sugsbulls – sugas bullis ♦ sugsbull turē kāds no lielēm sainikēm ♦ pe Bāž bi sugsbulls

suinēs – kasās, suinās, beržas (gar koku) ♦ suinē ka kuils sōvs pouts ♦ vepērs suinēs, ka aizgalds krākš ♦ mežkuils suinēs gar svīķēn eglel

sūkals – sūkalas ♦ sūkals aduo luopēm

sukē, sukt – steidzīgi iet; sukā ♦ sukē tik āter, ka svieder tēk ♦ vīr rijē sukē līns

sūkstes – sūkstīties, žēloties ♦ nav kuo sūkstes, pats vainigs ♦ Kuo tu vairs sūkstes, nu i pa vēl!

suķs, suķans – neliela cūka, suķis ♦ suķans vel japaoudzan, tad kous ♦ branges suķs nosbarēs

Sulfāts – skolotāja iesauka ♦ Sulfāts mācē bēnēm kīmij

sūls – sulas (koka, augļu) ♦ sūls i butlēs pagrabē uz ploukt ♦ sūls tik tecan pousrē ♦ vēctēs ebuorē kļavē sūls

sundaks – soma ♦ tuo tu lik iekš sōv sundak ♦ iet uz buod, pajēm kād sundak

suņbūd – suņa būda ♦ suņbūd a luogēm ♦ uztaisēs suņbūd a skurstiņ ♦ pat suņam i sōv suņbūd ♦ tas suņbūd priekš tuo sūn i pa māz

suņsaēsts – suņa sakots ♦ no paskat ka tāds suņsaēsts

suņsēn – suņu sēne ♦ Uzmanēs, nēsalas suņsēns!

suņstebēl – suņburkšķis, suņstiebrs ♦ suņstebēl izoudzs ka ruok dilb

sūram – sūrs, sūrums ♦ pelej sūram, tāds pajēls tas dzēram

sūrkst – sūrst ♦ skudēr uzmīd, dikt sūrkst

susķels – mati (biezi, savēlušies), arī suka, ķemme ♦ mat ka susķels, ķemm nejet cour

♦ mat sasvēlšes ka mūžigs susķels ♦ tāds piesks saougš ka īsts susķels

svapstēns – lapsene ♦ svapstiņ i kārig uz mēd

svapstiņpundērs – lapseņu pūznis ♦ svapstiņpundērs ka gāl

svārēs – līgojas, šūpojas ♦ tas kuoks kris, tas vēje svārēs

svārk – žakete, arī lindraki ♦ svārk no angel bukstiņ

svec, svecs – svece, sveces ♦ karlaikē mēs paš lēj svecs no ait toukēm ♦ Kas pulk svecs egle! ♦ apakēllaikēs paš lēj svecs ♦ dedzan svec no abēm galēm

svēdien – svētdiena ♦ peic sēsdien nāk svēdien

svešniks – svešnieks ♦ viš man nav svešniks

svīdin – rudzu miltu plāceņi (diametrā ap 25 cm), tos cep uz plīts riņķiem – Ziemsvētkos, Tuņos, Bašķos, ēd ar cūkas šņukuru, asti, buljonu ♦ pa ziem būs vāl, izceps svīdiņs

svieder – sviedri ♦ pier norasēs a sviedrem ka vērstaļļ luogs

sviestķēran – ķerne (īpašs trauks) sviesta kulšanai ♦ māz, smuk sviestķēran ♦ sviestķēran bi katrē mājē

Sviestreimans – iesauka sviesta tirgotājam ♦ Sviestreimans vēd sviest uz Vēntspīl

svīķ – sveķi ♦ noķērnēs a svīķem līdz ousam ♦ priedē tēk svīķ ♦ ātrāk no priedēm tecnē svīķs

svīķċellams – sveķains celms ♦ svīķċellams i viegel izlouzt

svīķmalk – sveķaina malka ♦ svīķmalk dabē no priež cēlmēm ♦ svīķmalk iel priekš ekurēm un Jāņugiņ

svīķpagel – sveķu pagale ♦ sableiš svīķċellam svīķpaglēs

svīķs – tievākie alus mucas aizbāžni (resnākais – spunde) ♦ ka svīķs aiz ouss, ta āls cour

svīķtecanšen – sveķu iegūšana (tecināšana) ♦ svīķtecanšen i tik pa vasar

svīķvēdriš – sasveķojums ♦ svīķvēdriš priekš ekurēm

svilp – svilpe ♦ katram dampam i svilp

svilpast – gaisīga sieviete (arī zirgs) ♦ tas meitans i tād svilpast

Š.

šall – šalle ♦ sārkan šall ka sievišķam

šoufēl – liekšķerīte ♦ ḥorgs saslouk uz šoufēl

šoujmēs – šaujamais ♦ tas tov tāds brangs šoujmēs ♦ karlaikē varē dābt visāds šoujmēs ♦ karlaikē katram puikam bi šoujmēs

šoušen – šaušana ♦ ka jakt, ta šoušen iet valē

šoutēv – atspole (aušanas piederums) ♦ vēcēs Skujiš uztaisē šoutēv ♦ Skujiņ taist šoutēv iet ka līdak ♦ šoutēv no māts laikēm

šāls, šāl, šālmalk – nomāļi, malka no nomāļiem ♦ šālmalk tāpat i malk ♦ žuog uztaiss no šālēm

šāv – plaisa ♦ tai paglē i šāv, no tuo karēt neiznāk

šein – zīme iepirkumam kara laikā ♦ šnāb var dābt tik uz šeinēm

šēkamdrill – velosipēds ♦ aizlaid a šēkamdrill ka nozibē vien ♦ Tu ēr ir nōpires tuo šēkamdrill?

šēkams – kājstarpe, šekums ♦ biksam šēkams izdīls ♦ Prātīg uz lēd, ka nēpārpleiš šēkam! ♦ tāds siltams, ka šūm pills šēkams ♦ lindrak tik īss, ka šēkam var rēdzt ♦ biksam viss šēkams pārplīss

šekt – bises laide ♦ pats uztaisē šekt no ābēļkuok

šekts – zābaku stulmi ♦ nopucē šekts tā ka spīd

šept – darbs, pasākums, nodarbošanās, veikals ♦ ies citē šeptē, kur labāk maksē ♦ tov i gan lāb šept – staigē un skatēs ♦ ka šept nav, ta tu i bezdārbiņks ♦ lāb šept, tik mazam maksē

šeptmans – veikalnieks ♦ Kušķs bi tāds liels šeptmans

šērps, šērp – ātras dabas, veikls, strauji ♦ šērps zirgs, tam pātag nēvajg ♦ Nēpajēm tik pa šērp, pārsroušes! ♦ Līzē i tād šērp valad

šēz – uzvalks ♦ skruodērs pašūj joun šēz

šībērs – krāsns aizbāznis ♦ krāss izkūrēs, aizšouj šīber

šierēms, širms – širmis, cepures nags ♦ širms uz acēm ka buļļam ♦ šierēms no ād

šilt – uzraksts, izkārtne ♦ pe tuo buod i šilt a kringel

šimreizam – šajā reizē, šoreiz ♦ šimreizam petiks, nems vakar

šindēl, šindēls – jumta skaidas ♦ šindēls ēvlē no pried, egēl, apss

šindēlēvel – ēvele jumta skaidu plēšanai ♦ Zumberķam i šindēlēvel ♦ Vo tu tagad kur i redzēs šindēlēvel? ♦ šindēlēvel ju taisē paš

šindēlmalk – malka jumta skaidu gatavošanai ♦ šindēlmalk tais no apss, pried, egēl

šindērs – ateju vedējs, ateju bedru tīrītājs ♦ viš bi muižē pa šindēr ♦ šindērs lāb pēllan

širc – priekšauts ♦ širc a špicam ♦ brudiert širc [ar izšuvumiem]

šīrs – zirga aizjūgs ♦ šīrs jūdz zīrg uz bazanc

šķoudans – šķaudiens ♦ pa tādēm niekēm man nāk šķoudans ♦ šķoudans nāk virse

šķeldar – koka šķēpele (atplēsums), skabarga ♦ eduo kād šķeldar, ka var zuobs izbakst ♦ zibēns saspērs kuok vienes šķeldrēs ♦ zibēns espēr, uozals šķeldrēs

šķēn – dzelzs sloksne (ragavu slieces apkalums) ♦ apkāl rāgs a jounam šķēnēm ♦ pelik rag sliecēm jouns šķēns

šķendēs, šķendētēs – lamājas, rāties ♦ sievs šķendēs uz vēll paroušen ♦ ka lāb dabe izšķendētēs, ta nē ēst nēvajg ♦ pasklousēs, ka sievs sētsvidē šķendēs

šķeriš – audekla meti; velki (audumā); velki (?), audeklu aužot ♦ šķeriš no bomvill, iekšoud plukš ♦ šķeriš būs no lin diegēm ♦ lin šķeriš

šķibēs – šķibais ♦ Tuo šķibē kuok tu nēuzgāž pats sov virse!

šķibgāls – ar šķibu kaklu, galvu ♦ Šķibgāl Šamps [kāda dundadznieka iesaukal] bi labs strādniks ♦ Šamps bi šķibgāls, a greiz kakal

šķidars – šķidrs ♦ Kas tas pa cūkeidan, tik šķidars! ♦ tas zup tov iznācs dikt šķidars ♦ tas cūkēdams tāds šķidars, pebēr milts ♦ tas biezputar tov tāds šķidars

šķidrams – šķidrums ♦ Kas tas pa šķidram satecēs uz grīd? ♦ muc cours, šķidrams tēk ārē ♦ šķidrams janolej, apakše biezams atstāj

šķiedar – šķiedra ♦ skāl japleiš pa šķiedar

šķielac – tāds, kam acis šķielē (ar šķielējošām acīm) ♦ Rūds bi šķielac ♦ viš i tād šķielac no dzimšēn ♦ no tuo šķielac nēvar nozīnīt, kur viš īst skatēs

šķielē, šķielt – šķielēt ♦ tas ju šķielē a abam acam

šķillan – šķilna (vistas muskuļkuṇģis) ♦ pill šķillan a grant ♦ Vo tu vārs tuo šķillan saēst?

šķilmēs – šķīlamā dzelzs (šķiltavu sastāvdaļa) ♦ šķilmē kaļ no lāb tērad

šķimēls – ābolains zirgs ♦ varēn šķimēl kēv ♦ kaimiņam bi labs šķimēls

šķinkēb – dāvana ♦ pa kāzam tad i liels šķinkēbs

šķipēl – lāpsta ♦ man i tēvtēv šķipēl ♦ man i kalē kalt šķipēl

šķīr – celiņš matos (matu sakārtojums); celiņš starp velkiem, audeklu aužot ♦ mat uz šķīr ka muods dāmē ♦ saķemmē mats uz šķīr ♦ tik plat šķīr, lē šoutēv iet cour

šķirb – šķirba, sprauga ♦ tas grīd i šķirbēns ♦ nav miers nē grīds šķirbē

šķirbēns – šķirbains ♦ kubals izkalcs šķirbēns

šķirvēd, šķirvēds – veiksme darbā, izveicība ♦ tov gan ir šķirvēd ♦ tov nēmaz nav šķirvēd, īsts tuzēls ♦ Pricam i šķirvēd visēs dārbēs ♦ Mīlē i šķirvēd – kur kēres klāt, tur iet no ruok ♦ viņam i šķirvēd, rēdz, kuo viš padareš ♦ tam cilkam i šķirvēd

šķīvs – šķīvis ♦ vēsals ducs uolēnš šķīv

šķūns – šķūnis ♦ liels šķūns ka muižē ♦ labēbs šķūns a māl kluon (grīdu)

šķūndūrs – šķūna durvis ♦ vēš izgāds šķūndūrs

šķūtniks – šķūtnieks, (pagasta) klaušinieks ar zirgu, šķūtīs (klaušās) braucējs ♦ šķūtniks brouc šķūtēs, vēd skuolē malk ♦ šķūtnik kruogē gulē pa nakt ♦ šķūtnik brouc šķūtēs vēst muižē brandav

šķūts – saimnieka klaušu brauciens, pagasta klaušas ar zirgu ♦ šķūts ekrit paše sienlaikē

šlāg – karsējot pārdegusi dzelzs ♦ ka sit a āmar, šlāg iet pa gaisam

šlak – šķira, veids, tāds pats (vienāds ar citiem)

♦ tu nēvar kout, tov jadien šlak [zolītes spēlē] ♦ man i tād paš šlak ♦ tie sivan i vien šlak

šleif – pušķis ♦ sasien meitnam matbant a šleif

šleijērs – plīvurs ♦ balts šleijērs ka brūtē ♦ brūtē pe kruon bi šleijērs

šlep – velce tērpam [dekoratīvs kleitas mugurpuses pagarinājums, kas skar zemi vai slīd pa zemi] ♦ brūtsmās nēs šlep ♦ bēn ness brūtē šlep

šlepē – velk ♦ štīmērs [tvaikonis] šlepē pluosts uz Rīg

šlipēr – agrāk – tēsti baļķi eksportam ♦ šlīper tēsem noud nāk ka pa rēn

šlipst – kaklasaite ♦ uzvēlk pletkrēkal un pesien šlipst

šlouks, šlouks – slīps ♦ varēn šlouks jumts ♦ šlouks jumts, lāb notēk liets

šlobraks, šlobraks – slapjš sniegs, stipri atkusis sniegs, sniegs ar lietu ♦ tāds šlobraks, ka nē a ratēm, nē ragam ♦ tāds šlobraks, ka suns nejet āre ♦ šlobraks ēd snieg nuost

šlōrkans, šlōrkans – slābs, bez spēka; nelaba, slikta, pliekana dūša; novadējies ♦ uztais šlōrkan dūš ♦ peic tuo dzēršen man i šlōrkan dūš ♦ siev man uztaise tād šlōrkan dūš ♦ uotré rītē peic dzēršen Prics tāds šlōrkans

šluk, šluk – pilna mute dzeramā, viena mute dzeramā ♦ pa šluk visēm iznāks ♦ jēm viss, tur vien šluk tik i palics ♦ nēm kārtig šluk, pills vaigs ♦ Še, nēm vien šluk no butē!

šlut – platasmens vienpustrīts cirvis baļķu tēšanai ♦ bez šlut šlīpērs nēnotēss

šlōg – slapjdrānkis, slapjš sniegs; slapjš sniegs ar lietu ♦ tād šlōg, ka acs nēvar tūrt valē

šluncnēs – skalojas ♦ vel šluncnēs, kāds pilans ir butlē ♦ skatēs, kā ūdens veļmašīnē šluncnēs

šmoucēs, šmouktēs – krāpjas, apkāpt ♦ šmouces ka žīds

šmouls, smouls – govs bez ragiem, tole ♦ šmouļ guoj izskatēs peic vēll ♦ šmouls nēkas nav pa guoj

šmugēls, šmuglē – netīra lieta [krāpšana] ♦ tas partij liet i vien šmugēl būšen

šmurgēls – šmurgulis (lamuvārds), sušķis ♦ šmurgeļ puik izbiedē vists ♦ noķērnēs ka tāds šmurgēls ♦ tāds šmurgēls, duome, ka viš i liels vīrs ♦ tāds šmurgēls no tēl, nedzer

šnabdēgans – dzērājs (tāds, kas mil iedzert) ♦ tāds šnabdēgans, ka pats sēv nodzērs ♦ Kālonķeļs bi īsts šnabdēgans

šnabglāz – degvīna glāzīte ♦ man tik vien šnabglāz i

šnipst – šķipsna ♦ vien šnipst šņoucam tabak ♦ ešnūc tu a vien šnipst tabak

šnuors, šnuors – šnore, aukla ♦ šnuors es pats māk novīt ♦ šnuors vīj no linēm ♦ pajem lingurst un novij šnuor

šnūc. **šnūc** – šnauc ♦ nošnūc dēgan puņķuptē ♦ šnūc dēgan tā ka tour pūš

šnūcamtabak – šnaucamā tabaka ♦ Kur tu tagad jēms šnūcamtabak?

šnugdrān, **šnukdrāns** – kabatas lakatiņš ♦ divruok dēgans, vajg liel šnugdrān ♦ Vo tov šnukdrān i kābtē? ♦ pajem pats šnugdrān no kumuod ♦ šnukdrān ka pusdviels

šnuorgrāmat – caurauklota grāmata ♦ nu erakstē šnuorgrāmtē

šoklād – šokolāde ♦ šoklād aduo bēnēm ♦ šoklād dārgs peic vēll

šoks – sešdesmit (skaits) dārzniecībā ♦ pajem uz tīrg pusšok kāpsstāds

šoktiņ – šektaini (zābaki) ♦ šoktiņ sūdēs nobrist un nosviest

špēgt, špēģe – iet (steidzīgi) ♦ brigadiers špēģe, kur ta nu dzīs mūs

špeils – koka tāpiņas, ar tām piestiprināja apavu zoli ♦ nošpeilē a trīs rind špeilem ♦ špeils ju taisē paš, kas tāds nieks ies pirkst

špendzel – uzgriežņu atslēga ♦ izplindrē man viss špendzels

špenīzērs – aužamo stelļu piederums ♦ špenīzērs saputē, kuo nu dārs

špēraks – neliela lāpstiņa logu tepēšanai ♦ pajem špērak, būs vieglāk aizķit

špic – iemutis ♦ uztais špic no briežrāg

špic – tamborēta mežģīne ♦ katram kīsnam špic

špick, špicks – sērkociņi ♦ nopirk vien pak špicks

špickduoz – sērkociņu kārbiņa ♦ pill špickduoz a špickam ♦ pajem buodē kād špickduoz ♦ špickduoz lietē samircs ♦ tārps saliek špickduoze

špidrill – gaisīgs meitietis; gaisīga sieviete ♦ Vo tu tād špidrill ņems pa siev? ♦ Tuo špidrill tu nēprēc, kur tu tād liks?

špingst – slapja malka degot čīkst ♦ špingst un kūp, nēkād liesam

špinnevabēl, špin špin vabēl – mārīte ♦ pills dārzs

dārzs a špinvabļem ♦ Špin špin vabēl, kuo tu man lāb pateiks?

špleis, špleist – virvju galu savienošana bez mezgla, iepinot grīstes ♦ dubalt špleis labāk tur **šprost** – spraišli ♦ luog a šprostēm

špuglē, špulgē – spīguļo, mirgo ♦ zvaigzdēns špuglē ♦ jāņtārpriņ špuglē pill zāl ♦ ugiņ špuglē vien ♦ meitē acs špulgē vien uz puišēm

šrank, šranks – slīpie plauktveida dēļi labības kaltē pie labības žāvēšanas krāsns ♦ pebēr pills šranks, tā desmit pūr ♦ šranks taisē no dēlēm [un lik] dārē gar krāš

štāt, štātīgs – lepns apģērbs, jauns apģērbs, smalki ģērbies ♦ štāt ka muižs jumpravē ♦ uzpuces jounē štātē ♦ tu ju i tāds štātīgs

štēmpēl – zīmogs ♦ tas i dērami – i štēmpēl un paraksts

štīm – spiediens ♦ uzdzēn dampkatlam štīm

štīmmgābel – toņdakšīņa ♦ skuolmeistrēm i štimmgābel

štoks, stoks – spiekis ♦ klibam vaijg štok ♦ špacierštoks ka aptēķrem

štolls – radzes (zirga pakaviem ziemā) ♦ nem štolls a sērdēm ♦ egried pakavēs jouns štolls

štopt – bāzt ♦ štopē putrēm dēss

štuovt kāpst – sautēti kāposti ♦ vakriņes duos ēst štuovts kāpsts

štrument – instrumenti ♦ Kas tu pa meister bez štrumentēm?

študents – students ♦ Ādgēram dēl mācēs pa študentēm

študierē – studē ♦ Rīgē študierē pa aptieķer

Šuhērbuš – kāda MRS strādnieka iesauka ♦ Šuhērbuš bi labs galdniks

šujēs – šuvējs (šuvēja) ♦ Aiznēs tuo drēb pe šuje!

šujmēs – šujamais ♦ meitnam šujmēs savāzts mēlls

šūl – vīle ♦ Šūl atriss, kuo nu? ♦ biksam šūl valē ♦ tā nošūts, ka šūl nērēdz ♦ a mašīn āter sašuj šūls

šūmē mēl – sievas plāpā, trin mēli, tenko ♦ mān več aizlīd uz kaimiņem pašūmt mēl ♦ biezputar katlē pedēg, kamēr sainc šūmē mēl a kalpsiev ♦ sievs akal šūmē mēl

šūmēns – nosvīdis, putains, šūmains ♦ saskrējs zīrg šūmēn ♦ kēv saskriets šūmēns ♦ sienlaikē jastrādē šūmēnes miesēs

šūmkarēt – putu karote ♦ Pajēm šūmkarēt un nošūmēzup!

šūms – putas ♦ āls tā rūgst, ka pill baļļ a šūmam ♦ šūms iet pār pa malam

šūpēls – šūpulis, šūpoles ♦ šūpel pakaran līkstē ♦ šūpēls jauznēs uz istabougš, ka vel nēvaig ♦ šūpēls nosviests uz istabougš ♦ šūpel tagad nēbrūķe ♦ Kas ta tagad vairs bēn liek šūple! ♦ parkē kādreiz bi krietans šūpēls

šūpēllīkst – šūpuļa līksts ♦ šūpēllīkst cirt no pīladž

šūpēs, sašūpēs – sapelējis ♦ siens sašūpēs, luop neēd

šūpēs, šūptēs – šūpojas, šūpoties ♦ šūpēs, le vasar knouļ neēd nuost

šuplād – atvilktnē ♦ Aiztais šuplād, citād uzskries virsē! ♦ aizsit mut ciet ka šuplād

švāgērs – svainis ♦ švāgērs kur tas laiks ka nomīr

šveist, šveisē – sametināt dzelzi, sildot ēzē ♦ kaleš sašveisē ruort rēp

švunk – ieskrējiens ♦ Nēm a švunk, tad ies!

švunkritēns – spara rats (tvaika katlam) ♦ dampam liels švunkritēns ♦ dikt liels švunkritēns

T.

tabaks – tabaka ♦ labs tabaks, dūms ka čubmais

tačk – kerra, rokas ratipi ♦ zirgs nav, stum a tačk ♦ tačk dārzdārbēs noģeld

tādē muodē, tādē vīzē – tādā veidā ♦ tādē muodē mēs tuo dābs gatav ♦ tādē vīzē mēs tiks a tuo dārb galē

taisnēb – taisnība ♦ taisnēb tov i, nēkuo dārt

taisēs – taisās ♦ taisēs ka uz cūkkoušen

tajslaikēs – tajos laikos ♦ tajslaikēs zāl bi zaļāks

taks – taka, celiņš ♦ sūn̄ estaigēš tak ♦ Ougštaks iet pār Bažpuram

take – staigā uz priekšu un atpakaļ, sīkiem soliem steidzīgi tekā ♦ Kuo tu take, vo tov skudērs biksēs? ♦ Kuo tu take uz priekš, apakeļ? ♦ take ka zuostēviš uz priekš un apakeļ

talcniks – talcinieks ♦ no pilsēt atbrouc talcnik

Tals – Talsi (pilsēta) ♦ Tals no mums i 36 kilometer

taļļ – krūšturis ♦ šneidrēn uzšūj taļļ

tambuorrat – viegli izbraucamie rati, parasti sēdeklis uz atsperēm ♦ aizlaid kāzes a tambuorratem

tambuors – sega ratu, ragavu pārsegšanai, parasti ādas; āpšāds tambuors ♦ lāčād tambuors, nekāds sals neķērs klāt

tank – smagi puszābaki ♦ karlaikē a vāc tankēm vien gāj

tāns – zirneklis ♦ tān nēsit nuost, tāns nēs laim

taņtīkals – zirnekļa tīkls ♦ mājēs viss stūr pill a taņtīklem ♦ luogstūrē liels taņtīkals savilkts

tap – tapa ♦ āls izspēr, tap vērplē ♦ tuo couram aizbīd a tap

tapant – tapināt, aizņemties ♦ tapant i vieglāk ka atduot

tapapakš – pēdējais alus mucā, ar raugu ♦ alus mucā zem svīķa, parasti ar raugu ♦ vairāk nav, elaid paš tapapakš ♦ ka ju tapapakš, a roug ♦ āls izdzērts, vel varbūt kād stuop var sarietant tapapakš

touk – tauki ♦ tik silts laiks, ka touk tēk āre

toukēns – taukains ♦ noķērnē toukēns ruoks ♦ toukēns pasmakērs ka spīd vien ♦ tas zup tov padevēs tāds toukēns

tour – taure ♦ misiņ tour spīd un špuglē ♦ Grosam bi liel tour

touriš – taurenis ♦ Redzē raib touriņ? ♦ balts touriš dēj uz kāpstēm uols ♦ Rō, kāds raibs touriš!

tourpūtēs – taurinieks, taures pūtējs, muzikants ar tauri ♦ Blumberķs bi tourpūtēs ♦ Blumberķs pūt dižē tour ♦ Kas tu pa tourpūtē bez tour!? ♦ Blumberķ viss i tourpūtē ♦ tourpūtēs nav nekāds amats

tout – tauta ♦ mēs ju i tād māz tout

tāpiš – pēdējais tecinājums, alu brūvējot ♦ vājs alus; Vo tād tāpiņ vien tu var izbrūvt?

tārp – spēks, izturība ♦ tov i gan tārp iekše ♦ šķimlēm i tārp iekše, nēmaz nav esvīds

tārpēns – tārpains ♦ Tu man edēv tārpēn ābēl!
♦ tas ābēls i tārpēns

tārps – slieka, kāpurs ♦ kurrēms viss dārz izluodes peic tārpēm ♦ dārzē zēm pills a tārpēm

tāšpipriņ – sarkanie pipari ♦ tāšpipriņ a špirkt – tikpat ka ugeņs mutē

taš – soma ♦ no ād uzšūt jaktstaš ♦ skuolstaše bēn saliek grāmats

tāš – tāsis ♦ sapleiš tāš un iztecan dēgat

tāž – stāvs ♦ Kušķs mūrē dīvtāž māj ♦ trīstāž māj

teāters – teātris ♦ bēn skuolē rād teāter ♦ sēsdien «Vārpē» būs teāters ♦ a Gust reizam i īsts teāters

tecan – tecina ♦ vēcēs pirtē tecan āl

teciņs, tečiņs – pusskriešus ♦ Aše Trīn tecīns vien tēk ♦ Trīn tečiņs vien tēk pe dārb

Teicēndriķs – iesauka pazīstamam teicējam Dundagā (18. vai 19. gadsimtā) ♦ Teicēndriķs visāds zīms paredzēs

teiks – teikas ♦ pa Dundags pīl e stāst teiks

tēj – tēja ♦ sasdzerēs liepzied tēj, lē izsvīst

tēkēls – tekulis, auns ♦ tas puik ta ka tāds tēkēls
♦ tēkēls aizskrēj kaimiņ aitēs ♦ tas tēkēls i traks uz aitam ♦ skraid apkārt ka tāds tēkēls

tektērs – piltuve ♦ rīkel ka tektērs ♦ bez tektēr nolies garmēs

telēķs – šķīvis ♦ vēcēs laikēs šķīv souc pa telēķ

tentēļbuks – kabatas portfelis ♦ pills tentēļbuks a noud

tērads – tērauds ♦ Zviedar tērads – labs tērads
♦ lē dābt asmiņ, tērads i jamāk norūdt

terīn – zupas bļoda ♦ uolēnš terīn

tēriš – tēriņš (samaksa) ♦ Vo tov noud petiks, lē tēriņ samakst?

tērpantīns – terpentīns ♦ tērpantīn tecnē no svīķ cēlmēm ♦ tērpantīns i vēc cilak zāls

tēs – tēvs ♦ Ak tēs, Vēcandrē, tōv smuk putniņ!

tesmēns – tesmenis ♦ tai guoje tesmēns ka ūdiņspanns ♦ tesmēns guoje vēlkēs pa zēm

tēviš – tēviņš ♦ bištēviš i trans ♦ kaimiņ suņtēviš atskūlēs pe kūn ♦ zuostēviš man skrej virse

tīkals – tīkls ♦ cour ziem oud (met) brēkliņtīkal
♦ brēkliņ tīkals i a mazam acēm ♦ tīkals žāvē uz vabam ♦ šturm sapleiss brēkliņtīkal
♦ krēkals izdīls ka tīkals ♦ tagad ju tīkals var buodē dābt

tilan, tilant – tilina linus, izklājot uz lauka
♦ japaroug, vo līn nav iztilanšēs ♦ tilan līns plavē vo uz rugaj

timrē, timmērt – nemākulīgi kalt, klapēt dzelžus
♦ timrē ta ka tāds puik ♦ timrē ka dzēns pa acbļuod

tīn – tīne (dobts koka trauks) ♦ milttīnē elīds pēl

tint – tinte ♦ skuoltēm bi sārkan tint

tintsbutēl – tintes pudele ♦ tintsbutēl bi tāds maziš

tintšpirkts – denaturētais spirts ♦ dzērs tintšpirkt, paliks stulbs

tirdznieks – tirdznieks ♦ kāds vēls tirdznieks uzradēs ♦ kād trīs četēr tirdznieki bi

tīrgs – tīrgus ♦ pe mums tīrgs i pa trešdienam
♦ Duntkē tīrgs bi pa trešdienam

tīrgsplacs – tīrgus laukums ♦ kur tagad tīrgsplacs, senāk bi dārzniecēb ♦ apakēllaikēs tīrgsplacs bi pe baznic ♦ tīrgsplacs avien pe kruog vo baznic

tīrgssiev – tīrgus sieva ♦ šķēndēs ka tīrgssiev

tīrnēs – raustās, dreb, purinās ♦ cīrēls tīrnēs gaisēs ♦ tīrnēs ka taņtīklē muš ♦ tīrnēs ka nosāls suns

tīrkēļ – tīrpeķli, tīrpulji, drudzis ♦ tīrkēļ skrej pa koulem ♦ tīrkēļ nogāj līdz kāj papeižem

tišiš – drusku nepilnīgs, pavieglis cilvēks ♦ tāds ka tišiš ♦ Žāns nav nēkāds muļķs, viš i tāds tišiš

tītavas – tītavas ♦ noņem dzījgabal no tītvam
♦ uzvēlktuo dzījgabal uz tītvam

tits – pupi, krūtis ♦ guoj tits ♦ bēns ēd tit ♦ tits ka kazē ♦ tits perietēš, duod bēnam izzīst
♦ japaroug meitnam tits

tizals – tizls ♦ viš i tizals no dzimšēn

tokš – taču ♦ Nāč tokš fiksak, cik ilg var gaitd!

topēls, tupels – tupeles ♦ Nēnāč istabē a sūdēnam topļem! ♦ Uzrouj topēls, ārē līst! ♦ ekāp tāpat tupēls, cik te tāl ♦ Tupēls atstāj priekšname!
♦ tie vēc tupēls vairs nav valkam

tuorēns – tornis ♦ baznic tuorēns a bleķ jumt
♦ tuorēns durēs dēbsēs ♦ vēcēs ūdiņtuorēns cēlts 1800. gadē ♦ bāks tuorēns bi mūrts no akmiņem ♦ Rīgē i Pulkvertuorēns

tuos laiks – tajos laikos ♦ tuos laiks zēm bi cēnē

tov – tev ♦ tov būs jaatvēd zīrg no gānkļem ♦ tas tov, valkē vēsals ♦ Vo tov viss i mājēs?

tuovērs – lielāka koka balļa (ūdens balļa)
♦ vēctēv taists alstecnams tuovērs

trāgbants – bikšturi ♦ var rēdzt, ka tov trāgbants pirmē reiz mugrē

trākēldiegs – diegi, ar kuriem sadiegt uzvalks, diegs audekla sametināšanai ♦ zells lē izvēlk trākēldiegs ♦ Tu izvēlk tuos trākēldiegs!

trakēs, traktes – trako, dauzās, dauzīties ♦ bēn sētsvidē trakēs ka kumēl ♦ Tu skates, lē bēn nētrake!

trāklē, trākēlt – sadiedz ♦ tas kažaks nu i satrākēlts, var uzprōvt

traktiers – restorāns ♦ Dunktē traktiers bi vēcē kruogē

trankē – trenkā, dzenā ♦ suns trankē aits ♦ Puik, nētrankē guojs, lē vīn ēd! ♦ bulls trankē guoj
♦ Tu nētrankē guojs pa gānkļem!

troukskaps – trauku skapis ♦ troukskaps pekrāmts pills a troukēm

trāns – zābaku smērs (no vaļu taukiem) ♦ sazieķē zābaks a trān

trāpt – trāpīt ♦ no šķūndurēm pļavē ju tu vārs trāpt

trēkans – trekns ♦ nosbarēs trēkans ka runcs
♦ trēkans, ka touk tēk āre ♦ trēkans ka miljonār cūk ♦ āpss rudiņ i nosbarēs trēkans

trēkēn – virza ♦ saplūc cūķe trēkēn

trešēs – trešais ♦ trešēs tas liekēs

Trešēs valks – Trešais valks ♦ Trešēs valks i gar Vinkallan damb

triecs – ūdenssūknis ar trieci ♦ triecs vel i Plaģēs, dzēn ūdiņ kalnē

trinitis – ar rokām austā audekla veids ♦ sainc ouž trinit

trinēs – beržas, nemierīgi uzvedas (skolā) ♦ Seid rām, kuo tu trinēs!

tripiņē, tripiņt – mīnājas, mīnāties, steidzīgi iet sīkiem solišiem ♦ Kuo tu tripiņē? ♦ tripiņē ka bikss pemīds ♦ Vo tu mīst grib, ka tā tripiņē?
♦ tripiņē ka mīziņ lindrakēs

Tripit – Tripīte (vieta netālu no Žocenes) ♦ Tripit i jūrskantē, tur bi kroutēv

trīšubar dakš – dakša ar trīs žuburiem ♦ sien duo vēzmē a trīšubar dakš

trobēl – tracis; taisa kaut kādas nebūšanas
♦ kruogē sacēl trobēl, pats dabē zīl ac ♦ cūks aizgaldē tais briesmīg trobēl

trūbs – caurules ♦ trūbs sarūsēš, vajg cits

truš – meldri ♦ diķs aizoudzs a trušēm ♦ no trušēm var uzpīt brange cēper ♦ slapē vietē tik truš vien oug

tūj, tujāk – tuvu, tuvāk ♦ up i tūj, tepat lejē
♦ cour mēž i tujāk ♦ septiņ verst, tas nav tik tūj

tujmē – tuvumā ♦ te tujmē vairāk nēvien māj nav

tujš cilaks – tuvs cilvēks ♦ viš man tujš no dzimšēn

tukals – resns, nobarojies, tukls, apalīgs, ar «biezu ģīmi», trekns, labi barots, noēdies
♦ tukals, ka bits but sakuodš ♦ tukals ģīms, lāb eids ♦ tukals ģīms ka bēn pakeļ ♦ tukals ka brūzs bulls ♦ tukals ģīms ka pien teļam
♦ tik tukals ģīms ka miljonār cūķe

tūkstēts – tūkstotis ♦ tūkstēts lat bankē pagalam

tukšniks – tukšnieks ♦ tukšnikam ju nēkas nav

Tūns – (Tenis) 17. janvārī, ziemas sala kulminācija ♦ pa Tūn tā salst, ka zaķam acs sprāgst āre

tuntlēs – tuntulojas ♦ Kuo tu tuntlēs ka pusaimīdzs? ♦ Kuo tuntlēs, guojs iet rudzēs?

tuņķs – strupulis, gabals; kaut kas strups
♦ no pirkst tuņķs vien atslicēs ♦ no īšķ palics tik tāds tuņķs

tupēcs, tupēts – pļāvā sakrauta siena guba (četras uz vezuma), tuplesis ♦ saskaitē divdesmēt tupēš
♦ četēr tupēš iet uz vēzam

tūpsēl – pakaļa (pīlei, zosij) ♦ pīlē tūpsēl vēlkēs pa zēm

tuptūzs – cietums ♦ elik trīs diens tuptūzē
♦ eseidans tuptūzē uz kādam dienam
♦ espunds tēv tuptūzē, tad tik tu rēdzs

turmēls – tējas trumulis, kuļmašīnas trumulis
♦ trumlē akmens, saluocē šķēns

tûrtēs – turēties ♦ vajg tûrtēs ka kaķam uz lēd
tüt – turza, tūta ♦ kumpēkts saber tūtē ♦ pajēm
     vien tūt kumpēkts ♦ izstieps pakēl ka cukartūt
tuzēls – neveikls ♦ Tu nu gan i tuzēls! ♦ Kā tāds
     tuzēls pe siev tiks? ♦ Kuo tāds tuzēls meitēs iet!
     ♦ tu tā dance ka īsts tuzēls
tvinkst – sāp, smeldz ♦ man tvinkst ougēns
     ♦ ougēns tā tvinkst, ka nēvar ciest

U.

ucan, ucant – ucina, šūpo rokās, klēpī bērnu
     ♦ paucan krēbēl kleipē, lē nēbrēc
ugēns – uguns ♦ nu i ugēns pakļēs
ugiņdzēsēs – ugunds dzēsējs ♦ ugiņdzēsēs var gūlt
     26 stunds pa dien
ugiņgrēks – ugungs grēks ♦ Rukšpurē bi liels
     ugiņgrēks
ugiņkambērs – manteļskurstenis ♦ lielē vāršen
     sievam i ugiņkambrē
ugiņkūrs – ugunkurs ♦ apakēllaikēs bākēs kurnē
     ugiņkūrs
ugiņnams – manteļskursteņa pamatne ♦ ugiņ-
     namē žāvē gāl
ugiņtuorēns – meža uguns novērošanas tornis
     ♦ viss ju ugiņtuornē nēvar uzkāpt, gāl skurbst
uikt, uikē – aiztikt, darīt pāri ♦ mazēs bēns tu
     nēuiķe, tu i liels
umlēģers – apmetnis ♦ liets laikē apņēm umlēģer
     apkārt
umpārs – nepāra skaits ♦ skait ka grib, vienalgs
     umpārs sanāk
uncs – ūsas ♦ uncs ka vēcam zaldatam
     ♦ uzskrullēs uncs ka Skobeļeks
ungērs – mājlopu kastrētējs, rūnītājs ♦ vēcēs
     Grenēnberķs bi ungērs
up – upe ♦ Vēnt i tād diezgan liel up ♦ up tēk ka
     pedzērs, grīldmēs no vien puss uz uotar ♦ up i
     lielaks pa valk
upmaļš – upes mala ♦ upmaļš nooudzs a krūmēm
urkšķ – rūc, rukšķ ♦ suns urkšķ ka traks ♦ sivans
     urkšķ ka nēeids ♦ vēc cūk urkšķ, grib ēst
urķs – baksteklis ♦ urķs no cilak, līž visēs šķirbēs
     iekšē

urķt, urķe – bakstīt ♦ urķēs pa dārz no rīt līdz
     vakram ♦ dižcūk urķe mazēs sivans
ut – uts ♦ līž virsē ka tād ut ♦ ut līž pa krāg
     ♦ vēlkēs ka ut pa nabag krāg
utdubans – gluds delītis utu kaušanai, matus
     sukājot ♦ atnēs utduban un biezē ķemm,
     izķemms uts
utēns – utains ♦ utēns ka nabag sivans
utes, uttēs – slinkot, stiept gumiju ♦ nēsutes,
     sarouj, liets nāk ougše
utvanags – lamu vārds ♦ krits uz mant ka tāds
     utvanags
uz ouglēm – uz procentiem noguldīt naudu
     ♦ noliek noud bankē uz ouglēm
uz pēkam – uz kājām, izveselojies ♦ tu brang āter
     tik uz pēkam
uz puszāl – plaut uz pusēm sienu ♦ pajēm plavsgabal plout uz puszāl
uz rēdzšnēs – uz redzēšanos ♦ ta nu es tov teiks
     «uz rēdzšnēs»
uz zaķ – uz zaķa – pavirši, pa roku galam padarīts
     ♦ vis tas padāršen i uz zaķ
uzacā – uzacis ♦ uzač saougš kuopē ka ūpam
uzcirtēs – užvilcis jaunas drēbes ♦ uzcirtēs ka uz
     zaļamball ♦ uzcirtēs jounēs zābakes
uzkupcs – uzpircejs ♦ uzkupcs brouc, būs andēl
uzmēst ac – paskatīties, uzraudzīt ♦ tu būs pe
     mājam, uzmēt tiem bēnēm ac
uzparikt – ierīce, darbarīks, lieta ♦ varēn
     uzparikt tas ripzāgs ♦ skrūvstiķs i tād vajdzik
     uzparikt
uzpīls – virs ledus uzplūdis ūdens, virs ledus
     izveidojies apledojuums ♦ pēsmels pastals, tur i
     uzpīls ♦ tur nēstaigē, tur i uzpīls
uzpircēs – uzpircejs (uzpērk lopus, labību
     atkalpārdošanai) ♦ uzpircē pa rudiņēm broukē
     apkārt
uzprišan dūš – uzlabo dūšu (garastāvokli)
     ♦ satais zaptūdiņ, lē dabē uzprišant dūš
uzprišant – atsvaidzināt ♦ pajēm vien šluk, tas
     uzprišan dūš
uzprōv – uzlaikošana (šujot uzvalku) ♦ uzprōv
     būs nākamnedēl

uzpuctēs, uzpuces – labi, glīti apģērbties, glīti apģērbies, uzpucējies ♦ uzpuces ka brūtgan brāls ♦ uzpuces ka mamzēl muižē ♦ uzpuces ka pa guodem

uzpūtēs – uzpūties ♦ aiz lēpnēb uzpūtēs

uzrūdzs – uzrūdzis (maize, zeme, ievārījums)
♦ zapte cukars pa maz, uzrūdzs

uzšķiņt – uzdāvināt ♦ puiss uzšķiņķe meitē grēdzan ♦ uzšķiņķe meitē bēn

Ū.

ūdars – ūdrs ♦ ūdars i dikt manigs zvērs

ūdiņādēr – ūdens ādere ♦ uz ūdiņādēr nedrīkst gūlt ♦ ak jaruok uz ūdiņādēr

ūdiņbads – nav ūdens (sausums, akā nav ūdens)
♦ Šlītrē vienmēr bi ūdiņbads

ūdiņball – ūdens balla ♦ sanēs ūdiņ ūdiņballē

ūdiņēns – ūdeņains ♦ šis rāciņzort i tāds ūdiņēns, luoprāciņ

ūdiņlīdēs – ūdenslīdējs ♦ ūdiņlīdēs laižes apakš ūdiņ

ūdiņplūd – plūdi ♦ Bīble i raksts pa ūdiņplūdēm

ūdiņpumps – ūdens sūknis ♦ vēcēs laikēs ūdiņpumps taisē no kuok

ūdiņruoz – ūdensroze ♦ balt ūdiņruoz

ūdiņspanns – ūdens spainis ♦ pelējs ūdiņspanņ pill ka ac

ūdiņsudmals – ūdensdzirnavas ♦ Pācē bi ūdiņ sudmals, bet nodēg

ūdiņtuorēns – ūdenstornis ♦ vēcēs ūdiņtuorēns būvts 1800. gadē

ūdiņvads – ūdensvads ♦ baruonlaik ūdiņvād trubs i uz svīn

ūdiņzābak – ūdenszābaki ♦ ūdiņzābak kājēs līdz šēkam

ūdiņžurk – ūdensžurka ♦ zebiekst izēd viss ūdiņžurks

ūjant, ūjan – ūjināt ♦ Līžēls ganēs dzied un ūjan

ūkšt, ūkšē – ūjināt (gans, apmaldījies mežā), ūjina, gari sauc ♦ Kuo tu ūkšē ka ganpuik?
♦ Gans ūkšē, vo vilks nav aiteš?

ūl, ritin ūl – ratu rumba ♦ Esmērē ūls a dār(v), lē nēčikst!

ūps – ūpis ♦ ūps ūkšē pe vāc kapēm un parkē

ūsēns – ūsains ♦ tu tāds ūsēns ka vēcs zaldats

ūss – ūsas ♦ tāds ūss ka ruoņam

ūt – hūte, platmale ♦ ūt ka pašam muižkungam

ūtrop – ūtrupe, izsole, izpārdošana ♦ iztaise ūtrop pa paradēm

ūzbants – prievītes zeķēm; prievītes zeķu siešanai, kājsienamie ♦ jouns ūzbants sien pa svētkēm ♦ suns sagrouds ūzbants

V.

vabēl – vabole ♦ vabēl aizskrēj rūkdams ♦ Tas vabēl kuož, nejēm ruoke!

vābs – vabas (mieti tīklu žāvēšanai) ♦ vābs nopūjš, krīt apkārt

vācel – vācele, kriju tīne, grozs ♦ es tov uztaise tād vācel priekš kamļem ♦ tov tas vācel tāds cours

vācets – vācietis ♦ muižniks tas pats vācets vien i
♦ viss muižnik bi vāceš ♦ Hāmans bi no Pirmē kār palics vācets

Vāczems egel – lapegle ♦ parkē i Vāczems egels

vādzs – vadzis ♦ ka vādzs pills, viš lūzt

vāg – vaga ♦ zirgs nētur vāg ♦ vāg nodzīts taisans ka pa šnuor

vagērs – vagars ♦ vagērs dusmigs, dābs kuoks
♦ sūns ju tik cēl pa vagrēm ♦ stāv un skatēs ka vagērs

vagūzs – vāgūzis, ratnīca ♦ Rats estum iekš vagūz, būs liets! ♦ pills vagūzs a krodam

vain – vaina, nelaime ♦ ja tik vien tov tas vain i,
tad es var līdzt tov

vajg – vajag ♦ vajg vo nēvajg – japērk i

vāk – vāki ♦ viņam tie ac vāk i valē

vakrē – vakarā ♦ meitēs iet vakrē, tā pavēlak
♦ vakrē vārs atspūstēs

vakrēs dien – vakardiena ♦ Vo tu meklē vakrē dien?

vakriņ – vakariņas ♦ vakriņēs siķ a rūšēm ♦ Vo tu vakriņs paeid?

vakt – sargs, vaktnieks ♦ vēctēs strādē buodē pa vakt

vākt, vāķe – vākt, uzraudzīt, savākt ♦ vāķe miriņs ♦ bēn oukēl vāķe bēn ♦ Vāķe bēn un nēsmaisēs apkārt! ♦ pesdzērēs, ta man tēv būs javāķe ♦ vāķe luops mājēs

vāl – vāle ♦ a vāl klopē veš, ka mazgē ♦ jauztais vāl priekš mietdzīšan

valad – valoda ♦ Runē skaidar valad!

valdēb – valdība ♦ Vo tov nav vienalg, kād valdēb?

valiņmāl – audumam neirstošā mala ♦ valiņmāl maisam šuj uz ougš

valstēb – valstība ♦ Vo tov vienam pedēr tas debēs valstēb?

valsts, siervalsts – pants, siena pants ♦ siervalsts krous skūn dubnē

vāļ – vaļa, brīvība, brīvs laiks, iespēja ♦ izlaid no cietam uz vāļ ♦ man nav vāļ, man jastrādē ♦ man nav vāļ, penāč vēlāk ♦ kalp padabēš vāļ, nēvīžē strādt ♦ tūkstet deviņsimt piektē gadē mūs tēv prasē vāļ un zēm

vaļę – vaļā ♦ Laiž mān vaļę!

vaļniks – valēnieks, gadījuma darbu strādnieks ♦ dzīvē pe Ādgēr pa vaļnik ♦ vaļniks līg pe sainikēm rūm

vamzт, vamzē – sist, dauzīt (kaujoties), kausta, iekausta ♦ savamzē ancniks kruogē ♦ sainc vamzē ganpuik

vanckēls – vanckars, aizperēta ola ♦ pērkļē nēviens vanckēls ♦ smird gan tas vanckēls peic vēll

vankrēs, vankērtēs – lēni kust, iet, it kā streipuļo, lēni kustēties ♦ vankrēs ka pedzērs pa kājam ♦ vēces vankrēs no kruog mājēs ♦ vankrēs pa ceļvirs ka aizmīdzs

vann – vanna ♦ vann nu i ka jouns ♦ tas vann tokš netur ūdiņ

vaņgniks – vaņginieks, gūsteknis ♦ karlaikē bi lēram kriev vaņgnik

vāran – vārna ♦ mēlls ka vāran ♦ vāran i gudars putans

vārd – varde ♦ storķs apeid vārd ♦ nodīrt vārd liek uz kēsel ♦ storķs plāvē knābē vārd

vārd – vārdi ♦ kād nu kurē mēlē tie vārd i

vārēš – vārošs ūdens ♦ cūks plucan iekš vārēš ūdiņ ♦ priekš plucanšēn vajg vārēš ūdiņ

vārgēls – vārgulis, nīkulis ♦ īsts vārgēls, kājs nēvar pavilkt ♦ bez dārb paliks pa vārgēl ♦ tas puik tov i īsts vārgēls ♦ tu tik priekš mān i tāds vārgēls ♦ viš i vārgēls no dzimšēn ♦ īsts Ziemsvētk vārgēls

vārt – varēt ♦ Vo tu vārt nākt man palīge? ♦ tu vārt man tuos mats apcirpt

vārt – vārīt ♦ jasāk vārt rāciņ, vakriņlaiks klāt

vārt uol – vārīta ola ♦ Vo tu vārt uol nēgrīb?

vārtes, vārēs – vārīties, vārās ♦ katals sāk vārtes, lē tik viš vārēs

varvīksen – varavīksne ♦ varvīksen uzmetēs peic liet, soulē ♦ Vo te kāds ziemē i redzēs varvīksen? ♦ varvīksen pa viss debeškant ♦ vakar redzē liel varvīksen

vāržkurķel – varžu kurkuļi ♦ vāržkurķel pills grāvs

vasars kalps – kalps, līgts no Jurģiem līdz Mārtiņiem ♦ salīg pa vasars kalp, ziem ies mežē

vasērvāg – līmeņrādis ♦ grunt jarikte peic vasērvāg

vāt – vāts, gara koka muca uz riteņiem ♦ ūdens javēd no īkast a vāt ♦ a vāt vēd ūdiņ vo brāg no brūz

vatierts – vatēts ♦ krievēm tik i tād vatiert prak

vatierts deķs – vatēta sega ♦ ja tov oukst, pajēm virsē vatiert deķ ♦ apakš vatiert deķ i silt gūl ♦ es tov uzsēdz vatiert deķ, būs silt ♦ Vatierts deķs virsē, un vel oukst!

vāvēr – vāvere ♦ žigals ka vāvēr ♦ vāvēr nolasēs priedēs rieksts

vāvriņ – vaivariņi ♦ skapē saliek vāvriņs priekš kuožēm

vāzt, vazē – vilkt, vazāt ♦ suns vazē pa sētsvid buk cisk ♦ Vo tu mān duomē vāzt aiz degan? ♦ suns vazē ait kāj pa sētsvid

vecēn – vecene ♦ vecēns sastikšes un šūmē mēl ♦ vočē ka vēc vecēn

vēces – vecais ♦ tu, vēce, i pedzērs ♦ vēces vel i dzīvs, vel krožē ♦ vēces Vēzs bi gudars vīrs

Vēces grīds – Vecās grīdas (?) ♦ Vēces grīds i Baž purē

Vēcistab – Vecistaba (vietas nosaukums) ♦ Vēcistab i jūrmalē, pe Ušēm

vēcmemmm, vēcmāt – vecā māte; vecmāte, bērnu saņēmēja ♦ vēcmemme rumps ka trīsdūr skaps ♦ vēcmāt sastuntlēs ka ziems vidē ♦ skrej žigel peic vēcmāts, nu i bēn reiz

vēcipien guoj – govs vecpienā ♦ nav kuo tūrt vēcipien guoj, duos ūzdam

vecs – vecis ♦ kumps ka tāds vēcs vecs

vēctēs – vecais tēvs ♦ vēctēs balts ka ābēļkuoks
♦ vēctēs i dusmigs ka briesams

vēdars – vēders ♦ vēdars ka grūtam zvirbłam
♦ peeid pill vēdar ♦ tāds vēdars, ka sōvs kājs nēvar apout ♦ uz mier strādt pa vēdar

vēdarvain – vēdera sāpes; slimība ♦ es i kout kur sadabēs vēdarvain ♦ uznāc vēdarvain, jaedzēr eitērs ♦ labākēs zāls priekš vēdarvain i cūksakēns vo pur mirt

vednēm ect – ecēt lauku ar spraugām (joslās)
♦ ecē vednēm, būs vieglāk zīrgs apgriest

vēdnēs, vēdantēs – vēdinājas, vēdināties ♦ atstāj dūrs valē, lē istab vēdnēs

veijers – trose (šlepējamā) ♦ pašbroucēs vēlk kūlē a veijer ♦ baļķs šlepē a veijer
♦ pašbroucem bi krietēn garš veijers

veikals – veikls ♦ veikals ka jouns puik

vēj gless – nelielā, viegla vēja pūsma ♦ tik mierigs laiks, ka nē mazākē vēj gless

vējluktērs – vējlukturis ♦ vējluktērs a svec
♦ a vējlukter var ārē staitg

vējrādtēs – vēja rādītājs ♦ vējrādtēs egriedēs mīzalvējē, būs liets ♦ uzliek vējrādtē uz jumt
♦ mūsmājēs nav vējrādtēs

vējsluot – vēja slota (sīko zaru saaugums)
♦ vējsluot ka sienkleips

vējsudmāls – vējdzirnavas ♦ mūs vējsudmāls i pussabrukš

veksēls – meža zvēru pastāvīga pārejas vieta pāri ceļiem u. c. ♦ tu stāv uz veksēl, noteikt dābs šout

vēkšpēd, ougšpēd – augšpēdus ♦ apkrit vēkšpēd
♦ apgād meit valstē ougšpēd ka burlaks
♦ aizķērēs kāj un nokrit vēkšpēd ♦ vabēl apskrit vēkšpēd

vēkt, vēķe – izgriezt, iztīrīt zirga kājai nagus
♦ Rō, kur aizplīs, izvēķe kārtig! ♦ tas lemps ju nēmāk zirgam nāgs izvēkt ♦ es pats izvēķe zirgam nāgs

vēkt, vēķe – steidzīgi dzert ♦ vēķe lēnam, tu i dikt noslāps ♦ sasvēķes pill kung a putar
♦ sasvēķes putar ka pe dīķ

vēlans – velēna ♦ vēlan i jasakapē, tad stād ābēļkuok ♦ vēlans i jaapgriež un jasadrupan
♦ noklāt vēlan ka guoddrān ♦ arēm vēlans klājēs ka deķs

vēllgīms – velna ģīmis, kaza ♦ vēllgīm vel souc pa Staļin guoj ♦ Lē nu kuo, bet tuo vēllgīm tu mājēs nēved!

vēlls – velns ♦ mēlls ka vēlls

vēllsūd – minerāmēsli ♦ jauzsēj vēllsūd uz rudzem

vēlšens – vēlēšanas (valdības) ♦ uz vēlšnēm i jaiet, nēkuo dārt

vēlšnēs – vēlēšanās ♦ priekš nāv man but liel vēlšnēs

veļkouls – kaula izaugums, vaina zirgam ♦ Vo tu stulbs i, ka tu nērēdz veļkoul!

veļsougiņs – kaula izaugums locītavās ♦ tam zirgam vēžēs i veļsougiņ

ventērs – venteris ♦ eliek zušēm ventēr

Vēntspīl – Ventspils ♦ uz Vēntspīl varē aizbroukt a mazbān ♦ Vēntspīl i liel pilsēt

vepērs – vepris (kastrēts kuilis) ♦ vepērs labāk kuopēs ka cūk ♦ vepērs lāb kuopes, tāds eidligs
♦ noseidēs ka kaimiņ vepērs

vērbaļķs – griestu sija ♦ Krouķ mežsārgmājes pēd plat, a cīr tēst vērbaļķ

vērlags, vēlaks – vējrādis ♦ vēlaks rād mīzal vēj

vērmēls – vērmeles ♦ tas dzīv i rūgts ka viens vērmēls

vērpans – vērpiens (savērptas dzījas daudzums) ♦ nākamnedēļ muižē janoduod vērpans

vērpēl – nelielā koka alus muciņa ♦ vien vērpēl pajēms līdz uz gadtīrg

vērstav – spīlarkla vērstuve ♦ vaggalē pārceļ vērstav

verststabs – verstu stabs ♦ pe Raķruog 16. verststabs ♦ verststabs i pe likē bērz
♦ pe pareiz bazanc i pirmēs verststabs

vērše – (tādā) lielumā, tik daudz, tik liels ♦ viš ju drīz būs izoudzs manē vērše

vērzal kūl – gara kule (abi gali aizšūti, vidū vienā pusē atvērums; nesamo ieliek kules galos, nēsā, pārsviestu pār plecu) ♦ bēn grāmats ness vērzal kule

vēsams – vēsums ♦ Tur nēseid sasvīds, tur vēlk vēsams!

vēš – vējš ♦ ziemēļ vēš i ouksts, vienalgs, no kūr pus viš pūš ♦ kā vēš pūš, tā salmiš dance

vešdēls – rievains dēlis veļas izberzšanai (berzšanai) ♦ es pats uztaisē mātē vešdēl ♦ kas ta tagad i vešdēl redzēs ♦ vešdēls bi no kuok vo bleķ ♦ vešdēls nav vajdzigs, mazgē a mašīn

veškatalš – katls veļas vārišanai ♦ veškatalš no karlaikēm

vešpulvērs – veļas mazgājamais pulveris ♦ vešpulvērs i indigs, samaitē ūdiņš

vešrulls – veļas rullis ♦ nēbi pletūzers, veš rullē a vešruļļ ♦ kaimiņem liels vešrulls ♦ apakēļlaikēs katrēs mājēs bi vešrulls

vešstriķs – veļas aukla ♦ izvēlk man sētsvidē vešstriķ ♦ izvēlk vešstriķ no klētstūr uz aks vind

veš – veļa ♦ izmazgē veš ♦ meits upē mazgē veš ♦ izzāvē veš uz bēniķem ♦ veš apakēļlaikēs pletē a vešruļļ ♦ pirtē uzvēlk mugrē tir veš ♦ vecēn mazgē vannē veš

vešūdiš – ūdens veļas mazgāšanai ♦ vešūdiņ lej aiz pakš

vešvann – veļas vanna ♦ vešvann i pakarants pē siemāļ ♦ vešvann tagad tais no bleķ ♦ vešvann vel no vācšēm ♦ apakēļlaiks vešvanns bi no kuok ♦ bēn var nomāzt vešvannē ē

vešzieps – veļas ziepes ♦ bez vešziepam veš nēvar izmāzgt

vētar – vētra ♦ Vo vēš, kād vētar! ♦ vētar apgād žuog, vēllam vain ♦ soul ebried mākiņēs, rīt vētar ♦ barometērs krītēs, būs vētar ♦ vētar i vairāk pa rudiņem ♦ vētar izgāds kuoks a visam saknēm ♦ rīt būs liel vētar

vēzams – vezums ♦ četer tupēš jarēķan uz vēzam ♦ maz cīns gāž liel vēzam

vēzēls, vērzēls – aizjūga piederums, vērzeles, zirga aizjūgs ♦ vērzēls šuj rēdniks no pasierād vo jēlmiņād

vēzs, vēž – vēzis, vēži ♦ Bluomīķvalkē bi varēn vēž ♦ Kas tam vēžam pa dzirklem! ♦ Kas tagad pa vēžem, nav nē sprīd gār! ♦ vēzs atsprāklenisk vien staigē ♦ vēzs ju tagad i dabs brīnams

vic – ganu vica, vica (sautēta klūga grozu saitēm, žogu stiprinājumiem) ♦ Pajēm vic un ej palīgē ganēs! ♦ izsutan, sagriež vics un sastērste žuog ♦ vics sutnē no kārkal, iev, egel, kadiķ

vidē – vidū ♦ koudz paše plavs vidē

viegals – viegls ♦ Prics i tāds viegals vīriš

vieģel – viegli ♦ Kam ta tagad iet vieģel!

viekst – atvars, dziļums upē; dziļāka vieta strautā

♦ Skates, ka tu viekstē nēnoslīkst! ♦ valkē ju tik viekstes var peldt ♦ tur i viekst, var peldtēs

vienādiņ – vienmēr ♦ vienādiņ vien apskatēs, ka āls rūgst

vieš – viesi, ciemiņi ♦ japacēp rouš, būs vieš

vīg, vīgs – vīga (senie jūras dziļumi), vīgas ♦ šīs vīg vienādiņ i apakš ūdiņ ♦ apakš kallan vīgs un kangēr vien i ♦ vīgs i tād pūrkēl starp kangrēm

vīgerž, vīgerš – vīgriezes ♦ Kur tu tād sien liks, vien vīgerž! ♦ vīgerž japļouj ager ♦ vīgerš, vēl plout, i ciet ka kuok

vīksan – vīksna ♦ vīksans mūs mežēs i rēt

vīkelt, vīkle – vīlāt ♦ saviķle tuo kringel un ta liek uz plāt

vilcant – tupeša pārvietošana (vilcināšana – zirgs ar striķiem piejūgts pie tupeša, kam apakšā paliktas bērzu meijas) ♦ vilcant i jamāk

vilcnam laps – siena vilcināšanai zem tupeša pālktās meijas ♦ kārkals i brangs vilcnam laps

vīldrān – sagša, seģene ♦ māts oust vīldrān a fraņēm

vīkmugār – ar stīvu muguru ♦ tu ēr i sadabēs vīkmugār

vīktrīckēls – vīkābele ♦ uz vīktrīckēl sableis biks

vīll – vīlna ♦ sugsaitē maktig biez vīll ♦ tai aite gan i kupal vīll ♦ aizvēd vīll uz pobriķ sakārst

Vīllenš – Vilnis ♦ mān ju a dundžiņ souc pa Vīllen

vīllēns – vilains, vilnains ♦ vīllēns aits, lāb sūg ♦ vīllēns ka tumšgāl ait ♦ vīllēns ka ait ♦ tas ouns gan i vīllēns

vīllēn – vīlni ♦ jūrē liel vīllēn, zvējt nēvar

vīnd – akas vinda (svērtenis) ♦ vīnd jaliek no baltmīz egel

vindals – adīta, tamborēta plata «binde» (lenta) jaundzimušā ietīšanai ♦ bēn notin a vindal ka kuņ kāj ♦ satin vindlēs ka cigār

vindals – rokas urbja spals ♦ lāb eskrūvē buor iekš vindal

vinds – skrūves vītnes ♦ tik stipar skrūvē, ka norāv vinds

vinsts – vinnests ♦ mulķam gadeš tāds vinsts

vīndien – citdien ♦ vīndien es redzē spuoks

virkš – kartupeļu laksti, zirņu stiebri ♦ janopļouj rāciņem virkš ♦ bi sallan, rāciņem virkš nosālš

virlaks – liels smeļamais (atejbedru smelšanai) ♦ atējs smeļ a virlak

virnēs – virinās ♦ dūrs virnēs vienē eņģē

virpant – vērpt (turp un atpakaļ), virpināt ♦ virpan pirksts ♦ virpan dieg, kamēr nogurst ♦ virpan runčam ūss

vīršnābs – spirits ♦ Esper vien tējsglāz vīršnāb, būs viss neļabams pa pakeļ āre!

vīslē – nedaudz līst, smalki līst, lietus sijā ♦ vīslē ka pa sēņ laik ♦ viss dien liets bišķiņ vīslē

visrēs – visur ♦ tov a visrēs jabūt klāt

vīstķels – vīstoklis ♦ Tāds vīstķels pādsē, kas tas i? ♦ šuo vīstķel tu aiznēs kaimiņtantē ♦ Kas tas pa vīstķel uz tak izkrits?

vistlakt – lakta vistām ♦ vists seid vistlakte

vistmīdzs – vistu perēklis ♦ vistmīdzs i pažuoblē

vistrīņ – vistrenes ♦ vistrīns ju dikt rēt var samekēlt

viš – viņš ♦ viš i tāds gaisēs pasists ♦ viš i peoudzs cilaks, pats zin, kuo dar

vīt – spēt, varēt ♦ šuo plāv mēs pa divēm šodien nevārs vīt

vitē sienmāls – balsina sienas ♦ izvitē sienmāls a zilēm mālēm ♦ vitē istab a kalkēm

vītals – vītols ♦ cit vītal izoug dikt rēšen

vīvēls, vīvēļ – graizes zirgam, zirga slimība ♦ uz vīvlēm jatrankē ♦ ka i vīvēļ, ta jatrankē

vīzē – veidā ♦ Rō, tādē vīzē! ♦ tādē vīzē tuo liet dar

vīzs – vīzes ♦ es vairs nēmāk vīzs nopīt ♦ labāks vīzs i no liep lūkēm ♦ ātrāk tik a vīzam staigē

vīžē, nēvīžē – grib, negrib ♦ viš, rō, nēvīžē strādt ♦ Tu man strādt nēmaz nēvīžē!

vo – vai ♦ Vo tu rēdz tuo putan?

vo jē, voi man šest, vo jesinēs, vo jess – izsaucieni bailēs, nosodījumā, izbrīnā (varbūt «Vai, Jēzus!») ♦ Vo jē, vilks aitēs! ♦ Voi man šest, kuo nu esāks?

vo vēlls – vai velns (izsauciens) ♦ Vo, vēlls, kā līst!

vōčē, vočē – velkas, lēni iet ♦ Kur tu vōčē ka ubags? ♦ vēctēs vočē no mēž mājēs ♦ vēcēs vočē, ka nāvē paradē palics ♦ vēcēs vočē no pirt mājēs

voidūks, voidūkam – vaidi, ar vaidiem ♦ tu man i apnics a sovam voidūkam

vonķant – kaut ko vīsta, tīsta ♦ savonķan tuos lupats ovīzē

vonķnēs – neveikli pārvietojas, rāpo, velas, tīstās ♦ bēns vonķnēs pa gult, kamēr izkris ♦ Tu a var vonķantēs a tiem sovēm pounēm!

vožē, vožt – lēni brauc ♦ sviest Reimans vožē a sōv baltiņ

Z.

zābak – zābaki ♦ vēcam Vēžam āb zābak bi kreise kāj

zābak gāls – zābaku galvas, novalkātas un nogrieztas lieto tupelēm ♦ uzvēlk zābak gāls ♦ kložē a vēcam zābak gālam ♦ Ārē iedams, uzmouc zābak gāls kājē! ♦ zābakgāls vārs uzvilkt, pe stallē iedams

zābakbirst – zābaku birste ♦ suns sagrouds zābakbirst

zābakkrāgs – «kalpiņš» zābaku novilkšanai ♦ mums ruokdārb stundē bi jatais zābakkrāgs

zāg skaids – zāgu skaidas ♦ pe gatēr zāg skaids, ka nēzin kur likt ♦ pe gatēr zāg skaids i liel koudz

zagēls – zaglis ♦ zuog ka zagēls pa gadstīrg ♦ viš ju nav zagēls, bet tāds našķs ♦ pe mums nav neviens zagēls ♦ nav zagēls, bet zuog ♦ roujēs ka zagēls pa gadstīrg

zāgs – zāgis ♦ jauzvīle zāgs, nejem vairs ♦ «Zujtiš» (zāga marka) – labs zāgs

zāgskaidis – zāgu skaidas ♦ Kālmuižē pe gatēr liel koudz a zāgskaidam

zakēn – zaķene, ziemas cepure, ausaine (no zaķādas) ♦ āre ouksts, liek zaķen gālē ♦ puik pevāķes tēv zaķen

zaks – zaķis ♦ Vo tu zaķ a ousam i redzēs (redz ar acīm)? ♦ dārbs nav zaks, nēizmuks

zakstaipkēļ – staipekļi, dažādi (palu staipeknis) ♦ sienmāls nēpušķe a zakstaipkļem ♦ a zakstaipkļem appušķe dūrs

zāl – zāle ♦ zāl šogād krupam līdz pasmakēr ♦ zāl līdz kāmšēm izoudzs

zalb, zalv – ziede, smēre ♦ dabē tād zalb, ka uzoug vill ♦ aptēķe man sataisē tād zalv (zalb) priekš utēm

zalkš – ātri augusi priede ar rupjām gadskārtām un neizturīgu koksni ♦ zalkš pried grīddelēm nēgeld

zalōgs – iemaksa; ķīla (naudā); rokasnauda; drošības nauda ♦ Ja tu grib to guoj pirkst – maksē zalōg! ♦ žīds pa mēž emaksē zalōg ♦ bez zalōg tu nēiztiks

zāls – zāles ♦ jadabe aptēķe kāds zāls priekš kašķ

zāl tēj – zāļu tēja ♦ zāl tēj vienādiņ noģeld

zaļamball – zaļumu balle ♦ sēsdien Gavīkalnē zaļamball ♦ Blumberķs pūš zaļamball

zaļes zieps – zaļās ziepes (kālīja ziepes) ♦ sēnāk ju brūķe zaļes zieps ♦ nu ju zaļes zieps nav kur jēmt

zambleš – negribot ēd (jau paēdis, negaršo) ♦ tas bēns ju tik zambleš ♦ Pe galdu nēzambleš, ja nēgrīb ēst, pruoj no galdu!

zamš – zamšāda ♦ praķs no zamš

zapt – ievārījums ♦ savār pill staņķ brūkliņ zapt ♦ brūkliņ zapt a sīrap

zaptsburk – ievārījuma burka ♦ Puik, nēizrij viss zaptsburk!

zārans – zarnas ♦ kuņģs puš, zārans gāžēs ārē ♦ ārst teic, ka zārans sasmetšēs ♦ Zārans iztīrt ej sakēndārzej!

zarbungs, zarbung – zaru puni kokam ♦ eģel tiegalš i vienēs zarbungēs ♦ Paskatēs, kāds tai egle zarbung!

zārd – zārdi, vārti siena, labības žāvēšanai ♦ zārd sakrout koudzē pe uozal ♦ zārd sastelt pažuoble

zarēns – zarains (daudz zaru) ♦ tāds zarēns gališ, to liks pa spār

Zecaks – kāda MRS krāvēja iesauka ♦ Zecaks beiges nosdzērēs

zēgel – zīmogs ♦ Apskatēs, vo i paraksts uz zēgel!

zēgel – bura ♦ jūrē brouc a zēglēm

zēgellaiv – buru laiva ♦ zēgellaiv brouc a zēglēm

zēgelniks – burenieks ♦ zēgelniks iet a buram ♦ zēgelnik vētar uzdzīn uz sēkel ♦ cetermast zēgelniks, tād bi tik dīv ♦ sasmetēs pa vairākem un uztaise zēgelnik

zeķcepēr – adīta cepure ♦ tov zeķcepēr ka bēnam ♦ tā ka meitans, staigē a zeķcepēr

zeķs – zeķes ♦ suņvill zeķs dzēn rematisam āre ♦ jouns, silts zeķs

zells – zellis ♦ ka tu izmācsēs, ta tu būs zells

zēm – zeme ♦ Latvij i mūs zēm ♦ Vo ta nu kapēs zēm trūkst! ♦ man tas zēm i emērts – septiņ pēd ♦ māl zēm nav priekš rāciņem

zēm – zemu ♦ kas ougst kāp, tas zēm krīt

zemēns – zemains (aplīpis ar zemi, dubļiem) ♦ Tov i zemēns pastals, nelāčē pa grīd!

zemiņ – zemenes ♦ šopousar nosāl viss zemiņ ♦ zemiņ sousme izdēg ♦ šogād padēvšēs lāb zemiņ

zemiņuogs, zemiņ uog – zemeņu ogas ♦ Ej, salas vien spaņē zemiņuogs! ♦ tas man tikpat ka vilkam zemiņ uog aprīt ♦ tas man ka lācam zemiņuog

zemniks – zemnieks ♦ tagad ju zemnik i paputeš ♦ bez zemnik nēvienēs laikēs nav iztikš

zemsbit – kamene ♦ zemsbits pundērs i zemē ♦ plāvē tik i zemsbits

zemstouk – ārstniecības augs ♦ zemstouk smird peic vēll

zepērs – zeperis, pusaudzis puika ♦ brangēs zepērs, tādam tik jaiet pa puspuš ♦ brangēs zepērs, liek tik pe dārb

zēvel – sērkociņu zēvele ♦ špicks souc pa zēvel-skaliņem ♦ smird ka zēvel

zīban – zibina ♦ zīban ka ugiņ, ka balts ♦ zīban balts ugiņs

zibinovedes – zibens novadītājs ♦ mūsmājēs es i zibinovedes

zibinżells – veikls puika, veiksminieks ♦ viš ju pe dārb i īsts zibinżells

zidant – zīdīt ♦ pazīdan bēn, lē nēbrēc ♦ ait zīdan sōv jēr

zidrīkēl – smalks, izvēlīgs dzērienos, ēdienos ♦ tas nu gan i īst zidrīkēl pe galdu

ziekt – smērēt, ziest ♦ zieķe zābaks ♦ uzzieķe krietan kārt sviest uz maiz

ziemscēper – ziemas cepure ♦ liek gāle ziemscēper, citād nosals ouss

ziepburbēl, ziepburbēls [vsk.] – ziepju burbulis, ziepju burbuļi ♦ bēn pūš ziepburbēls, kād laik būs miers

zieps – ziepes ♦ Pajēm zieps, ka tu mazgē ruoks!

ziepsāl – ziepju zāles ♦ karlaikē ziepsāl bi japērk no spekulantēm

zierin, zirniņ – zirni ♦ zirniņs sēj kuopē a ouzam, lē nēkrīt lažē ♦ pēlkē zirniņ a speķ – vīr paeidans ♦ Ezarmuižē man brang paoug zirniņ ♦ zirniņ šogād nav pasdēvšēs

zikērs – zikēris, apķērīgs ♦ zikērs puik uz visam kantam

zilēs – denaturētais spirts ♦ Kriš zilē vien tik dzēr, nu i beigts

zīldārz – no zīlēm stādīta ozolu audze Dundagā ♦ zīldārz no zīlēm stādēs mans vēctēs

zīmēls – zīmulis ♦ sārkans zīmēls, uzkrāsē lūps ♦ Pētrēm pazūds zīmēls ♦ liels, rēsans zīmēls

zīms, zīm – zīmes, zīme ♦ Vo ta tu nērēdz zīms pe debēs? ♦ dēbsēs baigs zīms rādēs, būs karš

zīndēms – zinādams ♦ tu atnāc tā ka zīndēms

zīntēs – zinātājs ♦ mežsārgs i mežzīntēs

zinē – ziņģe, dziesma ♦ sēnāk bi tāds ziņģgrāmats a ziņģam ♦ man patīk tie vēclaiķi ziņģi

zinē – dzied ♦ ganpuik ziņģe cour dien ♦ nu vajg būt kung prātē, ka tā ziņģe

zīns – apkārtraksts ♦ zīns drukē pagastmājē

zirgaplouks – zirgu aploks ♦ zirgaplouks mums bi plavmale

zirgdeķs – zirga sega ♦ zirgs sadzīts, uzsēdz zirgdeķ, citād dābs buršlak

zirgēdams – zirgu barība ♦ nogāž ēdambūdē zirgēdam

zirguogs – zilenes ♦ zirguogs nēkas nav pa uogam

zirgskārbiņ – savāļas zirgskābenes ♦ louke ābliš nav, vien zirgskārbiņ

zirgsteliš – zirgu steliņgis ♦ Ej, izpuce zirgsteliņ!

zirniņrāciņ – zirņu zupa ♦ zirniņrāciņ a speķ

zuob – zobi ♦ zuob ka redels

zuobbakstmēs – zobu bakstāmaiš ♦ smilg i labs zobbakstmes

zocāl, zociķ – sociālisti (1905. gadā) ♦ ka nāc mēllē sotēn, zocāl viss pazūd ka nēbīš ♦ Vo tu ēr esrakstēs zociķes? ♦ Piekte gadē viss bi zociķ

zuol – zole ♦ āmrikāņ tour a dubalt zuol

zolkams – pretīgs šķidrums, maisījums ♦ Kād zolkam tu man te duod iekšē? ♦ sabrūvē tād zolkam, kas tuo lē jem iekšē

zuolād – āda, ģērēta apavu zolēm ♦ zuolād ģēre no buļļād, tas i biezāks

zort – šķira (suga) ♦ viss aizgāj pa pirmē zort ♦ tie siven i lāb zort ♦ lāb zort, pulk piens

zuosād – drebūļi, drudzis (?) ♦ pesdūrēs a oukstam ruokam, uzmētēs zuosād

zuoslans – zoslēns ♦ zuoslans apkrits ougšpēd

zuoss – zosis ♦ zuoss vēsals bars

zuost – mērce ♦ krejam zuost

zuoštēviš – zostēviņš ♦ zuostēviš a spārnēm saklopē puik

zudiņ – paslēpes (slēpšanās rotala) ♦ sanāks bēn, ies zudiņes ♦ te i dikt lāb viet iet zudiņes ♦ bēn dārzej iet zudiņes ♦ bēn sienplāve iet zudiņes

zūj – zivs ♦ jadabē no zvejnikēm kād zūj ♦ pill laiv a zujam

zuparmaiss – minerālmēslu maiss ♦ ber linsēkals zuparmaise

zupars, zupriš – superfosfāts (minerālmēsli) ♦ zupars ju ilg paliek zemē ♦ uzsēj zupriņ uz zirniņem

zupsbļuod – zupas blōda ♦ pulk eidē, liel zupsbļuod

zustrīņ, zustrīnkrūms – ērkšķogas ♦ lāb zort zustrīņ, salds uogs

zutēns – maks no zušu ādas ♦ baigēs nouds zutēns

zvaigç, zvaigt – smejas (muļķīgi), izsmej ♦ zvaigē meits ka zīrg ♦ Kuo tu zvaigē ka mazs bēns?

zvaigzđens – zvaigznes ♦ zvaigzđens pill debēs ♦ zvaigzđens pe dēbsēm ka biezis ♦ šonakt apmācēs, zvaigzđens nērēdzs

zvaigžñēns – zvaigžñots ♦ zvaigžñēns karags tiem āmrikāñem

zvanikš – zvanikis [zvanītājs] ♦ Andersōn Gusts bi peidēs zvanikš

zveñg – vircas, noteķudeņu bedre ♦ stallpkaklē tād zveñg, ka noslīkt var

zveñgel – šķērskoks zirga piejūgšanai pie rīka ar streñgēm ♦ tais zveñgel no mikeļ kuok

zvērtaks – zvēru takas ♦ meže zvērtak iet krustem šķērsam

zviedars – zviedrs ♦ vēc ļouds slavē zviedar laiks ♦ vīn tēvtēv esot bīš zvieder

zviñs – zviñas ♦ Kur nu zvejnik istab bez zviñam!

zvirbēls – zvirbulis ♦ peliks ka zvirbels ♦ zvirbēls čivan pažuoble ♦ bēn koujēs ka zvirbel,

zvirbēlmīdzs – zvirbuļa ligzda ♦ zvirbēlmīdzs etaists ruožkrūmē

Ž.

žagarčup – žagaru čupa ♦ žagarčup izkalts, pelaiž ugiņ

žāgs – žagas (rauj) ♦ žāgs rouj, dābs kuo joun zīnt ♦ tēv kāds pemin, ka žāgs rouj

žāgstēs, žākstēs – žāvāties, žāvājas ♦ žāgstēs, ka mut līdz ousēm ♦ Tov miegs nāk, ka tu žākstēs?

žaižaks – vica, rīkste ♦ ganpuikē ass, garš žaižaks

žākēls – žuburs ♦ Tu tai žāklē nepaskareš!

žākert, žākrę – baksta ♦ skurstēns jaizžākrę pārs reiz pa gād

žārglēs, žārgaltēs – neapdomīgi blēnojas, ālejas; ākstās (bērns) ♦ Kāp nuost no žuog, kuo tu tur žārglēs! ♦ Šūplē nēžārglēs, izkris un nosisēs! ♦ Nēžārglēs tā, dābs kād nēlaim! ♦ Nēžārglēs, izkris no gulti!

žāvt, nožāvt – žāvēt, nožāvēt ♦ gāl ežāvēs, rīt jažāvē nuost ♦ jaliek gāl dūmbūdē žāvt ♦ žāvts deß ilg glabēs ♦ pajēm peidēs žāvtes rībs ♦ mežcirtē eid žāvt speķ a rudzmaiz

žēlabam gals – loti žēl ♦ žēlabam gals pa tuo večiņ

žēlabs – skumjas ♦ tāds žēlabs, ka bail

žēlstib – žēlastība ♦ A sōv žēlstib tu tāl nētiks!

žīdrīkēl – brāķē īdienu, izsmalcināts ♦ Sprāgst bade, ja tu i tāds žīdrīkēl!

žigal – žigli ♦ tu jouns, tu vel i žigals

žīkt, žīkē – ritmiskas kustības uz priekšu un atpakaļ; kaut ko griež, zāgē ♦ žīkē bōgan pa vijuol ♦ žīkē nogūrs

žlurbs, žlurbēs – smalkās druskās, sasists sīkās drumstalās ♦ luog glāz nu i žlurbēs ♦ nu i kruk žlurbēs ♦ šnabbutēl nokrit uz brūg un izšķid žlurbēs ♦ spieģels žlurbēs, nokrit uz grīd

žlurg – netīri, dubļaini ūdeņi, samazgas ♦ uzgād man žlurg virse

žmiegst, žmiedz – žņaugt, spiest ♦ Rō, kā Prics žmiedz Līžel!

žnoudzes – žņaudzējs ♦ iekšēs esmetēs žnoudzēs

žuokels – žoklis ♦ žuokēls ka jūrsbuļlam

žokēn – žokeja cepure ♦ žokēn gālē ka bosīkam ♦ žokēn gālē ka pašpuikam

žubars – žuburs ♦ sniegs noloud ābeļkuokam žubar ♦ zaram šours žubars, pārplīs

žubrēns – žuburains ♦ žubrēns peic vēll, vienēs zarēs

žākērs – robežsargs (cara laikā) ♦ car laikēs gar strand staige žākēr ♦ Perēkrists te palik no žākrēm

žulan, žulant – nemākulīgi trīt, asināt ♦ Uzzulan man tuo izkapt! ♦ Kā tu žulan, nomaits asmiņ!

žuliks – šķidruma daudzums (1/8 litra tilpumā) ♦ a žulik šnāb tik var mut samait ♦ no žulik tik i kuo pauost

žuliks, žuļiks – viltnieks, nelietis ♦ viš ju no bēn kāj i bījs žuliks ♦ Tam žuļikam tu nētic, viš tēv pedirs!

Atmiņs un nostāst

Izdevumā iekļauti visi muzeja glabāšanai (2001–2012) nodotie autora atmiņu un nostāstu pieraksti. Izloksnes tekstu krājums raksturo dundzinieka (zemnieka, strādnieka) dzīves veidu plašā laika posmā (19. gs. vidus – 20. gs. beigas). Autoram raksturīgas teicamas atmiņas spējas, arī stāstnieka dāvanas. Atmiņu pieraksti, ievērojot autora klātbutni notikumos, ir vērtīgi vietējā apvidus vēstures dokumentējumi. Ieviestie precizējumi, arī iztrūkstošie atsevišķu stāstu virsraksti, likti iekavās «[]». Atsevišķi papildu skaidrojumi pierakstīti kursīvā. Tekstos pieļautas autora ieviestās atsevišķu vārdū dažādas izrunas pieraksta formas.

Dundag, Dundags pagasts, Dundagas muiž un paš dundznik a sōv mēl

Dundag nav nēkād niek viet pasouļ, Dundag i viet, kas aizņem rūm! Pasrougēs paš – Dundags ruobēž iet no Kolk pa liedīņ Sīkragam garmēs, gandrīz līdz Lielirb, tad pa Novadstīg gar Kaziņ pruoj uz Pestēļ un Raķruog. Tad gar Zaķirb, Ūķens purmāl uz Valpen, tālak Ķurb un Mouš sīl gar Nēguozliņ uz Žuocen. Un tad pa liedīņ uz Kolk. Nav mazēs kumaz!

Tūkstēt deviņsimt divdesmit deviņē gadē Dundags pagasts bi astiņsimt piecdesmet trīs kvadrātkilometer liels (Lihtenšteīn = 16 km², Monakō = 1,95 km²; Vatikans = 0,44 km²; Paulus «maiss» Staļingrada ar 300000 vācšēm – 1500 km²). Dundags pagast vecs bi pulk pāraks zems ziņē pa vien uotar valdnik! Tūkstēt deviņsimt trīsdesmet piektē gadē Dundags pagastē dzīvē apmēram astiņtūkstet simt cilak, tai skaitē piecīsimt lībeš (kur, vēls, tie tagad palikš?), iznāc pa sešs a pus dvēsel uz kvadrātkilometer.

Pašē Duntkē priekš kār dzīvē trīssimt sešdesmet viens cilaks.

Dundags baruonam sovē laikē bi muiž a sešsimt deviņdesmet kvadrātkilometer, bet ka mērnik tā kārtigak samērē, ta iznāc septiņsimt divdesmit piec kvadrātkilometer.

Un kād bi cēl? Vasre smilts līdz rat ulēm! Pousar un rudiņ dubēļ, ka noslīkt var, ziem sniegs un kupiņ! Paprōvē aizkultēs a zīrg uz Vēnstpīl vo Talsēm, pa Rīg nemaz nav kuo rūnt. Un kād vēll

peic ta uz turēn but jakuļes, kas dudznikēm tur but pazūds?

Kas nu akal i, tas i, mēž Duntkē neatrūkst, vairak ka dīvs trešdāls. Pa mežstārpam ciem a kallan ļoudēm. Jūrmal ciemēs dzīvē lībeš.

Zēm paknapš, vairāk stādē rāciņs, sēj rūdzs, adiņš, ouzs. Lejslouds – tie pavism uz plik smilt, tie vairak pa jūr ķēr zūjs. Tā nu dundznik te dzīvē tik lāb, cik lāb vien varē.

Apakeļlaikēs ju tas dzīv bi tāds muodigs. Viss šis lieles zemsgabals bi Dundags muiž, kam kungs un valdniks bi baruons Osten-Sakens iekš Dundags pīl – Dižkrišs.

Tad dzīv gāj ka pa ciņēm – citreiz pabučē baruonam ruok un koutkuo izdiedlē, citreiz taisē bunts un dabē kuoks. Ta tas bi tūkstēš astiņsimt sešdesmetē gadē, kad lejslouds, lībeš, nēbi uz mier makst tād rent, ka kung pras. Tā tas bi tūkstēt deviņsimt piektē gadē, kad Bour bi pavism sastrakšēs – nēklousē kungam nē ac galē, nēm kungēm šoujmēs nuost, nosvilnē Šlīters muiž, Duntkē – pīl. Nu pa tuo kung nēvien nēgloudē – kuopē a dragūnēm dāž lāb buntcēlē nomaiņē nuost, cits kuokē a kuokēm pulks aizdzīn uz Sibērij.

Peic Pirmē kār katars zemniks dabē sōv zems pleķ, tad ju dzīvē, cepērs kuldam, vasar ružnēs pa sōv zemsgabal, ziem pleisēs pa mežēm. Bēns sūtē skuole. Dzīvē ka pē Diev aiz durēm!

Ka ju visēs lielvalstēs, ka viss kārtig cilak, dundznik runē paš sovē mēlē. Nē ju nu tik aplam

sovē, ka enācē nēkuo nēvarē apjēgt, bet jaeklousēs bi lāb. Nu lejslouds, lībeš, tad vel sovē stārpē runē tika(i) lībisk.

Nēviens puiss, ka uznāc precšnēs nuot, nēskūlēs nēzin kur, pasouls galē, sov siev mekeļt. Vo ta nu pašem pagastē meits trūk?

Un a skuolam a – izkarnēs pašs a sovam skuolam – last, rēķant māk – kuo vairak?

Bet ap Otrē kār apsviedēs vis a kājam gaisēs. Bēn sāk iet skuoles Talses, Vēnspilē, Rīgē. Tie sāk rūnt «pareiz», «pa smalkam», tad vel, kar beigēs, pe mums samuk bēgel, pulk un doudz! Tie nēmācē rūnt tā ka edzimtē, un jounē lounds kērnēs, viņem paklē.

Peic kār jounē, kas maz varē, muk pruoj no kolhōz, no Dundag. Palik tik vēce, kūr runē sovē mēlē, kamēr kape iekše. Cour i!

Sovē runē dundznik bi liel prātvēdēr – nēstiep vārds garmē ka sēn zup, bet tuos smuk norouc, cik īss vien tik var. Tāpat a tuo vārd locšēn – priekš kād vēll tas vaidzigs? Bez to var tīr lāb izkarantēs. Un tad iznāk tik gludan rūn, ka pašem nēnospietēs.

Šis tas i uznācs no lēj kalnē, aizņemts no lībšēm. Nu tas pats sizliš. Maziš, a četram kājam, bet kalnē ougše! Tas i tas pats kuken, kuo citur souc pa kīrzak.

Un gliss. Mazs, bet jiptigs, ka tik dābt asiņs pezīstēs. Nu ikurāt, tāpat ka apakellaikēs baruons! Un tād vārd i vēsal šlūr.

Ja runē ka peougšēm cilkēm, ja paduomē – vaig tik kērtēs klāt un prōvt rūnt dundznisk. Māctēs nēkad nav pa vēl! Paduomē paš – var vel nomirt nēsmācēs, tad pašem būs žēl.

Un sevišķ vel tagad, ka mums pašem i sovs karags, sovs ģerbons – ikurāt tāpat ka visēs cītēs lielvalstēs.

Lē jums visēm mācēs iet no ruok!

Pousar dārb

Pousrē, ka rāg ceļš putē āre, bi jasakuop mājs – jasagādē mājmalk, jasastērstē žuog. Kārtigs sainiks malk cirt valsts mežē, sōv skuonē. Tēs teic – dēliņ, mežs i druošaks nēka bank. Bank var izputt, mežs i mūžigs! Un vo ta tā nēbi? Kriev laikēs louks izputnē a vis noud. Mežs pārdzīvē viss kolhōzs, tagad bēn nocirst vien nēvar, sapirkē

vēcs outiņs vo izmīst aiz stūr.

Mājmalk savēd snieg ceļe. Kamēr zēm sasāls, zāgē un skaldē malk. Man bi jakrouj ielēs, ja apsgāzēs, krāv uotarreiz. Līdz kuo zēm bi valē, rikte žuogs. Žuog bi pulk – gatev, aplouk, ap plāv, ap dārzēm un sētsvīd. Vel bi žuog ap loukēm. Lielkē ties bi uz stabēm a 3 – 4 kārtēm, bi drāš žuog a uz mietēm. Ap dārzēm un sētsvīd bi riķ žuog – uz stabēm, trīs kārts, pepit a riķem no skujkoulēm. Tie bi mūžig, nē zaķs, nē vist nētik cour. Riķ žuogēm bi kārtig vārt, kārš žuogēm taise no kārtēm dvārs.

Vel kamēr zēm bi mīksts, bi jasteidz plavēs un gānkļēs nogramzt kurremkouš un mežcūkrakams, lē but līdzans un vārt plout. Mežcūks ju ka apdouzt – izružnē visrēs, kur vien bi kād ķiemel sakēn.

Dārzēs vel bi jaizgriež, jaizzāgē kuokēm zār, jasariķē lecēkš.

Un tad sējs laiks bi klāt.

Pousar louk dārb

Ka louk bišķit appūtēs pousar soulē un vēje, bet mitrams vel turēs, bi jasteidz uzsēt uz rudzēm ābliš. Ja noud vēllsūdēm bi iznācs, tad tuos izkaisē.

Louk bi uzārt rudiņ, pousēr tik kārtē rāciņ zēm. Ka bi īstēs laiks, ka zēm rīst, tad gatvē zēm sējmēm.

Pirmēs sēj ouzs, ager, apakš krāg ārkal. Kvies sēj bišķin vēlak, ka zēm esīl, citād groud sagāj pienē. Miežs sēj peidēs, tolaik miež pousar salnēs apsāl.

Papavloukēs pārtīrē grāvs, cik varē, novāķē akmiņs un a mēlle papav attīrē louks no nēzālēm. Lielķēs akmiņs saspridzne a spridzanšēn, tad a zirgēm un slēp novēd no louk nost malē un sakrāv valļēs.

Pousar loukēs zirgēm gāj grūt, dārbs dzīn dārb. Bet zemnikēm gāj grūt vis gād. Tād cilak vairs nav. Un zīrgs var rēdzt tik uz bildēm!

Jāņ

Nēzin kā citviet, bet Dundags pusē Jāņ bi īst loucnik svētk, kuo sveitē katrē zemnik mājē, katrē ciemē. Mājēs novāc viss krōds, lē nēkas nēsmētēs, applāv dārzs, sētsvīd, žuogmāls.

Gān appušķē luops, puiš savēd bērz meijs, sasproud mājēs gan iekšē, gan ārē, sainiks louķes, dārzes un gar ēk durēm sasproud pīladž zārs. Meits sapīn kruoņs, izkaisē istabs grīds a sakoptam kallam. Sainc sacep rouš, sataisē sier. Bi pabrūvts āls.

Vakrē, tad ļouds lasēs kuopē, dziedētēm staigē no māj mājē, peicak nosgruntes pe kād kaimiņ, kurnē ugiņķūrs, uzcēl kād sviķmalks bundal kārts galē, kam pelaid ugiņ. Avien ju bi kāds muzkants, kas spēlē. Bet visvairak gan dziedē Jāņ dziesams, rezam vien uotar dziesam bi tīr šērps. Jounē ļouds lec pār pa ugiņēm, ka cērrs gāj pa gaisam.

Gāj mekēlt papārž zied. Vienādiņ i tā – juo lielaks bars, juo ātrak, vieglak var koutkuo atrast. Bet pa Jāņem nē! Tik pa pārēm, tik pa pārēm vien un tā paslēpen. Pa divēm meklē tuo zied! Un nē ju tik Jāņ nakt vien. Nēbi ju viš tik viegel atruonams. Tā cits pārs nosmeklēs no ager pousar līdz vēlam rudiņam, kamēr atrād. Lē Diev ruokēs!

Peidēs īstēs Jāņs svinē 48. gadē. Loucnik skaidēr jut, ka kolhōz cilp i kaklē, tad nu nosveite uz vēll paroušen. Tālak – kas būs, būs!

Peic kār bi tād latvēš divizij, latvēš vien tur dienē. Tad nu ka ūsēnēs vēlls bi nosprādzs, tad guodē Ādaž lēgrē vis divīzij. Svinē Jāņs. Bi tourpūtē, Jāņugīn. Bi āls un šnābs. Pus Rīgs sievišķ sabrouc, un vel no mal malam. Ka biez! T a g a d , rō – kur tāds bars gāj pār tuo papārž zied mekēlēm, tur mēll zēm palik!

Un tas kriev laikēs, kriev armijē! Ka sveš cilaks garnizōnē nedrīkstē nē dēgan ebīdt! Ka uz āl un šnāb zaldats nē paskatē nedrīkstē! Un uz meitam iet! Valsts nodevēb! Bet latveš?

Kungs, ak pieduod tiem!

[Veslēb i tas dargākē mant!]

Tād liet, ka veslēb i tas dārgākē mant, zinē ju vēc ļouds. Tuoslaiks nēbi tā, ka tagad – ārst priekše un pakļē, aptēks pekrouts pills a visādam zālēm. Tad ārst bi rēt, tuos vēd a zirgēm nuo pasouls gāl.

Tad izkarnēs paš a louķes un mežēs savāktam zālēm. Kad mān vēcē māt gribē pedābt, lē es iet palīge mekēlt tējs pa pieskam, tad es, būdams liels sovē garē, atsrunēs: vo tu nērēdz, ka man i biks kājēs, tād vāzšnēs pa krūmēm nav nēkāds vīr dārbs! Tā nu man pa to ārstšēn zīnšēns i paknap,

bet kād niek es atcerēs.

Zāls vāķē pret visādam krikam, sažāvē vo citād kā saglabē un, ka uznāc nuot, ta brūķē. Atcerēs, ka zālēm ģelde: liepzied, bolderjān, gaiļpieš, soulssvec, cūksakēn, pur mirt, kašķuoran, dzēgežliep, cūksiliņ, dzēriņ, vērmēls, vīgerž zied, pēparmēnc, ķiemēls, raspuodiņ, priež galiņ, bērz pumpēr, uozal mīzs, bēbar touk, biškrēsliņ, kastaņ, krējams, linsēkals, cūk speks, loukipriņ, kumliņ, tērpantīns. Tāds paš zāls dēr luopēm, bet tiem gāz iekšē stuopēm. Zirgēm priekš tārpēm no žīd pirk krancuogs.

Katrē vainē sōvs zāls, cits dzēr iekšē, cits zieķē virsē. Un ka zāls bi ģeldig, to es var apzvērt. No māz kāj mān ārig ārstē a tādēm smalkēm bērz žagrem, palik uzreiz pavisam cits puik.

Stāst, ka tējs javāķē ap Jāņ laik. Bet paprōve tad dābt priež galiņs, bērz pumpars, pur mirt. Nē vell!

Vien zāl gan var vākt tik Jāņ naktē un tik pa divēm. Tie i papārž zied. Brūķē tuos turpat uz viet, no sākam ārig, peic brītiņ iekšķig, cik tik iet pe dūš!

Ņem tik iekšē un dzīvē, cik lāb vien tik var!

Sien vāķšēn

Peic Jāņem loucnikēm sākēs rāžs novākšēn. Pirmēs bi siens, mūspusē tuo sāk vākt bišķiņ vēlak ka citrēs.

Sāk a ābliņ ploušēn. Nu jounsainikēm ābliš nēbi doudz. Tad nopļāv tuos plāvs, kas bi pe mājam. Bet a tuo ju luopēdams nēpetik, luops turē pulk, pa pien lāb maksē. Tad meklē vel kād plavsgabal kuo plout, vo nu uz puzzāl, vo pa noud.

Tie plāvs ta atradēs tāl pruoj no mājam, un tur brouc uz vis laik, kamēr sien sadzīvē. Priekš eišen jēm līdz kād rudzmaizskukēl. Sacep speķ, bundļē elik sviest. Ka dzermē līdz izvārē putar, tuo elēj divduban spannē. No sākam putar bi svaigs, vēlak skābs ka etiķs, ka dzēr, bi jaspurnēs ka zirgam dundēr laikē. Vel plavē priekš eišen emaisē pūtēl.

Mūspusē sievs nepļāv, tik ka vīr. Es bi tāds knocēl, gād desmet, bet nēkād žēlstēb – izkapt ruokē un kapēs! Kur ploujams bi līdzans, gāj tīr lāb, bet kur cīņ, akmiņ un krūm – lē Dies žēligs! Tēs aizgāj pa priekš ka vēlls a vējluktēr, es pērēs

aiz mugar ka pliks pa nātram! Bet kas ta puiķe kuo pravē, izoudzs liels diezgan – kājs līdz zēm un vel atsluocšes, plouj un nepīkst!

Parast mež plāvs bi a krūmēm aizougš, zāl lapēns, tik viegel nēžūj. Zāl bi janēs ārē klajmē. Ja laiks ekrit labs, ta ju gāj no ruok. Bet ka uznāc liets, ta bi puosts un bēds! Tuomēr dzīvē un sien sadzīvē.

Kur maz varē, vēd uzreiz mājēs, zīrg ju bi ka lāč. Kur pavisam ceļš nēbi, met koudzēs un mājēs vēd ragceļē.

Pa stārpam bi janoecē un javagē rāciņ, un ta ju bi labēbs laiks a klāt.

Labēbs laiks

Vēcsainik plāv a mašīnam, jounsinik – a ruokam. Pirmē nonācēs rūdz, pūr; ouzs a miežem plāv peidēs. Groud bi gatav tad, ka uz īšķ nāg varē pārlouzt pusē. Noploutēs rūdzs, pūrs, ouzs sēj cīses, kuo salik kūliņēs. Lē vārps nosārgt no liet, kūliņem virsē uzlik uotrād apgriezt cīss – cēper.

Labēb soulē un vējē kārtig izkaltinē, tad vēd šķūnē. Liets laikē, tad gāj grūt. Sousē laikē akal bi jaskuonē, lē groud neizbirst. Tad vēd pa vakrem, nakt, ka vārps bi atmitš. Šķūnē labēb sakrāmē valstēs līdz šķūnē čukar un gaidē mašīnlaik.

Knapak sainik, kam ķist no groudēm bi tukš, vajdzē maiz vo sēkal, tie aizvēd kād vēzam kout kur pe kuļmašīn izkult. Kam klētē krājam turēs, tie netrakē, iztik a vec.

Tuolaik nēkāds labēbs šķirns nēbi. Ja nu eskatēs, ka kaimiņam rudzēm garāks vārps un labāk birst, tad emainē sēkal. Bet sēkal nēkuo nedēv, ja louk nēbi sastrādt ka penākēs, nēbi sūd uzgāzt.

Tad bi tā, ka tas katuoļ pops teics zemnikam, kas sūdzēs, ka viņam švak oug: «Te es tov a dievvārdēm nēvar līdzt, te vajag sūds!»

Mašīnlaiks

Ka labēb bi savēsts šķūnēs, sākēs kulšēn. Vēcsainik jēm mašīn divreiz, katar reiz kūl vairaks diens. Jounsinik ciemē bi ap 25 māj, katrē kūl pa dien vienreiz.

Bi tād mašīnmeiſter – Sāmeš Kāls, Vizbel Ivans. Katal un kūlē vēd a zīrg, vajdzē 8 – 12 zīrgs,

zīrgs, kāds gadēs ceļš. Pe kulšēn vajdzē 15 – 20 kārtigs cilaks, lē tuos savākt, bi jaiet kaimiņem atstrādt. Brūvē āl, nokāv kād tēkēl, cep rouš.

Pa kulšēn maksē uz maisēm, tapeic maiiss bi 3 – 4 pūr liel. Lē tād maiiss a rudzēm vo pūrēm uzņest pa klēts vo dārs trepēm, vajdzē vīrs, kam i tārp iekše. Sainiks ju skaitē tuo izkūlam, kas bi nožāvts un iztīrts, 3 – 4 couram pavisam nēskaitē, tas bi luopēdams. Citreiz kulšēn evilkēs pa tumsam, tad dedznē kād luktēr. Ka mašīn vēd pruojam, noslouce putķēls un nopusķē a puķam.

Vakrē, ka paeid, sākēs mašīnball, dabē kout kāds mūzkants, sanāc ļouds no kaimiņem, lik val a dancšen līdz pusnakt. Vairak gan nē, no rīt akal jastrādē. Ja nu vienig kāds puiss bi edabēs kād meitan salmēs, tiem tad evilkēs tie priek ilgāk.

Lāb ju bi tajē ciemē, kur bi sovs spēlmans, tā Šlītrē vēces Šāršiš a sōv ērmōņik gāj mašīnē līdz no māj uz māj vēsal mēnēs.

Āls bi pabrūvts kārtigs, emet it brang, bet nēviens nēpedzērēs, pe dārb vis dullams izsvīd ārē. Brandav edēv mašīnmeistrēm kād čark, lē nēpemētēs vēdar vain. Bet ja kāds pa brīnam pedzērēs, tuo citreiz pe dārb nejēm.

... agrāk vīri stopiem dzēra,
Pēc tam verstīm streipuļoja!

Rācīnjemšan

Dundags pusē ju zēm i švaks, tapeic pulk stādē rāciņs. Nē ju pa velt Dunktē bi sīrapobriķ un brūzs. Un jounsinikēm ju noud vajdzē – noduokeļ bi jamaksē, zēms bankē pa zēm jamaksē.

Apakeļlaikēs ju nēbi tāds mašīns ka tagad. A krāgārkal dzīn vāgs, a ruokam stādē un nojēm.

Rāciņs sāk jēmt kād nedēļ priekš Mazmār. Ap tuo laik, peic kād mēnēs remont, sīrapobriķ sāk svilpt. Un uz Mazmārs gadstīrg vajdzē noud a.

No rītem, ka maz varē rēdzt, tēs izdzīn rāciņvāgs. Tad pa fiksam, a epriekšē vakrē sakrout rāciņ vēzam, brouc uz sīrapobriķ. Ka ju mētēs gaiš, tad sievs a bēnēm, kādreiz kāds kaimiņ sievišķs a, steidz pruoj uz rāciņlouk, kraņģēs pa zēm un lasē rāciņs kriečēs. Palīgēm maksē rāciņpūr pa dien. Lunknākē sievišķ jēm rāciņs sasluočšes, tād vēcāk, tie līd uz ceļem.

Uz pusdienlaik tēs bi no pobriķ mājēs, novēd maišēs sabērtēs rāciņs uz pagrab vo rāciņstīrb, dzīn akal vāgs. Rāciņstīrbs rak dzīls, virsē klāj souss rūdz sallams, izstiepts ruoks biezumē, tad virsē uzbēr zēm. Peidē vēzam atstāj ratēs, ka no rīt var vēst uz pobriķ.

Un pirmēs dārbs tēvam bi no sīrapobriķ atvēst kād pienkann a sīrap, lē mājnik un palīg var saslōrktes.

Ka stādē rāciņs, tēs teic – ja čettērsimt pūr nēvar nojēmt no hektar, tad nav kuo stādt. Un nēkāds vēllsūds ju nēbrūķe, tie maksē zvēr noud.

Mazmārs gadstīrgs

Priekš kār gadstīrg bi muode, citviet 2 – 3 reiz pa gād, Duntkē tik pa Mazmār. Tad bi diktam liel svētk, tur gāj un brouc viss, kas vien varē. Mājēs palik pavismāz bēn un kād vecēn, kas peroudzē mājs un luops.

Parast gadstirgs bi pe nabagmāj, bet rēt reiz citviet. Kas tai tirgē vis nēbi – čigaiņ un žīd, karuseļ un kumēdiņbūds, puod un lupats, silts dēss un nēg! Luop un cilak. Tāds jeziks ka pe Bābel!

Tēs nopirk dīvs nēgs a bulk, nēgs nosukē uz vien rāvan, bulk gan vis nēvarē. Pašam pa rāciņ jemšen bi nopelēnt 50 santīm, nu varē pirkst, kuo acs rād. Bet nēmaz tik viegel nēbi noud izduot. Kāds tik tur spēļliets nēbi – spuož un pīkstig, roustam un grūžam! Un korkšoujmē! Un kabatsnāž – īst fiskar! Acs un prāts apžilbnēs! Tā nu puik cierē, noudiš esiets kabatsdrān stūrē, kābtē. Te uzreiz grāmatbuods, vēsal rind! Kāds grāmats tik tur nēbi – pasouls brīnams! Puik vairs nēkust nē no viet. Ilg blisnē acs, tad nopirk sōv pirmē grāmat mūžē «Visskaistākās pasakas no visas pasaules». Un noud bi cour! Lē jo! Gāj uz ratēm, apseidēs zirgēm pe dēgan un lik valē a lasšēn. Kuo man vairak vajdzē!

Mājēs brouc vakrē, cits it sēb. Kas bi dūše – uzdziedē.

Un svētk līdz nākamgād bi cour!

Cūkkoušen

Pa vasar aizvēd kād suķan bekōn eksportam, priekš angļem. Rudiņ paš priekš sēv kāv kārtig

nobārt speķcūk. Tas bi tad, ka sākēs pliksāl, ap Mātiņem.

Mēlle tumsē uzvārē dižkatlē ūdiņ priekš plucanšen. A krēsal atnāc pārs vīr no kaimiņem nodurt un noplucant. Ja vepers bi kārtig nobārts, tad liet gāj āter un viegel. Asiņs satecnē bļuode priekš asiņ paņčiņem un dēsam.

Plucnē liele, garēne uozalkuok ballē, viegel ju nēbi vepēr dābt tur iekšē un ārē. Tad uzlik uz izcēlt klētsdūr, notīrē no sarēm, kārtig nobādē, nogried gāl, kājs, izjēm iekš. Astgāl nogried un pārvied pa jumt, lē oug liels cūks.

Kamēr gāl izdziest, gāj iekšē uzēst kād asiņ paņčiņ, dzērt kād brandav, tad palīg gāj pruoj. Sagriezt tēs varē viens pats. Sievs kērēs pe dēsam, tīrē no iekšpuss un ārpuss.

Ka gāl bi kārtig izdziss, tad lik sālam ballē iekšē un lēj sālam virsē. Sālmē gaļē bi jastāv lāb laik, speķs bi krustēm ploukst biezumē. Ja kārtig nēesālē un nēnožāvē, tad speķs pa vasar palik dzēltans. Tas ta bi galvenē pakuod līdz nākam rudiņ. Ka tād speķ eid, touk tecē pa pasmakēr zemē, tas nēbi tāds rodmens ka tagad.

Ka dēss bi iztīrts, sievs sadarē asiņ, putrēm un gāls dēss, iztecnē touks, lē tikt pe dradžēm.

Peic cūkkoušen ju svaig gāl nēredzē līdz nākam rudiņ, ka nokāv kād ounēl. Tēls pārdev žīdam.

Kas eid tād speķ un rudzmaiz, tas varē no gaisam līdz gaisam iet spailē vo tūrt ruokē dakškāt, cirkāt.

Peļņes broukšen

Duntkē mēž i bīš un būs, bez gāl un māl. Un zemnik i gājš no laik gāl mežē pepellantes.

Mēž cirt tik ziemē, vēd snieg laikē, a ragam. Pa pliksāl ju bendē ratēm ritiņs, louz zirgēm kājs pa tiem krubžēm.

Cirt kailcirt. Baļķs zāgē visē kuokgarmē, pa 15 – 25 metēr gārs, līdz 5 coll tievgalē. Baļķ katars bi nummarts, peic numrēm vēd uz kroutēv, un brāķers pejēm. Vēd pe mazbān, Mazjūrs pusē uz jūrmal. Tur sēj pluostēs un a štīmer vilk uz Rīg. Jūrmalē bi lērambs kroutuvs – Vēcistab, Mēllsils, Roudiņ, Tripit u. c. Līdz priekš kār Volganks a Zēl sāk vēst baļķs a outiņem.

Parast sasmetēs kuopē pa 2 – 3 vienād vīr un vienād zīrg. Uz ragam uz ķempēl balķ cēl a balķceļmē – bi tād pavisam viegal un vienkārš parikt, cēllams ar a tuo louz. Balķ bi eputant sniegē, pesālš pe zēm. Cēļviet pa cirsam ka ju mežē – vienēs krodes, cēlēm un cīņ. Zīrg bi tā ebroukt, ja sainik ebradē pēds, tad zīrg gāj pa pēdam ka sūn, vedēs pats gāj aiz mugar un stūrē pakēl rāgs pa cēl.

Ziem dien i īss – tumsēs mežē, tumsēs uz kroutuv. Zirgem pa dien tik iznāc eišen, kamēr mežē sakrouj vēzam, kamēr kroutuvē nogāž. Pa ceļam kādēs mājēs padzirdnē. Viss zirgkuopšen bi pa nakt, 3 – 4 reiz cēlēs ougše zirgem ēst duot. Mežē broukdam, zīrg apeid tikpat ouzs ka ābliņ. Līdz kuo beidz mežē broukt, zirgem bi jaiet louk dārbēs, un Dies neduođ tam zemnikam, kas sōv zīrg mežē bi nodzīns!

Mežē brouc a vienjūg, kur tu divjūgē izgruozsēs. Nu priekš divjūg ju vēzam a nevarē uzkrout. Vien nedēļ brouc a vien zīrg, uotar nedēļ, a uotar.

[Ziems vakars louk mājēs]

Kād pusuotarsimt gād apakēļlaiks louk mājēs, ziems vidē peic Tūn, ka tā salst, ka zaķam acs sprāgst no pier ārē un vakēr tumš un gār, louk ļouds, ka sakuop luops un paeid vakriņs, viss saslasēs vienē lielkē istabē un strādē vakar dārbs.

Lē vārt rēdzt, dedzne skāls. Skal ugēns bi jauzpasē kādam bēnam – janobakst uogēls, jauzdedzne jouns skāls.

Sievs nosgrunteš pa istabs malam un darē sōvs dārbs – vērp vill vo līns, a kārstrēm kārs vill, vēcāk sievišķ, kam tas acgaisam tāds knapāks – adē, lāpe cimds un zeķs, vērp pakals. Meitēn plucnē plukšķ, pleiss vēcs lupats strēmles un tīn kamles priekš grīddeķ oušen.

Puiš vīj pinkēļs, pastal oukals un pastal lāpam šnuors, taisē jouns pastals vo lāpe vēcēs, rikte grīsts un tīn kāšes, lē vārt salaist striķs un gruožs. Kāds lāpe vērzels, apoušs vo cits kāds zirgliets. Sainik a kād acigāk kalp strādē kuokdārbs – tēs rāg sliecs, stibiņs, krāgārkal lēmsnics.

Vēctēs pleis skāls, greb karēts, drāz grābķel vīrbs, taisē kuok tupēls. Bet cilak ju nēbi mēm un miegs a nāc virsē – tad stāstē pasaks, minē mīkals, dziedē visāds dziesams.

Ja bi kāds bēns, kas mācē last, un no kaimiņem bi dābt kād avīž lap, tad lastē noseidnē tujāk pe gaisam un lik last visēm priekšē. Pa rētam gadēs dābt kād grāmat a.

Gades, ka kaimiņ sievs, lē dābt mēl pašūmt, uzsvied villdrān uz kāmšēm, pasit ādkēl pādsē un ēr atnāc. Tā strādtēm pavadē garēs ziems vakars. Ka bi ap pusnakt vo kādbišķ cour, puiš aizgāj sakuopt zīrgs, lē rītē vārt broukt mežē, un ta viss likēs uz ouss.

Louk ļoudēm ju dārbs dzīn dārb, un laik puoste nevarē laist.

Laims liešen

Kas to var zīnt, no kurēns tas eradams ruodes, bet Vēcgād vakrē laims bi jalej, citādak ju nevarē zīnt, kas tēv nākamgād sagaid.

Puiks laicig gādē svīn. Bi tāds vēclaik alvs knuops – tie derē. Bi mazbāniņ vaguon svīn blombs, divlat lielmē, bet krietan biezak, tie derē, tik jaizčokrē šnuor ārē. No kād vēc bundž jauzrikte kousam pann.

Vēcgād vakrē, tā sēbāk, bēn a viss tuo mantēb un vel acbļuod a ūdiņ nosirktes krāšpriekšē, kur kureš ugēns, un tas lielkē puik kērēs pe dārb. Cit stāv apkārt un skatēs meistrēm uz pirkstēm.

Esvied tai kousam pannē kād bišķ svīn un turē uz uoglēm, kamēr izkuss. Kamēr svins kuss, nospried, kuram tas laim būs. Avien sāk a māzkē. Tad gād šķidrē svīn acbļuodē iekš ūdiņ. Tas bi jamāk, ja liedams roustē pann, tad iznāc tik tād sīk krikam, no tiem nēkuo jēdzig nevarē saprast. Ja izdevēs smuk, vienē gabļē, ta cēl no ūdiņ ārē un sāk pēt. Tur ta nu pedalēs viiss – liel un māz, vēc un joun. Gruozē tā un gruoze citād, skatēs uz ēn uz sienmāļ. Tad kād vēcmēmm vo vēctēs teic pirmē spriedam – tur rēdz, krēbēl, tov i trāpēs ābec a viss gaiļ! Skatēs tik, ka tu man nākamgād māct last! Cit pekrit – jā, jā, riktek, tā i! Kas bi tād pacoplan, tiem nospried – tu rēdz, guoj! Tov stāv ganēs iešen priekšē! Vo akal – ikurāt grāmat! Taisēs tik uz skuol!

Meitam avien iznāc kruons vo pirkstriņķs – nākamgād dābs prectēs. Puišem bi noudmaks a noud vo zābak. Saincē – atslēg. Sainikam – zīrgs. Vēcem ļoudēm – nogruozē gāls un nospūtēs – nevar lāb saprast, tāds ka krusts, ka zārks, ka tik nav jaiet uz mājam. Bet nu sākēs strīdiņ (kam ta nu patīk skriet uz kapēm) – kuo muld, tas i gult,

tas i pūrlād, tas i bišstruops, tik nē zārks! Un palik pe tuo labākē. Jounē gadē nēvar taistēs uz slikt.

Izlietēs laims rādē ciemiņem, glabē kād laiciņ, tad koutkur nogrūd un aizmirs. Tā ju tas i – šobrīd nākamgads laim, peic tam – nieks vien i. Un nākamē Vēcgād vakrē lēj no joun, pavisam cit un citād.

Kād nu kūr Dies dēvs!

Ka ju katrē vietē, Duntkē ē bi dažs labs savādaks cilaks ka cit.

Bi tāds Lapiņgusts. Staige apkārt a kūl ubages. Viņam tēs i bījs stulbs, Gusts no bēn kāj vadēs tuo apkārt nābgēs un tā perāds pe tād amat, ka nēatmet tuo viss mūž.

Mums bi gansuns Dukss, cilaks bišķ parēj, tad paluncnē ast un – miers. Bet Gust viš sagaidē pa gabal un eid nuost, vēlls zin, kur tāds naids radēs.

Vel pa Gust stāstē, kā viņam sanācs a māctē Vill. Egājs māctēmuīžē tāpat kout kuo samangt, saticis māctē un prasēs tam: «Vo tov, sievē, nav priekš mān kundz kād labāk cēper?» Tādē garē Gusts nostraigē viss mūž.

Bi Dubrovlīn, tāds bišķīn ērmigs sievišķs. Tas gan pa laikēm pastrādē pe sainikēm, sasēj kād sluot un pārandlē.

Diktam kārigs bi uz ędžēršen. Ka nāc dūše, stāstē pa «devantē piektē gād» (1905. g.), bet tur nu nēkuo nēvarē saprast.

Bi Šķibgāl Šamps, tam bēn dienēs bījs kād krik a kakal, gāl bi šķībs uz vien pus. Tas strādē ka viss, bet ędžērt bi kārigs. Kādreiz gājs gar pulkstiņtaistē Ķiņķīz (Kenklis) būd, prasēs tam dīv lat priekš pusstuop. Turpat lēkēs vārd. Ķiņķīz teic – apēd tuo vārd, tad dābs! Šamps vārd zuobes un eis nuost, vārde pakēlkājs vien spārdes. Ķiņķīz, tuo rēdzdēms, bļouj: «Še, piec lat, un taisēs, ka pazūd!»

Aptēķe pe aptēķer Sink pa puiš bi Mēmēs Jank, tas nēmaz nērunē. Pa kar laik pazūd.

Bi tāds Emms Jans, bišķ lielaks vientiess ka cit. Ka viņam prasē, kā viņ souc, tad teic «Janis Emma! Kā mācē, tā strādē. Peic kār, sešdešmētēs gadēs strādē Priedains mežniecībē pe mežkung Rudzik pa tād «atnēs, paduod» kalp.

Vel bi Pirtsūls, Muniņ Prics, bet pa tiem nēkuo jēdzig nēvar atcērtēs. Šārsis spēle sōvs ermōniķs. Dižac Milē – tam bi acs ka kork.

Skuole

Mans onķels stāstē kā viņam pagājšgadsimt pirmēs gadēs gājs skuole. Skuole sākš iet tād pacoplan – gād desmēt vēc. Skuol sācēs oktōber beiges, ka bēnēm vairs nav bīs jaiet ganēs, un beidzēs pa Jurģēm, ka sākēs gān. Doudzēm līdz skuol bīs tāl – verst desmēt vo vairak. Tuo ju katar dien rudiņēs pa dubļēm un ziem pa snieg kupiņem nav varēš izstaigt, kājapāv a tik vīzs vo pastals. Viss nedēļ gulēš skuole, sēsdiens poukrē tecēš mājēs, svēdiens vakrē vo pirmadiens rīt apakeļ uz skuol. Sainik bēns gan vēdš a zīrg.

Skuols tašs nav bijš, vērzal kulē vienē galē salikš grāmats, uotré ēst kūl, un pārsviež pa kamēš. Pirmē skuols dienē aizjēmēs zīrg, [le] aizvest uz skuol gult, čubmais un kād lād priekš eidān.

Skuole sākmē bīs trak, latvēš mēlē mācē tik bībelstāsts un boušēls, cit vis kriev mēlē. Sovē stārpē a pa latvisk nav drīksteš rūnt, ka peķērt, kaklē uzkarants no vēcam rakstamspallam tāds krells, a tād kounzīm bīs jastaigē, kamēr noķēr kād cit.

Viss nedēļ eidš souss, pedzērš oukst ūdin. Kādam bīs no mājam pann līdz, tad krāsnē pacepš toukmaiz vo rāciņs. Lielkē pa rētam sasmetšēs kuope, vārēš putrēmzup. Kam bīs kāds galsgabliš, esējs to šnuorē vo lūk saitē, lē katlē nēsasmudžnēs.

Guļamistabē lielkē eriktēs pe krāš, gar senmalēm, māzkē, jounķē, pa plānvīd vo pe durēm, kur visēm pa kājam, kur vēlk vēš virsē. Vakrē, ka puik barē, jastāst spuok pasaks, jabaid mazē. Vo akal koujēs a dvielēm, kīsnēm, mētēs a malkspaglēm, un māzkēm apakš gult vien jagul nosālšēm.

Pousar, ka beidzēs skuol, kāds no mājam brouc savākt krōds – gult, čubmais. Tad ju sākšēs pousar loukdārb, lielēm nav vāļ, atbrouc kādbišķ lielaks brāls. Tad nu mazē, kas vis ziem tik uikt, sāk atkuoptēs un pesuol sovem pārdārtēm – pagaid tik tu man, rakēr! Atlaižam dienē tu dābs a pann! (Pēdējā dienā atbraukušais brālis tevi iekaustīs ar pannu!)

Skuolsbēn apgārb

Priekš kār skuolsbēn mūspusē valkē vadmal, pusvadmal. Vo nu ka aitsmugrē ougš, vo a koutkuo pēr(v)t. Siltākē laikē meitnēm uzradēs mugrē kāds buode pirkts lindraks. Bi ādts jaks, gārs vill zeķs, vill cimd. Doudzēm bi kād mantel, kuo vilk mugrē oukstē laikē. Es pe mantel tik, ka man bi divdesmēt gād garēm. Kājēs āv gumijas čībs, puszābaks, rētam bi buode pirkt gumijas zābak. Pastals skuolē manē laikē vairs nēmazē. Skuolssuoms lielkē tiess bi no finier, tāds lāds, nes uz mugar vo ruoke.

Karlaikē tas mugrē vēlkmēs bēnēm palik avien knapaks – izoug no biksam un prakēm, uzradēs uz biksam un prakēm elāp. Vienam uotram bi kājēs vāc tank, meitnēm – kuokzuol, klikats.

Nu peic kār tā bi, kā bi. Rētam kādam vairs bi vadmal vo pusvadmal. Bikss un tāds blūzs šūj no vāc šinlēm (kādbišķ pārkārāsē), no vāc gultsdeķem. Tāpat meitiķem pirkts lindraks tikpat ka neredzē, ja nu pa kādēm svētkēm. Koutkā bi jaizkarnēs. Kājēs pulkēm bi no luptēm šūts čībiņs, vāc tank a nagal zuolem.

Man tais laikēs gāj pavisam šķidēr – es ju piecpadsmēt gād vēcmē bi izstiepēs metērs deviņdesmēt, četrdesmēt septiņē nummar plēzans. Tuo ancuk sastikē no gultsdeķ, labs ka bail, bet kuo lē vēlk kājēs? Rudiņ, uz skuolslaik, a tēv pa divēm uzmeistrē tāds zandals – zuols no motocikļ rēp, tāds bants pa virs un – gatavs. Staigē ka briež bulls, kamēr souss laiks. Bet dublēs? Kājs var nopūt! Kout kā tēs bi dabēs no spekulantēm pa cūks miess āmrikāņ tanks, no bifeļād a dubalt zuol – svarig peic vēll. Bet tas nēkas, puik staigdēms norūd musķēls. A tiem tankēm es nostaiģē vismaz piec seš gād un tā ēr nēvarē noplēst, beiges es nezin, kur vīn palik.

Skuolsgrāmats dažs nes tādē lupat taše, cit etīn luptēs un apsēj a šnuor, bet es ju nēies tā kēmētē! Aizbīdē aiz krēkal pe bikš bant, ruoks kābtē un staigē svilptēms.

Nēviens a pirkst uz uotar nērādē, vis bi vienād. Lē ēr reizam tā pankapak gāj, vo tapeic nēizoug? Izoug kāj līdz zēm un vel atsluocšēs!

Parōdij par tēm «Kubal skuol»

Apakēļlaikē Dundkē bi vien paš skuol – Kubal skuol.

Bet Dundags pagasts nav nēkāds niek pleķs, tas aizjēm vesals astiņ simt piecdesmit trīs kvadrātversts rūm! Līdz Kolk kāds piecdesmēt versts, līdz Ģipk būs kād trīsdesmēt, līdz Koung tāpat.

Un nu viss tie bour bēn varē iet skuolē! Viss ju nē, bet vienam uotram gadēs tas laim.

Oktobēr vidē, ka beidzēs ganēs iešen, gājē louds sadabē zīrg a ratēm, lē vārt aizdābēt uz skuol gult ar gultsdreibēm, ēstlād, kur glābt kost, un mazgam vanniņ. Skuolsbēn ju nēvarē katar vakar desmēt, divdesmēt verst izstaigt līdz sovēm mājam, lāb ja pa sēsdienam.

Sēsdien, peic stundam, skuolbēn tecē uz mājam. Nē ju pa ceļem, kād nu vīn bi, bet pa tiešam – pa luoptakēm, grāvkantam, pa pļavēm, cour mežēm. Ka tik tiešmāk!

Svēdiens vakrē vo pirmadiens rīte, cik nu kurēm līdz skuol bi tāl vo kāds bi laiks, suķe uz skuol. Sakrāmē vērzal kulē vien galē tāpel. Bībelstāsts, kād zeķ. Uotré kulsgalē eišen – lielāk vo mazāk puskukēl, rudzmaiz, kād souj zirniņs vo cūkpups kuo groust. Rudiņ puse, ka guoj bi ciet, kādē kummiņē bi sacēpt žāvt cūkgaļ a toukēm. Uz pousar puss, ka guoj atnāc sloucams, cibinē ka pakuod edēv biezpien a sviest ac vidē. Bēnēm pašēm bi eidans tā jaedal, lē nedeļs beiges zuob nēbut jakar vadžē.

Vērzal kūl bi dikt dēram mant – pārvied pa kamēš un cierē svilptēms. Viegel pa grāvēm pārlekt, pārkāpt pa žuogēm, nēbi ruokē jatur un jasaldē pirkst. Tāds suoms ju tad nēbi, un, ja sakrāms kriečē, ta nezdams nosals, izvilks ruoks. Un kā ta tiks pār žuogēm, grāvēm?

Rudiņēs, pousrēs – ka maz varē, uz skuol tecē basam kājam, ka nāc sals un sniegs – ta valkē pastals.

Skuolē ēdmē sakrāmē ēstlādē, vanniņē vakrē elej ūdiņ un ēness apakš gult, lē pa nakt apsilst un no rīt i kur acs nomāzgt. Skuolē pastals nēvarē valkt – āter nopleis. Valkē vills zeķs a biez peādēm pēdam.

Ziem, ja gadēs diktam bārgs laiks – dikts sals, dziļš sniegs vo sniegputiņ, ta skuolbēn uz mājam nēgāj, bet eišen uz skuol atness kāds lielaks brāls vo tēs.

Gājē cilak tuoslaiks noud tikpat ka neredzē, ja nu varē žīdam pārdruot kād ounēl vo telan. Diptāt

kalps sajēm groudē – vairaks pūrs rūdzs un miežs, citreiz vel kādbišķ, zirniņs. Vel viņam dēv priekš guoj un aitam kād ploujam gabal, kād pūrviet zēm priekš sakēndārz, linēm un rāciņem. Siev paaoudznu kād suķan. Noud gājēm sāk makst tik pašēs deviņpacmetē gadsimt beiges.

Nēbi ju viegel tolaik bēnēm tikt pe koutkād gar gaisam. Bet ka esmācēs last un rēkant, ta sāk būvt kūgs, broukt jūrē. Izmācēs pa stūrmaņem un kapteiņem. No citēm iznāc krieten zemskuope.

Pa skuolmeister Kubal skuolē bi Dinsbērk Ensts. No sākam viens pats.

Un kāds ta viš sākmē varē būt skuoltēs? Dundags māctē Glēzēr kučers! Skuolē nēbi gājs nē dien. Nu nēbi ju tāds skuols. Bet Dinsbērk bi ķenērs, mācē bēns un mācēs pats. Un peicgalē? Kāds tik grāmats vēces Dinsbērk nav sarakstēs! Un pārcēls no svešam mēlēm latvēš mēlē. Un pantiņs rakstēs. Un ja vel māctēs a baruon nēbut mai(s)šes pa kājam.

Un nē ju tas vien Dinsbērkam bij jadar. Sākam gadēs luon viņam nēmaksē. Bi jastrādē zēm, lē vārt izoudzant maiz sov priekš eišen.

Tagad Kubal skuolē uzrikts muzejs, lē šodiens cilak, juo sevišķ bēn, vārt rēdzt, kāds bi mūs tēvtēv skuol, kā tur bēn mācēs un dzīvē. Un lē viņ paduomt – liel un māz – vo viņ vārt kājam izstaigt desmet, divdesmet verst uz skuol? Iztikt viss nedēļ ar rudzmaizs pusukēl un biezpien kummiņ? Māctēs un dzīvt pe skal vo sveč gaisam? Un nē ju tosliaks visēm bēnēm izdevēs uz tuo skuol tikt.

Vajg tūrtēs pe sōv zēm a ruokam un kājam un strādt, ka mugar šūmēns, lē nēbut no sovēm tēvtēvēm kouns!

Katar dien māt rouš nēcep

Rudzmaizs cepšen bi tāds pats dārbs ka vis cit. Ja tu no gaisam līdz gaisam strādē uz spail, pē dakškāt vo cīr, bez rudzmaiz a speķ nēvarē iztikt, tad petrūk tārp. Rudzmaiz cep pa piec seš kukeļ, a tuo izvilkēs nedēļ pusuočē. Nu kukeļ ju nēbi tāds bulks ka tagad!

Roušs pacep pa svētkēm, pa sēsdienam, ka gadēs tād pavāl. Cep ruppūr, cep miež rouš, tāds kukliņs ka bēn gāl, apše palik klavs lap. Bīdalts roušs cep uz plāt, stricels. Kād plāt izcep virsrōuš, kam virsē bi biezpiens a krejam vo burkiņ, ābeļ.

A cukar un kanēl apsgājēs prātig, tie maksē noud, un noud bi jatoup. Ka bēnēm bi dzimamdiens, tad izcep kringēļ a rozinēm, kringēlmīkal mīce atsevišķ.

Roušem vajdzē roug, kādreiz to atvēd no buod, bet vairak izkarnēs a alsroug. Edēv puikē šnuorē esiet butēl un aizpostierē uz kaimiņem, kur zinē pabrūvt āl. Un puike peteic – nēaizmirst tik labdien un paldies pateikt! Paš sōv alsroug glabē butlēs, elaišt akē, vēsmē, vo uzlēj uz paklam un sažāvē.

Roušs dēv ēst svētvakar, svēdiens rīt a svaig sviest, mēd, zapt, rudiņes – a sīrap. Klāt pedzēr pien, ciuoriņ kafē vo silt putar.

Rudiņes, ka nāc valīgaks laiks, pacep dižrouš, ziem cep un vārē svīdiņs.

Nu, roušeisen tāpat ka paš svētk bi īss, tuos nogumzē, tikko rēdzt.

Lē izcept lāb rudzmaiz vo rouš, vajdzē lābs milts. Bet, ja gadēs lietēns labēbs laiks, ta groud uz louk sadīg, milt bi slukt, ta cepēm bi puosts un bēds. Kukēl saplak ka plēds, garaz atlec, maiz jēls. Bet jaēd vien i un jaiztieki.

Tapeic ju tuolaik zemnik, ka sien vo labibis laiks, uz soul nēskatēs, strādē, kamēr vis bi saguodts šķūnē vo uzkrit tād rass, ka vairs nēvarē strādt. Ka ju skaidēr varē rēdzt, ka laiks maitsēs, rāv valē pa svēdiens poukrem a, strādē vis, liels vo mazs. Sīkākēm rudz cīs bi divreiz garaks pa paš, bet knoceļ taisē vēzams un strādē šķūnē uz valst ka prieks, un nēviens nēbi beigts!

Gadēs, ka kāds kaimiš, garēm iedams, teic – svēdien strādt i grēks! Tēs uz tuo atteic – a Diev es pats koutkā salīgs, bet kuo Dies teiks tov, kad tu ies pe viņ maiz prast? Un tuo ju varē rēdzt pe kulšēn – vienam uotram labēbs valsts šķūnē kūp, nooudzs zaļš. Ka kuļ – kūlē trumēls nostinēs a a slapēm salmēm, groudēs nēsit āre. Ta nu brēc uz Diev, ka paš slinkams vainigs.

Apakeļ laikes, ja gribē lāb maiz paēst pill vēdar, pe dārb bi jaizlaiž nāg no vill āre. Tagad? Tagad tuo vien dzird – tikkoudz dārbs, ka strādt nav vāl. Ta nu a tuo maiz reizam tā i, kā i.

Svīdinj

Mūspusē pa vēcam bi tāds eidans – svīdiņ. Es ta nu roudzs atcērtes, kuo vārs pa viņem.

A svīdiņem sievs krāmēs tādē valīgākē laikē,

ka diens bi sarukš ka sakaltš pastals un ārē sâl ka sprakšķ – ap Tūņ (17. janvārē) un Bašķ (20. janvārē). Pa Tūņ tā sâl, ka zaķam acs sprāg ārē, pa Bašķ tā, ka katal vienē malē bi aizsâls, uotré vārēs.

Sievs no rīt pa tumsam sakuop luops, lik katal uz plīt a žāvt cūks gāl, ast, žāvt speķ, lē vārēs. Tad plīts nēbi tāds špickduozs ka tagad, plīts virs bi ka luoplaidar vārt.

Tad no rudz miltēm samīcē tād paš mīkal ka dižrouš apšēm. No tuo savēl tād ruļļ ka ruoks dilb, sagried kūmsēs. No tiem, sākmē a ruokam, vēlak a butēl izrullē tāds pussindēl biezdmē, šķīv lielmē plodakš. Tuo tad sabakstē tā parēt a kēmm vo dakšin, nosloucē plīts virs un lik uz kārstem plīts riņķem, lē cepēs. Apcepē smuk brūns vienpus un uotarpus.

Ka nu tā sākmam bi pacepts, cēl ļouds bruokstē. Elēj kummiņę vo šķīvē tuo slapnam no gaļskatal, nogried brang štēnak no mīkst izvārte gāl, emircē svīdiņs slapnamē un dēv, lē ēd. Tuoslaiks nēviens nēsāmēs a dakšinēm: vienē ruokē pajēm gaļsgabal, outrē sarultē svīdiņ, padukrē slapnamē un eid, ka touk tecē pa pasmakēr uz lēj. A dārb nēkuo nēdzīn, eid lēnē garē.

Tuos svīdiņš, kuo uzreiz nēvarē noēst, nolik ankambrē uz ploukt, lē stāv, tāpat gāl a slapnam citdien pasildē un eid tālak.

Peic kār vel svīdiņs cep. Tad izbeidzēs rudz milt, saputē plīts a lielam virsam, un paš cepē ēr apmīr.

Un nu? Kurš vairs zin, kas tie svīdiņ tād i?

Mazbāniš

Jā, jā, apakēllaikēs Duntkē bi pašēm sovs mazbāniš! Esāk viņ taist vāceš Pirmē kar laikē (1916. – 1917. gadē), peic kār mēs paš, kur vajdzē, pastiep garāk. Varē aizbroukt uz Ventspīl, Mazirb, Stend, Ruoj, Mērsrāg. Vēd cilaks un luops, labēb un sīrap, malk un balķs. Vēd, kuo tik vajdzē.

Nu nēkāds dižēs viš nēbi, slieds pārs pēd (600 milimetēr) plat. Ľoudēm vaguon bi 6 – 7 metērs gār, abēs galēs dūrs, gar sānēm beņķ, vidē krāss, luog maziņ. Virs durēm vējluktērs a svec, lē viens

uotram acs nēizčokrē. Luop vāģēm dūrs bi sānēs. Piecs, sešs tāds vaguons a cilkēm vo kuo cit pekarne dampam un brouc ka dzirkstēls šķīst. Gadēs, ka mežē palaid ugiņ, nēkuo dārt. Nēkuo dīž paskriet nēvarē – ja gāj uz lēj un vēš bi no mugar, pārdesmēt kilometēr stundē, ja gāj pret kallan, tad varē izkāpt ārē un eskriet krūmēs. Cik atcerēs, ta līdz Ventspīl cour Anc pa trīs a pus stund (60 kilometērs) bi galē. Bet vis tas broukšēn bi tāpat ka a lielē vilcien – klabē un grabē, dūm un suts mākiņ. Jā, pat sōv svilp bi! Ik pa gabal dampam bi jasapumpē ūdens.

Duntkē bi lielstacij – slieds un veksēl, un priekšnieks a sārkan cēper, varē nopirkt bilets. Citviet bi tik tād māz būdiņ, kur ļoudēm sliktē laikē tvērtes. Pe Kolumzin, kur dales slieds uz Ventspīl un Mazirb, bi veksēls, tur apstājes, konduktors izkāp ārē, pārcēl slieds, kā vajg, un akal aizslēdz. Pa Šlīters grāv bi kuok tilts 104 metērs garš un 17 metērs ougsti! Ka kuok tiltam sapūj, pārcēl līnij gar Sīkraga damb.

Un broukšēn a bān nēbi vis koutkāds bēds, bet vien vienig saviesig dzīv! Ja jabrouc uz Ventspīl, ta no rīt četres stibē uz stacij. Broucē bi paš ļouds, sōv cilak. Vecēns saseideš kuopē un, lē nēbut garš laiks, pašūmē mēls – kā bēnēm a veslēb, ka sivanmāt nogules sivans, kurš puiss vēlk kūr meitan, ka vēcēs Kriš bīs pelējēs ka vērpēl, un vel cits tikpat svarīgs liets. Lē vārt dzīrēt, vecnēm bi jaķode pillē rīklē, citēm a nēbi garš laiks un varē emēst kād vārd stārpē. Več spried tāds vīr rūns – pa sēšen, ploušen, mežē broukšēn, cik ūzīd brāķers maksē pa kubikpēd. Uzspēle kārts (ja varē rēdzt), ik pa brīžam uzsmēķē. Karlaikē, ka smēķē pašoudzantē, ta drīz vien jēm ēlp ciet. Tad pagrūd dūrs valē, un priš luft gādēs iekšē sklābiņs. Kam nāc miegs – pasgulē. Pa ceļam Luonastē, Ance, Puopē sakāp edzimtē, kas runē sovē izluoksnē. Nēmaz nēbi japras, kas pa viet, peic rūn vien zinē. Un tā ap astiņēm Ventspīl klāt ka nēmaz nēmanē. Kāp ārē, gāj pār pontōn tiltam, pa tumšē cēl uz pilsēt.

Karlaikē svecs nēbi, bet vo ta pa tumsam nēredzē seidt un broukt? Priekš krāš kuranšēn malk katars pajēm kleipiņ līdz. Damp a kurnē a malk, ja petrūk, mašīn meistrēm bi cīrs un zāgs līdz, apstājes, sazāgē malk un brouc tālak.

Kādreiz mēs, puiks, tādē vietē, kur slieds iet pret kallan, noziekē tuos a sviest un toukem, paš krūmēs. Mašīnmeistērs pe laik uzdzēn dampam šīm, eskrējes, lē tikt kalnē ougše. Bet ka tiek tajē vietē, kur slieds noglizant, ritiņ spuolē uz riņķ un nē no viet! Nu āb dīv a kondukter ārē, pēt slieds, paroug a pirkst, uost un brīnēs, tad attuopēs, kas pa liet, dūrs pa gaisam un šķendēs, ka bail. Bet bāns vienalng nēkust. Nu bāns atkāpēs, eskrējes, konduktōrs puce a lupat smēr nuost, nokais a smiltēm – jā, ougše gan. Mums bi lielē priek, bet vēlak apduomē – vo ta tā nu vajdzē dārt?

Ulmans a vienreiz bi sasriktēs a mazbān broukt no Dundag uz Mazirb.

Masīnmeistrēm Grundsberķam bi eduoit baltās cimd ruokē pe tiem kluoķem. Kout a tas broukšēn izputē, tie cimd viņam palik pa pemīn.

Gar mazbān sliedem ik pa gabal bi kroutuvs, kur savēd balķus un malk, tad a mazbān vēd tālak, tād bi Duntķē, Pācē, pe Nevēs kapem, Šlitrē, pe Cepēllēj un citres.

Tā nu edzimtē dikt lāb sadzīvē a mazbān un mazbāns a mums.

Bet tad partij un valdēb nospried, ka jajouc mazbāns nost. Sešdēsmētē gād beiges nopleis uz Ventspīl un Mazirb, septiņdesmētē gād sākmē uz Talsēm. Bi – un nav vairs! Un Dundags stacijē taisē nabagmāj.

... beidzās ar vārdiem – reiz bija!

Gaisam

Tas gaisam i vien muodig padāršēn – ka viš i, tā ap Jāņ laik, ta viņ nēmaz nējūt, bet ka viš nav, tā ap Ziemsvētkem, ta gals klāt. Diens laikē vel kout kā izkarnēs, bet pa tumsam?

Priekš Uotrē kār elektrīb Dundags puse uz loukēm nēbi. Dedznē pētroliņ lamps, pa kēk a skalēm, uz stallī gāj a vējlukter. Pa darbdienam dedznē tād mazāk lamp, sēste līnij, bet gaisam petik. Pa svētkem vo ka skruodērs šūj, uzdedznē tād lielak, desmetē līnij, a kupuol, tad bi gaiš ka vasars vidē. Skuolē bi tād gāzslamp, pakarants klass vidē pe griestēm, vis klass bi gaiš.

Nu jezikš sākēs karlaikēs – petrōliš nēbi. No spekulantēm pirk koutkād zolkam (?), bet cik a to nēapdedznēs un mājs nēnodēg, ka tas lamp uzsprāg gaisēs! Pleis un dedznē skāls. Grāmat lasē

lasē un mācēs skuolgabēls plītspriekšē pe plītsugiņ. Lēj svecs no ait toukem un vask. Taisē tāds plošķs – bleķ bundžiņē ait touks un tād bomvill dakt. A tuo rēdzt varē dikt knap, bet kūpe un smirdē gan! Maistrē visāds karbīd lamps, tie deg un dziss, un karbīd ju a tik viegel nēvarē dābt. Taisē tāds masts a vējgeneratōrem – bi vēš, bi gaisam, nēbi vēš – čuš. Ness istabē vēllpēd, apgried mīcac, viens vislaik gried pedāl, tad no tuo vēllpēd ģeneratōr bišķ gaisam bi. Bet griež nu viss laik! No vācšēm kādreiz dabē tāds plošķs – ka viksbundž, koutkāds smāķs iekšē, bet tāpat no gaisam nēbi nē vēll. Kāds tik muoks ļoudēm nēbi jaizcieš a tuo tumsam!

Dundags skuolē elektrīb evilk 1942./43. gād ziemē, mēs, puiks, vel ruokdārb stundēs dabē mudžant tuos drāts, lē i kuo karant stabēs.

Peic kār ju Duntķē elektrīb bi, uz loukēm gan nē. Ka nāc kolhōz, tiem ta kruons evilk. Bet zemnik mājēs – pīg! Lē paš tiek galē. Un tā nu muocēs un taisē visāds mahinācijs, lē tikt pe elektrīb. Buode ju nēkuo nēvarē dābt, viss bi jaizdiedlē pa blat no elektriķem, no spekulantēm.

Es ka atnāc no krievēm 1957. gadē, strādē mežē pa virsmežsārg un dzīvē Ēzarmuižē, tur bi 6 mājs, deviņ familijs. Nu mēs sāk štukt, kā tikt pe elektrīb. Transformators bi no mums kād pār kilometr. A stabēm ta viegel – pa cik mežē strādē – sacirt, savēd, nomizē. Bet nu sākēs bēds – stāb jaimpregnē! Es nu dabē nagalkast galē tuo pērc, bet – no tuo iznāk nosmērt tik viens stabs. Bet mums vajg kāds trīs-četērdesmēt! Mēs apskatēs – peic tuo nosmēršēn tas stabs iznācs tāds zalgandzēltans. Japaprōvē. Mēs Mellīlsils upē sarak zilēs māls, izķīdan ūdnē, noglizan stābs – iznāk tād paš zalgandzēltan. Jā, tād i dikt lāb! Drāts es dabē Mellīlsilē no zvejnik kolhōz, no Lismēt – tād kabēļ ka ruok dilb, kād pārsimt metēr. Tie nu jaatšketan valē pa dzīslam. Šķētnē vis ciems couram naktēm pa mēneš gaisam. Tad saskrūvē stabēs poniņš, sarak bedērs, sacēl stābs. Nu sadabē elektriķs, kas drāts sacēl stabēs, peslēdz pe transformator. Es ju pa istabam vis bi sariktēs, tik pats dabē izlaist cour skaitē (pirme reiz!), jo elektriķ vis bi pedzēršēs.

Un tā mēs Ēzarmuižē tik pe elektrīb. Cik tas maksē noud, šnāb un nērvs! Bet tas bi tuo vērts!

Kriev Duntkē 1940. – 1941. gadē

No sākam ju nēkuo nējut, ka kout kas but mainēs, tik ļouds palik tād muodig – kout kuo nēsaprat, kout kuo gaidē, no kout kuo baidēs. Pagastveč Luodīn vietē uzradēs Grundmans a Kīrštein.

Es krievs pirmē reizē redzē tā – bi kout kād zīmšen, ka vakrē Dundags parkē būs kout kād izrādšen. Māt palaid mān, lē iet. Bi sarādšēs vēsals bars tād knocēl, lielē ļouds bi mazam.

Parķē, pret Vārp, tai plāvē, bi vien smage mašīn, diktam maziš (ГАЗ – АА), a nolaistēm bortēm. Kād sveš zaldāt tālak staigē pa park.

Ka nu vairs cilak klāt nēsaradēs, ta viens uzkāp tai mašīnē ougšē – trak juocigs viš izskatēs – garš, līdz ceļem, krēkals, pulk pa liel priekš tuo māz vīrel, zābak šekts sagūmš ka ērmōniķs. Kout kuo viš nēsaprat. Beiges dikt šērp sabreic uz kout kād Staļin, nēzin kuo tas viņam bi sariebs. Mums bi jasmejēs, tād kumēdiņ nēbi dzīrēt!

Peic tam uzkāp viens a ērmōniķ, spēle un kād 4 – 5 tā ka kout kuo dziedē. Tiem vairs nēbi zābak kājēs, bet stilb notīt a tādam bindēm, cepērs a bi pa lielem, krit uz acēm. Tad uzradēs dīv, lēkē un klopē a ruokam, brīnam juocig – ka gadstirgē pe kumēdiņbūdēm. Tad tas pats, kas no sākam runē, vel kout kuo plātēs – mēs atmet a ruokam, nosplāvēs un gāj mājēs.

Kārlmuižē, Burnevic loukēs, mūs armijē bi tād jounmuod peilstacij. Tuo pa fiksam savāķē un nosūtē uz Ķeņingrad, viņ nēsuot tād brīnam redzēš. Un Vēž kungs (viž bi sainiks tai staciē) palik bez dārb.

Rudēns un ziem pagāj tīr mierig, tik viens uotars, kurš bi kādē činē bīs, pazūd bez pēdam. Lat vietē uzradēs rubēls, vis palik dārgs peic vēll, un a vis tuo drīz buods bi tukš. Atbrīvtē mūs atbrīvē – no brīvesteb, no gāl, no luptēm.

Pills ovīzs bi, ka vēll suom uzbrukš mazē Krievzemē. Skuolē paskatēs uz langkārt – tur uzzīmt suomzēm ka pirkst nags, kriev – ka trīsdūr skaps! A viss tuo viss ziem ūkēs, uz pousēr nosmiernēs.

Mūs ļouds a izmainēs. Viss laik ļouds dzīvē skaider un atklāt, kas uz mēl, tuo runē, kā kurš

strādē, tā nopēlne. Tagad tuo vien dzirdē – tam gār mēl, no tuo jauzmanēs, tas liž, kur nēsnākēs.

Līdz kuo bi apsējšēs, javēd pe mazbāñ akmiņ. Bet kur lē jem – louk apsēt? Lē pleiš kapēm akmiņ valīs nuost, jem no turēn. Pe Ventspīl pa fiksam jatais lidlouks. Dzīn brouces uz turēn šķūtēs.

Tad ka cilp uzkrit izvešen. Ľouds ka sajukš – pa kuo? Kapeic? Uz kurēn?

Dēg mēž. Rukš purs, Vīzant mājs nodēg, dēg Amlēs.

Penāc Jāņ, kam tādē šlurē svīnšen prātē?

Uzreiz – sācēs karš! Kriev tais Jurģs, nāk vācēš. Un ļouds priecēs un gaid tuos paš vācēš, kuo simtēm gadēm bi nīdš uz nāv. Un akal vien atbrīvtē mūs atbrīvē. Šoreiz no krievēm. Un vel no kuo?

Līdz priekš kār dundznik a lielam muokam bi savāķēs noud – spēle teāters, taisē bazars, lotērijs, sazieš. Nopirk tuo jounķe ugiņdzēsē mašīn kāds vien tuolaik bi. Bet biedēr – kung, taisdēm Jurģs uz Krievzēm, paķēr tuo «touts mant» aiz pārskatīnēs līdz. 45. gadē viņ atsgriedēs a tukšam ruokam, bi aizmirš tuo mašīn Krievzemē, atbrīvēš mūs no tuo a.

Bet peic 45. gād sākēs pulk briesmīgāks liets.

Kriev klāt! 1945. gadē

Maij pirmēs dienes vācēš palik tād pavismuodig, tas vien bi mutē: «Hitler kaput!» Louk ļouds steidz sēt, stādē rāciņs, lē peidē brīdē nēpaņēm sēkal. Luops pa dien sadzīn pa pieskam.

Ta vien vakar uzradēs mans skuoltes Ķierp, kas bi parouts leģiuonē, viņ teic – karš i cour. Viņ uzeid, bišķ pagulē un gāj tālak uz mājam, uz Anc.

Mums, puikam, nu bi jaizpēt, kas ta Duntkē īst ī? Viens krievēls stāvē pe pīl, dzelzs kaklē, tur vācēm bi gospitāls. Mēs elīd Līķe muižē. Kas tur bi visād šoujam daikt! Vajdzt dābt koutkuo mājēs, uz mēž, bet kā tu var, ļouds lūr. Tad mēs pēr pruojam uz Vēcē skuol, tur a vien barak bi pills a šoujmēm, un cilaks nēviens! Nu mēs a šūmenam mugram kleipēm stiep tuos šoujmēs libriņs uz mēž. Priekš kād vēll?

Peic kādam dienam kriev zaldat ķemmē vis

māls, vo vīn mežē egāj, tuo es nēzin, bet mājs gan izurķe un apzāg. Vīrs aidzīn uz Vēcē skuol, uz filtrāciju.

Mūs mājes a tuo kriev ķemm bi tā – mēs tikkuo bi paēdš pusdiens, uzreiz vis māls čum un kust no krievēm. Un visēm apkārt tāds palatks, lē vieglak nozagtē paglābt. Mēs palik istabē, kuo tur ārē pe viņēm līs. Peic tam, cik atceres, bi nozāgš: touk puod a toukēm, vēc veķer pulkstiņ, tēvam zābaks, kāds gultsdeķs un cūk kassam dunč, a kuo tēs gried tabak.

Tas bi a viņēm pirmē epazīšnēs peic kār. Un tāds, kas palik prātē uz vis mūž. Zagēl,

Vidskuol Duntkē

Līdz [19]45. gād vidskuols bi tik Talsēs un Ventspilē. Tad padzirdē – pilē būs vidskuol!

Pa karlaik pilē bi armijs gospitāls. Ka tas izvāķes, bi japapēt, kā tur izskatēs. Voi man šest! Nētīram, vēcs lupats, smird ka stallē, bail iekšē iet!

Peic Jāņēm padzirdē – bēnēm, kas grib skuolē iet, jaiet palīgē skuol uzrikt. Kuo vajg, tuo vajg, kout ju mājes dārbs neitrūk, bet, ja skuolē vajg, tad več palaid.

Aizgāj. Pils sētsvidē šīvrés bēn, viens vīrs, baltēs pakal biksēs, mat izpūrš ka ērkēls. Izskatēs peic vell! Bet tas bi skuols direktors Janson Indriķs!

Kas ta jadar? Meitiņs un tāds sīkaks puiks aizsūtē, lē izkruķē pilē iekšpuss. Lielaks, stipraks puiks uzsūtē uz jumt, le tuo sarktē, nodār(v)ē. Vāceš bi vien gabal jumt pilē nodedzneš, tad koutkā sastērsteš.

Piķ vārē pils sētsvidē, tad kārst a spaņņēm ness ougše uz jumt, tur izlēj, izgliznē un virsē uzkaisē smilts. Pirmē dienē a tuo piķ smērē jumt, bet sēv vel vairak, vakrē izskatēs ka tād mežuoņ, kur tād lē mājes rādēs, gāj dīķē māzgtēs, a smiltēm bērz nuost (zieps ju nēbi). Vo vēlls! Ād paliek sārkans, sūrkst un dēg ka ugnē! Vo jē! Vo jē! Otrē dienē nēviens vairs nēsmērē piķ sov uz ād.

Tā mēs, skuolsbēn, cīnēs vis vasar pa tuo pīl, bet 1. septembrē skuol gatavs gan! Mācēbs a 1. [septembrē] gan esāk 1. – 4. klass un 12. klass, cit vel kāds diens šuo tuo peķīlē.

Tūlit peic Joungād skuolē petrūk malk. 1. – 4. un 12. klass atstāj mājes māctēs, cit vis pēr pruojam uz mēž, aiz Silkalēm, uz trīs dien gādt malk – zāgē un cirt ka īst mežvīr. Pa nakt gāj uz Vīdals skuol izgultēs.

Tā uzriktē vidskuol Duntkē, nē no kuo. Bet skuol bi!

Tuo varē tik tāds skuolmeistērs un direktors ka Janson Indriķs!

Skuolsbēn zāgē mežē malk

Tūkstet deviņsmēt četērdesmēt piektē gād rudnē Duntkē uzriktē vidskuol. Pilē. Nu krāš kurnē a malk. Bēn paš sazāgē, saskaldē, sanes klasē priekš kād nedēļ un kurnē. Bi silts ka sienlaikē.

Tūlīt peic Joungād klass apstaigē direktors Janson Indriķs un noteic: nākampirmdien pajēm līdz uz skuol cīrs, zāgs un ēstkūls. Būs jabrouc mežē uz trīs dien skuolē malk cirst. Tuo priek – trīs dien lē skuol kuke!

Es ju bi duomes tāpat ka vienmēr uz mēž – zāg ap kuņģ, cīr ēlkne un – aiziet! Bet tēs teic – kuo tu, uz cirk taises? Tā tu pa ceļam kādam nogriezs gāl ka knuop, kur ta bēns bez gāl tvērsēs? Uzriktē zāgam zuobs iekš līkst, tāpat ciram. Lē i drooš.

Pirmais rītē bēn saslašēs skuolē, ka īst mežvīr. Tie ancuk ju nu tād bi, kād bi – no vāc šinēl pašūts bikss vo lindrak, kājēs vēc tank vo cībs. Bet pa tuo nēviens nēsbrīnēs, viss bi vienād.

Vēd mūs a mašīnam. Mēs brouc a pienobriķ dīzel. Šofers Zjujs tik peteic – sakērēs lāb kuopē un turēs, ka nēizkrit. Kas izkris – būs kājam jaskrē paklē!

Broukšēn bi pārdesmēt kilometr. Cirsam bi Mellīsīl ceļmalē, starp Zēltsīl un Puriņ dambēm.

Ka ebrouc mežē, tur bi kāds mežsargs, bet tas pazūd, krusts nēmets, ka eroudzē tād bēn band. Būs vel pa kout kuo jaatbild!

Mežs bi tād priež briestoudz, ap gadēm sešdesmēt, sousē vietē. Sniegs a nēbi pārāk dzīļš, pesāl gan brang. Utteš nēkuo nēvarē, bi jaizlaiž nāg no vill, lē nēnosalt.

Tuolaik ju puiks mēž cirst nēbi jamāc, nē tas vien pa karlaikēm bi dārts. Meitiņ brang noderē pe zār dedzanšēn, malks kroužēn ieles. Taisē tika metēr gār malk, viss pa tīre.

Pa naktēm gūlt gāj kalnē, uz Vīdals skuol. Bi izvārts tēj, klāt pekuod, kas nu kuram bi.

Priekš gūlžēn bi enēst uz grīd sallam, varē gūlt ka pe Diev aiz durēm. Bet a viss tuo, ka pa dien mežē bi diezgan pekaķēs, mierig gūlt nevarē aiziet, sāk taist īst kār. Bet kas ta tuo vēls! Indriķs sabļāv nēlabē balsē: «Marš salmēs, ja nē — ārē pa durēm, vārs stāvt snieģē, kamēr zāl izougs vīzam cour!» Tuolaik ju no skuolmeistrēm bi bail, viss palik kluss ka peliņs, salīd salmēs, esrakēs tajēs ka sivēn un gulē nuost līdz rītam.

Janvarē tas diensgaisam i īss. No rīt uz mēž izgāj krietnē tumse, jaiet tur bi kād četer piec kilometrē, tāpat vakrē beidz krietnē tumse.

Skuolsbēn mežē bi kād div trīs simt. Lē nu kād mēs bi mežvīr, bet pa trīs dien norantē brangē mežgabal, un malksstrēķ a bi pulk.

Trešē diens vakrē dziedtēm brouc mājēs. Malk uz skuol atvēd a partijs un valdēbs zīņ, pa tuo mums, skulosbēnēm, nēbi jaskreņķes.

Beigēs jateic, ka viss tas broukšēn un malksciršēn aizgāj vienēs priekēs. Un nevien skuolsbēn mežē nēpebeidz, nēdabē gāl, nēpalik slims.

Vel stāv prātē tas smukē dziesam, kuo mēs tuoreiz dziedē:

Uz mežu, uz mežu,
Uz mežu malku zāgēt!
Krauj cirvi, zāgi ratos,
Un pats pa virsu kratos!

Dēss Mares

Priekš kār Dundķē tirgs bi stārp pīl un baznic. Dīķmalē bi vēçē muižs klēt, gar pīl Gulbdīķs. Tirgsplace bi sataist lender, kur zīrgs pesiet, tuoslaiks viss zemnik brouc a zirgēm. Stūrē, pe Gulbdīķ un cēl, Kušķs uztaisē tād māz, māz mūr kiosk, tur viš andlē gāl. Aiz tuo, gar Gulbdīķ māl bi kād 4 — 5 kuok būdēls, tajēs Galdiš, Jūliš, Kālsons andlēs a visādēm sīkmēm. Tie kuok būds karlaikē vienziem nosvīl, lāb, ka sniegs bi, nēkas cits nēnodēg.

Tūlīt peic kār tajē Kušķ butķe ekuortlēs buod, bi šnābs āls mucēs un kād sakaltš siļķmaiz. Un pārdevē souc Dēss Mare — tukals sievišķs, lāb paslēptēm koulēm, rumpē ka trīsdūr skaps! Smuks ka muižē gulbs, bet ja kāds eduoņtēs apķērt, viens tuo nevārt, but jatais talks. Mugrē tāds tumšs, balts prakšs. Āls bi tādēs 200 stuop mucēs, pilles turē

mucēs, pilles turē iekšē, uz tiem varē apseidtēs, tukšēs ārē.

Kruogs bi maziš. Tuo ju viss zinē, ka pe Dēss Mare nēkād nīkšēn nav — mēt un brouc! Parast prasē «dīvtonniņē a pekāb» — divsimt grām šnāb a krūz āl. Dēss Mares šnāb lēj tāpat uz ac — kuo tur tik smalk — glāzē kout kas uz tuo pus bi. Tad ļurka, ļurka, ļurka, epumpē a tād pump alsmuce, čušš — pelaid tād puslīter biez glāz krūz a kobam, vēlak, ka nostājēs, tad kād puskrūz bi a āl, un paprasē noud. Šnāb egāz iekš alskrūz un pēr iekšē! Uzkuod «manufaktūr» — pauostē prakš ruok. Kam nepetik a vien tād porcij, paprasē uotar, tad fiks tīnēs pruoj.

Šept Dēss Marem gāj no ruok, bet pa cik rūm bi dikt knap, pārcēlēs tur, kur kādreiz bi Kadiķ buod. Tur bi ka pe Diev aiz durēm — rēzgals dubanistabē, tiem vairak vāl, mellē pa priekšistab, tiem jaskrej.

Tā Dēss Mares rāvēs vairaks gāds, palik avien tuklāks. Sīrd viņam bi mīksts, ja kādam nēgades noud, atstāj pass, gan ju citreiz samakss.

Bet vienē rītē Dēss Mares — tu-tū! Izkūpēs ka zilgan dūm! Uzskaitvēž saskaitē, kas un kā — teic — petrūkst vairak ka 100 tūkstēt rubēļ. Nu jaķer Mares ruokē! Bet tie kērē ju visvairak pe Mare seidē a paš dižčekist Mazūr priekšgalē.

Ķēr ilg un dikt, bet kur nu! Mares ka ūdnē!

Peic dažēm gadēm dzirdē — Mares tepat pa Vidzēm šeptēs tādē pašē garē, bet nēbi paspējs laicig aiztītēs, Vidzemnik paķērš aiz krāg. Tad nu dzirdē, ka Marem eduoņtēs pulk gād tādē vietē, kur nodzēn touks.

Bet vo tapeic Dundķē kruog a dzermēm palik mazāk?

Kulšen un labēbs nodēvs peic kār

Tad bi tād muod — dikt jasteidz kult, un, tikko nokults, pa fiksam vēd labēb uz sagād, valsts nodēvs.

Priekš kār labēb pe kulšen nešvēr, maksē uz maisēm. Nu pe katar kūlē bi svār, līdz gāj dīv pilvārte, tiem bi jaskates, vo rīktik sver. Tuos tad pegād pills a āl un eružnē salmēs, lē gul. Un dikt lāb iztik bez svēršēn, pa vēcam.

Ka nokults — javēd nodēvs. Ja maz izdevēs barē, uzriktē sārkan karag un vel tāds lupats a uzrakstēm, un tad brouc.

Labēbs noliktav «Заготзерно» bi baznics dārzē vāc barakēs. Nodēvs nēbi trak liel, bet nēmaksē pa labēb gan nē vēll. Tuos gan, kas bi eceļt budž rangē, nopleis pliks.

Kriev jounsinikēm, desmēt hektarnikēm, bi savādak. Priekš valsts nodēvam viņem bi jasamaksē a groudēm traktōrstacije pa zēms āršēn, sastrādšēn, apsēšēn, novākšēn un nokulžēn; bi jaatduo sēkal. Tad jaduo valsts nodēv. Cik viņem pašem palik, gar tuo nēvienam nēbi dāl.

Tā savāktē labēb sanāc kuopē pulk. Baznics dārzē pegād a groudēm kāds 4 – 5 gārs baraks a visēm koridōrem, Vēce skuoļe, abs stāvs un vel pareiz baznicē.

Un tad vis ziem un līdz vēlam poussram trīs Frič (Uozals, Stanķs un Mitlers) vēd tuo labēb uz stacij un krāmē mazbān vaguonēs. Kur vīn aizvēd tālak, tuo nēzin, bet tuolaik pilsētes a maiz dikt knap. Varbut vēd uz bagatē Krievzēm?

Ka uzriktē kolhōzs, ta ju, sevišķ sākam laikēs, rāzs bi dikt knaps. Nēbi kuo duot nodēvs, nēbi nē loudēm, nē luopēm kuo ēst. Bi pa jounam.

Pa nodēvēs noduotē labēb (cik atcerēs) maksē pa pūr 5 rubēl, bet uz tīrg varē dābt pa labēbspūr 100 rubēl. Bet tīrgē brīv bi pārduot tik tad, ka vis valsts nodēvs noduot.

Mež dārb katorg kriev laikę

1948. – 50. gadēs es strādē pa brāker, mežmeister. Zemnikēm bi uzlikts norams mežē izcirst un izvēst balķs un malk, cik – nēatmin vairs. Un noram bi uz zemsplatēb. Vīr un zīrg pa karlaik bi paputēš – vīr leģionē kritš vo aizdzīt uz Sibīrij. Mājēs palikš sievs a bēnēm, več. Bet nēkas nēlīdz – zēm tov i, cērt un vēd, kout gāl dābdēms, ja nēvar – zem ties, tik un tik gād ka sabotieram. Un tad vel tā biedēr, kung izgudrē – kout a tov cirsam pe mājam, dzēn strādt pruoj pasouls galē!

Dundags mežēs bez edzimtēm sadzīn lōuds no Talsēm, Latgāl. Mežmeistrēm vajdzē samekkēlt tiem kāds naktsmājs, pe sainikēm kād istab, kur no nomaļēm sanaglē lāvs, kād šķūn priekš zīrgēm.

Ziems dien i iss. No rīt pa tumsam nogāz kuoks no kājam, pa gaisam dzenē zārs, garnē balķs un malk. Vakrē, pa tumsam, dedzne zārs. Lōuds pa karlaikēm noplīš, nē kājapāv, nē ziems drēbs, pusplik muocēs pa mežēm. Sīrd kāp pa mut ārē,

ārē, rēdzdēms, kā sievišķ a bēnēm muocēs.

Lāb, ka tad vairs nēzāgē balķs visē kuok garmē, bet 5,5 metērs. Un izvešēn a bi tik līdz ceļmāl, kur varē a outiņ pebroukt.

Mežmeistrēm katar nakt bi jaduo zīns – cik cilak no katar pagast mežē, cik pe ciršēn, vešēn. Cik kubikmetēr nocirsts, izvēsts. Bet cirsams bi vēsals lēram, kilometrēm tāl viens no outar. Pa tumsam uzņēmt nērēdz, lāb, ja pa nedeļ uzspēj katram sarekant. Ebīdē pirkst mutē, paskateš uz grīd, griestēs, un cipar ruokē!

Un a tiem vēll latgalēm vel bi tāds nēgals – laicig, ju priekš Ziemsvētkēm pazūd uz mājam svētkus svīnt un peic Zvaigzdenīs tik atsgriežēs. Pateiks, ka čangals svin svētkus – tad viņem cietais ruokē! Bet kout kā izdevēs, ka viss izlīd a vēsal ād.

Un a vis muočsnēs doudzs no šiem cilķem 1949. gadē mart beiges izsūtē. Pa kuo? Kapeic?

Kurš kûr pešmouks?

Lībēts K. no Sīkrag nonācs puostē, guoj nosprādz! Voi man šest! Pill māj a sīkēm bēnēm, ziem nāk virsē, a zvēj knap. Kuo eis? Kuo esāks?

Ies uz Dundag pe baruon Dižkriš lūgtēs. Tics pe kung klāt, noslouk dēgan pe prāķ ruok, nočāpstan lūps, nu nēmēs stāst sōvs bēds – guoj nosprādz, bēnēm tagad nāv pe svārkēm, vo žēligs lielskungs nēvar koutkuo līdzēt? Nu ka tād nēlaim un tik dikt lūdzēs, Dižkriš atvēl – ej pe muoder un teic, ka es vēlē tov eduot vien guoj.

Lībēts priecigs – guoj ruokē, bēnēm būs piens, nēbūs badē jasprāgst. Bet peic laiciņ vēces gudrē – bēn pulk, dērt vel vien guoj. Kuo esākt? Japrōvē vel iet pe kung.

Aiziet, dabē baruon satikt, nu tik nēmēs grūst dēgan pe prāķ ruok, nu tik nēmēs kung slāvt – cienīgs, žēligs lielskungs, tu man tik pulk lūdzēs, ka tu vairak palīdzēt nēvar! Nēmaz nēlaiž Dižkriš pe teikšēn, bet tik skait – kungs, žēligs lielskungs, tu man nēkā vairak palīdzēt nēvar! Beiges barons paliek tīr cemmīgs – kas tas i, kuo viš nēvar!? Blouj pillē rīklē – tu, kūž, tur mut! Kas tas i, kuo es nēvar? Kuo tov vajg? Vēces lībēts rēdz, ka nu i trāpts, teic – guojē tik tik i tas piens, ka trijēm bēnēm iznāk, bet četrēm petrūkst, nu vīn cit nēkuo nēdar, ka vis cour dien koujēs cits a cit un blouj! Dižkriš, ka ju liels, varēns, gudars kungs,

gudars kungs, nosmejēs pa Bour sīkēm kreñķēm un žēlig atvēl – ej pe muoder, lē dod tov vel vien lāb guoj, citād tov tie bēn noskousēs pavisam beigt!

Tajs laikēs vajdzē tik māct! Un lunkan mēl!

Tāšpipriņ

Šuo man stāstē vēcs mežsargs no sovam bēn dienam. Tuoslaiks bīs tā – ja gājēs grib pa gād kād brīv dien, tas pa Jurģēm japelīgst. Viš, gans būdams, pelīdzs, ka jajēm līdz uz gadstīrg. Bet ka tirgsdien penācs – kukē! Nav kas iet ganēs – vēcē mātē kāj sāp, kalp sievē mazs bēns. Sainiks pats a nēvar – bulls javēd uz tīrg. Lē puik gaid nākamgād!

Voi man šest! Ganpuikē asars ka pups! Suolts bi, bet – nēsanāk! Bet mājēs šūjs skruodērs (tad ju skruodēr gāj no māj uz māj šūdam), tas, padzirdēs puiks bēds, teic – suolts i, jalaiž! Viš izgāns luops. Sainiks priecigs, tad gan i lāb! Pras skruodrēm, kuo ta lē viņam atvēd no tīrg pa tād lāb sīrd? Meistērs teic – kuo nieks, bet ja nav žēl, ta vien vīr šņāb (špirkt)!

Sainiks pajēm pusstuop špirkt, mājēs pelēj skruodrēm tējsglāz, lē dzer. Viš izrouj tuo glāz, nošņācēs, un – nēkuo! Pras – kāds bi? Skruodērs atteic – tā nēkas, brangs dzēram. Sainikam skrōb – tād māg, dzer tīr špirkt un nē asar nēnobirst! Es tov parāds!

Tuoslaikēs puķupodēs oudznu tāšpipriņs, un tie pipriņ, sīk, dzēltēn, sārknes pāksts, mutē pajēmt – dedzne vairak ka ugēns!

Sainiks sarouj tuos tāšpipriņ pāksts, pestope pill tuo špirktbutēl un nolieks pa nakt, lē esvēlķes. Uotré rītē pelēj tējsglāzē un duo akal meistrēm, lē erouj. Tas jem iekšē vis tuo brūvam, nēko nēteic, tik stāv tāds rāms un kluss. Sainiks nēvar saprast, kā tād dzīv ugiņ var jēmt iekšē, pras – nu kāds ta šis bi? Skruodērs nospūšēs un klusam atteic – ta nu iekšēs ecē gan!

Juok negrībdēm

Mazēs Anniš viendien nav skuolē. Otrē dienē skuolmeistērs ka vanags Anniņam krāgē: «Kur tu vakar bi?» Anniš kounēs, sārkst un bālē, bet skuolmeistrēm jateic taisnēb, a lielam muokam izteic: «Guoj bi javēd pe bull!» Skolmeistērs nēatslaižēs, pratan vel: «Vo ta paps nēvarē?»

Anniš, maz cilciš, rēdz, ka skuoltēs tādēs lietēs i galigs nejēg, teic tīr dusmig: «Paps ju varē gan, bet bulls tuomēr labāk!»

Skuols puik aiz skuolstūr smēķē. Skuoltēs šuo noķēr un šķendēs: «Vo tu nēzin, ka smēķt nav brīv! Aizej, izlas, pe skuoltē istab uz sienmāļ i skaidēr uzraksts!»

Puik atteic skuoltēm: «Tuo es nēvar!»

Skuoltēs: «Kapeic?»

Puik: « Māt man i noteics – tuo, kas raksts uz žuogēm un sienmaļem, tuo tu nedrīkst last!»

Kalpvīrs iet no Jounmuiž uz Dundag dāržnēs. Pe Nevēs skuol nējouk nikans suns, ārdēs, ka tīr bail paliek.

Vīrs Duntķē izdar sōvs dāršens. Garēm iedams, iet aptiekē iekšē un pras kād plākstēr. Aptēķērs grib zīnt, kas viņam pa vain, kam tuo plākstēr vajg. Vīrs tīr dusmigs: «Man tuo plakstēr nēvajg, man tuo plākstēr vajdzs, pe Nevēs skuol suns palik urķķam!»

Kādam sainikam gadēs tāds muodigs puiss – ka barē, strādē ka zirgs, ka kāds dārbs vienam pašam, no dārb nē vell. Sainiks nu vakte. Kā tad, peic brītiņ puiss uz stallougš ougšē. Sainiks iet lūrt, drošs vien gūls. Bet puiss, pajuts, ka sainiks nāk ougšē uz stallougš, nosmetēs četrrāps un glūn pažuoblē. Sainiks nēvar saprast, kuo viš dar, pras it dusmig: «Kuo tu te dar?». Puiss klusam šim atteic: «Ķer pēls!» Sainiks: «Cik ta tu i noķērs?» Puiss: «Ka es noķers šuo, uz kūr es glūn, un vel vien, ta dīv būs ruokē!»

Vēcēs brouc uz jūrmal atspūstēs. Siev šuo izvad, nobučē un nokuodan: «Tu, vēcē, man skatēs! Neizsvied noud pa tādēm niekēm, kuo tu no mān mājēs var dābt pa velt!»

Kaimiš a traktōr plāuj, seid kabīnē pliks, bez biksam, pupaik mugrē, šall apkārt kakal. Es viņam teic: «Vo tu dulls! Sienlaikē saģērbšēs – pupaik mugre, šall ap kakal!»

Šis noplāt ruoks: «Vakar plāv pliks, bez krēkal, vakrē kakals stīvs, nēmaz nēsluocēs! Vecēn sabļāv uz mān – tu, mulķs, labāk but strādēs bez biksam, but kāds iznākams! Es ta nu šodien prōvē bez biksam.»

Socālē nēvienlīdzib

Priekš kār pe mums louķes outiņs gadēs rēdzt – dīvs, trīs pa gād. Bet savreiz bēnēm izduodēs eroudzt broucam pa cēl, ka putķel, nogriežēs un nosmird!

Ka nu salasēs kuopē pa kād eidanstārp, ta jaspēlē mašīn.

Prīcs (tas lielkēs): «Es būs pa kung!»

Žans (bišķiņ mazāks): «Es pa tuo šofer!»

Kažēls (vel sīkaks): «Es tas outiš!»

Palīcs bez čīn mazēs Jaņķēls, tam lūp šķībs ka plavšķūns: «Un kas tad es būs?»

Prīcs, sarktē Jaņķēlem tuo duomšen: «Tu tas māzkēs, tu skrej no pakaļ un tais tuo nēlabē smak.»

Ja nebut tik aplam, but jasmejes!

Kād man tūj radniec epazīstan a sōv vīr (otrē, ēr kriev) – rō, viš viss sapruot pa latvisk, tik nērunē!

Es, it priecigs, pebilst: «Tad viš tāpat ka mans runcs – viss sapruot, tik nērunē!»

(Vo tur nav balsē jabrēc!)

Pousar gais

Apakeļlaikēs – tie tik bi pousar! Kuokēm pumpēr sprāg valē a lielem juoņem. No ager rīt, ka soul vīram tikko līdz kāmšēm, putēn visēs maleš čiepst un plodzņēs, ka nē aizkloustēs nēvar. Runč uz jumt čukar bourē ka briež bulļ, gaiļ koujēs, ka čīkst, un pa stārpam uzziņģē. Es pras mātē – kas tiem visēm pa trakam uznaacs? Māt tik atteic – tas i tapeic, ka tas pousar gais i tāds stipars!

Stallē tāpat – luop tourē ka tourpūtē zaļam balle, stopē tu viņem silē, kuo vien grib. Māt vienrīt pē bruokastgald teic – ka paeis pusdiens, lais tuos luops ganēs, stallē vairs nēvaldēs.

Es, tuo dzīrdēm, lēc uz vienkāj – nu tik būs loč! Nēm un sagriež gānkļes tāds krietnaks žaižaks, lē var saduot guojam pa ād, ka sāks bādēs.

Peic pusdien iet valē. Puiš, aiz ragēm petūrdēm, pa vienam vēd guojs no stallā ārē, sētsvidē. Tur nu tie skrej un lēkē ka muļķē prātē, mēls pa mut ārē. Mān Guchs pārviež pa žuog

puķdārzē un uzbrēc – stāv te! Uzleiks tov kād guoj virsē, māt a galdnāž nēvārs tēv no zēm nokast! Man prete strīdēs šoreiz nav veslig, visēm žaižak ruokē.

Ka nu guojs sētsvidē tuo lieļ trakam nodzīnš, tuos triec pa vārtēm ārē gānkļes, tur ganmeitans a mājs sievam šuos sagaid.

Aitbār laid vis uz reiz ārē. Ta nu gan bi jeziķs – jēr bļouj nēlabē balsē un vēces aits a – rīktig var duomt, ka eiter sadzēršēs!

Nu es a varē sprukt barē. Gānkļes vis luopbars paliek rāmaks, sāk plūkt jounē zāl.

Poukrē luopbār laiž mājēs, iztrakšēs i, un stallē gaid pills sīls a luopēdam.

Es tik brucan ruoks un lēkē ka sienāzs – nu ies valē! Nu gāzs ūdiņ cits citam virsē! Meitam ūdiņ spaņu ruokē, kam klāt, tas sōv ties dabe! Līžēls, dullēs, uzmouc pill spaņu ūdiņ manam drougam Gustam gālē! Guchs tik nožāgstēs, sajēm vis sōv vīr dūš ruokē, kamp Līžēl kleipe un stiep uz dīķ slīcant! Meitans gan bļouj un stirnēs, bet nēkas nēlīdz – kas Gustam ruokē, tas tikpat ka vilkam rīklē. Guchs a vis tuo skriešens kārstam a vis Līžēl dīķe iekšē, līdz pus sān. Es nu grib a sovam acēm rēdzt, kā viš vienreiz tuo meitan noslīcans beigt. Bet kuo es eroug? Āb dīv stāv dīķe ka emiet, salikš lūps kuopē, un pūš viens otram mutē tuo stiprē pousēr gaiss! Es grib Gustam bļout – dullēs, tā tu tuo Līžēl sōv mūž nēnoslīcans, bet viš tik parād man dūr! Lē Dies viņem abēm stāv klāt tai dīķe, lē viņ paš tiek galē, es tur vairs nēsmaisēs!

Bet a tuo vel nēbi beigs, uz rudiņpuss Guchs a Līžēl tais kāzs. Es Gustam pateic – but tu vīn pousar tai dīķe noslīcēs, but tics cour a vēsal ād, bet tagad tu muocēs viss mūž! Bet Guchs skates uz mān a tād ģim, ka runcs krejam saslaizes, un teic – tu, puik, nēmaz nēzin, kas tas i pa mant! Kā tad es tuo var zīnt?

Nākšē pousar starķs ju bi mājēs, vienrīt es skatēs – voi man šest! Guchs izdzīts no gult, gul uz krāšbenķ, bet Līžēlem blakam tāds mazs, mazs krēbēls. Un bļouj, vēkš ka jērs! Lē Diev ruokēs!

A tuo bļoušen Līžēls āter tik galē – egrūd pup mutē, un mazam mut ciet ka šuplād. Bet Gustam es pateic – tā tov a vajdzē, ka tu tāds muļķis i! Kuo es tov kādreiz teic?

Nu man jaiet pe māts zīnt – kur tāds mazs penckēls te radeš? Māt atteic – storkēs atness.

Vēlls, tas gan var būt, aizvakar es redzē, ka storķs i mājēs, laides un kout kuo nes knābē. Bet vo tad viš tuo krēbēl but nes no siltam zemem šurp, vo pa ceļam koutkur samedēs? Tur ju gan nēkāds brīnams nēbut, viš ju stiep visāds ēramis mājēs un rij nuost. Nu ta but aprījs pats, un, ja nēvar norīt, aizness koutkur uz kaimiņ mājam, nēvis esvieds manam drougam Gustam gultē!

Beigēs es sovē puik prātē duomē – pousrē dēr gan pesārgtēs, lē nēziet tāpat ka Gustam.

Pe zvejnikēm

Priekš kār zvejniksievzs zūjs pevēd mājēs kā prišs, tā žāvts – reņgs, pleksts, esālts brēkliņs. Dorš mūs jūrē nēkēr, tuos vēd uz tīrg no Vēntspīlē.

Bet tā priekš sienlaik, ap Jāņem, tēs pats brouc uz Sīkrag peic prišam plekstēm. Izbrūvē āl, vērpliņ ratēs, lē nav a zvejnikēm a souss mut jarunē. Mān a pajēm līdz.

Izbrouc pa nakt, lē no rīt ager, ka laivs no jūr nāk malē, but priekše.

Man bi jasavāķē kād kuļķēn a gliemežvākēm priekš vistam. Tad es vel pakraņģēs a mūd, lē dābt kād dzintar knouķ.

Ka es, tāds mazs krēbēls, paskatēs uz jūr, palik tīr muodig – ūdens paceļēs ougšē līdz dēbsēm. Nu krietnam vīram pār pa gāl! Brīnams, kā viš nēnāk uz māl un nēnoslīcan viss lībeš?

Drīz zvejnik motōr nāc a plekstēm malē. Bez mums vel bi cit zuj kupč a. Bet zvejnik jūrē izkaltš, ka spļouj, ta put! Dabēš zīnt, ka tēvam alsvērpliņ redlēs, a citēm nēmaz nērunē. Paš lībeš salasē tuos trēknāķēs pleksts, sabēr ratēs, un mēs brouc mājēs.

Mājēs pleksts izķidē, apsālē un dūmbūdē nožāvē, varē uz plāv nēmt līdz, kuo pekuost pe skābputar.

Kār laikē a zujam, tāpat ka a viss cit, bi knap. Tad mēs brouc uz Mellīsil. Jūrmalē, ka laivs nāc malē, uzradēs viens vācēts a plint. Tam bi javaktē, lē zvejnik viss zujs aduo vācšēm. Bet tam zaldatam bi aizmālts acs, viš staigē pa liedīn un izlikēs, ka nēkuo nēredzē.

Kriev laikēs, tāpat ka tagad, Duntkē zujs tik var dābt rēdzt, ka uz bild.

Un dundznik izduomē, ka labākē zuj i dēs!

Uz dižpilst Rīg

Tas nu i brang apakēllaiks, tad vel ganēs gāj. Vienpouķer atskrej mās uz ganēm un teic man – ej uz mājam, tēs souc! Vo jē! Nu būs pa mīz! Bet, ja tēs souc, jaiet i. Ka es tā tujak mājam, tēs souc – kuo tu vēlkēs ka sēñzup! Sapodznes fiksak, brouks man līdz uz dižpilst. Vo vēlls! Es gandrīz plaknisk, kuo nu? Māt a turpat tujmē, komandierē – fikss mazgēs! Kād tov tie kājs i nokrupš, uz viņēm ju var rāciņs stādt!

A tiem kājam ju tā i, kā i, peidē reiz kāds kājapavs bi uzrouts pa Jurģēm, bet nu ju zemiņ laiks. Es nu, mazs vīrs, dar kuo var, māt a palīdz, bet kur nu! Tas kāj ād i sasprēges ka miežmaiz, tad vel pa pieskam noborkts, citād nēvar – jamouc ād pavism nuost. Man ju paliek pliekān dūš – izputs vis broukšēn. Bet penāk tēs un ka ju tāds prātīgs vīrs teic – kuo nu āmēs, uzvēl zekš kājēs un, lē māt eduod sōvs kurps, pa dien ju puik nēnopleiss, būs lāb.

Ta nu mēs uz āter ruok saspucēs un suķē uz mazbān, tas gāj vakarpusē uz Stend. Tālak a vilcien uz Rīg. Jateic guodig, tuo cēl es gandrīz vis nogule.

No rīt Rīgē. Kamēr tik no stacij ārē, es vel bi tāds pusaizmādzs, bet drīz vien man acs ka kork, mut valē ka šķūndūrs – te nu gan i kuo rēdzt! Zīl brīnam! Mājs sabūvt cits citam virsē, nēvien šķirb nav, kur kād ābēļkuok estādt, ka guojs but, kur pagānt, pa tuo nēmaz nēsapnēs. Un šuo ļouž lēram, es tā skatēs – pulk vairak ka Duntkē pa Mazmār gadstīrg! Un vis skrieš vien, ka guojs dundēr laikē! Un vis man, mazam vīram, virsē! Lāb, ka man bi tie māts kurps kājēs, citād but vis nāg nobrādt. No sākam es duomē, ka koutkur pažars dēg – šie skrej dzēst, bet dūms nēkur nēredzē.

Un ka es pamet acs uz ougš vairak – viens uotars sievišķs izmāles ģim raibak ka Lieldien uol. Tād nu mūspuse nēbi rēdzt!

Bet ka nu es tā blenž uz visam pusam un uz ougš a, iešen nēveices pavism. Tēs nēvar ciest, ka es tā vēlkēs, nuoķer mān aiz borst un šlepē mān uz priekš ka štimers baļķ plenci no Ģipk uz Rīg. Tad nu tālak vis gāj tik žigel no ruok, ka es attapēs vaguonē un brouc uz mājam. Bet akal kumēdiņ – tāds vecēns a tādēm nēkas kriečēm – kād uolikt uz kant, sprīž ougst, sakrāmt cits iekš cit iekšē, bez sait! Pārsmietēs var, ja nēmāk, lē krieč nēpin!

kriečs nēpin! Vēlak gan es dabē zīnt, ka a tiem plaknēm kriečēm vecēns vēd zemiņ uogs no Jūrmal Rīgē uz tirg.

Majēsbroukšēn gāj no ruok, un pa nakt tik mājēs un sovē gultē.

Citdien es pa ganēm mierigē garē apduomē tuo Rīgē broukšēn un nospried – lē vīns piķs parouj, labak es dzīvē Duntkē un gan sōvs guojs mierigē garē!

Ķirš

Dārz bi dīv, jounē dārzē tik ābeļkuok, bet vēcē – viss cit, uog krūm, ķirš, plūms, kriķ. Nēviens tā pārāk dārzs nēkuop, rudiņ uzgāz krietēn sūds virsē, dīv, trīs reiz pa vasara nopļāv, un miers. Bet uogs un ābeļ bi ḥogam.

Galvenēs – tie ķirš! Es vīns sāk luocē iekšē, ka tik lāb bi aizmetšēs, jarouges tik, ka kāds no lielēm nerēdz. Saldē ķirš bi četēr kuok, bet tuos tik kād a muokam varē dābt ruokē, nēvarē aizkact. Bet tuos zēmēs souc pa leis ķiršēm – jā, tur nu loč! Nēbi ougst, krietnē vīr ougmē, zār luokēn un pill a uogam gād no gād! Tur ta nu es ganēs viss vasar, a ķirš sup nosmērēs līdz ousam. Mātē bi kreŋķ – puik slims, nēkuo nēđ. Kuo tad tu eis, a ķiršuogam pārseides! Un nē ju es viens uz viņēm bi kārigs – zvirbel, strāzd un vārans salaides no viss pagast. Man nu uzduod, lē es vīns tankē. Kur tuo, ta ju tu var vēj a miet aizdzīt! Ka es vien galē bļouj un mētē vīns, pruoj uz uotar gāl, beiges peruod un nēmūk vairs nēmaz. Ta vēctēs nāc palīgē – sataisē tāds bīšķs, ka grābkeļkāts, ougšgalē edzīn šindēl nagal un novilē spic, tāds pulk sasproud pa kuokēm. Strazdēm, zvirbļem – tiem nēkas, tie viegel, bet, ka vārans laižēs iekšē, zars luocēs un spicē nagal dures. Kvē, kvē, un laižēs uz cit kuok, tur tāpat dures, beiges laižēs pa gaisam un bļouj. Un sīķe putan nēsapruot, kas pa jezik, tie a mūk. Mazāk palik gan!

Vēlak nāc dzeltnēs plūms un kriķ, sakritš pa zēm ka kulsams, pārsprāgš. Bet cik ta tu cilaks var apēst. Vel šodien žēl, ka tā atcerēs. Nāc no ciem a last, bet a viss tuo nēvarē vint.

Peicgalē kolhōzs etaise dārzē cūkferam un cūkaplouk – jā, tad uzreiz tik galē. Palik tik atmīns. Rō, kuo nozīmē, ka cilak i skuolē gājš, māct!

Dārgākē mant

Katram i koutkas, bez kuo gribdēms nēvar izkarantēs. Puikdienēs tāds bi kabatsnāzs. Sākmē tas bi kāds vēcs ġelzs, a kuo kuokē tik bišķin vare egramžt. Paoug lielaks – vajdzē koutkuo labāk. Nāž varē nopirkt no pounžīd, kas staigē a paun apkārt, vo gadstirge.

Nēatcerēs, kuo puik tād lāb bi izdarēs, bet tēs viendien duod man īst fiskar – te nu tov būs! Tas i uztrīts aš ka nātar, sārgē tik nāgs!

Šituo laim! Tounakt gūlšēn nē prātē, tur gultē nāž soujē un tik štukē, kuo nu viss taiss – svilp, ling, luok a bultēm, grābkēl. Uotré rītē bruoksts nē prātē, a viss sōv luopbār uz ganēm ka sadēdzs. Nāzs soujē, souj kabatē. Nogriež rīkst priekš luopēm – ḥēm gan, ka sviest! Parād un izstāst Duksam sōvs prieks – tas, kēms, lēkē apkārt un luncan ast.

Tā nu vairāks diens puik dzīvē ka pa dēbsēm, satais visāds durēms un šoujams – nu tik būs! Un bi a! Cik nu tiem biksam tie kabats – nāzs izkrīts! Voj man šest! Šuos bēds! Meklē pats, meklē Dukss, – beigts un pagalam. Teikt nēvienam nēdrīkst, pats vainigs, dābs vel slūgs. Tā ka tā a laik dabē zīnt, un tēs tik noteic – ka tu esējs i, gaid tik, ka izougs pulk māz nažiņ! Kur tuo! Liel laik bi jaizkarnēs a koutkād vēc ġelz.

Bet pamazam ekrāj noud un pats nopirk gadstirge, akal fiskar. Lē nēnoklīst – pēsēj krietnē šnuorē, nu bi drošs. Puik bi lielaks un nu tik tā rīktig redzē, cik tāds nāzs vērts, kuo viss tik nēsataisē! Bet vienreiz – vajg pārplēst pagēl uz pusam. A akmiņ edzēn tuo nāž paglē – nēplīst! Japrōvē paloust. Kā tad, asmens nuost gan! Divēs gableš! Puņķ un asars, bet japārdzīvē. Bet puik oug lielaks, peņemēs prātē, emācēs strādt nē tik a nāž vien.

Tēv zīrg

Tēvam, ka viš dabē zēm, peic Pirme kār, vairak nav bīs tas mant, ka šinēls un kabatsnāzs. No muižs mantam dabēs vēc baltiņ a vien ac. Tāds bīs tas sākams.

Peic desmēt gād viņam bi dīvs Oldēnburgs tīrsūgs kēvs a tik stiprēm papīrēm, ka Uotré karlaikē pat vācēš nēpajēm kēvs priekš armij.

Pasmāg ju vīn bi priekš mūs granšēne zēm, bet tēs cours ziems mežē, vēd baļķs, un tur nu vīn taisēn dere.

Viss zirgliets bi no ād, pastāvig sasmērt a trān vo dēgat, spīdē vien. Un kuop viš kēvs ka bārkēl suķs. Katar nakt gāj uz stalli kēvs sakuopt, pa dien viņem maz vāl ēst – jastrādē. Zirgs ju nēvar tā ka cilaks paēst pa pusstund. Viš teic – tikdoudz ju man tie kēvs nopēllan, ka kost un ancuk (zirgliets)! Ābliņ griez ekslēs, tuo nēmaz tikdoudz nēnoeidnē, ouzs – tuos vajdzē pulk. Bet pa tuo akal vēzams nēvarē nokrout.

Vasar man vajdzē no gānkļem atvēst zīrgs, pasouc tik – koš, košiņ, un klāt bi! Ja es, tād māz knocēl, nēvarē apoušs uzlikt gālē, zīrg nāc man aiz mugar mājēs ka tād sūn. Un dikt sārgē bēns, ka tik nēuzkāpt virsē vo citād kā nēnodārt pār. Man varē būt kād piec seš gād, ka bi a zīrg grābkēl, jagrāb siens, labēb. Uz tuo grābkēl ougšē es tik, tik kājs nēsniedz rām. Nēkas. Loukēs bi akmiņ, kūr nēbi izspridzant. Es lēpēn kučierē tuo kēv un roug lāb nogrābt, lē nēdābt no tēv pa mīz. Bet grābkēls plats, ritēns uz akmiņ virsē un puik zemē, zīrgam kājēs tā ka kīlkēns. Kēv štop ka emiets, skatēs, ka es tur stirnēs, pagaid, kamēr es izkūnēs no kājapakš, noslouk puņķs un asars, savāķ gruožs, tiek ougšē uz grābkēl – ta sāk akal iet. Ka bi jaaizved uz aplouk, pevēd pe žuog, uzkāp mugrē un jāj tik lēpēn ka pats Skrobilevs! Mugrē notūrtēs nēbi viegel, mugar plats un apēļš, cik ta man tie kājs gār. Bet eķerēs krēpēs. Nu citreiz, ka zīrg sasvīdš un kukīn saēst, pait tād gabliņ un nosulgulstēs zemē, man jakrīt nuost no mugar – grib vo nēgrīb. Kēv paskatēs, vo es i pagājs nuost, un ta liek vāl a vālšnēs. Izvālēs, uzceļēs kājēs, nospurnēs, pagaid, kamēr es savāķē pavad, un tad mēs iet tālak uz aplouk. Mugrē es tikt nēkā nēvarē.

Zirgaplouks bi aiz loukēm, mežmalē, un cour aplouk mežcūks nāc uz loukēm rakteš. Bet, ja zīrg bi aploukē, tad nē sveš suns, nē mežcūks nēvarē rādteš nē uz tuo puss – Bell nokrāces, mētēs virsē un aizdzīn pe vēll.

Luodem Kā(r)lmuižē bi Oldēnburgs ērzelēs, un tā kēvēm a vien bi kumeļ. Mēs paš a kumļem varē dārt, kuo gribē, bet lē Dies žēligs, ja kāds sveš parādēs! Kā vēcē kēv mētēs virsē! Tas ju vairs nēbi zīrgs, bet īsts nēzvērs!

Drīz mēs varē duot kumļem gazars, kād cukar groud (ja bi), tā kumeļ perād un pa gabal skrēj

pretē, tik mums bi jauzmanēs, kumēļ sovē bēn prātē varē nodārt mums pār. Vasars uotré puse mēs ju cilē kumļem kājs, roudzē pasleps, kuo tik vis nēdarē, lē kumēls but druoš, nēebaidtē. Ka kumļam bi pārs nedēļs, apouš gālē, pesēj pe ilks mātē blakam un brouc mežē, kumļam bi sōv māz siliņ a ouzam, lē ēd, cik grib, silē virsē bi rests, lē vēcē kēv nēizēd. Uotré vasrē kumēļ palik mājēs, ganē, bet trešē pousrē vīn bi peradant pe rīkēm, vērzlēm, aizjūg. Tad poustar, ka kumļam bi pill dīv gād, radnē pe dārb. Ka strādē louks, tad pejūdz tādē mīkstākē zemē vēcem zīrgem blakam, lē kād eidanstārp pastaigē līdz, tukšē, esmācēs griestēs. Tad jūdz pa stundam vēcē kēvē blakam ečes.

Ka nu kāds diens kumēls bi tā mācts, tad jūdz tukšēs rateš, vēcē kēv tāpat blakam, un brouc. Tuovasar vel cietē darbē nēlik, šur tur vieglākē. Cētartē pousrē zīrgs bi peoudzs un gāj visēs dārbēs. Es tuo mūsmājēs nav redzēs, ka kumēls but koutkā jaebrouc, ka nēduo kāj, lē apkuopt nāgs vo apkalt. Viss, kuo viņam vajdzē zīnt un dārt, bi emācts no dzimšēn.

Karlaikē vācēš kēvs nēpajēm, bet kolhōze bi jaatduo, grib vo nēgrīb. Tur a kost bi švak, kuo tik dabē – eid. Un tā bi tikš klāt pe koutkādam nōrgam, sasrījēs badē – nosprāg.

Nu vis pa jounam, grib zīrg dābt redzt – paskatēs uz bild.

Pienpobriķs Duntķe

Priekš kār, ka es bi tāds septiņ, astiņ gād knocēl, man bi javēd piens uz pobriķ, tēvam a tādēm niekēm nēbi vāl krāmtēs.

Pa cēl ju gāj ka smērē, tas zīrgs ju bi gudraks pa mān. Rats a divam, trijam pienkannam pebrouc pe pienic ramk līdz klāt, kanns izcēlt uz ramk es varē. Bet ta nu bi pa fiksam jaslasēs nuost, lē cit pienvedē tiek klāt. Priekš zīrgpesiešen bi līdz a Kīkarmājs luogēm uztaists lentērs, bet pa cik pienvedē bi vēsals lērambs, visēm pe lentēr nēbi rūm. Ta sēj zīrgs cits citam pe ratēm, trijēs četrēs rindēs. Ka nu vajdzē rats koutkur no vīd dābt ārē, vīrēm ju nēkas – paķēr rats aiz lagbuom, pasvied uz vien, uz uotar pus, un ceļš valē! Bet kuo ta es, mazs vīrs? Ta es esmanēs koutkur pe sīrapobriķ nosvied gruožs zemē, lē kēv nēkur nējet, un tā es sōvs rats varē dābt bez muokam.

No ramk pienkanns pa kreisēm durēm bi jadabē iekšē piennīcē. Pa to ciment grīd kanns bi viegel pavilkt, tik tas dur slieks bi peic vēll ougsti!

viegel pavilkt, tik tas dur slieks bi peic vēlougsts! Pret durē bi svār, tāds liels, ougsts alumīnij bundals, tajē nu tuos kans es, mazs vīrs, nēkā nēvarē uzcelt un izliet! Bet tuoslaiks ju cilak, ka redzē, ka kādam iet grūt, palīdzē. Un tā man ēr avien kāds izlēj. Pienmeistērs nosvēr un erakstē piengrāmīnē (katram pienvēdēm bi sovs nummars, to uzrakstē uz grāmīnē, uz pienkann), cik atvēsts. Pa rētam nēm prōv, lē noteikt pienē krejam satūr un pien tīrēb. Turpat pret svarēm pe sienmāl bi tād plāksen, uz kūr bi uzsprout tād apēl, plouksts lielmē vats kušķ a numrēm. Tur nu varē rēdzt, cik kuram tas piens i tīrs. Citam tas vatskušķ bišķin dzēltans no krejam, citam tāds, ka nuo dubēl beder izvilkts. Ta nu saincē, sloucēm bi kouns pa tik nētīr pien!

Ja nēm vājpien, tad pret uotrēm durēm bi vann, no kūr elaid, nosvēr vājpien un erakstē grāmīnē. Ta vāķe sovs kanns pa otrēm durem ārē uz ramk, pebrouic rats, pajēm kanns un pēr uz mājēm. Pa laikēm, ka bi vairak piens, tad vēd kād trīs, četer kaimiņ kuope, tad brouc tēs pats.

Manam klass biedram, Freivērt Edžam, tēs piennīcē bi pa kuriķ (un viš dzīvē tai tuornē treše stāvē). Ka es pe viņ aizgāj, ta viš kāde klusākē brīdē izrādē pobriķ. Tvaik katali bi emūrts stieglēs ka tāds liels, ougsts, četerstūrēns krāss. Krāsougšē vēd žāvt iesal. Ja gadēs kādam pavairak edzērt šnāb Duntke, ka kājs vairs nēnēss rump, tas mierig uz krāsougš siltmē varē izgultēs. Otrē rītē ancuks gan bi a putklēm un suodrēm, bet priekš kam ta siev i? Sviest sitam muc bi kāds trīs četērs metērs garš, kād metēr courmērē, no uoš vo uozal kuok. Pa valsts svētkēm no treše stāv luogēm izkarnē vien vo dīvs Latvijs karags, kād piec metēr gārs! Pien noud maksē vien vo dīv reiz mēnse, bez aizķēršnes. Sviest eksportam krāmē muciņēs (varbūt kastē a), un tuos muciņēs no atvēstem skābaržukuk dēliņem taisē tēs un dēls Valter no Kārlmuižs «Lāčpēdam».

Sviestmeistērs bi Jāvalds, kout kāds priekšniks piennīcē bi Mundrovsk.

Pa pien ju toslaikēs lāb maksē, un loucnik oudzne luops un slouc pien nosizdmēs.

Vislielkē rat a pienkannam, kuo es atcerēs redzēs, bi Tusk sainikam. Viņam bi uztaist īpaš rat priekš pien vešēn a stāvam rungam (redlēm), lē pienkanns nēkrīt apkārt, un rat izlaist krietēn gār, juo viš katar rīt vēd pārdesmēt vo vairak kanns

kanns pien. Guojbars gan viņam aplam liels nēbi – kād divdesmēt. Bet viss Latvijs brūnē, apeļ un spīdig ka nozīdant, tesmēn vilkēs pa zēm. Līdz priekš kriev enākšēn kumpēs (viņam bi kād mugars vain, kūkams) Tusks nopirk pirmēs gumījs rats Duntke. Tuos koutkur valsts taise, vīn bi ougst, a liel četerstūrēn krāvs kast (ka outiņam). Priekšē bi seidmēs kučrēm un ruoks bremz. Priekšē jūdz dīvs zīrgs.

Pienpobriks mums Duntke i vieniges, kas strādē, un tas nu drošvien i Pirvic nopellans.

Tuoslaiks uz katar latvēš dvēsel bi bišķin vairak ka vien guoj. Nēzin cik Dundags nuovadē iznāk tagad? Null komats štrunts!

Lērg

Tas bi tais laikēs, ka noud varē būt maisēm, bet pa vīn nopirkt nēvarē galig nēkuo. Tie bi vāc laik, uotrē karē. Ja tov vajdzē diegspuoliņ, ziepsāl, špicks – duo spekulantam sviest, speķ. Vajdzē sudmales groudā sagrēbt, pe kalē zīrg apkalt – duo šnāb. Bet šnāb dēv tik uz šeinēm, un tas a tik bi tāds miriņūdens, 30 grād. Tā nu louķ sviest, speķ izoudzne, šnāb iztecnē – lērg.

Tas lērgs brūzs bi vien prost uzparikt: kāds katali vo kann a ciet vāk, kur lēj iekšē tuo brāg un prātīg vārē, lē nēpedēg vo nēuziet gaisēs, no katal gāj tād grīstē sagriest trūb ka cūks ast, kuo laiž cour oukst ūdiņ tuovēr, lē špirkt tvaik atdziest, un pa trubs lejgāl nāc ārē gatavs dzermēs – lērg, kandž, džindž, dzimtēn, samagonk, grāvmals vo mans krūmruoz, šmakol vo kā nu vel visād vīn souc, – mīļam bēnam pulk vārd! Bet tecant bi jamāk, ja pesvilnē, tad iznāc tād brūn jipt, kuo bez pirkst nēkā iekšē nēvarē dābt. Un kur tai brūz uzpariktē bi kāds šķirbs, tuos vis aizsmērē a maizsmīkal.

Brāg taisē tā – rudz milts ekūl iekš silt ūdiņ, pulk šķidrāk ka maizsmīkal, pelik krietan porcīj roug un turē siltē vietē kāds diens, lē rūgst. Citreiz vel, ka rūgšēn gāj uz beigam, brāgē pejouc izvārts, sadruņķts rāciņs. Vienreiz a tiem rāciņēm iznāc špāss. Brūvērs sadruņķes rāciņs, nolics, lē padziest. Sainc izvārēs vakriņs, zirniņs a žāvtēm cūks ribam, teic večam – ka tu emaiss tuos sōvs rāciņs brāgē, ta eiss vakriņs, zup būs padziss. Vēces pa tumsam pārskatēs, egāž brāgē zup a visam ribam, lāb sakoļče un bļouj vecnē – duo ēst! Vecen meklē

ēst! Vecen meklē un šķendēs – kur tas zupskatals palics, kas tuo pajēms? Uzdedzan skāl un rouges – rāciņ stāv katlē, bet zirniņrāciņ brāge! Tad nu gan sveitē viens uotar, bišķiņ padukrē a, bet Jurģ nēbi jatais, iztik pa labam. Pepēr tuos rāciņs a vel brāge klāt – dubalts neplīst, kas vēkst, vēkst! Bet beigēs nēkād vain, lērg bi dzidars ka asar.

Ka brāg norūdzs, kādē klusākē vietē (pirt ju vasar bi nosvilants, lērg tecandēms) riktē tuo brūz ougše. A kuranšēn nēvar plurkt, var aizsist ruor ciet. Tad sāk tect tas dzīvēbs ūdēns tā ka no bērz sūls. Pirmēs tecnams tulīt jaaizlej aiz lūp, lē rēdz, kāds iznācs.

Tikko kādam brūzs sāk kūpt, kaimiņ klāt ka nagals, japatīdz noprōvt. Noprōve, pelaiž ugiņ – vo dēg? Tā nu lēnē garē tecan un prōvē.

Kas palik pār, peic noprōvšēn pildē butlēs. Kork nēbi, taisē no kāl vo rāciņ, aptīn a lupat un izkarnēs. Brūvēr dārbs bi grūts un atbildigs – palīg drīz bi tā pekaķšēs, ka gulē plaknisk.

Manam onklēm bi bārzd ka lāpst, pa visam krūtem, tik šērp bi kurnēs brūz un sēv, ka pus bārzd vien no rīt bi palics. Štrunts! Tuo pepuce.

Jā, tur vel pedalēs tād nē pirmē ploukmē tant, dikt kārigs uz emešēn.

Ka nu tecanšēn bi nobeigts, tad pastellē zem trūb brangē kanniņ – jasavāķe peidēs pilans.

A tuo brūvšēn pamuocēs vel peic kār, bet kolhōz laikēs ju nēbi milt, muocēs no cukarbietēm, bet ta atmet a rouk. Ja nav kazē piens, nēvajg a, paceļ ļip un atlej tuo paš apakē!

Krievēs

Piecdēsметē gadē karkung bi nospriedš, ka man jaiet krievēs pa karkalp. Kur tu spruks, kas jadar, jadar. Bet puikē izlaimēs, kruoņ kāpsts strēbt iznāc Rīgē.

Šept mums bi tāds – javāķe vēc karlaik sprīdzķel un jasper gaisēs, gan tie, kas virs zēm, gan jakraņģe no zemsapakš ārē. Kuo tur, kas jadar, jadar un puikam ju tād liet iet pe dūš.

Visādēm munstrēm ju maz iznāc vāl. Bet ka nāc kād partījs un valdēbs svētk virsē – novembērs, maijs vel pa stārpam, mūs savāķe kuope uz baig nopietnam šeptēm. Tuolaik ju nāvs

smak – tie ārzmē kapitālist tuo tik vien darē, ka glūnē aiz stūr a kuokēn ac un punktierē, kā tik mums vārt kuo sariebt. Mums ta nu bi jaizuokšķre peidēs courams – ka tik tie maits nav kout kur uzrikteš kād bumb vo ellsmašin un nēuzsper mūs tēvs un skuoltēs mākiņēs. Nās uz tuo mums bi uztrēnt!

Tuolaik latveš bi atrīvt no doudz kuo, un no sōv biedrēbs māj a, tur bi uzķilts «Дом офицеров» (Virsnieku nams). Mūs pa kēk durēm palaid iekšē iekš tuo «Дом», un mēs sāk no pagrabēm smalk kīdt. Tuo ju bieder kung zinē smalk pateikt, ka tie sveš sātan tuos sōvs ellsmašins plānvidē nēstelle, bet ebīd kādē šķirbē, lē tik mēs lāb apuost vis māls, gan tad dābs ruoke! Ka mēs tikk ougštāvēs, ta kāds puspułkveds, laikam šveicērs, a liel atslēg bunt nāc līdz, atslēdz kamber dūr un lūrē mums uz pirkstem – ka tie kuo spuožak nēevēlk nāses, vīn ju vērtē peic sēv – zāg acs no pier ārē. Tā mēs urķes līdz pašēm bēniķ pažoblem, uz jumt a izlīd, vo kāds nav noslēpēs aiz skurstiņēm, tad vācēs pruoj. Uz šķiršēs mūs paldies vietē epriecnē – jūs i vis māls izuostēš un nēkuo nav sameklēš, ja kāds lēramis notiks, otrē dienē jūs būs tik tāl projam, ka sōvs mājs nē sapņēs nēvārs rēdzt!

Tā bi jaizuošķre vel vis tēater mājs, ūper, cirks, vel šur tur, tāpat vis tilt pa Dougav. Kamēr atskrūvē ponton tiltam katram pontonam trīs četērs lūks, pirkst bi jēl un krumšēl noborkt. Uz kuok tilt vēš rāv dvēsel ārē – tas kruoņ ancuks bi aplam plāns! Mēs bi noķeranšēs a putklēm un taqtīklēm ka skurstiņslouķ!

Tā mēs uošķre gād no gād, bet nēatrād gan nē sūd. Laikam tie kapitālist bi aizmirš tuos bumbs uzstelt, lē kādam tuklākam biedram samit bikss.

Tā man vienē uotré slavenē mājē Rīgē i iznācs eiet tik pa kēk durēm, tikpat ka zaglam. Un kuo nu vairs, jaizkarnēs. Lē Diev ruokes!

... Sēn tas bij', bet atceruos!

Uz mežkuīlēm

Es bi tics vien brīd mājēs no krievēm, aizbroucs pe māšēl ciemēs. Švāgērs man virs ka rūgt nāv – ies uz mežkuīlēm! A kuo? A kabats nāž? Viš teic – tu tik nosmiernēs. Svins man i, plint es zin, kur dābs, ka tik pulver kur vārt izdiedēlt (tuolaik ju skruots un pulver a vējlukter,

gaišē diens laikē nēvarē samekēlt). Švāgers pazūd ka žīds pa Miķēm, es jēmēs a bēnēm.

Poukrē šis mājēs gan, noskrējēs ka suns. Dabēs plint un vien špickduoz a pulver. Jatais tik rēnkeļ, jasalādē patrōns. Viš sacērt svīn tādēs gabliņēs ka zirniņ, liek man tuos ripant stārp divēm bleķem, kamēr apēl. Pelādē, iznāk trīs patrōns (viņam bi vienstuobr tūlen, divdesmētēs kalibērs), nu var iet gūlt.

Knap aizvērs aces, šis roust mān aiz kāj – ies! Vēlls viņ but parāvs, vo ta rīts ju? Sapodznēs, pakamps vienstuobren – vieglaks pe nešēn, iziet sētsvidē – tik tumš, ka pats sēv nērēdz! Vo tu dulls, es viņam teic, kā tādēs tumsēs rēdzs šout? Kurš ta rāds ugiņ? Būs ju lāb, šis mieran, turēs tik pe mān. Šis nu nēšēs pa tuo nakts mēllam ka vēlls a vējlukter, es krožē aiz mugar cik āter var, bail, ka šis nēpazūd, kuo tad? (Bi oktobēr beigs, bez snieg.) Peic tād brangē skrējan šis štop ka miets un šņāc man – stāv tu te, loukmalē. Loukē i nēvēstēs ouzgūbs, tur cūks iet ēst, es paskatsēs, kur viņ i. (Tas bi cetartēs kolhōz rudens, zemniek skaider redzē, ka a dārb maiz nēvarē nopolēlēnt, več pateic – lē strādē eņģel, tiem nēvaig ēst. Un tā labēb sapūj loukē.) Pats viš pazūd. Tumš, ka nērēdz nē louk, nē ouzgūbs, pa kuiļēm nav kuo rūnt. Es a kāj sačakrē tād ka grāvmal, apseidēs. Miegs nāk virsē ka ūdēns, smēkt grib, ka acēs cērtes. Bet teic, ka jaciešēs!

Nav ilg – loukē sprāgst dīv reiz. Nu kuiļbars tais Jurgs, skrej šņākdam, lāb, ka man garmēs. Paldies Dievam! Dābs uzsmēkt. Kamēr es, tāds pusaizsnoudēs, roug tuos smēķam erikts, skatēs – vēlls, tā ka kout kāds ēns pa tād gabal rēges, vēsals bars, ta ju švāgers tas nav! Jašouj, bet plint nēvar sarēdzt, pa groud nav kuo sapantes. Pagriež stuobar kout kur uz tuo pus un kurā virsē. Uģens un dūm mākēns. (Šis bi dabēs dūm pulver!) Ja es nēbut tais dūmēs, ta kuiļ but mān sabradēš! Paldies Dievam, nu aizskrēj ka briežbars! Švāgers a klāt, izsviedēs jakē, zekēs, pras man – vo tov i? Vo nu viss bars gar zēm, vo aizskrēj nomirt, rēdzt nēvien nēvar. Viš lielēs – man gan vajg būt! Ies tagad sienšķūnē sagaidt gaisam. Sameklē loukē praķ un zābaks (viņam tokš i kaķ acs!), sameklē šķūnē, bet kur tu kolhoz sienšķūnē rudiņ dābs sien! Tā nu mēs tai šķūnē knūbē, smēķē vienē gabli, gaid

gaid gaisam. Man likēs – pagājš kād dīv trīs dien, kamēr sagaidē krēsal. Iet skatēs. Pa nakt bi tād sāram uznācs, var rēdzt – loukē, kur šis šāvs, viens kuils i atšķirēs no bār un aizskrējs uz mež pus. Un nēmaz līdz mēž nav tics, apsgūlēs atspūstēs. Gāl ka pa nabag kāzam!

Putrēm biezputar

Povar šept man nēkad nav gājs no ruok, uzvārt tējsūdiņ, izvārt rūšrāciņs – tuo vel pa ougstēm svētkēm. Bet kuo vairak – lē Dies žēligs!

Tuolaik es bi sasmetēs kuopē a vien čangal, visād ziķer puik, bet ēstvāršnē tāds pats nejēg ka es. Uzkuod tāpat souss, nodzēres ūdiņ, kuo ta lieks touks oudzans.

Bet viendien galigs tukšams, nē gazar! Noud laikam bi edzīts butlē – nē kas ēdams, nē noud. Vēdar kirkst, rīt gribēs ka vilkēm. Jatais krodes revīzij. Tuo laim, atrod vienē kuļķnē putrēms, kād stuop! Kur tie tād rādšēs – Dies ougstēs zin! Nu i glābts, vārs biezputar.

Tāds tējs katliš mums bi, nu putrēm katlē, vel bišķ ūdiņam bi rūm, ugiņ plītē – drīz dābs rīt. Bet tad mēs dabē vēll rēdzt – peic māz brītiņ katalis pa māz, pills a koudz! Tad nu sākēs! Mans pušelniks tik nes šāds tāds bundžs, es smeļ tuo putar nuost, pelej ūdiņ, pemēt plītē malk un smeļ. Nevis putrēm biezputar, bet kout kāds dābs brīnams! Tā mēs cīnēs ilg un dikt, tuo peidē smelšēn iztaise iekš acbļuod, tad tas vulkans nosmiernēs. Āb mēs bi pēkakšēs ka sūdtalkē, un briesmīg rīt gribēs. Uzsmēķē, nomieran nērvs un roug, vo nēvar pārkuost – putrēm biezputar ju nav vēršgāl, kas stundam jaštouvé. Jā, putrēms pārkuost var, nu tik eišēns vain. Pekrāmē šķīv a koudz – karēts ruokē un suķē durt. Bet a vis tuo vilk ēstgrībšen koutkā nējet pe dūš, nēvar dābt iekše. Paskates viens uz uotar, paroust plēcs un kostē tālak, bet vairak pa pussķīv nēvarē vīt. Eišēns lust bi nodzīts. Pēcak vel tas biezputar gribē taist vēdrē bēn svētks, bet nēkas nēsanāc, tie nēbi tie kuņģ.

Citdien mēs apsrunēs a gudrēm ļoudēm, tie pamācē – nākamreiz lē pelej kād bišķ pien, pemēt sāl. Nu ja. Bet tas nākuošreiz vel nav penācs, un jacēr, ka nēpenāks nēkad. Nu man i pašam ēstvārtes, es tik ēd.

Kā es tik pe siev

Viens gudars vīrs grāmtē i uzrakstēs, ka mīlstēb i tād paš slimēb ka drūdzs, tik drēbķel puran dīvs cilaks uzreiz. Tas gan i vien muodig būšen. Bet lē nu paliek ougsts liets gudrēm vīrem.

Man bi tā ka Alant Vīl rīmē:

Bīblē raksts un kaimiņi buban,
Vienam dzīvē ietams grūš!
Nav kas gultē pagāl čuban,
Nav kas uztais šķēban dūš!

Es noskatēs tād apsviedig meitan, kam vis kas bi vairak, ka citēm un ķerēs klāt. Tik ilg, tik ilg, tie drēbķel sāk purant mūs ābs dīvs, tād mīlstēb klāt, ka nēkā izciest. Bet mīlstēb ju nav viens diens dārbs, tas aizņem laik. Uz āter ruok nospriež āb dīv – jaspričes! Nu – kas jadar, jadar, cit i varēš, vo ta mēs nēvar.

Es tuobrīd bi tāds nēvalīgs, nēbi, kad a tādēm niekēm ķērantēs, es tuobrīd dienē krievēs pa karkalp, bet manam meitnam bi ķērans – uz āter ruok sarunē tai kantuorē, kur vajg, ka ekrīt kāds brīvs brītiš, lē peskrej, izdārs, kas darams ka labāk nēvar. Lāb i.

Ka nu tiktāl i, ta es vien piektdiens vakar atskuļes Duntķē (tuobrīd bi rajuon centērs) un otrē rītē pasit sōv meitan paduse, un proj uz zakss (zakss nav tas pats, kas ček, bet iznākams vel bārgaks – divdesmēt piec gād vietē brīvstēb pagalam uz vis mūž). Tai kambrē bi tād friš jounav priekše, mēs trijatē uz āter ruok izdar, kas darams – paprasē man rubēl un pret edēv tād papīr, un – gatavs! Vīrs un siev. Meitans dabē, kuo gribē un es a.

Poukrē svinē kāzs ka pesnākēs, bi kāds pusducs ciemiņ, edzēr, uzkuod, kuo Dies dēvs, padziedē. Kuo ta vairak? Atcerēs vel, ka šie uz tiem priekēm, ka vis tā lāb izdevēs, uzšķinķē mums vatiert deķ. Tas mums brang noderē, reizam sēdz virsē, reizam apšē.

Otrē rītē, krēslē, cik ta peic Mārtiņēm tas diensgaisam i, kaimiņi vīr klāt ka nagals. Estāstēs sievam, ka ies uz jakt, paķērš dūmkuoks un aiziet! Kuo ta tur, kaimiņi būšen, vo ta āls un pakuod trūkst, seid tik klāt un jem iekšē. Nēpagāj ilgs laiks, ka vīr vel tikdoudz spēj norast – jataisēs mājes no tuo jakt, kamēr kājs nēs rump. Sētsvidē,

aiz tiem priekēm, ka vis tā lāb izdevēs, šouj gaise ka blikšķi vien. Viens vēces, kas pats pe plint vel nēbi tics, laikam aiz skoudēb teic – jūs ju nē dēbsēs nē trāpt! Šouj, šouj, un nēviens courams! Tādam šērpākam ģēģrēm apstekēs dūš, viš egrūž sov jaktstaš vēcem ruokē, nomet kāds desmēt suoļs un kuran pa tuo taš. Kā tad, taš vēsals, bet tūrēm gan kāj ka sunsaēsts! Tad nu iznāc tād māz steig – vienam janosprunglē kāj, lē vis zup nēnoskrēj, tas šāvēs skrēj kārtēs, tas javaņģē ciet un jasien striķes. Pa stārpam jasadabē ārsti, lē satrākļē sašoutē kāj. Nu gāj rikting ka pa kāzam. Bet peic galē vis izgāj gludan.

Gal galē es bi tics pe siev, mans meitans pe vīr, un tā nu turēs kuopē piecdesmēt četēr gād, adar simt astiņ – pa divēm.

Bet es vakrē seidēs mazbānē, un pagāj vairak ka mēnes, kamēr sōv siev akal dabē ruokē.

Kruoņ padāršen.

...Puto mana alus glāze,
Līdz pašam dibenam!
Jauna (skaista) mana līgaviņa,
Līdz pašam (sirmam) vecumam!

Peicgalē es var teikt tā – man tas sievs būšen bi tādē amat apvienīnēs kārtē, uz pussluodz. Pulk laik aizjēm kruoņ šepts, un tai loulēbs dzīvē atlik pats nakts mellams. Bet cik ta tur nu tuo gaisam vajg! Un tā vel šodien.

Plint

Man no kār laikēm bi tāds puik niķs prātē – vajg dābt kād šoujmē. Ka nu vel švāgērs uztracnē uz mežkuil jakt un a tiem šoujmēm bi pavism knap, es nospried – jagādē pašam sovs.

Es tuolaik bi krievēs. Buode plints nētrūk. Ta nu es pajēm sešpacmitē kalībēr divstuo bar gail Tūlen pa kādēm septiņdesmēt rubļēm.

Bet aizbrouc atvalinajmē – švāgrem vēc divpacmitē kalībēr Lēž*, šekt sapūjs, viens dzēlksens paklaidts. Bet viņam plint vajg ka ēst! Samainē. Šekt uztaisē no bērz māzer, dzēlksen elipnē a vask no nagal, plint ka jouns! Tas nēkas, ka stuobēr izrūssēs un izpūst. Man labs. Es ju nav nēkāds ģēģers.

Bet nēbi ilg – liktens ecēl mān pa virsmežsārg. Un tolaik mežsārgēm bi katar svētdien jaiet

mednikēm līdz uz jakt. Tā es gāj a sōv vēc plint un sūn̄ Tarzan. Pa dzinę. Es ju nav ģēģers.

Tā ju nu nav, ka es mežē nēkuo nēbut nošāvs. Viens zaķ. Vien zīrg (Kaimiņam Olģertam bi mūžvēcs baltiš, nē saēst, nē paitet vairs. Viendien viš atvēd baltiņ, pesien pe žuog, pateic – atpestē mān! – un pats aiziet. Kuo tu dārs, kaimiņ būšen, aizvēd uz Pursīl un nošāv – lapsam eidmiņ. Nu tik būs sievē lapšād kažaks!) Bet aiz dārb pavism pemirs. Viendien iet garēm – rībs un kājkoul vien atlikšēs. Un pēds ka stallē – vilk, laps, couns. Nu gan vakrē knieb pruoj. Tumš ka ellē.

Peiet kangarmalē – voj man šest, kas pa jeziķ! Bet nēkuo nēvar rēdzt. Nu man jatiek tujāk, nav ju tālšāvēs. Ka es iet tujāk – nobrakšķ vien, un kluss, viss pruoj. Japagaid. Nostupēs un gaid. Peic māz brītiņ – apakeļ i, pleišes ka sūn̄. Nērēdz nēkuo. Es pagriež stuobar uz tuo dump puss un spiež. Krūm tik nobrakšķ, un kluss. Es iet skatēs. Jā, kout kas tāds tumš i uz tuo snieg. Laps. Tas ēr i viss, kuo es i nomedēs. Bet a tuo vēc pagēl, kuo es pa dzinē iedams, edēv kādam ģēģrēm, nomedē pulk. Švāgrēm gadēs vienē mastē nošout dīvs vilks. Bet mān ju bi apcēlš, pa cik man kājs gār, gājes varēns (Šipus Zilup man mežē pretnik nēbi!) un mēž zinē – vāķe līdz pe zvēr lenkšēn un vilkēm karuodziņs izlikt. Tuos tas gāz gadēm. Te penāc laik, ka plints jareģistrē, vajg atloujs. Nu kas ta nu man vēcē pagalē duos papīrs, paskatsēs stuobrēs un dābs kārtēm. Bet tuoslaiks ju man visrēs bi blat. Tā man bez skatnēs uz tuo plint izrakstē tuos papīrs un pagarnē gād no gad.

Ka es gāj pensijē, ta atdēv Siliņam, lē eliek muzejē, lē skatēs, a kād plint es gāj uz jakt. Un plintē bi deviņdesmēt astiņ gād! Varēn lāb belg plint bi!

* *Lēž – ieroču firma «Manufacture Liegeoise» Belģija.*

Spuok

Spuok i! Kas teic, ka nav, tas mēle! Kurš ta var iztikt bez spuokēm? Es pats tuo i pedzīvēs.

Man bi kāds astiņpacmētēs rudēns, un tuolaik es mētēs pa Mēllsīl. Vien tād valīgāk pouker sadabē vēlpēd, jaaizskrej līdz māšel Ģipķe. Ceļ tulaik gāj pa kangrēm, smilšēns un krodēns, bet blakam kājam estaigts tacis gludans ka dēls.

Brouc, cēper petūrdēms. Un, ka ju rudiņ pusē, pliksālē apsāls a bi.

Aizbrouc pe māšel, tikam šūmē mēls, kamēr krieta nakt. Lāb, ka spīd pills mēness, tik gaiš, ka bluss var kērt. Es laiž uz Mēllsīl svilpdēms.

Bet vien tādē virš klajmē, kur tujmē nav nēvien pried (tād ju kangrēs pasgadēs), viens man norouj cēper no gāl! Nu tikpat ka bulls a mēl nolaiz! Bet visapkārt gaiš un klajš, nēkuo nē rēdz, nē dzird! Man uzreiz paliek tik muodig ap dūš. Un gandrīz kāds nažgals esprūk bikses!

Kuo nu? Es sajēm sōv vīr dūš, apstājēs, pablenž visapkārt ka telš un jounēm vārtem – tukš ka bazanc dārbdienēs.

Bet mān cēper? Tuoslaiks cēper pa noud nēvarē nopirk. Ziem nāk virsē sklābiņs, kuo es esāks a bass gāl? Nu nē! Lē tur vēlls pa māz vīriņ paliek, man cēper jadabē ruoke!

Es sajēm sōv vīr dūš un iet, skatmēs apkārt, meķelt sōv mic. Jā. Nēcik tāl apakeļ – mān cēper gul zemē. Savāķe, uzdeoran gāle, pass. Bet kāds spuoks ta man viņ galgalē norāv??!

Izskatēs uz visam pusam – nu nēkuo nērēdz. Skatēs gaisēs – jā! Spuoks ruoke!

Telefon līnij vilkts taisēn, nē gar cēl, bet pa tuo viršklajam, drāts iet virs tak. Vienē stabē poniš nosmoucēs no kāš, un drāt noskarnēs taisēn tik zēm, lē norout man cēper. But bišķiņ zēmāk, but rīkel puš.

Tā es dabē tuo spuok ruoke un sōv cēper a!

R.Rolāns «Par spīti ārstiem nodzīvosim līdz nāvei!»

Nu tas bi kād gād četēr, piec apakeļ, ap divtūkstēt cētartē, piektē gād. Man ju bi kād septiņdesmēt piec aiz mugar, ka mān pirme reiz mūžē elik slimnicē. Nu gāj man tur ka pasakē un dabē rēdzt tuo, kuo sove mūžē nēbi redzēs! Bet nu es izliks viss peic kārt.

Nu uznāc man tād vēdarlīg, citād nēkād vain, bet bikss ruoke vien jatur. Ka koutkuo prōvē ēst vo dzērt – viss izlist ka ūdēns ārē! Tā nu es cīnes pa mājam vēsal nedēļ, nē eids, nē dzērs. Beiges mān več teic – jaroug ārsts, tov ju var cour rēdzt. Tu man aizies cour nāv niekēs!

Atbrouc balstsvārč, outiņę iekšę un uz Ventspīl, uz infekcijas slimnic. Tā, rō! Tur mān sagaidē tād dikt muodig dāmiņ – liel, spuož uoriņ ousēs, kēid apkārt kakal, ruoks sastīpts a misiņ stīpam, ruok pirkst vienēs riņķes – špīgle ka čigniņ zirgs! Tik vel trūk ka riņķs nāsēs ka sugsbuļļam! Viš adar bi no tuo tout, kuo pa tiem krievvaluodīgēm souc – dikt grūt ju gāj kād vārd izspiest līdzik latvēš mēlē. Bet lē Diev rokēs! Es ju nav precbēs broucs, bet ārstēs, gan ju koutkā izkaransēs a tuo saprāšan. Bet to nu gan es nēerād, ka man latvēš zemē but jarunē kriev mēlē, viss mūž a tuo i izmuocēs diezgan. Negrībdēms!

Bet nu sākēs! Edēv man tad parķ ančuk, aizvēd vienē kambrē un parād koik. Tā ka ju bi vēls vakars – jaliekēs plaknisk. (Ķemērtiš bi tai pašē kamrē. Paldies Dievam!) Nu jaaprōvē vilkt tas slimnics ancuks mugrē (man ju to ougam Dies nav noskouds – dīv metēr bez gāl!). Tie bikss man ka sportbikss, gandrīz līdz kājceļem, rēšname gan padēvšēs priekš kādēm trijēm! Nēkas nēsanāk. Noliek malē. Prōvē tuo jupķ – tas garmē gandrīz līdz nabiņ. Platmē gan var etītēs ka iekš vildrān. Nēkas nēsanāk. Noliek malē. Izkaransēs a sovēm podam. Liekēs iekšē gultē. Voj man šest! Tai gultē tas vīds (pa garēm) luocēs, tai būšnē koutkas saputēs, un tagad āb gāl uz lēj! Vīds gaisēs! Kam tu sūdzēs, nav ju mājēs pe siev, bet slimnicē! Tuo pirmē nakt es koutkā novadē, seidtēms gultē. Otrē rītē es tuo guļamrikt saķīlē peic sōv prāt. Man ju ka vēcam vīram krietans šnuors un nāzs vienmēr kabtē, uzsēj tuo vien gultsgāl ougšē un gulē ka pe Diev aiz durēm! Kas viss mūžē nav bīs japedzīvē!

Atnes bruokst. Tas koutkur Vēnstmalē štouts, a mazragam vēsts (tas bi decembrē) cour visē Vēnstpile, īst sasāls ju tas eidans nēbi. Bet es nēmaz nēprōvē jēmt iekšē, tā ka tā izrous cour. (Jā, tai ķemērtiņē nolikts vien «Vēnts Balss» a tād papīr ka šindēl priekš pakēls atsloucšen. Lāb, ka pa dien atskrēj krusdēls aproudzt, tas man priekš tuo vajdzēb pagādē koutkuo jēdzigak.)

Kout a bi sēsdien, dokters klāt ka mazs nažiš. Latvēš sievišķs. Viss tuo nedēļ, kuo es tai kantuore sabi, skrēj dīv trīs reiz pa dien pe mān, vēd uz visādēm aparātēm. Citreiz egrūd man kād tablet. Muokēs a mān ka paš meit. Īsts vēclaik dokters! Bezizmēr paldies viņam!

Tie krievvaluodīgē māsiņs kout kā roug man estāst, ka pulk jadzēr ūdens. Bet kur ta tuo jems, Vēnt aizsāls! Beiges atness tād māz puslitēr kanniņ a nosist uoss. Tuo es ka lik pe mut, ta izdzēr souss uz vien rāvan! Miers mājēs. Bet ja tu cilaks nēko nējem iekšē, nav jaskrej uz ķemērtiņ. No tādēm butlēm a šlangam gan laid ruoķe iekšē, tik un tik butēls, dīv reiz pa dien. Tā nu es ārstēs.

Vel tai manē kamrē bi uotars, tāds vēcs čangals. Peic kādam dienam es viņam teic – rō, ku lāb, ka nēmuoc a visād tablet rīšēn (es tuos sōv mūž nav varēs ciest!) Vēces man teic: «Vo tu lat edēv?» Es ka no lāv nokrits – kam, kur, pa kuo? Vēces teic: «Nu kuo ta tu gaid zāls?»

Septiņs diens es nonīk tai slimnicē. Piecs diens bi pe teikšēn tas krievvalodīgē māsiņ komand. Bi dikt mierig dzīv. Dīvs peidēs diens bi latvēš māsiņs. Viss apsgrīdēs a kājam gaisēs! No rīt, ka lāb pasmuodes, a termometēr klāt! Sanes trīs četērs bundžiņs a visādēm zālēm – tuos tu jem iekšē no rīt, tuos pudienē, tuos vakrē un tuos, ka iet gūlt! Saness ūdiņs, ka nē tik vien dzērt, bet māzgtes varē! Atness glāz, no kuo dzērt! Ka pa kāzam! Sadēv vēsal riekšav zāls. Uz mājēm līdz. Barē ka uz koušēn! Uzradēs vēc vēc tantiņ, mane vērše. Nēmēs brucant un puliert kamrē peide šķirb! Es večiņam teic: «Piec dien mēs nodzīvē vienē mierē. Kuo tu, vēc cilaks, muocēs, nav ju nēkād rīj kults.» Veciš man teic: «Kā ta es novādī tuos divdesmet četērs stunds? Bez dārb nosprāgs!»

Tā nu mān septiņē dienē atlaid. Dokters teic, ka duomēs, ka man iekšē kāds bacīls, bet nē vēll nav atrādš. Nēzin, kas pa mēr bi uzkrīts.

Atbrouc dzīvs mājēs. Peic to dīv nedēļ bez eišan un dzēršēn vējē gan bi jauzmanēs – ka nēapgāž. Bet več āter vien atkuop, kuo dēv iekš, viss tur palik.

Tā nu man gāj pirmē reiz mūžē tai slimnicē. Izciet. Tapeic ju guđer cilak teic – lē slīmt un gūlt slimnicē, vajg lāb veslēb!

Debēš zīms

Tas bi deviņdesmētes gadēs. Tādē vēlakē rudiņ vakrē bi tād brangē krēsal. Es brouc a vēllpēd no Dundag uz mājam. Ka man gadēs paskatēs pa kant – tālmē, virs loukēm, lec mēnes. Nu lē viš lēc, es brouc tālak.

Bet brougdams es esāk štukt – kā ta tā? Vakrē mēnes dienvid pusē? Un mazaks ēr nēka citreiz, un tas krās tāds muodigs, gandrīz sārkans? Nu es pēt tā cietak. Vēlls! Pa to māz brītiņ viš i pagājs krietan strēķ uz vakar puss. Ougstams gan tas pats, nēbišķ nēkāp dēbsēs uz ougš. Kā ta tā?

Tālak uz priekš louk beidzēs, sākēs mežs. Vo ta nu vairs vārs rēdzt? Nu nē! It fiksiss viš suķe virs tiem kuok galēm, tādē paše ougstmē uz priekš. Kas ta tas var būt pa daikt? Nu jasteidz pa fiksam mājē, lē vārt mājnikēm parādt. Bet ka es nāk pe mājam, ta šis pazūds aiz to mēž.

Nu es sāk duomt. Mēnes tas nēbi, bišķ pa māz un krās a padoudz sārkans. Un dikt āter iet uz priekš. Un nēkāp dēbsēs? Un vakrē dienvid pusē?

Es ju bi dzirdēs, ka i tād šķīv, kas plodznē pa gaisam, bet šis gan bi vairak peic tād bļuodiņ. Un āter vicē uz priekš – cik ta nu es vīn redzē, kād minūt desmēt, bet viš ju bi nopeldēs pa debēs māl krietan gabal. Ja sākmē viš man bi sānēs aiz mugar, ta peic minūt desmēt viš man bi ju lāb gabal priekšē (celš gāj taisēn uz vakrēm). Cik tāl viš no mān bi un cik ougst, to es nēkā nēvarē sarēķant. Nu nēkād zvaigzen vo gaiskūgs tas nēbi – apēļš, tādē lielmē ka mān cēper, gandrīz sārkans un dikt āter gāj uz priekš.

Vo nu kād debēš zīm, vo nu tie no tiem citam planētam brouc? Nezin un nēsaprot. Bet tā tas bi!

Vēctēv amats – taist kuok karęts

Es bi tāds dikt mazs knocēl, ka vēcēs tēs tēs kuok karęts. Nu pats pa sēv skaidars – man jalīdz. Vēctēs dev man glāzgabēl, lē bišķiņ pelīdzan gatvēs karęts. Ko ta nu es liel tur varē, vairak sōvs pirksts saģērē. Ka es teic vēctēvam, ka viņam tie karęts tād grumbļēn izdevšēs – mēlē ju sknabar nēerous! Kād i, tād lāb!

Ta penāc laiks, ka pašam uz sōv gāl bi jaturpan amats. No malk strēķ vienam ruļļam izzāģē tād līdzan kluč, sableis paglēs, a cīr iztēs, a kabatsnāž un rašvil pelīdznē, a grēbkēl izgrēb, mīcac uz krāš (lē nēsaplīst!) izkaltnē, a pucpapīr pepuce un, rō – karēt gatavs!

Kuok karēt ju var iztēst katars mulķs, bet vajg kuok. Zāļ. Cik nu var līdzan, bez zarēm, svaig zāgt. Nu kuok vajg pazīt, jamāk uztrīt asmiņ – aš ka glāzgriežmēs!

No liep, bērzs i viegļ uztaist, bet tuos nēvar lāb pepuct, paliek pūkēn. No cietēm kuokēm – bumbier, plūm, kirš, ābeļkuok – cit liet, ka pepuce – glums ka lēds! Un kas pa mustēr, sievam nēnospriectēs! Klāv i labs, bet bez kād rakst. Kadīks i kuoks pa sēv – vel peic gadēm kadīk karēt smird peic mēž! Rupkāršē un svīķēne kuk nēgeld.

Nu tā sovē vēctēv mūžē kād tūkstēt karęts es būs iztēss (bez kād lielšnēs). Un izdalēs sievam, lē brūķē. Nu ju gan nav aces, pirks e tād nokaltš. Bet strādt var.

Gadēs ju kādreiz uz tīrg mānt, ka kārtēm andlēs, bet tie tād taisēn, apeļ, ka pajēm ruokē – ašs, nav nopuct. Sievam nēko tād nējet pe dūš.

Lē es i palics tāds pusstulbs a nokaltšēm pirkstēm, bet vel šoziem dabē kāds pussapūjs kīrškuok klučs un iztēs kād karēt. Nēvar brēkt, tīr brang izdevēs.

Mīkal

Vo kāds man var pateikt, kur mūs senč, tēvtēv, nēm karēt? Aiz kāt, nu tāpat ka mēs!

Teican

Izteicienu skaidrojumi nodalīti ar slīpsvītru «/» un pierakstīti kursīvā, ieviestie precizējumi izdalīti iekavās «[ ]». Saraksts papildināts ar citur autora darbā atrastajiem izteicieniem, tiem pievienojot (*). Vairumam izteicienu skaidrojums atzīstams par nepietiekamu, daudziem tā iztrūkst. Vēlamies piedāvāt autora darbu iespējami negrozītu, atstājot tā turpinājuma iespējas nākamajiem Dundagas apvidus sarunvalodas, izloksnes pētījumiem.

A diegēm nav āršen. / švakas [vārgas] darba lietas

A Diev es pats salīgs!

A pātrem vien nēiztiks, zemē vajg sūds. / lauki jāmēslo

A pier mūr nepārsiss.*

A šuo krimīter tu jouns rāciņs nēsagaids.*

A tād ķevšķ tu tik var miriņ pesiet.*

A tēv ju neluon rietēs!*

Ac blikstiņ izmālt ka Lieldien uols.*

Acs gūldēms izpūjš. / ilgi gulejis, miegains

Acs ka kork. / izspiedušās

Acs ka pout, bet bazanc nērēdz. / neapķerīgs

Acs ka uolēnš šķīv. / lielas acis

Acs ka vāngam.

Acs spīd ka kaķam.

Acs spīd ka runčam pout. / kārīgs

Adēvs gāls. / nomiris

Aiz bād uzpūtes. / ironiski

Aiz lēpnēb uzpūtēs.*

Aiz lielem smiekļem esprūk kāds nažgals bikses.

Aizgāj cour nāv niekēs. / nomiris

Aizgāj ka vēlls pa cēlmēm.*

Aizsit mut ka šuplād. / pārtrauc [runāt]

Aizskrēj nomirt. / pūdelis medībās

Aiztais dūrs, vo tu bez ruokam!*

Amats maksę noud.

Apēļš ka uol.*

Apķerīgs cilaks, tāds gārs ruoks. / ironija

Appļouj grāvkants, Jāņ nāk virsē!*

Apsriebēs ka rūgt nāv.

Aptīt būt bījs, bet pe dūš nējet.*

Apvēd ap stūr. / piekrāpa

Asars birst ka ruoņam. / raud

Asiņ ka vārēs. / vaina asiņo

Atdar acs, tad tu rēdzs!*

Oudzan loukē park. / ironija

Ouss noļukš ka sivēnmātē. / nokārušās

Ābeļ birst ka kruss. / āboli birst

Ākstēs ka tāds mazs bēns.*

Ātrams vaidzigs tik pe bluss kēršan. / sasteidzis

Āzs pa dārznik.

Bad laikē vēlls ēd muš.

Bad laikē viss noģeld.*

Badige guoje Dies rāgs nav dēvs.

Bads lēpnēp izdzīs pa pakeļ āre.*

Bads māc strādt, oukstams tect.

Bāgtam likams nav.*

Bailigs ka zakš.

Balts ka sudmāls.*

Bārd ka kazē. / spica, gara bārda

Bārzd ka lāpst.*

Bez dārb paliks pa vārgel.*

Bez pusstuop nētieki pe prāt. / jāiedzer

Bez sāl nēkā nēvar izkarantēs.*	Dēgans stārp acēm ka suņam. / <i>ironiski</i>
Bezguods koun apeids maizs vietē.*	Dēls noplindrē tēv māj.*
Bi dīv tād – vien uts noeid, uotars sūdēs nosītēs, tu būs tas trešēs.	Diens iet uz garē puss. / <i>paliek [klūst] garākas</i>
Bikss ka ar lāpst pesviest. / <i>pietaisītas</i>	Diens iet uz īsē puss. / <i>paliek [klūst] īsākas</i>
Bikss ruokē vien jatur. / <i>caureja</i>	Dies nav nēkāds mazēs bēns!
Blād ka tāds bleids.*	Dies ougst, ķeizars tāl.
Bleids pedzīms un bleids nomirs.*	Diev dārb, bet cilkam jastrādē.
Blenž ka teļs uz jounēm vārtēm.*	Dikt gudars, gāl platāks ka plēc.
Bluod no sūn.	Dirse a viss dziesamgrāmat!
Bluss krāss acs. / <i>tumši brūnas</i>	Dīvruok šņūcams dēgans.*
Brucan ruoks aiz priekēm.*	Dīžes ka čigaiņ zirgs.*
Bučsnēs ju nav nēkād grēk dārb.*	Drān uz acēm, ka nē pazīt nēvar.*
Buod tukšs ka izsloucts.*	Drēb ka apš lap.
Buokstrē ka pats māctēs.*	Dubalts nēplīst.
Būs, būs runčam bēn! / <i>būs joki</i>	Dūms ka čubmaiss. / <i>kuppls pīpes dūms</i>
Būs kout kā jaizkarnēs. / <i>jāiztieki</i>	Dūrs valē ka luoplaidēr vārt. / <i>neaitztaisītas</i>
Celēs ougše, jaiet gūlt! / <i>ironiski</i>	Dūš ka krūpiņ gaiļam.*
Celš ka vien dubēlbedēr*	Dūš ka sugsbulļam.
Cierē ka gaspaž pa park.*	Dzer bez pirkst. / <i>bez skubināšanas</i>
Cik luopiš rāms, ka vēdars pills! / <i>ironiski</i>	Dzīv ju nav nēkāds ruoždārzs.
Cik mulķam i viegel!	Dzīvē, cēper kuldams. / <i>labi</i>
Cit acē sknabar rēdz, sovē balķ nērēdz.	Ēd grant un tur kung kant!
Citam bedēr ruok, pats ekrīt.*	Ēd maiz, nēēd cilaks! / <i>Neaprunā!</i>
Cīlē ka uz pīlēm izgājs.	Epūt mīzal vējē, nu līs. / dienvidrietumos
Čigaiņ soul spīd, bet nēsild.	Es i mieg badē. / neizgulējies
Dabē ka a vāl pa pier. / <i>negaidīti</i>	Es i bījs jūrē, kur ūdens pār pa gāl. / <i>lielās</i>
Dābs pa jaktsousem! / <i>pa ausīm</i>	Es ta ka pa sapņem atsminēs.
Dābs pa lēp, ja nēstāvs kluss!*	Es tov nēies stāvt pa uošķer.*
Dārb ju nēvar atstāt pusrātē.*	Fērligs ka tād uol.*
Dārbs māc dārte.	Frintligs ka zīdants sivans.*
Dārbs nav zaķs, nēaizmuks.*	Gaid ka uz ūdiņ kustšnēs. / <i>bez jēgas</i>
Dēg ka svīķēn apss. / <i>ironiski</i>	Gāl ka cūkspans. / <i>paģiras</i>
Dēgangāl rēdz, mūžgāl nērēdz.	Gāl ka spieģels.*
Dēgans ka gurķs.	Gāl pleiš pušš. / <i>paģiras</i>
Dēgans ka kāss. / <i>likš</i>	Gār mat, īss prāts.
	Garkājs nav maisneses. / <i>nav stiprinieks</i>

Garš ka svēdien.	Ja ju broukt uz ell, ta a labēm zirgēm!
Glāž jumts. / caurs	Ja knuop i, tad mantēļ var pešūt klāt.*
Gliznēs ka zuoss pa lēd.*	Ja līst līdz Jāņem, tad oug bagat, ja peic – nabag.
Guorēs ka lell muižē.*	Ja nav, ta nēvajg a.
Guorēs man acpriekšē ka vējrādteš.*	Ja sanāks, ta nēsanāks, ja nēsanāks – ta sanāks. / <i>saimniece, klājot viesību galdu, rēķina vietu skaitu – ja visi viesi sanāks, tad vietas pie galda nepietiks, ja visi neatnāks, tad pietiks</i>
Grab ka pūsals kaķam pe ast. / lieki runā	Ja strādē, ta strādē, nav kuo āmtēs.*
Grābstēs kā pa mākiņem.	Ja tas nēlīdzs, tad pa nāv (skād) nēbūs. / <i>zāles</i>
Grillēs ka sadzērēs.*	Ja tik vien tov tas vain i, tad es var līdzt.*
Gruozēs kā grib, ka pakēļ pakļē, ta pakļē.	Ja tu i sūdēs līdz ousam, ta nēčivan.*
Grūt pa muļķ tikt, bet ka tiek, cik tad i viegel!	Ja tu izbijēs, ta izmīžēs cour sluot, lē nēpesmētēs kād indēv!
Gudram viss vārt valē.	Ja tu tur dur, kur tu skatēs, tad es laiž valē! / <i>šķielacis kauj cūku</i>
Gul ātrak, drīz būs jaceļes ougše! / <i>izsmej guļavu</i>	Jagriež ilkss uz mājpus. / <i>jāsteidzas mājas</i>
Gul ka Lācars. / nekustīgi	Jakaran guojs striķēs. / <i>nobadojušās</i>
Gul uz ousam. / neklausās	Jastrādē, ka nāg noiet.*
Gumij ģīms. / apaļa seja	Joun sluot tīr slouk.*
Ģīms ka spieģels.*	Jouns ju i lukans ka kakš.*
Ģīms ka uz kolender vāk. / smuks	Juo pliks, juo traks!
Ģīms savirps ka pērnēs ābēls. / <i>sakrunkojies</i>	Juņķnēs ka tārps uz āķ.*
Iet ka tāds kležkāj.*	Jūr ka spieģels. / <i>bezvējš</i>
Iet ka vēlls a vējlukter.*	Jūtēs ka zūj ūdnē.
Iet kēriņēs. / rotaļa	Ka bez prāt, īsts mākiņstūmēs.*
Iet zudiņēs. / rotaļa	Ka courē maisē! / <i>nekad nav diezgan</i>
Izblisan acs, tad tu eroudzs! / <i>Izmirkšķini acis!</i>	Ka lāb dabē izšķendtēs, ta nē ēst nēvajg.*
Izdzer spaņņ un vel nīd.	Ka pīle ūdēns.
Izgulēs ka pe Diev aiz durēm.	Ka stulbē vistē miež grouds.
Izlaidēs ka teļš vēdrē!*	Ka svīķs aiz ouss, ta āls cour.*
Izlaiž nāgs no vill. / steidz strādāt	Ka tov i tik liel nuot, lē tad iet er.*
Izleps eišnē ka muižkung suns.*	Ka vādz pills, viš lūzt.*
Izmālēs ģīm peic vēll.*	Kam Dies dēvs rump, tam viš dēvs stuts. / <i>liels vīrs – lielas pēdas</i>
Izspļouj tuo burbēl un tad runē! / <i>neskaidri runā</i>	Kam nav gāle, tam jabūt kājēs.
Īlēn maisē nēpaglābs.	Kam slinkums kastēs, tam jasmazgēs. / <i>izsmej</i>
Īst zīdrīkēl, ēd a dakšiņ.*	Kapē vārs pūstes.*
Īsts cūkcēper no vīr.*	
Īsts drabiņkuņģs, kājs rump nēnēs.*	
Īsts ounpier no cilak.*	

Karnēs puišem kaklē. / *valīgs meitietis*
 Kārst dārb nēkur nēģeld. / *sasteigts*
 Kas bez biksam, tas bez bēdam.
 Kas dzims, tuo krists. / *kas būs, būs*
 Kas i, tas i, un kas nav, tas jaesgādēs.
 Kas kāz pa luop, kas siev pa cilak. / *nonievājums*
 Kas nēdzēršam gālē (prātē), tas pedzēršam uz mēl.
 Kas norījs miet, tam jagul stāvs.
 Kas ougst kāp, tas zēm krīt.
 Kas pa ciskam, kas pa cenklēm, ka labam dān zirgam. / *meita ar lielām ciskām, gūžām*
 Kas pasūt muzīķ, tas maksē.
 Kas pirmēs brouc, tas pirmēs maļ.*
 Kas suņam ast cels, ja viš pats nēcels.
 Kas tas pa ait, kas sōv vill nēvar panest! / *brāķē apgērbu*
 Katrē maižē sōv gazar.*
 Kouc ka kuc uz pluost. / *bļauj*
 Koul spiežēs ādē cour. / *vājš*
 Kā maksē, tā strādē.
 Kā mežē souc, tā atskan.
 Kā vēš pūš, tā salmiš dance. / *bezrakstura*
 Kā vēš skrej, kā miets atsdureš.
 Kād laik, tāds tabaks. / *kara laikā*
 Kāds karags, tād valdēb.*
 Kāds puodiš, tāds vāciš.
 Kāds putans, tād dziesam (svilp).
 Kāds tik gadēs pa kēran. / *nebrāķē puišus*
 Kāds vīrs, tāds dakss.*
 Kājs ka ceijēr. / *veiklas*
 Kājs ka dzimtēns līķē bērz. / *likas*
 Kājs, ka kuils var cour izskriet. / *likas*
 Kājs ka taņam. / *veiklas*
 Kājs nokrupš, ka rāciņs var stādt.*
 Kārigs ka lācs uz mēd.
 Kārigs ka muš uz mēd.

Kārigs ka runcs uz balderjāņem.
 Klajams rēdz, mežs dzird.
 Klajmam acs, mežam ouss.
 Klibē ju tu vairs nēizārsts.*
 Klopē ar ousam. / *neliekas zinis*
 Klunkré ka vēctēs.*
 Knouš dzīv ēd nuost.*
 Knoušel ēd acs āre.*
 Knūbē pe galda tāds dzērēs.*
 Kuo līdz ougams, ja nav prāts.
 Kuo tu apēvle, tuo es a cīr pelīdzan.
 Kuo tu gaid, vo pastardien?
 Kuo tu gaid, vo vakrē dien?
 Kuo tu klouses, kuo ļouds runē!*
 Kuo tu padar, tuo žagat uz ast var aiznēst. / *maz*
 Kuo tu rucnēs, vo skudars tēv ēd? / *grozās guļot*
 Kuo tu tur izperē?
 Krāc ka jūr. / *miegā*
 Krenķ, ka nē gūlt nēvar.*
 Krēbē ka nāvē pakļē palics.*
 Krits uz mant ka tāds utvanags.*
 Krožē ka vēcs nabags.*
 Kuļēs ka sūds pa ālinj.*
 Kumpē tu taisan nēiztieps.*
 Kukē ka dzēgēs. / *lieki runā*
 Kungs nogriež, bet ne tik īss. / *ironiski*
 Kungs smēķē cigār, vīrs – pīp, ganpuik – papiross.
 Kuņģs ka grūtam zvirblam.*
 Kuņģs (vēdars), ka pats nēvar pār rēdzt. / *liels*
 Kupiņ līdz pažuobel. / *liels sniegs*
 Kur dūm, tur siltams.
 Kur, ellē, tāds lamzaks gadēs!*

Kēls ka jēl uol. / *vārīgs*
 Kinn ka brūž vēršam.
 Lāb cūk ēd viss. / *neizvelīgs*

Lāb gāl, ilg tur iekšē. / *paģiras*
 Lāb mēļ labāk pa slikt pateisēb.*
 Lāb paslēpt koul. / *nobarojies*
 Labs ceļvēš, iet ka sitēs.*
 Labs dzērēš dzermē nēbrāķe. / *par alu*
 Labs rāciņlaiks, soul rit pa zemsvirss.*
 Laiks ka zīddrān.
 Laps ka peļ ouss. / *plaukstošas*
 Lē Diev ruokęs!
 Lē put mant, ja nēsrūodes klāt!
 Lē pūst mat, ja tēs nēvar cēper nopirk!
 Lej iekšē ka uotré troukē. / *liels dzērājs*
 Lēpans ka zirgs, sīl pedirss.*
 Lēnam pa tilt, apakše ūdens. / *uzmanīgi*
 Lidnēs pa gaisam ka liblāb.*
 Lielēs ka gails uz sūdčup.*
 Liets gāž ka a spaņņem.*
 Liets laikē jumt nēvar sist, soulēnē laikē nēvaig.
 Līst ka pa Jāņem. / *stipri*
 Līst tāds sēn lietiš.*
 Līž ka ut pa nabag krāg. / *lēni*
 Līž virsē ka tād utt.*
 Lunkans ka čigaiņ pātag.*
 Lunkans ka zuts.*
 Līrgēs pa mān ka māz bēn.*
 Lornēs ka klopķēz.*
 Lumnēs ka tikko kout cūk speķs.*
 Lumnēs ka vēcmāts vēdars.*
 Lurb nē vīrs.*
 Maisēs ka sūds pa āliņ.
 Maiz būs, bet eidē nēbūs. / *sērga*
 Manigs ka zebiekst.
 Mant put ka Ansiņ vill. / *iet uz postu*
 Mat ka ērkēls. / *kupli, izpūruši mati*
 Mat saspinkšēs ka pakals.*
 Mazgēs tik tas, kam slinkams kastes.

Mazs cīns apgāž liel vēzam.*
 Mājēs ātrak nējes, kamēr svīķs aiz ouss. / *alus būs izdzerts*
 Mārtiš atjāj balt zirg, Katrīn apmīž pēds.
 Meistērs uz visam kantam. / *visu prot*
 Meit ka vien bild. / *skaista*
 Meitam vajg bēns un sainikēm – gāns.
 Meits pill māj, bet gultaspakš pills a ḥorgam.*
 Mēļę, ka ouss kust.
 Mēlls dārbs, balt maiz.
 Mēlls ka dār(v).*
 Mēlls ka katal dubans.*
 Mēl ka rīgdrān. / *izlaiza šķīvi*
 Mīcēs ka pa jēlēm mālēm.*
 Mīlstēb pazūds ka pērnēs sniegs.*
 Mucē oudzs, pa spund eidants.*
 Mudigs pe dārb, droš pe eišen.
 Mugar ka riekams. / *vājš*
 Muļķs dabē baznicē pēran, gudars nē kruogē nedabē.
 Mums tie cēl ka māns bikss, no sākam kuopē,
 tad katars uz sāv puss.
 Muš sprāgst aiz gār laik. / *garlaicīgi*
 Mut ciet ka šuplād.*
 Mut klab ka mīstķeļs. / *par daudz runā*
 Mūžiš kūp ka zilgan dūm. / *laiks steidzas*
 Noud ka pa kviešēm.
 Noud ka spāl.
 Noud nopellant nav māksal, tuo māk katars muļķs, noud izduot i māksal!
 Nav dūm bez ugiņ.
 Nav ju nēkāds mazēs bēns, kājs līdz zēm un vel atlašes.
 Nav kuo sūkstēs, pats vainigs.*
 Nav maiz bez gazar.
 Nav miers nē grīds šķirbē.*
 Nāk virsē ka mēllē nakt.
 Nāss ka šķūndūrs.*

Nē viss i zēlts, kas spīd.

Nēblisan acs, ķerēs pe dārb!*

Nēbrāķē kost, ēd, kuo duod!*

Nebrēc bād, bads pats atnāks.

Nebrēc uz Diev, ja pats vainigs!

Nēgul uz plik zēm, vel dzēģes nav kukēš!

/ Saaukstēsies!

Nēgul uz plik zēm, vel pērkans nav rūcs!

/ Saaukstēsies!

Nēej a stipar louztes, a bagat tiestes.

Nēies ju mulķam pa mulķ stāvt!

Nejūdz ārkal zirgam priekše. / *sākts nepareizi*

Nēlaim nēlaims galē.

Nēlaim nēnāk brēkdams.*

Nēlaiž garmēs! / *Nepalaid garām laimi*

Nēnolaiž dūš, tur ast uz ougš! / *Nepalaides!*

Nēņem gālē! / *Neliecies zinis!*

Nērēdzs ka sōvs ouss!

Nērukst, ēd biezams! / *Nebrāķē ēdienu!*

Nērunē, bet bučē!

Nēs ūdiņ a siet. / *bez jēgas*

Nēsāmēs! / *Neniekojies!*

Nēsbīstes, te ūdens pīlē līdz pussān. / *sekls*

Nēsbungēs, nāc iekše!*

Nēseid uz galda skruoders!

Nēskates vīr no cēper!

Nēspļouj uotram ģimē, ja vējš pūš pret!

Nēspries pa āter, vel būs cīrulputēns.

Nēstāv priekše, tovs tēs nav glāzniks! / *Neaizsedz gaismu!*

Nēsutēs, izlaiž nāgs no vill! / *Steidzies!*

Nēviens meistērs no dēbsēm nēkrīt.

Nēvis strādniks, bet īsts plurk.*

Nēvīžē dēgan bēnam noslouct.*

Nodzīs tuo nuot un pames. / *puisis meitu*

No kūrpuss tuo jēm.

No lobrak dārb ju nēkas nav.*

No tōv mut Diev ouse!

No tōv ruok ne suns maiz nējem!

No tukš vel kuo var dābt, no skuop – nēkuo!

Nokērnēs a sūdēm līdz ousem.*

Nomits, ka kājs vairs rump nēnēs. / *bada pagājis*

Nosāls ka prūsaks.

Nosdzērēs, ka vairs bikss nav kājēs.*

Noseidēs ka vien speķcūk.*

Noslāps ka vēc kūn.

Nospļoujēs un dzīvē tālāk.*

Nospļoujēs un izglizan. / *neņem vērā*

Nospurnēs ka zirgs.

Nosvīds šūmēns.

Nu būs putan bēn! / *neskaidrības, nebūšanas*

Nu gan iet ka pa bulļ dirs! / *nesaprotami*

Nu i brīvēb, katars dar, kuo viš grib.*

Nu i ell valē!*

Nu i mēsel vairak ka Piektē gadē!*

Nu i ugēns paklēs! / *ātri dusmīgs*

Nu iet riktig ka pa sūn kāzam! / *nesaprotami*

Nu tik tu rēdz mustars! / *jokus*

Nu tu cūlē a abam acēm.*

Nu tu dabē, kuo gribē!*

Nu var brēkt uz voidūkam.*

Pa Bak tā salst, ka katalis vienē malē vārēs, uotré aizsāls.

Pa tuo ju cālam jasmejēs, kam lūps nav.

Pa tuo noud man nēloun plēstes!*

Pa Tūn tā salst, ka zaķam acs sprāgst ārē. / *sala laika kulminācija ziemā 17.janvāri*

Paeids ka pa nabag kāzam. / *labi*

Pajēm acs ruokē, dēgans parāds! / *Meklē, atradīsi!*

Pakļepalīcē lē koujēs gar mant.*

Pakouss ka kāls. / *pliks*

Pakouss ka spieģels. / *pliks*

Paķinn ka koujmam vēpram.*

Paķinn ka speķcūkē.*	Pliks un traks.
Papriecses un palaiss. / <i>atstās meitu</i>	Podžnēs gar spieģel ka joun meit.*
Paskacēs, tad tu dābs!*	Prātiņ, nāč mājēs! / <i>ironiski</i>
Passē ka kulaks uz ac.*	Priekš līrgšnēs lāb cilak nēvajg.*
Pārduo bikss un nopirk sulaiņ! / <i>Es tev neesmu kalps!</i>	Puik ka krups, bet kas pa kramp!*
Pārpleis un pedirš! / <i>Ja nav, lai nav!</i>	Puikē kājs līdz zēm un vel atsluočšes.*
Pasoul var pedirst, suoļes iedams. / <i>nesteidzies</i>	Puiss, ka miet var dirsē nolouzt! / <i>stiprs</i>
Pašķir vill un suķe durt! / <i>Sāc strādāt!</i>	Puņķ ka levīzar ķeids. / <i>stipras iesnas</i>
Pazūds ka žīds pa Miķlēm.	Putar kuņgs. / <i>liels vēders</i>
Pe dirs ka diegs, klājēs ka palags. / <i>caureja</i>	Pūčēs ka vēc meit uz kāzam.*
Pe mežē broukšēn un kāršpēl droudzēb nav, pe alspāņ – tur, jā!	Pūčēs ka vist dēšen.*
Pēge ka vēc pīl.	Pūš ļipē, ka rāg taisēn.*
Peic koušnēs dūrs nav kuo vicant.	Pūš pīliņs. / <i>melo</i>
Peidēs maisē, pirmēs āre.	Raibs ka lupat deķs.*
Peidēs pārs āre! / <i>rotaļa</i>	Rouges a abēm acēm!*
Pekaķēs ka briesams. / <i>noguris</i>	Roujēs ka zagiels pa gadstīrg. / <i>steidzas</i>
Pekaķēs līdz nāv. / <i>loti noguris</i>	Roustēs ka puņķs uz drāt. / <i>baidās, dreb</i>
Pelīdēs vienmēr dzīvē zāl.*	Rāciņ ka kamēļ. / <i>laba raža</i>
Pēld ka cīrs. / <i>grimst</i>	Rij ka tāds badkāss, ka pe bād bījs.*
Pesmetēs vēdarvain.	Rij ka tāds bezgāls.*
Pezīdēs ka gliss. / <i>piedzēries</i>	Rīkēl ka brūzs buļlam.*
Pērkans erūc plikēs kuokēs, būs sous vasar.	Rīkēl ka tourpūtēm. / <i>skaļa</i>
Pier norasēs ka vēršstalī luogs. / <i>nosvīdis</i>	Rīvē guodam kants. / <i>nepatīkami</i>
Pills a niķēm ka suns a blusam.	Rō, kāds vēll celš, drican dvēsel āre.*
Pinēs pa kājam ka tāds pīnkēls!*	Rumps ka lāčam.*
Pirkst ka eč taps. / <i>nelokas, stīvi</i>	Runē tā ka tāds murmēls.*
Pirkst ka zaglām. / <i>veikli</i>	Ruoks mīkst ka pūpliņ.*
Pirmē kuclan jaslīcan.	Salējēs a odēr, smird peic luop.*
Pirmēs pe galda, peidēs pe dārb.*	Saseidēs pill vēdar ka pa nabag kāzam.*
Pīg tu dābs no mān!	Sasluocēs ka kabatsnāzs. / <i>līks</i>
Plān ād, bluss kuož cour.*	Saspinēs ka vist paklēs.
Pleiš dārb. / <i>labs strādnieks</i>	Saspinēs pats sovēs kājēs. / <i>neveiklis</i>
Pleišēs ka suns a kak.	Sasprēgēs ka miežmaiz. / <i>saplaisājis</i>
Plēšēs ka saskriets zirgs. / <i>aizelsies, aizdusa</i>	Sasvēķēs putar ka pe dīķ.*
Pliks ka baznic žurk.	Soul ripnēs pa zemsvirss. / <i>jauks laiks</i>
	Soul sāk atsgiestēs. / <i>dienas paliek [klūst] garāka</i>

Soul vīram līdz kāmšēm. / <i>brokastlaiks</i>	Stibē ka uz kuok kājam.*
Seid uz dūr un īkšķ atspiežes. / <i>trūkst sēzamā</i>	Stiep ka kaķs sōvs bēns. / <i>staipa</i>
Seid uz spaņu un vem kriečē. / <i>nezina, ko dara</i>	Stiepēs ka sēñzup. / <i>staipīgs</i>
Sienlaiks ka zīd drān.*	Stirnēs ka puņķs uz drāt.*
Siev ka mūr māj. / <i>resna</i>	Stirnēs ka zūj uz āķ.*
Siev ka trīsdūr skaps. / <i>resna, korpulenta</i>	Strādē tā ka tāds aitsgāl.*
Sīrd trīc ka jēr līp.	Strādigs ka bēbars.
Sit rāds, lē sveš baidēs. / <i>kaujoties</i>	Strādigs ka skudēr.
Siteš ka bads a nāv. / <i>neveiksmenieks</i>	Strādtēms laiks paitet āter.*
Siteš ka pliks pa nātrem.	Studznēs ka bulls uz guoj.*
Silķ ar rūšrāciņem vel nav labs, kuo tad tu vel kāre?	Stulbam brills nepalīdz.*
Sivan maisē nēvar pirk. / <i>jāpārbauda</i>	Stulbam vējluktērs nepalīdz.
Skrej ka mulķs.	Stum ḷerr, souc pa nērr.*
Skrej ka uz pažar. / <i>skrien bez jēgas</i>	Sukē tik āter, ka sviedēr tēk.*
Slaiks ka vēmans. / <i>slaiks augums</i>	Suns ju zin, kuo eids.
Slimam pras, vēslam duo.	Sūdēs nēviens nav nosītēs.
Slinks ka pluostnik suns.	Sūds nav ugēns. / <i>nebaidies</i>
Slinks ka runes.*	Sūds pēld pa virs, zēlts grimst dubnē.
Slinks ka vien gurst.*	Sūns ju tik cēl pa vagrēm.*
Slōrkē putar ka teļš.	Še tov, žīdiņ, Vasarsvētk, gādē pats pa Jāņem!
Slōrkē zup ka sivans.*	Šņāc ka čūsk.
Smāg janospūšes.	Šūmēns, ka kājstarpe var karēts māzgt.
Smird ka aptēķs.*	Šūts a baltēm diegēm. / <i>neticami</i>
Smird ka pe cūk svilanšen.	Švak drēb gād nēizcies. / <i>krievu karogs</i>
Smird ka vēcs āzs.*	Švirkst ka kadiķs uz ugiņ. / <i>ātri aizvainojas</i>
Smuk tu runē, nēzin, kā tu dzied!	Taisans ka zirg luoks. / <i>salīcis</i>
Smuks ka muižę gulbs. / <i>smuks sievišķis</i>	Taisēs ka uz karlouk. / <i>ilgi</i>
Smuks tu nav, bet mulķs gan! / <i>nonievājums</i>	Tam gan i kramps iekšē.*
Sniegs putan, ka acs nēvar dābt vale.*	Tam žuļikam tu nētic, viš tēv pedirs!
Sper tik iekšē, lē māg brīnēs! / <i>Ēd droši!</i>	Tapant i vieglāk ka atduot.*
Spēks i, saprašēn nēvajg.	Tas bēns nav tuo vērts, ka vīn uz Ārlavam vēd krist.
Staigē ka ubags a tukš kūl!*	Tas i gājēs, tam i jaiet!
Staigē no Poncij uz Pilāt.	Tas i pīsēls priekš Diev vaig!
Staļin guoj. / <i>kaza</i>	Tas man ka plikam saspustēs. / <i>ātri</i>
Stāv ka miets.	Tas man dēr ka miriņam plākstērs. / <i>nekur neder</i>

Tas man tikpat ka trīs pirkst apmīst. / *ātri*
 Tas mīlstēb uzkrīt ka cilp kaklē.
 Tas rūnšen i pavisam garēm.
 Tas suns, kas urkst, tas nēkuož.
 Tas tāds courbroucēs, ritēns karagē. / *vācu kāškrusts*
 Tas vairs dzēgēz nēsagaids. / *drīz mirs*
 Tas vairs jouns rāciņs nēeis. / *tam jāmirst*
 Tā buldrē ka tītars, nēkuo nēvar saparst.*
 Tā ķodē, ka paš sēv nēsaprot.*
 Tā pepidžan ka mirt taisdmēs.*
 Tā poeids, ka sūds beņķē durēs.
 Tā poeids, ka uz vēdar utt var nokout. / *labi paēdis*
 Tā samudžants, ka bez pātrēm nēizrisans.*
 Tā saskrējēs, ka dvēsel iet āre.*
 Tā vilkdmēs tu var nosēbt bazanc.*
 Tād krenķ, ka glābtēs nēvar.*
 Tād krubēž, ka kājs var nolouzt.*
 Tād kruss ka balēž uols.*
 Tād ķinn ka speķcūķe.*
 Tād migal, ka pats sēv nērēdz.
 Tād muodig būšen. / *savāda*
 Tād rūdz noougš, ka drūv pleiš pušš. / *labi rudzi*
 Tād štrām ķēv ka bild.*
 Tāds dačks, ka acs var izdurt.*
 Tāds ērambs es vel nēbi redzēs! / *izbrīns*
 Tāds krups no bēn!*
 Tāds lērambs, ka pa sūn kāzam.*
 Tāds ņuņņ vien i no cilak.*
 Tāds vēdars, ka sōvs kājs nēvar apout.*
 Tēk ka skudēr. / *veikli*
 Tēš kout miet uz gāl. / *neapķerīgs*
 Tie dīv sapass ka cimds a ruok.*
 Tik doudz prāts, ka vistē pe kāj gāl. / *nav gudrs*
 Tik glizans, ka viss kaķ jaapkaļ. / *slidens*
 Tik gludans ceļš ka dēl.*

Tik lāb gāl, ka var ēst bez pakuod. / *ironiski*
 Tik liel irš ka zvirbel./*
 Tik knaš drān ka vien puķduob.*
 Tik pulk dārbs, ka nav vāl strādt. / *ironiski*
 Tik rēsans, ka pa durēm nētieki iekše.*
 Tik silts laiks, ka touk tēk āre.*
 Tik trak tie turk nēšouj, ka lāde. / *nav tik traki*
 Tirnēs ka nosāls suns.*
 Tuo bleidēb a acēm var rēdzt.*
 Tuo ju nē esduomtēs nēvar!/*
 Tuos boušēls tu aizliek aiz ouss!/*
 Tov būs japrás skuols noud apakēl,
     / *nekā nesapropt*
 Tov gan i lāb šept – staigē un skatēs!
 Tov i brīnam līks zeķs. / *likas kājas*
 Tov Jurģ penāks ašāk nēkā tu duome./*
 Tov nē dirsē, nē gālē. / *nejēga*
 Tov ju viss nav mājēs.
 Tov tas tvaiks viss aiziet svilpē. / *lieki runā*
 Tov tas vienalgs, vo runē, vo dirš.
 Tu ka bez nagēm. / *neveikls*
 Tu i tik labs, ka tēv vārt nopaijt.*
 Tu i tik lēpans, ka paliks bagats.*
 Tu man i tikpat ka brāls!/*
 Tu tā ķollē ka suns a ķep.*
 Tu tā loužēs ka joun meit.*
 Tukš muc tāl skan.
 Tukšs vēdars, viegals kājs.
 Tulīt būs tūt āre. / *vairāk nevarēs*
 Tumš ka nēģer vēdre. / *loti tumšs*
 Tumš, ka pats sēv nēvar rēdzt. / *loti tumšs*
 Tumš, ka pats sov var acs izdurt. / *loti tumšs*
 Tur mut un slavē Diev! / *Nepalaid muti!*
 Turēs ka kaķs uz lēd. / *nepalaižas*
 Turēs tālak no lielgablēm un tujāk pe ķēk!
 Urķs no cilak, līž vises šķirbēs iekše.*

Uts i nabag mant.	Viš nēzuog, bet erouj nāsēs.*
Uzcirtēs ka uz zaļamball.*	Viš i ta ka tāds būrs.*
Uzpuceš ka pa guodēm.*	Viš tikpat ka suns – nospurnēs un skrej tālak. <i>/ vienalga</i>
Uztais veslig zārk no svikēn apss. / <i>ironiski</i>	Viš viens pats i pusuotar vērts.*
Ūss ka ruoņam.	Vīrišķ ju nav sūn, ka grouzt kouls. / <i>vājas sievas neder</i>
Vaig ka glāzs, tas līdz poušram nostibs.*	Vīrs ka dūriņ cimds. / <i>mazs</i>
Vaig ka grāmatsējēm. / <i>iekrituši</i>	Vīrs ka pīp gāliš. / <i>mazs</i>
Vaļig priekš. / <i>valīga meita</i>	Vo Dievam tik vien i dāršēns!
Vārēs ka biezputarkatals. / <i>daudz runā</i>	Vo nēeids zin, cik poeidšam grūt?
Vārēs ka māctēs no kancēl. / <i>daudz runā</i>	Vo rubēls kād noud, vo kāz kāds luops?
Vēcēs sasluocēs ka kabatsnāzs.*	Vo tov kājstarps aizoudzs, ka tu pa sliekš nēvar pārkāpt?
Vēcmāt sastuntlēs ka ziems vidē.*	Vo tov nāg nopūjš, ka dūrs nēvar aiztaist?
Vēcs cilaks ju i bēn prātē.*	Vo tov ouss a spallam aizougš? / <i>nedzird</i>
Vēlķes ka mirēns.*	Vo tov pašam nav gāl uz kāmšēm? / <i>Domā pats!</i>
Vēlķes ka perietēs.	Vo tov tik priekš tam gāl i, lē liets laikē rumps nēpelīt a ūdiņ?
Vēsals ka pimbērs. / <i>izveselojies</i>	Vo tu duomē, ka tu i sūds, bet es nēkas??!
Vēsals ka rutks.	Zalš priekš acēm, un kramps pakouse. / <i>galvassāpes</i>
Vēđars ka grūtam zvirbļam.	Zābak novikst, spīd ka buļļ pout.*
Vēdrē putan čivan. / <i>neēdis</i>	Zāl šogād krupam līdz pasmakēr.*
Vēš izpūs, sūn izries. / <i>izžūs slapjums</i>	Zēlt ruoks. (lietpratējs)
Vēš pūš mats no gāl nuost. / <i>liels vējš</i>	Zēm jastrādē tad, ka viš rīst. / <i>apžuvusi, irst</i>
Vīdkēls ka svapstiņam. / <i>tievs</i>	Zēm ka vill. / <i>irdena</i>
Vien pagēl nēdēg.	Zēm sasprēges ka miežmaiz. / <i>izžuvusi</i>
Viene kājē pastal, otrē – nagalkast. / <i>izsmej modi</i>	Ziemēļ vēš i ouksts, vienalgs, no kūr puss viš pūš. / <i>ironiski</i>
Viens pe uotar ka pelipš.*	Zirgs ka bild. / <i>skaists</i>
Vīrs a prāt.	Zirgs ka knīpstang. / <i>knupš</i>
Visašākē liet pasoulē i glāzgriežmēs.	[Tād] zuob, ka nē biezputar nēvar pārkost! <i>/ izdrupuši</i>
Viss dien vēlkēs, vēlkēs, uz vakram – sāk līt.	Zuob ka redēls. / <i>reti</i>
Viss mūž cīnēs, pa tuo dabē kump mugar.*	Žāgs rouj, dābs kuo joun zīnt.
Viss tie pūliņ pa niekam.*	Žāns nav nēkāds mulķs, viš i tāds tišiš.
Viš i bleids bījs un bleids paliks.*	
Viš i tāds gudars mulķs. / <i>izliekas gudrs</i>	
Viš ju nav zagēls, bet tāds garnādzs.*	
Viš ju nav zagēls, bet tāds gramšķs.*	
Viš nav mulķs, bet apdouzts.*	
Viš nav zagēls, bet tāds našķs.*	

69. runes - runis
liels, pelikas runes
70. mācīplais - kartepely rokamais laiks
laiks mācīlaiks, šoļ rit pā gemvīns
71. rāvāngāl - izrāvētas negāles
rāvāngāl pasniegt eitkam aizgalot
72. rīkel - rīkle
tam gau i rīkel, ka mācēm
73. rīm rīmt - dzējolis, dzējo
rīme rīms ka pāv mācte
74. rīķst - rīķste
priekš bēnem rīķst aiz Verbalk,
75. rūgtams - rūgtums
sirole sasmiņas ūdens rūgtams
76. rōk - rōķe
še rōk, bēs olroug
77. rīkel - rīkle
tam gau ; rīkel, Blouj ka ne aizkloušes
78. rībs - rības
norrit uz lēd un pārloud rībs
79. rācīnkrīcs - kartepely grotē
Arnoldjs jin lābi rācīnkrīcis
80. rugai - rugāji
komētis pāmet gāns rugājs
81. rūcnes - nemēriņi gāne, gulēdams grozī
ko jū rūcnes vo tēv Blyss kape
82. runčes - runēojās, mīlinojāj
runčes pa ojuļu ka briežum a brūt

Dundadznieks Vilnis Mitlers (1930–2012) mūža nogalē dāvināja Kubalu skolai – muzejam savu turpat 20 gados apkopoto izloksnes vārdu, atmiņu stāstu un izteicienu krājumu. Ievērojot autora novēlējumu, piedāvājam šajā izdevumā lasītājam iepazīt 20.gadsimta dundadznieku sarunvalodu, ieskatu V.Mitlera spilgti attēlotajās muižas laika un starpkaru laika neatkarīgās Latvijas zemnieku dzīves norisēs, autora piedzīvotajā.

Izdevumā iekļautā skaidrojošā vārdnīca ietver ap 3700 vārdu un izteikumu ar valodas paraugiem, tekstu krājums – 51 nostāstu un autora piedzīvoto notikumu pierakstu, izteicienu apkopojums – ap 430 sakāmvārdu un parunu.

Izloksnes teksti ir pierakstiti tuvi to izrunai, bet izmantotā pieeja ir tieši tā pati, kas iepriekšējā izdevumā (Sofija Dravniece «Atmiņas» (1996)).

Kubalu skolas - muzeja
raksti |||